

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

FELHÍVÁS!

Felhívjuk tisztelt Előfizetőink figyelmét Az Alkotmánybíróság Határozatai utolsó oldalán közzétett tájékoztatóra és a 2009. évi előfizetési árainkra

TARTALOM

Szám	Tárgy	Oldal
1/2009. (I. 5.) Tü. határozat	Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat kiegészítéséről és módosításáról	3
2/2009. (I. 12.) Tü. határozat	„Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat” közzétételéről	3
1/2009. (I. 9.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 266/2008. (IX. 26.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	12
2/2009. (I. 23.) AB határozat	A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2008. évi XXX. törvény 63. § (10) bekezdése, továbbá a 63. § (2) bekezdésének „valamint 63. § (10) bekezdése” szövegrésze, és a 63. § (9) bekezdésének „valamint 63. § (10)” szövegrésze alkotmányellenességéről (<i>parkolási ügyek</i>)	15
8/2009. (II. 4.) AB határozat	Az Országos Választási Bizottság 328/2008. (X. 30.) OVB határozatának helybenhagyásáról.....	31
1146/D/2001. AB határozat	A földgáz díjának megállapításáról szóló 11/1999. (III. 19.) GM rendelet 2000. VII. 1. és 2000. XI. 2. közötti időszakban hatályos 1. számú melléklete alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	33
626/B/2004. AB határozat	A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 15. § (3) bekezdése, valamint Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének a fizető várakozóhelyek használatának szabályozásáról szóló 20/1993. (V. 24.) Kr. számú rendelete alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	44
1004/B/2004. AB határozat	A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 65/A. § (3) bekezdés harmadik mondata alkotmányellenességének vizsgálatáról	47

Szám	Tárgy	Oldal
73/B/2005. AB határozat	A kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 64. § (1) bekezdése és a 65. § (1) és (4) bekezdései, továbbá a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet 45. § (6) bekezdése, valamint a foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról szóló 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet 3. § (1) és (4) bekezdései, illetve az 5. § (1), (6), (7) és (9) bekezdései alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	50
187/B/2005. AB határozat	A családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény 92. § (4) bekezdés második mondata, valamint harmadik mondatának „illetőleg a házassági vagy gyermekelhelyezési perben a bíróság” szövegrésze, valamint az (5) és (6) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról	54
454/B/2005. AB határozat	A köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény 26. § (2) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról, valamint e rendelkezéssel összefüggésben mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség vizsgálatáról	56
473/B/2005. AB határozat	A gazdasági reklámok és az üzletfeliratok, továbbá az egyes közérdekű közlemények magyar nyelvű közzétételéről szóló 2001. évi XCVI. törvény 1. § (1) és (2) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról	62
359/B/2006. AB határozat	A szőlőtermesztésről és a borgazdálkodásról szóló 2004. évi XVIII. törvény 24/A. §-a alkotmányellenességének vizsgálatáról	64
164/D/2007. AB határozat	A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény, valamint a bírósági végrehajtói díjszabásról szóló 14/1994. (IX. 8.) IM rendelet és a bírósági végrehajtási ügyvitelről és pénzkezelésről szóló 1/2002. (I. 17.) IM rendelet egyes rendelkezései alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	68
353/B/2007. AB határozat	A villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény 9/A. § (2) bekezdés második fordulatának 2005. november 1. és 2007. december 31. között hatályos szövege, valamint 11. § a) pontjának 2003. január 1. napja és 2007. december 31. között hatályos szövege alkotmányellenességének vizsgálatáról	71
843/B/2007. AB határozat	A bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény 66. § (1) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról	74
1061/B/2007. AB határozat	A társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 39. § (2) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról	76
1083/B/2007. AB határozat	Az ügyészségi szolgálati viszonyról és az ügyészségi adatkezelésről szóló 1994. évi LXXX. törvény 54. § (1) bekezdés első mondata alkotmányellenességének vizsgálatáról.....	79
1392/B/2007. AB határozat	A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 36. § (6) bekezdése, valamint a 78. § (8) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatáról	81
1196/B/2008. AB határozat	A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény 35. §-a alkotmányellenességének vizsgálatáról	83
794/B/1998. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	87
158/B/2000. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	88
796/B/2002. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	89
73/B/2004. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról.....	90
220/B/2005. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről	91
175/B/2006. AB végzés	Az alkotmánybírósági eljárás megszüntetéséről és az indítvány visszautasításáról.....	92
1395/B/2007. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	96
1054/B/2008. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról	97
1127/B/2008. AB végzés	Az indítvány visszautasításáról.....	98

1/2009. (I. 5.) Tü. határozat

az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozatának kiegészítéséről és módosításáról

1. §

Az Ügyrend 22. § az alábbi (5) bekezdéssel egészül ki:
 „(5) A főtitkár az (1) és (2) bekezdésben előírt feladatait soron kívül köteles ellátni az Abtv. 38. § (1) bekezdésén alapuló bírói kezdeményezések esetén.”

2. §

Az Ügyrend 23. § (2) bekezdése az alábbi mondattal egészül ki:

„Az Abtv. 30. § (1) bekezdésén alapuló bírói kezdeményezést soron kívül kell bemutatni.”

3. §

Az Ügyrend 24. §-a az alábbi (3) és (4) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Az elnök az Abtv. 38. § (1) bekezdésén alapuló bírói indítvány elbírálására az előadó alkotmánybíró soron kívül jelöli ki.

(4) Az elnök elrendelheti a Legfelsőbb Bíróság elnöke, az Országgyűlési biztosok, valamint a legfőbb ügyész indítványai tárgyában az Alkotmánybíróság soron kívüli eljárását.”

4. §

Az Ügyrend 29. § *d*) pontja az alábbiak szerint egészül ki, illetőleg módosul:

„*d*) az indítványozó a hiánypótlás végett neki visszaadott indítványt a kitűzött határidő alatt nem adta be, vagy újból hiányosan adta be, és emiatt vagy egyébként érdemben nem bírálható el.”

5. §

Az Ügyrend 34. § (1) bekezdése az alábbi mondattal egészül ki:

„Az Abtv. 38. § (1) bekezdésén alapuló indítvány alapján előkészített ügyet soron kívül köteles a testület elé terjeszteni.”

6. §

Az Ügyrend 34. §-a az alábbi (4) és (5) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Az előadó alkotmánybíró javaslatára a teljes ülés az indítványt elutasító döntését egyszerűsített eljárásban, a kitűzött ülésnapon hozza meg, ha az ügy megítélése egyszerű és az alkotmány sértés nyilvánvalóan nem állapítható meg.

(5) Ha az Abtv. 30. § (1) bekezdésének *a)–e*) pontjai szerint a teljes ülés hatáskörébe tartozó végzés-tervezetre 8 munkanapon belül nem érkezik teljes ülési tárgyalást kezdeményező írásbeli észrevétel, a teljes ülés vita nélkül szavaz a végzés-tervezetről.”

Budapest, 2009. január 5.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
 az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
 alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
 alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
 alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
 alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
 alkotmánybíró

Dr. Lenkócs Barnabás s. k.,
 alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
 alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
 alkotmánybíró

2/2009. (I. 12.) Tü. határozat

„az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat” közzétételéről

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 29. §-a alapján, az Alkotmánybíróság szervezetére és eljárására vonatkozó részletes szabályokat az Alkotmánybíróság Ügyrendje állapítja meg, amelyet az Országgyűlés – az Alkotmánybíróság javaslatára – törvényben határoz meg.

Az Alkotmánybíróság ügyrendjéről szóló törvény megalkotására mindezideig nem került sor. A törvényelőkészítő munka eredménye az 1990–1994-es és az 1994–1998-as parlamenti ciklusban is a törvényjavaslat(ok) elkészítése volt. Mindkét törvény-tervezet alapvetően az Alkotmánybíróság által elkészített szövegjavaslatokra épült.

Az Alkotmánybíróság teljes ülése 1991. július 2-án hozott 11/1991. (VII. 2.) Tü. hat. belső határozatában kinyilvánította, hogy az „Ügyrend-tervezetet a teljes ülés az alkotmánybírósági eljárásban kötelező érvényűnek ismeri el.”

Az 1994–1998-as parlamenti ciklusban a hat parlamenti frakció vezetője által benyújtott második ügyrendi törvénytervezet – tartalmát illetően – lényegében megegyezett az első tervezettel.

Az Alkotmánybíróság, megerősítve korábbi – hivatkozott – belső határozatát, eljárásában változatlanul kötelezőnek ismeri el az Ügyrend-tervezetben megfogalmazott eljárási szabályokat.

Az Alkotmánybíróság attól a szándéktól vezérelve, hogy nyilvánosságot kapjon az az eljárási rend, amelynek alapján döntései megszületnek, úgy döntött, hogy az alkotmánybírósági eljárásban alkalmazott ügyrendi törvény-tervezetet – mint az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjét – saját hivatalos lapjában közzéteszi.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG IDEIGLENES ÜGYRENDJE

ELSŐ RÉSZ

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG SZERVEZETE

I. fejezet

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG SZERVEI

1. §

(1) Az Alkotmánybíróság feladat- és hatáskörét – az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) és az Alkotmánybíróság ügyrendje (a továbbiakban: Abü.) alapján – az alábbi szervei útján gyakorolja:

- a) az Alkotmánybíróság teljes ülése,
- b) az Alkotmánybíróság háromtagú tanácsai,
- c) az Alkotmánybíróság elnöke (helyettes elnöke),
- d) az Alkotmánybíróság tagja (a továbbiakban: alkotmánybíró),
- e) az Alkotmánybíróság állandó bizottságai,
- f) az Alkotmánybíróság főtitkára és az Alkotmánybíróság Hivatala.

(2) Az Alkotmánybíróság elnöki titkárságára, főtitkárságára, gazdasági főosztályára és az alkotmánybírák törzskaraira vonatkozó részletes szabályokat az Alkotmánybíróság Ügyviteli Szabályzata állapítja meg.

II. fejezet

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TESTÜLETEI

A teljes ülés

2. §

(1) A teljes ülés az Alkotmánybíróság legfőbb testülete szerve, amelynek ülésein részt vesznek az alkotmánybírák; részt vehetnek az Alkotmánybíróság főtitkára, valamint – a zárt ülés elrendeléséig – az Abtv. 30. § (4) bekezdésében megjelölt, továbbá az Alkotmánybíróság elnöke által esetenként meghívott személyek.

(2) A teljes ülés ellátja mindazokat a feladatokat, és gyakorolja mindazokat a hatásköröket, amelyeket az Abtv. és az Abü. a teljes ülés feladat- és hatáskörébe utal.

(3) A teljes ülés az Alkotmányban, az Abtv.-ben és más törvényekben meghatározott feladat- és hatáskörén túlmenően

- a) jóváhagyja az Alkotmánybíróság Ügyviteli Szabályzatát, illetőleg – az Alkotmánybíróság elnökének javaslatára – az egyéb belső szabályzatokat;
- b) meghatározza az Alkotmánybíróság háromtagú tanácsainak, továbbá állandó bizottságainak összetételét;
- c) dönt a főtitkár személyéről;
- d) dönt a hivatalbéli eljárás megindításáról;
- e) állást foglal az alkotmánybírák személyét és munkakörülményeit érintő alapvető kérdésekben;
- f) állást foglal a költségvetés körébe tartozó kérdésekben.

(4) Ha törvény az Alkotmánybíróság hatáskörét állapítja meg, az eljáró testületet – a törvény keretei között – a teljes ülés jelöli ki.

A háromtagú tanácsok

3. §

Az Alkotmánybíróság az Abtv.-ben és egyéb törvényekben meghatározott esetekben háromtagú tanácsban gyakorolja feladat- és hatáskörét.

III. fejezet

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ELNÖKE

Az elnök megválasztása

4. §

(1) Az Alkotmánybíróság elnökét a teljes ülés választja meg titkos szavazással. Az elnök megválasztására az Al-

alkotmánybíróság teljes ülése akkor határozatképes, ha azon valamennyi alkotmánybíró jelen van.

(2) Az Alkotmánybíróságnak az a tagja lesz az Alkotmánybíróság elnöke, aki a szavazatok több mint felét kapta.

(3) Ha a szavazás eredménytelen, a három legtöbb szavazatot kapott alkotmánybíró között újabb választási fordulót kell tartani.

(4) Ha szavazategyenlőség miatt a három legtöbb szavazatot kapott alkotmánybíró személye nem állapítható meg, a szavazásban jelöltként az a három alkotmánybíró vesz részt, akiknek alkotmánybírósági tagsága a leghosszabb ideje áll fenn, egyenlő idejű tagság esetén pedig azok, akik korban a legidősebbek.

(5) A három alkotmánybíró közül az lesz az Alkotmánybíróság elnöke, aki a szavazatok több mint felét kapta.

(6) Ismételt eredménytelenség esetén a (4) bekezdés rendelkezését kell megfelelően alkalmazni azzal, hogy az újabb választási fordulóban jelöltként már csak két alkotmánybíró vehet részt.

(7) A két alkotmánybíró közül az lesz az Alkotmánybíróság elnöke, aki a több szavazatot kapta; szavazategyenlőség esetén az, akinek az alkotmánybírósági tagsága hosszabb ideje áll fenn, egyenlő idejű tagság esetén pedig az, aki életkorban idősebb.

5. §

A helyettes elnök megválasztása külön választási eljárásban történik. A 4. § rendelkezéseit a helyettes elnök megválasztásánál is alkalmazni kell.

Az elnök feladat- és hatásköre

6. §

Az Alkotmánybíróság elnöke

- a) vezeti az Alkotmánybíróság teljes üléseit;
- b) ellátja mindazokat a feladatokat, amelyeket az Abtv., az Abü., továbbá az Alkotmánybíróság teljes ülése a feladat- és hatáskörébe utal, vezeti és összehangolja az Alkotmánybíróság tevékenységét;
- c) gyakorolja a munkáltatói és a fegyelmi jogkört az Alkotmánybíróság dolgozóinak tekintetében.

IV. fejezet

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓ ÉS AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ALKALMAZOTTAI

Az alkotmánybírók jogállása

7. §

Az Alkotmánybíróság elnökének illetményét és juttatásait külön törvény határozza meg. Az Alkotmánybíróság

többi tagjának – köztük a helyettes elnökének – a díjazása megegyezik a miniszterek díjazásával azzal az eltéréssel, hogy a vezetői illetménypótléka a miniszteri illetménypótlék másfélszerese. Egyebekben az Alkotmánybíróság tagja a minisztert megillető juttatásokra jogosult. (Abtv. 13. §)

Az Alkotmánybíróságban betöltött tagság megszűnése

8. §

(1) Az Alkotmánybíró személyével kapcsolatos összeférhetlenségi okot (Abtv. 9. §) az érintett alkotmánybíró az Alkotmánybíróság elnökének köteles bejelenteni.

(2) Az Alkotmánybíróság elnöke az érintett vagy bármely alkotmánybírótól származó bejelentéstől számított nyolc napon belül az összeférhetlenséggel kapcsolatos kérdés megtárgyalására a teljes ülést összehívja.

(3) Az összeférhetlenségi ok fennállása kérdésében a teljes ülés szótöbbséggel hoz határozatot. A határozatban az érintett alkotmánybíró felhívja, hogy tíz napon belül a fennálló összeférhetlenségi okot szüntesse meg.

(4) Az Alkotmánybíróság elnöke az összeférhetlenséget megállapító alkotmánybírósági ülés időpontjától számított tizenöt napon belül a teljes ülést újból összehívja.

(5) A teljes ülés többségi határozattal állapítja meg az összeférhetlenségi ok megszűnését, ennek hiányában indokolt határozattal megállapítja az Alkotmánybíróságban betöltött tagság megszűnését [Abtv. 15. § (1) bekezdés e) pontja].

(6) Az összeférhetlenség megállapítása miatt az Alkotmánybíróságban betöltött tagság megszűnéséről szóló határozatát az Alkotmánybíróság a Magyar Közlönyben közzéteszi.

9. §

(1) Az Alkotmánybíróságban betöltött tagság felmentéssel történő megszüntetésére [Abtv. 15. § (6) bekezdése] az Alkotmánybíróság legalább három tagja tehet írásban – a felmentési ok megjelölésével – indokolt javaslatot.

(2) Az Alkotmánybíróság elnöke a javaslat előterjesztésétől számított nyolc napon belül a teljes ülést – az írásbeli javaslat megküldésével – összehívja.

(3) A teljes ülés a felmentés kérdésében – az érintett alkotmánybíró meghallgatása, illetve ismételten lehetővé tett meghallgatásának eredménytelensége és a javaslat megvitatása után – titkos szavazással, szótöbbséggel hoz határozatot.

(4) Az Alkotmánybíróságban betöltött tagság a felmentést megállapító alkotmánybírósági határozat meghozatalának időpontjában megszűnik.

(5) Az Alkotmánybíróságban betöltött tagság felmentéssel történt megszüntetéséről szóló határozatát az Alkotmánybíróság a Magyar Közlönyben közzéteszi.

10. §

(1) Az Alkotmánybíróságban betöltött tagság kizárással történő megszüntetésére [Abtv. 15. § (7) bekezdése] az Alkotmánybíróság három tagja tehet írásban – a kizárással kapcsolatos ok megjelölésével – indokolt javaslatot.

(2) Az Alkotmánybíróság elnöke a javaslat előterjesztésétől számított nyolc napon belül a teljes ülést – az írásbeli javaslat megküldésével – összehívja.

(3) A teljes ülés – szükség esetén – a tényállás tisztázására három alkotmánybíróból álló vizsgálóbizottságot jelöl ki.

(4) A vizsgálóbizottság lefolytatja a szükséges eljárást, és arról nyolc napon belül a teljes ülés számára írásos jelentést készít.

(5) Az elnök a jelentés megküldésével a kizárási javaslatot további nyolc napon belül a teljes ülés napirendjére tűzi.

(6) A teljes ülés a kizárás kérdésében – az érintett alkotmánybíró meghallgatása, illetve ismételten lehetővé tett meghallgatásának eredménytelensége és a jelentés megvitatása után – titkos szavazással hoz határozatot.

11. §

(1) Ha a kizárásra irányuló javaslat az Abtv. 15. § (7) bekezdésének második mondatában meghatározott tényállásra vonatkozik, és az Alkotmánybíróság a kizárási ok fennállását megállapítja, titkos szavazással hozott határozatával az alkotmánybíró az Alkotmánybíróság tagjai közül kizárja.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt feltételek akkor állapíthatók meg, ha az Alkotmánybíróság tagja egy évig neki felróható okból nem vesz részt az Alkotmánybíróság munkájában.

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott kizárási ok fennállásának megállapításához legalább nyolc alkotmánybíró igenlő szavazata szükséges.

(4) Az Alkotmánybíróságban betöltött tagság a kizárást kimondó alkotmánybíró határozat meghozatalának időpontjában szűnik meg.

(5) Az Alkotmánybíróságban betöltött tagság kizárással történt megszüntetéséről szóló határozatát az Alkotmánybíróság a Magyar Közlönyben közzéteszi.

12. §

Az Alkotmánybíróságban betöltött tagság megszűnésével kapcsolatos teljes ülési határozathozatalban az érintett alkotmánybíró nem vehet részt. A döntéshozatalban részt vevő alkotmánybírák nem jogosultak a döntéstől tartózkodni.

13. §

(1) Az Alkotmánybíróság főtítkáranak (az Alkotmánybíróság Hivatala vezetőjének) jogállása az államtitkáréval azonos. [A köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Ktv.) 1. § (3) bekezdés].

(2) A főtítkár az Alkotmánybíróság elnökének irányítása alatt végzi munkáját.

(3) A főtítkár feladatkörére és az irányítása alá tartozó szervezeti egységek működésére vonatkozó részletes szabályokat az Alkotmánybíróság Ügyviteli Szabályzata állapítja meg.

14. §

(1) Az Alkotmánybíróság közszolgálati jogviszonyban álló alkalmazottaira – törvény eltérő rendelkezése hiányában – a Ktv. rendelkezései az irányadók.

(2) A Ktv. 32. §-ának alkalmazására az Alkotmánybíróság teljes ülése által meghatározott feltételek az irányadók.

V. fejezet

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG ÁLLANDÓ BIZOTTSÁGAI

15. §

(1) Az Alkotmánybíróság állandó bizottságai: az ügyrendi bizottság, a gazdasági-személyügyi bizottság és a tudományos és nemzetközi bizottság.

(2) A teljes ülés további állandó bizottságok felállítását is elhatározhatja.

16. §

(1) Az állandó bizottságok elnökeit és tagjait – az Alkotmánybíróság elnökének javaslatára – a teljes ülés az alkotmánybírák közül három évre jelöli ki.

Az állandó bizottságok a teljes ülésnek és az Alkotmánybíróság elnökének véleményező, javaslattevő, illetőleg – a teljes ülés és az elnök felhatalmazásával – döntéselőkészítő testületei.

MÁSODIK RÉSZ

AZ ELJÁRÁS ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

VI. fejezet

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG SZERVEZETE

A teljes ülés

17. §

(1) Az Alkotmánybíróság teljes ülése az alkotmánybírákból áll.

(2) A teljes ülés a döntéseit – ha törvény kivételt nem tesz – szótöbbséggel, nyílt szavazással hozza.

A háromtagú tanács

18. §

(1) Az Alkotmánybíróság háromtagú tanácsainak összetételét – az Alkotmánybíróság elnökének javaslatára – határozott időtartamra a teljes ülés határozza meg.

(2) A háromtagú tanács esetenként dönt az elnöklés tárgyában.

(3) A háromtagú tanács a döntéseit szótöbbséggel, nyílt szavazással hozza.

19. §

(1) A háromtagú tanács akkor határozatképes, ha ülésén mindhárom tag jelen van.

(2) A tanács ülésén az előadó alkotmánybíró által esetenként meghívott személyek vehetnek részt.

VII. fejezet

BEADVÁNYOK

20. §

(1) Az Alkotmánybíróság eljárására vonatkozó beadványokon fel kell tüntetni a beadvány előterjesztőjének nevét és lakóhelyét (székhelyét).

(2) A képviselőt ellátására vonatkozó jogosultságot igazolni kell.

(3) Az Alkotmánybíróság előtti eljárásban az indítványozó és az eljárás minden résztvevője anyanyelvét használhatja.

21. §

(1) Az Alkotmánybíróság eljárására vonatkozó indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia és meg kell jelölnie a kérelem alapjául szolgáló okot [Abtv. 22. § (2) bekezdés].

(2) Az (1) bekezdésnek megfelelően az indítvány tartalmazza: a vizsgálandó jogszabály megjelölése mellett az Alkotmánynak azokat a rendelkezéseit, amelyeket – az indítványozó állítása szerint – a hivatkozott jogszabályok megsértenek, valamint az Abtv.-nek és egyéb törvényeknek azokat a rendelkezéseit, amelyekből az indítványozó jogosultsága és az Alkotmánybíróság hatásköre megállapítható.

VIII. fejezet

AZ ELJÁRÁS MEGINDÍTÁSA

Intézkedések a beadvány alapján

22. §

(1) Az Alkotmánybíróság főtítkára a beadványt késelelem nélkül megvizsgálja, hogy az alkalmas-e az alkotmánybírósági eljárás megindítására.

(2) Az Alkotmánybírósági eljárásra alkalmas indítványt (23. §) a főtítkár – szignálás végett – az Alkotmánybíróság elnökének bemutatja.

(3) A főtítkár azokkal a beadványokkal kapcsolatban, amelyekről kétségtelenül megállapítható, hogy nem az Alkotmánybíróság eljárásának megindítására irányulnak, vagy elbírálásra alkalmatlanok, a 25. §-ban foglalt intézkedéseket teszi meg.

(4) Az indítványok és egyéb beadványok nyilvántartásba vételére és az iratok kezelésére vonatkozó részletes rendelkezéseket az Alkotmánybíróság Ügyviteli Szabályzata tartalmazza.

(5) A főtítkár az (1) és (2) bekezdésben előírt feladatait soron kívül köteles ellátni az Abtv. 38. § (1) bekezdésén alapuló bírói kezdeményezések esetén.

Főtítkári előkészítő eljárás

23. §

(1) Az Alkotmánybíróság főtítkára az előkészítő eljárás során

a) tájékoztatja az indítványozót arról, hogy a beadvány alapján alkotmánybírósági eljárás megindítására törvényes lehetőség nincs, mert a beadvány nem minősül indítványnak,

b) a hatáskörrel rendelkező más szervnek vagy hatóságnak küldi meg a beadványt, ha tartalmából megállapítható, hogy az abban foglalt kérelem elintézése melyik

szervre vagy hatóságra tartozik; erről az indítványozót tájékoztatja,

c) ha a beadvány tartalmából kétségekívül megállapítható, hogy az abban foglalt kérdés (alkotmányjogi probléma) tárgyában az Alkotmánybíróság már döntött, és az Alkotmánybíróság határozata közzétételre került, erről a beadvány előterjesztőjét tájékoztatja, közzé nem tett határozat esetén egy kiadmányát részére megküldheti,

d) ha a beadvány nem felel meg a törvényben és az Ügyrendben előírt alaki vagy tartalmi követelményeknek (23. §) és benyújtója a megfelelő tájékoztatás (hiánypótlásra való felhívás) ellenére a hiányt – a megadott határidőben – nem pótolja, a beadvány előterjesztőjét értesíti arról, hogy az eljárás lefolytatására nincs törvényes lehetőség.

(2) Abban az esetben, ha a beadvány előterjesztője a főtítkárnak az (1) bekezdés a)–d) pontjai alapján megtett intézkedését (tájékoztatását) nem fogadja el, a főtítkár az indítványt – szignálás végett – az elnöknek bemutatja. Az Abtv. 30. § (1) bekezdésén alapuló bírói kezdeményezést soron kívül kell bemutatni.

Elnöki intézkedések

24. §

(1) Az elnök a bemutatott indítvány tartalma alapján dönt:

a) az Abtv. 23. § (1) bekezdésének alkalmazása, illetőleg

b) az előadó alkotmánybíró kijelölése tárgyában.

(2) Az elnök dönt arról, hogy a törvény alapján háromtagú tanács elé tartozó ügyet a teljes ülés elé terjeszti.

(3) Az elnök az Abtv. 38. § (1) bekezdésén alapuló bírói indítvány elbírálására az előadó alkotmánybíró soron kívül jelöli ki.

(4) Az elnök elrendelheti a Legfelsőbb Bíróság elnöke, az Országgyűlési biztosok, valamint a legfőbb ügyész indítványai tárgyában az Alkotmánybíróság soron kívüli eljárását.

IX. fejezet

ELŐKÉSZÍTŐ ELJÁRÁS

Az indítvány megvizsgálása

25. §

Az előadó alkotmánybíró az indítványt a kézhezvétel után késelem nélkül megvizsgálja, nincs-e helye a 28–29. §-ban írt valamely intézkedésnek, illetve javaslatot tesz a 30–32. § rendelkezésének alkalmazására, és az ügyet a testület elé terjeszti.

Hiánypótlás

26. §

(1) Ha a beadvány nem felel meg a törvény rendelkezéseinek, illetőleg más okból kiegészítésre vagy kijavításra szorul, az előadó alkotmánybíró a beadványt rövid határidő kitérésével és a hiányok megjelölése mellett, pótlás végett a benyújtónak visszaadja, és egyben figyelmezteti őt, hogy ha a beadványt újból hiányosan adja be, az Alkotmánybíróság azt visszautasítja, illetőleg hiányos tartalma szerint bírálja el.

(2) Ha a beadvány hiányát a kitűzött határidő alatt pótolják, a beadványt úgy kell tekinteni, mintha már eredetileg is helyesen adták volna be.

Áttétel

27. §

Ha az elnök nem alkalmazta az Abtv. 23. § (2) bekezdését, és az előadó alkotmánybíró a hiánypótlás eredményeként arra a következtetésre jut, hogy az indítvány elbírálására az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre, előterjesztést tesz a háromtagú tanácsnak, illetőleg a teljes ülésnek az indítvány áttételére.

Egyesítés, elkülönítés

28. §

(1) Az előadó alkotmánybíró együttes vizsgálat és elbírálás végett elrendelheti azoknak az előtte folyamatban lévő ügyeknek az egyesítését, amelyeknek tárgya egymással összefügg.

(2) Ha az előadó alkotmánybíró az ügy eldöntése érdekében célszerűnek látja, elrendelheti, hogy egyes vitás kérdések elkülönülve kerüljenek érdemi vizsgálatra, illetőleg elbírálásra.

Visszautasítás

29. §

Az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasítja, ha megállapítható, hogy

a) az eljárásra az Alkotmánybíróságnak nincs joghatósága,

b) az eljárásra nincs az Alkotmánybíróságnak hatásköre,

c) az eljárás indítványozására az indítványozónak nincs jogosultsága,

d) az indítványozó a hiánypótlás végett neki visszaadott indítványt a kitűzött határidő alatt nem adta be, vagy

útból hiányosan adta be, és emiatt vagy egyébként érdemben nem bírálható el,

e) a benyújtott alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében foglalt feltételeknek,

f) a megsemmisíteni kért jogszabály az indítvány benyújtását megelőzően már hatályát veszítette. Ez a rendelkezés nem alkalmazható az Abtv. 38. § (1) bekezdésében meghatározott bírói kezdeményezés és a 48. § (1) bekezdésében szabályozott alkotmányjogi panasz esetében.

Az eljárás felfüggesztése

30. §

Az Alkotmánybíróság saját eljárását valamely folyamatban levő eljárás befejezéséig – érdemi határozat hozatala nélkül – felfüggesztheti, ha a folyamatban levő eljárásnak az Alkotmánybíróság döntése szempontjából jelentősége van, és a felfüggesztést a jogbiztonság érdeke indokolja.

Az eljárás megszüntetése

31. §

Az Alkotmánybíróság az eljárást megszünteti, ha

a) az indítvány benyújtása után a vizsgálat alá vont jogszabály hatályát veszítette, és ezzel az indítvány tárgytalaná vált,

b) az Alkotmánybíróság az újabb indítványban foglalt kérelmet – ugyanazon okok alapján – érdemi döntéssel már elbírált,

c) ha az indítvány az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabállyal azonos jogszabály (jogszabályi rendelkezés) felülvizsgálatára irányul, és az indítványozó az alkotmánynak ugyanarra a §-ára, illetőleg alkotmányos elvére (értékére) – ezen belül – azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozva kéri az alkotmánysértést megállapítani („ítélt dolog”),

d) az indítványozó indítványát visszavonta,

e) az indítvány egyébként okafogyottá vált.

Bizonyítási eszközök

32. §

(1) Az Alkotmánybíróság az eljárásban felhasználhatja az Abtv. szerinti minden olyan bizonyítékot és véleményt, amely az ügy eldöntéséhez szükséges.

(2) Az Alkotmánybíróság a szakértői bizonyításra, a személyes meghallgatásra és az okirati bizonyításra a Polgári perrendtartás (Pp) rendelkezéseit alkalmazza.

Az előadó alkotmánybíró döntéshozói hatásköre

33. §

(1) Az előadó alkotmánybíró a testületi eljárást megelőzően megteheti minden intézkedést, és – az ügy érdemére vonatkozó határozat meghozatalát, valamint a visszautasítást, a felfüggesztést, az eljárás megszüntetését kivéve – meghozhatja minden döntést, amelyet a törvény az Alkotmánybíróság hatáskörébe utal.

(2) Az előadó alkotmánybíró a testületi eljárás megkezdése után csak azokat az intézkedéseket teheti meg, amelyeket törvény, illetőleg a testület kifejezetten a hatáskörébe utal.

X. fejezet

TESTÜLETI ELJÁRÁS

Testület elé terjesztés

34. §

(1) Ha az előadó alkotmánybíró az ügyet kellően előkészítettnek tartja, további érdemi elbírálásra – a főtítokár útján – a teljes ülés, illetőleg a háromtagú tanács (a továbbiakban együtt: testület) elé terjeszti. Az Abtv. 38. § (1) bekezdésén alapuló indítvány alapján előkészített ügyet soron kívül köteles a testület elé terjeszteni.

(2) Az előterjesztés iratait – észrevételezés céljából – a háromtagú tanács eljárása esetében is közölni kell minden alkotmánybíróval. Három alkotmánybírónak a közléstől számított nyolc napon belül írásban előadott indokolt javaslatára az ügyet a teljes ülés bírálja el.

(3) A nyolc munkanapos körözés alatt írásban érkezett érdemi alkotmánybírói észrevételt közölni kell minden alkotmánybíróval. A rendelkező részt vagy az indokolást érdemben érintő alkotmánybírói észrevétel elfogadása esetén a módosított előterjesztést (határozat- vagy végzés-tervezetet) ismét nyolc munkanapos körözésre kell bocsátani.

(4) Az előadó alkotmánybíró javaslatára a teljes ülés az indítványt elutasító döntését egyszerűsített eljárásban, a kitűzött ülésnapon hozza meg, ha az ügy megítélése egyszerű és alkotmánysértés nyilvánvalóan nem állapítható meg.

(5) Ha az Abtv. 30. § (1) bekezdésének a)–e) pontjai szerint a teljes ülés hatáskörébe tartozó végzés-tervezet 8 munkanapon belül nem érkezik teljes ülési tárgyalást kezdeményező írásbeli észrevétel, a teljes ülés vita nélkül szavaz a végzés-tervezetről.

Az Alkotmánybíróság ülése

35. §

(1) Az Alkotmánybíróság az érdemi döntés meghozatala előtt általában zárt ülést tart; kivételesen nyilvános ülést tarthat.

(2) A zárt ülésen az alkotmánybírókon kívül az Alkotmánybíróság főtitkára vesz részt.

(3) Nyilvános ülést kell kitűzni, ha azt az Abtv. 21. §-ának (6) bekezdésében felsorolt indítványozó kérte.

36. §

(1) A nyilvános ülés időpontját úgy kell meghatározni, hogy arról a meghívottak legalább nyolc nappal korábban tudomást szerezzenek. Ez az időköz indokolt esetben lerövidíthető.

(2) Az Alkotmánybíróság, illetőleg a háromtagú tanács ülésének elnöke (a továbbiakban: az ülés elnöke) tűzi ki a nyilvános ülést és hívja meg azokat, akiknek a meghallgatását szükségesnek tartja.

37. §

A nyilvános ülésen az elnök által meghívottak vehetnek részt és szólalhatnak fel.

38. §

(1) A nyilvános ülést az ülés elnöke vezeti; meghatározza azoknak a cselekményeknek a sorrendjét, amelyeket az ülésen teljesíteni kell.

(2) A nyilvános ülés rendjének a fenntartásáról az ülés elnöke gondoskodik.

39. §

(1) Az Alkotmánybíróság teljes ülése érdemi, ügydöntő munkájának lefolyásáról „Emlékeztető” készül.

(2) Az „Emlékeztető” az Alkotmánybíróság főtitkára – a teljes üléstől számított 8 napon belül – készíti el, azt a teljes ülés elnöke és az Alkotmánybíróság főtitkára írja alá.

(3) Az „Emlékeztető” tartalmazza a teljes ülés jelen lévő tagjainak felsorolását, a teljes ülés tárgysorozatát (napirendjét), a teljes ülésen lefolyt vita főbb (érdemi) mozzanatait, továbbá a teljes ülés elnökének az egyes napirendi pontokra vonatkozó összefoglalóját, valamint a teljes ülés döntéseit, a szavazati arányokat, végül: a különvélemények és (vagy) párhuzamos indokolások megfogalmazását bejelentő bírák neveit.

(4) A felszólaló alkotmánybíró véleményének név szerinti feltüntetésére erre irányuló kérelem esetén kerül sor.

(5) Az „Emlékeztető” kijavítását, tartalmi kiegészítését – annak kézbesítését követő 8 napon belül – a teljes ülés bármelyik tagja – indokolt javaslattal – írásban kezdeményezheti. A javaslat elfogadása vagy elvetése tárgyában az Alkotmánybíróság a soron következő teljes ülésen dönt.

(6) A három tagú tanács üléséről – az ülés elnökének javaslatára – esetenként készülhet „Emlékeztető”. Az „Emlékeztető” a három tagú tanács ülésén részt vevő alkotmánybírói főtanácsos vagy tanácsos készíti el.

40. §

(1) Az Alkotmánybíróság teljes ülésének tárgyalásáról hangfelvétel készül.

(2) Az ülésen kívüli hangfelvételre – különösen személyi és egyéb, az Alkotmánybíróság működését érintő kérdésben történő tanácskozásáról – az Alkotmánybíróság legalább három tagjának javaslata alapján kerül sor.

(3) Bármelyik alkotmánybíró kérésére saját nyilatkozatát hangszalagon kell rögzíteni.

(4) Hangszalagon kell rögzíteni a teljes ülés elnökének az érdemi napirendi pontokkal kapcsolatos összefoglalóját.

(5) A hangszalagot az Alkotmánybíróság Főtitkársága – az ülés időpontjának és tárgyának megjelölésével – egy évig megőrzi.

XI. fejezet

*AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG DÖNTÉSEI**Határozat és végzés*

41. §

Az Alkotmánybíróság döntéseit zárt ülésen hozza meg.

42. §

Az Alkotmánybíróság az ügy érdemében határozattal, az eljárás során felmerült minden más kérdésben végzéssel határoz. A határozatot „A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN” hozza.

43. §

Az Alkotmánybíróság érdemi határozatával elbírálja a tárgyalta indítványt, és dönt az elbírálással szükségszerűen összefüggő kérdésekben.

44. §

(1) Az Abtv. 38. §-a szerinti eljárásban az Alkotmánybíróság érdemi határozata már hatályát veszített jogszabály (állami irányítás egyéb jogi eszköze) alkotmányellenességét is megállapíthatja, ha azt konkrét esetben még alkalmazni kellene.

(2) Az Alkotmánybíróság az (1) bekezdésben foglaltak szerint jár el alkotmányjogi panasz (Abtv. 48. §) esetén is, ha a panaszos jogséremlme a már hatályát veszített alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be.

Határozathozatal

45. §

(1) Az Alkotmánybíróság a határozatát szavazással hozza meg.

(2) Az alkotmánybírák a szavazásnál nem jogosultak a döntéstől tartózkodni.

(3) Szavazategyenlőség esetén az Abtv. 30. § (3) bekezdésében foglalt rendelkezés az irányadó.

46. §

(1) A szavazásnál kisebbségben maradt alkotmánybíró az ülés által megvitattott eltérő álláspontját, indokaival együtt – különvélemény formájában – írásba foglalhatja és a határozathoz csatolhatja.

(2) A döntés érdemével egyetértő alkotmánybíró a többségtől eltérő és az ülés által megvitattott indokait – párhuzamos indokolás formájában – írásba foglalhatja és a határozathoz csatolhatja.

(3) A különvéleményt, illetőleg párhuzamos indokolást az írásba foglalt döntés kézbesítésétől számított négy munkanapon belül kell írásban az iratokhoz csatolni.

(4) A különvéleményt és a párhuzamos indokolást a határozattal együtt kell közzétenni.

47. §

(1) A határozatot akkor lehet meghozottnak tekinteni, ha a szavazásban részt vett alkotmánybírák az írásba foglalt határozat-tervezetet aláírták.

(2) A döntéshozatalban részt vett, de a határozatot akadályoztatása miatt aláírni nem tudó alkotmánybíró helyett a határozatot a testület elnöke vagy egy másik alkotmánybíró írja alá.

(3) A határozatot a zárt ülésen részt vett alkotmánybírák betűrendben írják alá: „előadó alkotmánybíró”-ként kell megjelölni a határozat tervezetét előkészítő alkotmánybíró. Teljes ülésen hozott határozat esetén meg kell jelölni az Alkotmánybíróság elnökének, illetőleg helyettes elnökének a személyét.

A határozat tartalma

48. §

(1) Az Alkotmánybíróság határozata bevezető részből, rendelkező részből és indokolásból áll.

(2) A bevezető rész tartalmazza az ügyszámot és az eljárás tárgyának a megjelölését.

(3) A határozat rendelkező része tartalmazza az Alkotmánybíróság érdemi döntését és a határozat közzétételére, továbbá jogszabály megsemmisítése esetén a megsemmisítés terjedelmére és a hatályvesztés időpontjára vonatkozó rendelkezést. Jogszabályi rendelkezés részbeni megsemmisítése esetén a határozat rendelkező része megállapítja a hatályban maradó jogszabályi rendelkezés szövegét is.

(4) A határozat indokolásának tartalmaznia kell a megállapított tényállást az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével; röviden ismertetni kell az indítványt, és hivatkozni kell az Alkotmányra, illetőleg azokra a jogszabályokra, amelyek az Alkotmánybíróság döntése alapul.

49. §

A végzésre a határozatra vonatkozó rendelkezések megfelelően irányadók; a bizonyítás tárgyában, továbbá az eljárás folyamán hozott végzést nem kell külön indokolni.

Az Alkotmánybíróság egyéb határozatai

50. §

(1) A teljes ülés az Alkotmánybíróság működését érintő szervezeti és személyi kérdésekben dátum és „Tü. hat.” megjelöléssel, évi folyamatos sorszámozással teljes ülési határozatokat hoz.

(2) A teljes ülés a határozatokat szótöbbséggel hozza meg. Az alkotmánybíró – érintettség vagy elfoglaltság okából – jogosult a döntéstől tartózkodni.

(3) A meghozott határozatok a teljes ülési „Emlékeztők” mellékletei. A határozatokat a teljes ülés elnöke és az Alkotmánybíróság főtitkára, a teljes ülés döntése alapján pedig a határozat hozatalában részt vevő alkotmánybírák írják alá.

A határozat kijavítása és kiegészítése

51. §

Az Alkotmánybíróság a határozatot név-, szám- vagy más hasonló elírás esetében – hivatalból vagy kérelemre – végzéssel bármikor kijavíthatja.

52. §

Az Alkotmánybíróság határozatát bármikor hivatalból kiegészítheti, ha határozatában nem rendelkezett valamely kérdéstről, amelyről a rendelkezés a törvénytől fogva kötelező.

A határozat közlése és kihirdetése

53. §

Az Alkotmánybíróság a határozatát és a végzését kézbesítés útján közli az indítványozóval és azzal az érdekelttel, akinek a részére a közlést szükségesnek tartja, egyúttal az Alkotmánybíróság hivatalos lapjában közzéteszi.

54. §

A tárgyaláson hozott végzést az ülés elnöke szóban hirdeti ki; a részt nem vevő érdekelttel kézbesítés útján közli.

55. §

Az Alkotmánybíróság elrendelheti az ügy érdemében hozott határozatának zárt vagy nyilvános ülésen való szóbeli kihirdetését. Ennek időpontját az ülés elnöke tűzi ki. Az írásba foglalt határozatot – esetenként a testület által előzetesen elfogadott rövidített tartalmú indokolással – az ülés elnöke hirdeti ki.

56. §

Az Alkotmánybíróság elrendeli az ideiglenes ügyrendnek az Alkotmánybíróság hivatalos lapjában való közzétételét.

Budapest, 2009. január 12. napján

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkóvics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI

1/2009. (I. 9.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottságnak az országos népszavazás kitzúzésére irányuló kezdeményezés aláírásgyűjtő ív mintapéldányának, illetve az azon szereplő kérdés hitelesítésével kapcsolatban hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 266/2008. (IX. 26.) OVB határozatát, a jelen határozatban foglalt indokolással helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó országos népszavazási kezdeményezés aláírásgyűjtő ívének mintapéldányát nyújtotta be hitelesítés céljából az Országos Választási Bizottsághoz (a továbbiakban: OVB). Az aláírásgyűjtő íven a következő kérdés szerepelt:

„Egyetért-e ön azzal, hogy Magyarországon a jelen népszavazást követő év január 1-jétől a közüzemi távhőszolgáltatásért ne kelljen a tényleges hőfogyasztástól függetlenül alapdíjat fizetni?” Az OVB az aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítését a 266/2008. (IX. 26.) OVB határozatával megtagadta.

Az OVB döntését azzal indokolta, hogy a kérdés egyrészt nem az Országgyűlés, hanem a települési önkormányzatok képviselő-testületeinek hatáskörébe tartozik,

másrészt a kezdeményezés olyan mértékben korlátozza az Alkotmány 9. § (2) bekezdésében foglalt gazdasági verseny szabadságát, hogy eredményes népszavazás esetén az Alkotmány módosítása válna szükségessé, amely azonban választópolgári kezdeményezésre induló népszavazással nem lehetséges.

A kezdeményező a törvényes határidőn belül kifogást nyújtott be az Alkotmánybírósághoz az OVB határozatával szemben. Álláspontja szerint a határozat indokolásában a hitelesítés megtagadásának érvei alkotmányosan megalapozatlanok. Indokolásában előadja egyrészt, hogy a közüzemi távhőszolgáltatás árszabályozása a települési önkormányzatok képviselő-testületeinek hatáskörébe tartozik ugyan, de a távhőszolgáltatás keretszabályozása, így közvetetten az árszabályozás is az Országgyűlés hatáskörébe, másrészt, hogy a népszavazásra bocsátandó kérdés nem korlátozná, hanem segítené a tisztességes gazdasági verseny érvényesülését, ami jelenleg a távhőszolgáltatás terén eleve nem, vagy csak erősen korlátozottan érvényesül. Ezért indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság az OVB határozatát semmisítse meg, és kötelezze új eljárás lefolytatására.

II.

Az Alkotmánybíróság a kifogást az Alkotmány, a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény, (a továbbiakban: Ve.) az országos népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény, (a továbbiakban: Nsztv.) alábbi rendelkezései alapján vizsgálta meg:

Az Alkotmány vonatkozó rendelkezései:

„9. § (...)

(2) A Magyar Köztársaság elismeri és támogatja a vállalkozás jogát és a gazdasági verseny szabadságát.”

„28/B. § (1) Országos népszavazás és népi kezdeményezés tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet.”

Az Nsztv. vonatkozó rendelkezései:

„10. § Az Országos Választási Bizottság megtagadja az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

(...)

c) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvényben foglalt követelményeknek,

(...)”

„13. § (1) A népszavazásra feltett konkrét kérdést úgy kell megfogalmazni, hogy arra egyértelműen lehessen válaszolni.

(2) A konkrét kérdést a kezdeményezésben megfogalmazott formában kell népszavazásra bocsátani.”

A Ve. vizsgálatba bevont rendelkezései:

„130. § (1) Az Országos Választási Bizottságnak az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet – az Alkotmánybírósághoz címezve – az Országos Választási Bizottsághoz benyújtani. (...)

(3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helybenhagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra utasítja.”

III.

A kifogás nem megalapozott.

Az Alkotmánybíróság az OVB 266/2008. (IX. 26.) OVB határozatának rendelkező részét az Alkotmánybíróság jelen határozatában foglaltak szerint helybenhagyta.

1. Az Alkotmánybíróság hatáskörét a jelen ügyben az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontjában foglaltaknak megfelelően a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkotmánybíróság kifogás alapján lefolytatott eljárása jogorvoslati eljárás, melynek során az Alkotmánybíróság – alkotmányos jogállásával és rendeltetésével összhangban – azt vizsgálja, hogy a beérkezett kifogás megfelel-e a Ve. 77. § (2) bekezdése a)–c) pontjaiban, valamint a 130. § (1) bekezdésében foglalt feltételeknek, valamint az OVB az aláírásgyűjtő ív hitelesítési eljárásában az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kifogás – tartalmát tekintve – megfelel a törvényi feltételeknek, ezért azt a Ve. 130. § (3) bekezdése alapján érdemben bírálta el.

2. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a távhőszolgáltatásért fizetendő alapidj eltörlésére irányuló népszavazási kérdés az Országgyűlés hatáskörébe tartozó-e.

A csatlakozási díj és a lakossági távhőszolgáltatási díj meghatározását az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény (a továbbiakban: Ártv.) 7. § (5) bekezdése, valamint ugyanezen törvény Melléklete II. Legmagasabb ár pontjának „B) Szolgáltatások” fejezete a települési önkormányzat – a fővárosban a Fővárosi Önkormányzat – képviselő-testületének hatáskörébe utalja. A díjat a képviselő-testület rendeletben állapítja meg.

A távhőszolgáltatás csatlakozási díjának és a lakossági távhőszolgáltatás díjának megváltoztatására a távhőszolgáltatásról szóló 2005. évi XVIII. törvény (a továbbiakban: Thtv.) 57/A. §-a tartalmaz rendelkezéseket. Eszerint a díjváltoztatást a távhőszolgáltató kezdeményezi, a helyi önkormányzat képviselő-testülete pedig díjmegállapító rendeletét a távhőszolgáltató olyan kezdeményezésével azonos tartalommal adhatja ki, amelyről a Magyar Energia Hivatal jogerős határozatban megállapította, hogy az megfelel a Thtv.-ben foglalt feltételeknek. Ezen szabályozással biztosítva az ármegállapítás átláthatóságát, közhatalmi ellenőrizhetőségét.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a távhőszolgáltatási díjak meghatározása a helyi önkormányzatok hatáskörébe tartozik, de ezen jogkörüket a Thtv.-ben előírt korlátok között gyakorolhatják.

Az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban a Kormány és a Kormány tagjainak jogalkotási jogkörével kapcsolatban megállapította, hogy „az Országgyűlés Alkotmányban biztosított jogalkotói hatásköre teljes, és mind a Kormány, mind a Kormány tagjai irányába nyitott. Önmagában az, hogy jelenleg valamely jogviszonyt nem törvényi, hanem rendeleti szinten szabályoznak, nem zárja ki azt, hogy később az Országgyűlés törvényt alkosson abban a tárgyban” [53/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH 2001, 414, 417.; 46/2006. (X. 5.) AB határozat, ABH 2006, 567, 571.].

Mindezekre figyelemmel az, hogy a távhőszolgáltatási díjról szóló, népszavazásra bocsátandó kérdés tárgya jelenleg részben törvényi, részben önkormányzati rendeleti szinten van szabályozva nem zárja ki – legalábbis azon az alapon, hogy a feltenni kívánt kérdés nem az Országgyűlés hatáskörébe tartozik [Alkotmány 28/B. § (1) bekezdés] –, hogy a törvényben előírt feltételek teljesülése esetén e tárgyban népszavazásra kerülhessen sor.

3. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az Alkotmány 9. § (2) bekezdésében rögzített gazdasági verseny szabadságába ütközik-e a népszavazásra feltenni kívánt kérdés, ahogyan azt az OVB megállapította.

Az Alkotmánybíróság 14/2007. (III. 9.) AB határozatban már rámutatott arra, hogy az Alkotmánybíróság kizárólag akkor mondhatja ki, hogy a népszavazásra feltenni kívánt kérdés népszavazásra nem bocsátható, ha az alapján a törvényalkotó valamely alapjogot nyilvánvaló módon súlyosan sértő vagy tömeges egyéni jogsérelmet okozó jogszabály megalkotására volna köteles (ABH 2007, 251, 255.).

Az Alkotmány 9. § (2) bekezdésében foglalt gazdasági verseny szabadsága az Alkotmánybíróság értelmezése szerint nem alapjog, hanem a piacgazdaság olyan feltétele, amelynek meglétét és működését biztosítani az államnak is feladata. Sem a szabad verseny, sem pedig a piacgazdaság alkotmányi rendelkezéseinek nincs külön alkotmányossági mércéje. [21/1994. (IV. 16.) AB határozat, ABH 1994, 117, 120.] Így a gazdasági verseny szabadsága és a piacgazdaságról szóló alkotmányi rendelkezés nem lehet alkotmányos mércéje a kezdeményezésben szereplő kérdésnek.

4. Az Alkotmánybíróság szerint ezért az OVB-nek határozata indokolását nem a gazdasági verseny szabadságának sérelmére, hanem a feltenni kívánt kérdés egyértelműségének hiányára kellett volna alapoznia.

Az Alkotmánybíróság ez idáig már több határozatában foglalkozott az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglalt a népszavazásra feltenni kívánt kérdésekkel szemben támasztott egyértelműség követelményével [51/2001. (XI. 29.) AB határozat, ABH, 2001, 392, 396.; 25) 2004.

(VII. 7.) AB határozat, ABH 2004, 381, 386.; 24/2006. (VI. 15.) AB határozat, ABH 2006, 358, 362.; 26/2007. (IV. 25.) AB határozat, ABH 2007, 332, 342.]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata az egyértelműség követelményét a népszavazáshoz való jog érvényesülésének alkotmányos garanciájaként értelmezi. A népszavazásra bocsátott kérdésnek egyrészt a választópolgár, másrészt a jogalkotó számára egyértelműnek kell lennie. A választópolgári egyértelműség követelménye szerint a népszavazásra feltett kérdésnek egyértelműen eldönthetőnek kell lennie, arra a választópolgárnak „igen”-nel vagy „nem”-mel kell tudnia válaszolni. Ebből következően a túl bonyolult, érthetetlen, félreérthető vagy félrevezető kérdés nem tekinthető egyértelműnek.

A választópolgári egyértelműség része, hogy a választópolgárok egyértelműen lássák a népszavazásra bocsátott kérdés megválaszolásának lehetséges következményeit.

A jelen esetben népszavazásra bocsátandó kérdés tárgyát képező fogyasztó által fizetendő távhődíj nem más, mint egy szolgáltatás ellenértéke, amelynek meghatározása során a Thtv. és az Ártv. értelmében számtalan tényezőt kell figyelembe venni (pl.: a legalacsonyabb árat úgy kell kikalkulálni, hogy az legalább a hatékonyan működő vállalkozó ráfordításaira fedezetet biztosítson; a megállapított árnak ösztönözni kell a biztonságos és legkisebb költségű távhő termelésre és szolgáltatásra, a kapacitások hatékony igénybevitelére, valamint a távhővel való takarékosságra; figyelembe kell venni a folyamatos termelés és a biztonságos szolgáltatás indokolt költségeit, beleértve a szükséges tartalékkapacitáshoz kapcsolódó költségeket, valamint a hőt termelő létesítmény bezárásával, elbontásával kapcsolatos környezetvédelmi kötelezettségek teljesítésének indokolt költségeit is; figyelembe kell venni továbbá a kapcsolt és a megújuló energiaforrással történő energiatermelés kimutatható környezetvédelmi és gazdasági előnyeit). A fogyasztástól független alapidíj – aminek eltörlésére a kérdés irányul – csak egy tényezője a távhőszolgáltatás árának. A népszavazásra feltenni kívánt kérdés megválaszolása esetén a választópolgárok számára nem lenne egyértelműen megállapítható, hogy a fogyasztók díjfizetési kötelezettségét az alapidíj eltörlése hogyan befolyásolná.

Vagyis a kérdés félrevezető, és ebben az értelemben nem egyértelmű, mivel a kérdésre igennel válaszoló választópolgároknak azt sugallja, hogy az alapidíj, vagyis a tényleges hőfogyasztástól független díjtétel eltörlésével csökken a távfűtés ára. Ezzel a feltételezéssel szemben érvényes és eredményes népszavazás esetén sem csökkennének a távhő szolgáltatási díjak, hiszen a rendszer karbantartását, a hő előállításának, szállításának, átadásának díját valamilyen módon a jövőben is meg kellene fizetniük. A kérdésben tartott érvényes és eredményes népszavazás így csak az árképzés módjának megváltoztatását vonhatná maga után; ennek legkézenfekvőbb módja a szükségszerűen felmerülő (távhő előállítási, átadási, rendszer fenntartási) költségek beépítése az egységnyi fogyasztásra kalkulált távhő árába. A kérdés tartalma tehát a választópolgárok

számára félrevezető, mert előre nem tudhatják és nem is mérhetik fel döntésük várható következményeit.

A fent kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az aláírásgyűjtő íven szereplő kérdés – „Egyetért-e ön azzal, hogy Magyarországon a jelen népszavazást követő év január 1-jétől a közüzemi távhőszolgáltatásért ne kelljen a tényleges hőfogyasztástól függetlenül alapdíjat fizetni?” – nem felel meg a választópolgári egyértelműség követelményének, vagyis az Nsztv. 13. § (1) bekezdésében foglaltaknak.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az OVB 266/2008. (IX. 26.) OVB határozatának rendelkező részét helybenhagyta, az Alkotmánybíróság jelen határozatában kifejtett indokok alapján.

Az Alkotmánybíróság határozatának közzétételét az OVB határozatnak a Magyar Közlönyben való megjelenésére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2009. január 5.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1164/H/2008.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2009. évi 3. számában.

2/2009. (I. 23.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány, folyamatban lévő ügyekben alkalmazandó jogszabály alkotmányellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés, valamint alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2008. évi XXX. törvény 63. § (10) bekezdése alkotmányellenes, ezért azt a kihirdetésére visszamenőleges hatállyal megsemmisíti.

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2008. évi XXX. törvény 63. § (2) bekezdésének „valamint 63. § (10) bekezdése” szövegrésze alkotmányellenes, ezért azt a kihirdetésére visszamenőleges hatállyal megsemmisíti.

A törvény 63. § (2) bekezdése az alábbi szövegezéssel marad hatályban:

„(2) E törvény 42–44., 59. és 61. §-a a törvény kihirdetését követő napon lép hatályba.”

3. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2008. évi XXX. törvény 63. § (9) bekezdésének „valamint 63. § (10)” szövegrésze alkotmányellenes, ezért azt a kihirdetésére visszamenőleges hatállyal megsemmisíti.

A törvény 63. § (9) bekezdése az alábbi szövegezéssel marad hatályban:

„(9) E törvény 1., 2., 9., 10., 14., 15., 17., 20–34., 38–44., 46. és 61. §-a által megállapított rendelkezéseket, valamint 64. §-ának (1) bekezdését a hatálybalépésükkor folyamatban lévő ügyekre is alkalmazni kell.”

4. Az Alkotmánybíróság a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt folyamatban lévő nem peres eljárásokban, bírósági titkár által, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2008. évi XXX. törvény 63. § (2) bekezdésével és 63. § (9) bekezdésével összefüggésben benyújtott indítványokat visszautasítja.

5. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közterületi Parkolási Társulás e határozat II. számú mellékletében felsorolt alkotmányjogi panaszait visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

Magánszemélyek, érdekképviselőket ellátó társadalmi szervezet és – az eljárás felfüggesztése mellett – bírósági titkár, valamint peres ügyben eljáró bírák kezdeményezték a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2008. évi XXX. törvény (a továbbiakban: Ppm.) 63. § (2) bekezdésének, 63. § (9) bekezdésének valamint 63. § (10) be-

kezdésének alkotmányossági kontrollját. A folyamatban lévő perekre tekintettel a bírói indítványok kiterjedtek az alkalmazási tilalom kimondására is. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 43. § (4) bekezdése alapján a közzététel napjára visszamenőleges hatállyal kérték a Ppm. hivatkozott rendelkezéseinek a megsemmisítését.

A fentiekben túl egy parkolási társulás és egy parkolási társaság több, jogerős permegszüntető bírósági végzéssel összefüggésben alkotmányjogi panasszal élt a Ppm. fentiekben megjelölt szakaszainak alkotmányossági vizsgálatát kérve.

Az indítványozók indokolása szerint a Ppm. 63. § (10) bekezdésében foglalt rendelkezések – az azonnali hatálybalépéssel, és a folyamatban lévő ügyekben történő alkalmazási kötelezettséggel – visszamenőlegesen állapítanak meg kötelezettséget az igényérvényesítő parkolási társaságok, társulások részére, ezért sértik az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében megjelenő jogállamiság, jogbiztonság alkotmányos elvét.

Ezen túl egyes indítványozók hivatkoztak arra is, hogy a kihirdetést követő azonnali hatálybalépés nem biztosított kellő felkészülési időt a jogszabály személyi hatálya alá tartozók számára, ami szintén az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt alkotmányos elv sérelmére vezetett.

Az indítványozók egy része szerint a Ppm. vizsgálni kért rendelkezései az Alkotmány 9. § (1) bekezdésének, 12. § (2) bekezdésének, 13. § (1) bekezdésének, 43. § (2) bekezdésének, valamint 44/A. § (1) bekezdés *b)* és *c)* pontjainak sérelmét is megvalósítják. Álláspontjuk értelmében az önkormányzatok és a díjhátralékokból származó követeléseket megszerző társaságok tulajdonhoz való joga sérül azzal, hogy a Ppm. hatálybalépésével az igényérvényesítéshez képest egy évnél korábbi követelések lényegében elenyésznek. Az önkormányzatoknál ez sérti a tulajdonhoz való jogon kívül az önálló gazdálkodáshoz és a saját bevételekhez való Alkotmányban garantált jogot is, míg a követelést megszerző cégeknél (az ún. factoring cégeknél) a jogszabályváltozás vagyoni érdekeket érint.

Több indítványozó utalt az Alkotmány 57. § (1) bekezdésének sérelmére is. Indokolásukban kifejtették, hogy a bírósághoz fordulás jogát alkotmányellenesen korlátozza az a szabályozás, amely kizárja, hogy jogszerűen keletkezett igényeket bírósági úton lehessen érvényesíteni. Az indítványozók egy része pedig az Alkotmány 57. § (5) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmét látta abban, hogy a permegszüntetési kötelezettség miatt a pervesztes fél az elsőfokú, nem jogerős ítélet ellen nem gyakorolhatja fellebbezési jogát.

Az Alkotmánybíróság az ügyeket – tartalmi azonosságokra és tárgyi összefüggésükre tekintettel – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend) (ABH 2003, 2065.) 28. § (1) bekezdésének megfelelően egyesítette, és egy eljárásban bírálta el.

II.

Az Alkotmány hivatkozott rendelkezései szerint:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„9. § (1) Magyarország gazdasága olyan piacgazdaság, amelyben a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú és egyenlő védelemben részesül.”

„12. § (2) Az állam tiszteletben tartja az önkormányzatok tulajdonát.”

„13. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a tulajdonhoz való jogot.”

„43. § (2) A helyi önkormányzati jogokat és kötelezettségeket törvény határozza meg. Az önkormányzat hatáskörének jogszerű gyakorlása bírósági védelemben részesül, jogai védelmében az önkormányzat az Alkotmánybírósághoz fordulhat.”

„44/A. § (1) A helyi képviselőtestület:

(...)

b) gyakorolja az önkormányzati tulajdon tekintetében a tulajdonost megillető jogokat, az önkormányzat bevételeivel önállóan gazdálkodik, saját felelősségére vállalkozhat,

c) az önkormányzat törvényben meghatározott feladatainak ellátásához megfelelő saját bevételre jogosult, továbbá e feladatokkal arányban álló állami támogatásban részesül,

(...)”

„57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelezéseit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.

(...)

(5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

A Ppm. indítványokkal érintett rendelkezései:

„63. § (1) Ez a törvény a (2)–(7) bekezdésben meghatározott kivételekkel 2009. január 1-jén lép hatályba.

(2) E törvény 42–44., 59. és 61. §-a, valamint 63. §-ának (10) bekezdése a törvény kihirdetését követő napon lép hatályba.”

„(9) E törvény 1., 2., 9., 10., 14., 15., 17., 20–34., 38–44., 46. és 61. §-a által megállapított rendelkezéseket, valamint 63. §-ának (10) és 64. §-ának (1) bekezdését a hatálybalépésükkor folyamatban lévő ügyekre is alkalmazni kell.

(10) A keresetlevelet (fizetési meghagyás iránti kérelmet) a bíróságnak a Pp. 130. §-ának (1) bekezdésében meghatározott eseteken kívül akkor is idézés kibocsátása nélkül el kell utasítania, illetve a perindítás hatályainak beállta után a Pp. 157. §-ában meghatározott eseteken

kívül a bíróság akkor is köteles hivatalból, az eljárás bármely szakában megszüntetni, ha a közút területén vagy a közút területén kívüli közterületen létesített, illetve kijelölt várakozóhely jogosulatlan használata folytán keletkezett igények érvényesítésére a keresetlevelet (fizetési meghagyás iránti kérelmet) a jogosulatlan úthasználattól számított egy éven túl nyújtották be. E határidő elmulasztása esetén igazolásnak helye nincs.”

III.

Az indítványok megalapozottak.

1. A közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 15. § (3) bekezdés értelmében a „[k]özút területén vagy a közút területén kívüli közterületen létesített, illetőleg kijelölt várakozóhelyen a közút kezelője díj és pótdíj szedését rendelheti el”. A szabályozás a közút kezelője számára azt a hatáskört állapítja meg, amely a közterületi várakozóhelyek tekintetében a várakozás díjának és pótdíjának megállapítására vonatkozik. Ugyanakkor – a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 63/A. § h) pontja mellett – jelenleg ez a hatásköri szabály adja az anyagi jogi alapját a közterület parkolási célú igénybevételéért fennálló díjfizetési kötelezettségnek, és a jogosulti oldalon a díjfizetés iránti igénynek. A szabályozás nem határozza meg a várakozásban megnyilvánuló közlekedési célú közúthasználattal létrejött jogviszony jellegét (polgári vagy közigazgatási), de abból egyértelműen megállapítható a díj (és pótdíj) jogosultja, illetve a díjfizetés (és pótdíjfizetés) kötelezettjének kiléte.

A jelen határozatban alkotmányos vizsgálat tárgyává nem tett 2/2005. Közigazgatási és Polgári Jogegységi Határozattal egységesített bírói gyakorlat szerint a közút területén történő várakozás polgári jogi jogviszonyt hoz létre a felek között. Az ebből származó követelés esetében a polgári jog 5 éves, általános elévülési ideje alkalmazandó. Ez megkönnyítette a jogosultak helyzetét, mivel részben a jogosulatlan úthasználattól számított ötéves időtartam, részben pedig a határidő elévülési jellege meglehetősen hosszú időt biztosított a követelések érvényesítésére.

A jogalkotó a joggyakorlatban kialakult helyzetre reflektálva alkotta meg a közlekedéssel összefüggő egyes törvényeket módosító 2006. évi CX. törvény (a továbbiakban Kktm.) Kkt.-t módosító rendelkezéseit. A Kktm. a jogosulti (közútkezelő, avagy az általa megállapodás alapján megbízott gazdálkodó szervezet) oldalon szigorította az igényérvényesítés feltételeit: a várakozóhely jogosulatlan használatától számított 60 napon belül – jogvesztés terhével – fel kellett szólítania a kötelezettet a teljesítésre, a követelés elévülési idejét pedig egy évre mérsékelte [Kktm. 9. §, amely a Kkt. 15. §-át új (5) bekezdéssel egészítette ki].

A Kktm. a kihirdetését követő 8 napon belül lépett hatályba [Kktm. 33. § (1) bekezdés]. A még meg nem küldött felszólításokat a hatálybalépéstől számított 60 napon belül

jogvesztés terhével meg kellett küldeni, és a hatálybalépéssel minden követelés (beleértve a hatálybalépést megelőzően keletkezetteteket is) elévülési ideje 1 évre változott [Kktm. 34. § (2) bekezdés].

A Kktm. az igényérvényesítést korlátozó feltételekhez kötötte, ugyanakkor rendelkezéseinek alkalmazását a jövőre nézve írta elő: úgy a 60 napos jogvesztő határidő, mint az egy éves elévülési idő a szabályozás hatálybalépésétől számítottan vált alkalmazandóvá a korábban keletkezett, de az érvényesítés fázisába még nem jutott igények esetében is. A hatályba léptető rendelkezés értelmében a 2006. december 22. napját megelőzően keletkezett, de az érvényesítés szakaszába még nem lépett igények esetében a Kktm. hatálybalépésével megnyílt a 60 napos jogvesztő határidő, de ekkor nyílt meg az egy éves elévülési idő is azokban az esetekben, mikor az elévülési időből még több mint egy év volt hátra.

A Kktm. sem eljárásjogi, sem anyagi jogi értelemben nem érintette a bírósági igényérvényesítés szakaszába jutott követeléseket.

A Ppm. 63. § (10) bekezdése értelmében „a keresetlevelet (fizetési meghagyás iránti kérelmet) a bíróságnak a Pp. 130. §-ának (1) bekezdésében meghatározott eseteken kívül akkor is idézés kibocsátása nélkül kell elutasítania, illetve a perindítás hatályainak beállta után a pert a Pp. 157. §-ában meghatározott eseteken kívül akkor is köteles hivatalból, az eljárás bármely szakában megszüntetni, ha a közút területén vagy a közút területén kívüli közterületen létesített, illetve kijelölt várakozóhely jogosulatlan használata folytán keletkezett igények érvényesítésére a keresetlevelet (fizetési meghagyás iránti kérelmet) a jogosulatlan úthasználattól számított egy éven túl nyújtották be. E határidő elmulasztása esetén igazolásnak helye nincs.”

A Ppm. módosítás hatálybalépésével kapcsolatosan két rendelkezést tartalmaz: a 63. § (2) bekezdése értelmében a 63. § (10) bekezdése a Ppm. kihirdetését követő napon lép hatályba (a kihirdetésre 2008. június 18-án került sor, MK 89. szám), illetve a 63. § (9) bekezdése értelmében a 63. § (10) bekezdésében foglaltakat a hatálybalépéskor folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell.

A Ppm. a követelés érvényesíthetőségének oldalán jelent módosítást, azaz az eljárási szabályokat módosítja anélkül, hogy a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítására és a permegszüntetésre vezető új ok beépülne a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) e két jogintézményébe. Az alkalmazás során az időmúlásnak van központi jelentősége: a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül el kell utasítani, a pert – annak bármely szakaszában – meg kell szüntetni akkor, ha az igény keletkezése és az igényérvényesítés között több mint egy év telt el.

2. A jogalkotás jogállami rendjével összefüggésben az Alkotmánybíróság több követelményt fogalmazott meg. A normavilágosság, a kellő felkészülési idő biztosításának követelménye mellett az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből vezette le a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmát is.

A visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmát a tételes jogban megfogalmazó rendelkezést – a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 12. § (1) bekezdése – „alkotmányos jellegű szabálynak” tekintette. [34/1991. (VI. 15.) AB határozat, ABH 1991, 170, 172.]

A 25/1992. (IV. 30.) AB határozatában megállapította: „[a] jogállamiság egyik fontos alkotóeleme a jobbiztonság, amely egyebek között megköveteli, hogy

– az állampolgárok jogait és kötelezéseit a törvényben megszabott módon kihirdetett és bárki számára hozzáférhető jogszabályok szabályozzák,

– meglegyen a tényleges lehetőség arra, hogy a jogalanyok magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely jogszerű magatartást visszamenőleges érvennyel ne minősítsenek jogellenesnek.

A jobbiztonság e két alapvető követelménye közül bármelyiknek a figyelmen kívül hagyása összeegyeztethetetlen az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével, s így alkotmányellenes”. [ABH 1992, 131, 132.]

Következetes az alkotmánybírói gyakorlat a tekintetben, hogy „valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell”. [57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 316, 324.]

Az Alkotmánybíróság 349/B/2001. AB határozatában hivatkozott arra, hogy „a létrejött jogviszonyok alatt az anyagi jog alapján létrejött, anyagi jogi jogviszonyokat értette és e jogviszonyok védelme érdekében állapított meg alkotmányellenességet a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának sérelme miatt.” (ABH 2002, 1241, 1245.) Ezért a visszaható hatályú jogalkotás esetében azt kell vizsgálni, hogy „keletkeztek-e a törvény alapján a kihirdetését megelőző időre kötelezettségek, állapít-e meg a törvény jogi felelősséget olyan, a kihirdetését megelőzően tanúsított magatartásért, amely a törvény hatálybalépését megelőzően nem volt jogsértő, illetőleg a hatályba léptető rendelkezés eredményeként a Btv.” (a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Településrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény) „új, korlátozó rendelkezései már létrejött, lezárt anyagi jogi jogviszonyokban idéztek-e elő változást”. [ABH 2002, 1246.] A hivatkozott határozatban a testület megállapította, hogy a szabályozás csak abban az esetben visszaható hatályú – és alkotmányellenes –, amennyiben védelmet élvező anyagi jogi jogviszonyokban kíván kedvezőtlen változást előidézni.

Hasonló megállapításokat tett az Alkotmánybíróság többek között a 903/B/1990. AB határozatában (adófizetési kötelezettség visszamenőleges hatályú hatályba léptetése, ABH 1990, 250.), a 7/1992. (I. 30.) AB határozatában (a bejelentés és nem a keletkezés idejéhez kötött illetékfi-

zetési kötelezettség, ABH 1992, 45.), a 17/1998. (V. 13.) AB határozatában (a jogszerűen megszerzett játéktérem-engedély utóbb hatályba lépő jogszabály miatti elvesztése, ABH 1998, 155.), a 64/2002. (XII. 3.) AB határozatában (a számítási mód megváltozása miatt nem kerülhet kedvezőtlenebb helyzetbe az, aki a nyugdíjjogosultság törvényi követelményeit az új számítási mód hatálybalépését megelőzően teljesítette, ABH 2002, 348.), és a 31/2005. (VII. 14.) AB határozatában (bírság kiszabás utólag jogszerűtlennek minősített magatartás miatt, ABH 2005, 675.).

Az Alkotmánybíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy az indítványokban megjelölt törvényi szabályok korlátozóak-e a kihirdetést megelőzően keletkezett igények érvényesítésének jogát, illetve a módosító rendelkezések az anyagi jog alapján létrejött jogviszonyokban – függetlenül e jogviszonyok polgári, avagy közigazgatási jellegétől – kívánják-e változást előidézni.

A Ppm. a követelés érvényesíthetőségének oldalán jelent módosítást, azaz az igényérvényesítés szabályait terheesebbé teszi a jogosultak számára. A perindítás megengedhetőségének (perelőfeltételek) vizsgálatakor, az általános esetek [Pp. 130. § (1) bekezdés a)–j) pontjai] mellett a bírónak figyelemmel kell lenni a közút jogosulatlan használatával kapcsolatos (pót)díjigény új, „különös” esetére is. Ugyanezt a „különös” esetet kell szem előtt tartani a permegszüntetés általános szabályainak alkalmazásakor (Pp. 157. §). A Pp. 130. § (1) bekezdésében megjelölt okok a keresetlevél benyújtásakor már fennálló – a felek előtt ismert –, a perindítást akadályozó olyan körülmények, amelyek a perindítást követően, a per folyamatában is kifejtik hatásukat: a perbe vitt igények érdemi elbírálása nélkül a per megszüntetésére vezetnek.

A módosítás eljárási jellegén túl, a Ppm. a követelés érvényesíthetőségének új szempontját vezet be akkor, amikor főszabállyá teszi a jogosulatlan úthasználat és az igényérvényesítés közötti egy év figyelembevételét. Az igazolási kérelem kizárása e határidőt jogvesztővé teszi. Így a jogosult a határidő eltelte esetén elveszti az igényét.

A Ppm. nem érinti a Kkt. és a Kktm. anyagi jogi szabályait. A jogosult és a kötelezett közötti jogviszony a Kkt. 15. § (3) bekezdése alapján jön létre, amely a közterületi várakozás esetén a díjfizetésre kötelezettséget, illetve jogosulti oldalon jogot keletkeztet. A közterületi várakozás tényével az anyagi jogi jogviszony létrejön, a díjfizetési kötelezettség beáll.

Eljárási oldalról tekintve a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítása, illetve a per megszüntetése a Ppm. alkalmazásával olyan okra vezethető vissza, amelyet a folyamatban lévő perekben az eljárás megindításakor a felek nem láthattak előre. A Kktm. 34. § (2) bekezdése szerinti egyéves elévülési határidő jogvesztővé tételével a Ppm. a kihirdetését megelőző időre keletkeztet az anyagi jogi szabályok szerint létrejött jogviszonyok tekintetében, a jogosultak számára kedvezőtlen, bizonyos esetekben jogvesztést eredményező változást.

Ezen túlmenően az azonnali hatálybalépés, az átmeneti idő hiánya, illetve a Ppm. hatályának a folyamatban lévő peres eljárásokra történő kiterjesztése következtében a módosítás az egy éven túli igényérvényesítés anyagi jogi alapját, a felek közötti jogviszony létrejöttét is relativizálja, hiszen az egy éves határidő eltelte esetén a bíróság a perlést nem engedheti meg, a korábban megindított pert pedig meg kell szüntetnie. Ily módon a Ppm. a hatálybalépést megelőzően létrejött jogviszonyokban kíván változást előidézni. A Ppm. 63. § (2) bekezdésének „valamint 63. § (10) bekezdése”, illetve a 63. § (9) bekezdésének „valamint 63. § (10)” szövegrésze alkotmányellenes, mivel a kihirdetéssel hatályba lépő módosítást felkészülési idő nélkül, a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni rendelte, ami a visszamenőleges hatályú jogalkalmazás tilalmába ütközik.

Az Alkotmánybíróság vizsgálta a Ppm. 63. § (10) bekezdését is.

Megállapította, hogy annak megfogalmazása – a hatályba léptető rendelkezések megsemmisítése után is – visszamenőleges hatályú és terhebb az igényjogosultak számára, mivel az igény keletkezésétől számított egyéves, jogvesztővé tett perindítási határidő elteltére tekintettel a bíróságot folyamatban lévő perben, annak bármely szakaszában permegszüntetésre kötelezi. Ezért az Alkotmánybíróság az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére alapítottn e rendelkezést is megsemmisítette.

3. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint, ha az indítvánnyal támadott jogszabályt vagy annak egy részét az Alkotmány valamely rendelkezésébe ütközőnek minősíti, és ezért azt megsemmisíti, akkor a további alkotmányi rendelkezések sérelmét – a már megsemmisített jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben – érdemben nem vizsgálja. [többek között: 64/1991. (XII. 17.) AB határozat, ABH 1991, 297, 307.; 44/1995. (VI. 30.) AB határozat, 34/2002. (VII. 11.) AB határozat, ABH 2002, 579, 582.; 99/2008. (VII. 3.) AB határozat, ABK 2008. június, 929, 933.] E gyakorlatának megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálta a Ppm. támadott rendelkezéseinek az Alkotmány 9. § (1) bekezdésére, 12. § (2) bekezdésére, 13. § (1) bekezdésére, 43. § (2) bekezdésére, 44/A. § (1) bekezdés *b)* és *c)* pontjaira, valamint az 57. § (1) és (5) bekezdésére alapított alkotmányellenességét.

4. Az Abtv. 43. § (1) bekezdésében megfogalmazott főszabálya szerint az Alkotmánybíróság által megsemmisített jogszabály az erről szóló határozat közzétételét követően veszti hatályát. Az Abtv. 43. § (4) bekezdése értelmében azonban „a jogbiztonság, vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke” indokolhatja az ettől eltérő döntést. A jelen esetben az Alkotmánybíróság a folyamatban lévő peres eljárások nagy számára, és a peres felek különösen fontos érdekeire tekintettel döntött a vizsgált

jogszabály kihirdetésére visszamenőleges hatályú megsemmisítés mellett.

A vizsgált törvényi rendelkezések *ex tunc* megsemmisítésével az Alkotmánybíróság helyreállította a Ppm. kihirdetését megelőző állapotot. A visszamenőleges hatállyal megsemmisített jogszabályi rendelkezések a keletkezésük időpontjára visszahatóan semmiesek, ami esetükben kizárja a jogszabály alkalmazását. A bírói kezdeményezés alapján indult, konkrét normakontrollra irányuló alkotmánybíró-sági eljárások tekintetében mindez azt jelenti, hogy az alkotmánybíró-sági határozat hivatalos lapban való közzétételét követően a felfüggesztett pereket folytatni kell, és a várakozásban megnyilvánuló közlekedési célú közúthasználattal kapcsolatosan létrejött jogviszonyokból származó igényeket – amennyiben annak feltételei fennállnak – a Kktm. rendelkezései szerint, érdemben kell elbírálni. Mivel az *ex tunc* hatályú megsemmisítés jogi konzekvenciáit a peres eljárásban ítélező bíró vonja le, ezért e határozat rendelkező részében szükségtelen volt az alkalmazási tilalom kimondása.

5. Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panaszokkal összefüggésben az előterjesztések törvényi feltételei fennállnak-e. Az Abtv. 48. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Abtv. 48. § (2) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fővárosi Közterületi Parkolási Társulás az e határozat II. számú mellékletében megjelölt alkotmányjogi panaszokat az Abtv.-ben meghatározott, a panasz benyújtására nyitva álló hatvan napos határidőn túl adták postára. Ezért az Ügyrend 29. § *e)* pontja alapján ezekben az esetekben az alkotmányjogi panaszokat visszautasította.

Ezt meghaladóan az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszok a törvényi követelményeknek megfeleltek, ezért azokat érdemi elbírálásra alkalmasnak ítélte.

Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság a jogerős megszüntető végzéseket alkalmazott törvényi rendelkezéseket a fentiekben kifejtett indokok alapján alkotmányellenesnek ítélte és kihirdetésükre visszamenőleges hatállyal megsemmisítette, ezért érdemben nem vizsgálta a panaszokban megjelölt egyéb alkotmányossági aggályok megalapozottságát.

Az *ex tunc* hatályú megsemmisítés peres eljárásokra vonatkozó konzekvenciáit az érdemben elbírált és megalapozottnak ítélt alkotmányjogi panaszok tekintetében is az ítélező bírónak kell levonniuk. Ezért az alkotmányjogi

panaszok esetében sem volt szükséges az alkalmazási tilalom külön kimondása.

A Pp. 229. § (1) bekezdése szerint anyagi jogerő csak a keresettel érvényesített jog tárgyában született ítélethez fűződik, a jogerős, ám nem érdemi határozat nem keletkeztet a keresettel érvényesített jog tekintetében res iudicatát.

6. Az egyik indítványt peren kívüli ügyszakban eljáró bírósági titkár küldte meg az Alkotmánybírósághoz az Abtv. 38. § (1) bekezdése alapján. A továbbiakban az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a bírósági titkár az Abtv. 38. § (1) bekezdése alapján élhet-e folyamatban lévő ügyben – az eljárás felfüggesztése mellett – a bírót megillető kezdeményezési joggal.

Az Abtv. 38. § (1) bekezdése szerint „[a] bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, ha az előtte folyamatban levő ügy elbírálása során olyan jogszabályt vagy állami irányítás egyéb jogi eszközét kell alkalmazni, amelynek alkotmányellenességét észleli. A (2) bekezdés értelmében „[k]érlemben a bíró (1) bekezdés szerinti eljárását kezdeményezheti az, aki szerint a folyamatban lévő ügyében alkalmazandó jogszabály alkotmányellenes”.

Az Abtv. 38. § (1) bekezdése alapján az eljáró bíró indítványára a perben alkalmazandó norma alkotmányosságának vizsgálatára irányuló eljárás indul. Bár a Pp. 12/A. §-a értelmében a polgári eljárás keretei között a bírósági titkár rendelkezhet önálló hatáskörökkel, a polgári pertől jellemben alapvetően különböző eljárásnak a megindítására az Abtv. 38. § (1) bekezdése kifejezetten a perben eljáró bírót jogosítja.

Ahogy arra az 1/2008. (I. 11.) AB határozat rámutatott (ABK 2008. 4.), a bíró nem azonosítható a bírósági titkárral: a kinevezés módja, a kinevező személye, a státushoz

hagyományosan tapadó sajátosságok (elmozdíthatatlanság, korhoz kötöttség) és felelősség alapvetően megkülönböztetik a bírói igazságszolgáltatás e két szereplőjét. Az Abtv. 38. § (1) bekezdése kifejezetten a folyamatban lévő ügy bírója részére állapít meg hatáskört, amely hatáskört nem osztja meg más igazságügyi alkalmazottal. Ezért törvényi lehetőség hiányában a bírósági titkár nem kezdeményezheti az Alkotmánybíróság előtti eljárást.

Az Alkotmánybíróság az Ügyrend 29. § c) pontja értelmében „[a]z Alkotmánybíróság az indítványt visszautasítja, ha megállapítható, hogy (...) az eljárás indítványozására az indítványozónak nincs jogosultsága (...)”.

A fentiekben kifejtett indokok alapján és figyelemmel az Ügyrendben foglalt rendelkezésre, a bírósági titkár indítványait az Alkotmánybíróság visszautasította.

A határozat Magyar Közlönyben történő közzététele az Abtv. 41. §-án alapul.

Budapest, 2009. január 20.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke,
előadó alkotmánybíró

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

I. számú melléklet

az Alkotmánybíróság 661/B/2008. AB határozatához

Pesti Központi Kerületi Bíróság

9. G. Tanácsa
9.G.301152/08
9.G.301153/08
9.G.301154/08
9.G.301155/08
9.G.301156/08
9.G.301157/08
9.G.301158/08
9.G.301159/08
9.G.301160/08
9.G.301161/08
9.G.301351/08
9.G.301352/08
9.G.301353/08

9.G.301354/08
9.G.301355/08
9.G.301356/08
9.G.301357/08
9.G.301358/08
9.G.301359/08
9.G.301360/08
9.G.301568/07
9.G.301575/08
9.G.301619/07
9.G.301626/08
9.G.301629/08
9.G.301630/08
9.G.301637/08
9.G.301638/08
9.G.301640/08
9.G.301641/08
9.G.302024/08

9.G.302102/08	9.G.305527/07
9.G.302104/08	9.G.305528/07
9.G.302122/08	9.G.305842/08
9.G.302123/08	9.G.305843/08
9.G.302126/08	9.G.305844/08
9.G.302132/08	9.G.305845/08
9.G.302133/08	9.G.305846/08
9.G.302134/08	9.G.305912/07
9.G.302135/08	9.G.305913/07
9.G.302699/08	9.G.306172/07
9.G.302700/08	9.G.306172/07
9.G.302701/08	9.G.306491/07
9.G.302702/08	9.G.306494/07
9.G.302708/08	9.G.306496/07
9.G.302714/08	9.G.306602/07
9.G.303042/08	9.G.306643/07
9.G.303043/08	9.G.306668/07
9.G.303045/08	9.G.306670/07
9.G.303046/08	9.G.306673/07
9.G.303047/08	9.G.306681/07
9.G.303048/08	9.G.306683/07
9.G.303049/08	<i>15.G. Tanácsa</i>
9.G.303050/08	15.G.300138/07
9.G.303051/08	15.G.300170/07
9.G.303365/08	15.G.301253/08
9.G.303525/07	15.G.301255/08
9.G.303565/08	15.G.301256/08
9.G.303567/08	15.G.301257/08
9.G.303586/08	15.G.301258/08
9.G.303717/08	15.G.301285/08
9.G.303718/08	15.G.301286/08
9.G.303719/08	15.G.301435/08
9.G.303720/08	15.G.301436/08
9.G.303795/08	15.G.301437/08
9.G.303797/08	15.G.301438/08
9.G.304013/08	15.G.301440/08
9.G.304014/08	15.G.301442/08
9.G.304296/07	15.G.301443/08
9.G.304445/08	15.G.301444/08
9.G.304556/07	15.G.301682/08
9.G.304575/07	15.G.301691/08
9.G.304577/07	15.G.301692/08
9.G.304593/08	15.G.301693/08
9.G.304595/08	15.G.301694/08
9.G.304603/08	15.G.302184/08
9.G.304618/08	15.G.302189/08
9.G.304628/08	15.G.302190/08
9.G.304631/08	15.G.302193/08
9.G.304714/07	15.G.302197/08
9.G.304730/08	15.G.302221/08
9.G.304732/08	15.G.302370/07
9.G.304734/08	15.G.302764/07
9.G.304738/08	15.G.302772/08
9.G.305518/08	15.G.302773/08
9.G.305520/08	15.G.302774/08
9.G.305521/08	15.G.302775/08

15.G.302776/08	27.G.301375/07
15.G.302777/08	27.G.301380/07
15.G.302778/08	27.G.301386/07
15.G.302779/08	27.G.301387/07
15.G.302938/08	27.G.301465/07
15.G.302939/08	27.G.301658/07
15.G.302958/08	27.G.301885/07
15.G.303117/08	27.G.302543/08
15.G.303118/08	27.G.302544/08
15.G.303119/08	27.G.302545/08
15.G.303120/08	27.G.302546/08
15.G.303121/08	27.G.302547/08
15.G.303122/08	27.G.302548/08
15.G.303123/08	27.G.302549/08
15.G.303124/08	27.G.302550/08
15.G.303125/08	27.G.302551/08
15.G.303649/08	27.G.302552/08
15.G.303650/08	27.G.302634/07
15.G.303651/08	27.G.302869/08
15.G.303829/07	27.G.302870/08
15.G.303866/07	27.G.302871/08
15.G.304033/07	27.G.302872/08
15.G.304034/07	27.G.302873/08
15.G.304375/07	27.G.302874/08
15.G.304389/07	27.G.302875/08
15.G.304390/07	27.G.302876/08
15.G.304401/07	27.G.303225/08
15.G.304404/07	27.G.303226/08
15.G.304531/07	27.G.303227/08
15.G.304618/07	27.G.303228/08
15.G.304621/07	27.G.303229/08
15.G.304746/07	27.G.303356/07
15.G.305167/07	27.G.303383/08
15.G.305168/07	27.G.303630/08
15.G.305242/07	27.G.303677/07
15.G.305243/07	27.G.303680/07
15.G.305586/07	27.G.303693/08
15.G.305696/07	27.G.304100/07
15.G.305697/07	27.G.304698/07
15.G.305698/07	27.G.304849/07
15.G.305856/07	27.G.304850/07
15.G.305946/07	27.G.304853/07
15.G.305949/07	27.G.304854/07
15.G.306241/07	27.G.304908/07
15.G.306243/07	27.G.305288/07
15.G.306246/07	27.G.305289/07
15.G.306247/07	27.G.305291/07
15.G.306249/07	27.G.305292/07
15.G.306250/07	27.G.305293/07
15.G.306252/07	27.G.305297/07
15.G.306569/07	27.G.305298/07
15.G.306572/07	27.G.305432/07
15.G.306573/07	27.G.305434/07
15.G.306576/07	27.G.305436/07
27.G. Tanácsa	27.G.305441/07
27.G.300198/07	27.G.305442/07
	27.G.305443/07

27.G.305647/07
27.G.305649/07
27.G.305650/07
27.G.305722/07
27.G.305723/07
27.G.305725/07
27.G.305727/07
27.G.306025/07
27.G.306026/07
27.G.306027/07
27.G.306028/07
27.G.306029/07
27.G.306030/07
27.G.306032/07
27.G.306033/07
27.G.306040/07
27.G.306080/07
27.G.306287/07
27.G.306289/07
27.G.306290/07
27.G.306291/07
27.G.306294/07
27.G.306295/07
27.G.306724/07

31.G. Tanácsa

31.G.300054/08
31.G.300721/08
31.G.300798/08
31.G.300824/08
31.G.301171/08
31.G.301172/08
31.G.301173/08
31.G.301174/08
31.G.301177/08
31.G.301178/08
31.G.301179/08
31.G.301180/08
31.G.301485/08
31.G.301486/08
31.G.301487/08
31.G.301488/08
31.G.301489/08
31.G.301490/08
31.G.301491/08
31.G.301493/08
31.G.301904/08
31.G.301906/08
31.G.301906/08
31.G.301907/08
31.G.301908/08
31.G.301909/08
31.G.301911/08
31.G.301914/08
31.G.302589/08
31.G.302590/08
31.G.302591/08

31.G.302593/08
31.G.302594/08
31.G.302595/08
31.G.302597/08
31.G.302598/08
31.G.302896/08
31.G.302899/08
31.G.302900/08
31.G.302901/08
31.G.303292/08
31.G.303293/08
31.G.303305/08
31.G.303307/08
31.G.303312/08
31.G.303313/08
31.G.303314/08
31.G.303346/07
31.G.304935/07
31.G.304938/07
31.G.304942/07
31.G.305138/07
31.G.305452/07
31.G.305816/07
31.G.305818/07
31.G.305819/07
31.G.305820/07
31.G.305821/07
31.G.305822/07
31.G.305823/07
31.G.306102/07
31.G.306108/07
31.G.306110/07
31.G.306112/07
31.G.306113/07
31.G.306114/07
31.G.306117/07
31.G.306396/07
31.G.306399/07

43.P. Tanácsa

43.P.85635/08
43.P.85635/08
43.P.85697/08
43.P.85697/08
43.P.85700/08
43.P.85700/08
43.P.86310/08
43.P.86310/08
43.P.86413/08
43.P.86414/08
43.P.86414/08
43.P.86563/08
43.P.86563/08
43.P.86583/08
43.P.86583/08
43.P.86758/08
43.P.86758/08

43.P.86761/08	43.P.90039/08
43.P.86761/08	43.P.90039/08
43.P.86761/08	43.P.90116/07
43.P.86935/08	43.P.90116/08
43.P.86935/08	43.P.90276/08
43.P.87131/08	43.P.90302/08
43.P.87131/08	43.P.90302/08
43.P.87137/08	43.P.90503/08
43.P.87257/08	43.P.90503/08
43.P.87257/08	43.P.90750/08
43.P.87258/08	43.P.90750/08
43.P.87258/08	43.P.90811/08
43.P.87259/08	43.P.90811/08
43.P.87259/08	43.P.91000/08
43.P.87264/08	43.P.91000/08
43.P.87264/08	43.P.91009/08
43.P.878137/08	43.P.91009/08
43.P.88495/07	43.P.91075/08
43.P.88495/08	43.P.91075/08
43.P.88498/08	43.P.91172/08
43.P.88498/08	43.P.91172/08
43.P.88836/08	43.P.91173/08
43.P.88836/08	43.P.91173/08
43.P.88837/08	43.P.91302/08
43.P.88837/08	43.P.91302/08
43.P.88839/08	43.P.91401/08
43.P.88839/08	43.P.91401/08
43.P.88842/08	43.P.91523/08
43.P.88842/08	43.P.91523/08
43.P.88843/08	43.P.91794/08
43.P.88843/08	43.P.91794/08
43.P.89028/08	43.P.91797/08
43.P.89028/08	43.P.91797/08
43.P.89029/08	43.P.91865/07
43.P.89029/08	43.P.91865/08
43.P.89030/08	43.P.92050/07
43.P.89030/08	43.P.92050/07
43.P.89072/08	43.P.92128/07
43.P.89072/08	43.P.92128/08
43.P.89212/08	43.P.92286/07
43.P.89212/08	43.P.92286/08
43.P.89215/08	43.P.92475/08
43.P.89215/08	43.P.92475/08
43.P.89216/08	43.P.92476/08
43.P.89216/08	43.P.92476/08
43.P.89218/08	43.P.92651/07
43.P.89218/08	43.P.92651/07
43.P.89587/08	43.P.92693/08
43.P.89587/08	43.P.92694/08
43.P.89588/08	43.P.92695/08
43.P.89588/08	43.P.92801/08
43.P.89795/08	43.P.92922/08
43.P.89795/08	43.P.92962/08
43.P.89992/08	43.P.92963/08
43.P.89992/08	43.P.92970/08
43.P.90037/08	43.P.92975/08
43.P.90037/08	43.P.93045/07

43.P.93045/07
43.P.93127/08
43.P.93161/08
43.P.93440/07
43.P.93440/08
43.P.93728/07
43.P.93728/07
43.P.94232/08
43.P.94233/08
43.P.94301/08
43.P.94302/08

Budai Központi Kerületi Bíróság

7.P. Tanácsa
7.P.I.22331/08
7.P.XI.20139/08
7.P.XII.23677/07

Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság

17.P. Tanácsa
17.P.II.20218/08
17.P.II.20285/08
17.P.II.20431/08
17.P.II.20496/08
17.P.II.20549/07
17.P.II.20680/07
17.P.II.21381/07
17.P.II.22102/07
17.P.II.22320/07
17.P.II.22682/07
17.P.II.22816/07
17.P.II.22874/07
17.P.II.23268/08
17.P.II.23272/08
17.P.II.23273/08
17.P.II.23275/08
17.P.II.23301/07
17.P.II.23332/07
17.P.II.23536/07
17.P.II.23724/07
17.P.II.24148/07
17.P.II.24419/07
17.P.II.24432/07
17.P.II.24463/07
17.P.II.24774/07
17.P.II.24834/07
17.P.II.25010/07
17.P.II.25281/07
17.P.III.20339/08
17.P.III.20510/08
17.P.III.21133/08
17.P.III.23266/08
17.P.III.23267/08
17.P.III.23274/08
17.P.III.23276/08

17.P.III.23343/08
17.P.III.23929/07
17.P.III.24341/07
17.P.III.24549/07
17.P.III.25016/07
17.P.III.25367/08

20.P. Tanácsa
20.P.II.20563/08
20.P.II.20564/08
20.P.II.20988/08
20.P.II.21629/08
20.P.II.21879/08
20.P.II.224/53/08
20.P.II.22472/08
20.P.II.23127/08
20.P.III.21022/08
20.P.III.21025/08
20.P.III.22340/08
20.P.III.23347/08

Budaörsi Városi Bíróság

4.P. Tanácsa
4.P.20221/08

19.G. Tanácsa
19.G.22291/07

Mosonmagyaróvári Városi Bíróság

9.P. Tanácsa
9.G.20722/07
9.P.20006/08
9.P.20086/08

Miskolci Városi Bíróság

10.P. Tanácsa
10.P.210826/08
10.P.21083/08

Debreceni Városi Bíróság

6.P. Tanácsa
6.G.40469/08
6.P.23530/08
6.P.23548/08
6.P.23550/08
6.P.23551/08
6.P.23554/08
6.P.23555/08
6.P.23556/08
6.P.23563/08
6.P.23613/08
6.P.23764/08
6.P.23765/08
6.P.23779/08
6.P.23940/08
6.P.23941/08

6.P.23954/08
6.P.240816/08
6.P.24105/08
6.P.24276/08

10.P. Tanácsa

10.G.23987/08
10.G.40114/08
10.G.40192/08
10.G.40352/08
10.G.40353/08
10.G.40354/08
10.G.40389/08
10.G.40468/08
10.G.40486/08
10.P.20525/08
10.P.21061/08
10.P.21063/08
10.P.21066/08
10.P.21236/08
10.P.21237/08
10.P.21499/08
10.P.21768/08
10.P.21912/08
10.P.21940/08
10.P.21946/08
10.P.21947/08
10.P.22098/08
10.P.22265/08
10.P.22266/08
10.P.22267/08
10.P.22397/08
10.P.22603/08
10.P.23612/08
10.P.23659/08
10.P.23766/08
10.P.23767/08
10.P.23768/08
10.P.23816/08
10.P.24046/08
10.P.24277/08
10.P.24354/08
10.P.24437/08
10.P.24438/08
10.P.24439/08

25.P. Tanácsa

25.G.24347/08
25.G.40309/08
25.G.40339/08
25.G.40347/08
25.G.403636/08
25.G.403946/08
25.G.40437/08
25.G.40568/08
25.P.20985/08
25.P.21076/08
25.P.21279/08

25.P.21425/08
25.P.215736/08
25.P.22042/08
25.P.22106/08
25.P.22180/08
25.P.22181/08
25.P.22182/08
25.P.22343/08
25.P.22344/08
25.P.22394/08
25.P.22688/08
25.P.22813/08
25.P.22971/08
25.P.22972/08
25.P.23177/08
25.P.23178/08
25.P.23654/08
25.P.23655/08
25.P.23762/08
25.P.23798/08
25.P.24478/08
25.P.24600/08
25.P.24668/08
25.P.24704/08
25.P.24819/08
25.P.24910/08
25.P.24911/08
25.P.24912/08
25.P.24942/08
25.P.24943/08
25.P.23763/08

31.P. Tanácsa

31.G.402346/08
31.P.20933/08
31.P.21418/08
31.P.21952/08
31.P.21954/08
31.P.21955/08
31.P.22074/08
31.P.22178/08
31.P.22187/08
31.P.22256/08
31.P.22269/08
31.P.22346/08
31.P.22347/08
31.P.23173/08
31.P.23611/08
31.P.23751/08
31.P.23796/08
31.P.23797/08
31.P.23943/08
31.P.24080/08
31.P.24797/08
31.P.24840/08
31.P.24891/08

48.P. Tanácsa
48.G.40257/08
48.G.40258/08
48.G.40310/08
48.G.403406/08
48.G.40343/08
48.P.21916/08
48.P.21943/08
48.P.21979/08
48.P.22043/08
48.P.22270/08
48.P.22335/08
48.P.22336/08
48.P.22859/08
48.P.23653/08
48.P.24530/08
48.P.24914/08
48.P.24918/08
48.P.25038/08

50.P. Tanácsa
50.P.20807/07

52.P. Tanácsa
52.G.40219/08
52.G.40350/08
52.G.40350/08
52.G.40351/08
52.P.20188/08
52.P.20230/08
52.P.20524/08
52.P.21071/08
52.P.21500/08
52.P.21626/08
52.P.21769/08
52.P.21911/08
52.P.21983/08
52.P.22258/08
52.P.22259/08
52.P.22398/08
52.P.23174/08
52.P.23175/08
52.P.23601/08
52.P.40029/08

55.P. Tanácsa
55.G.40026/08
55.G.40112/08
55.G.40135/08
55.G.40214/08
55.G.40220/08
55.G.40414/08
55.G.40504/08
55.P.20729/08
55.P.20987/08
55.P.21215/08
55.P.21441/08
55.P.21686/08

55.P.21912/08
55.P.22102/08
55.P.22237/08
55.P.22249/08
55.P.22272/08
55.P.22614/08
55.P.23176/08
55.P.23200/08
55.P.23609/08
55.P.23938/08
55.P.24055/08
55.P.24056/08
55.P.24131/08
55.P.24486/08
55.P.24593/08
55.P.24594/08
55.P.24827/08
55.P.24828/08
55.P.24934/08
55.P.24935/08
55.P.24936/08

56.P. Tanácsa
56.P.24687/08
56.P.24870/08
56.P.24894/08
56.P.24895/08
56.P.24896/08
56.P.25041/08
56.P.25042/08
56.P.25376/08

Hajdú-Bihar Megyei Bíróság

2.Gf. Tanácsa
2.Gf.41083/08
2.Gf.41085/08
2.Gf.41086/08
2.Gf.41087/08
2.Gf.41088/08
2.Gf.41089/08
2.Gf.41091/08
2.Gf.41092/08
2.Gf.41094/08
2.Gf.41095/08
2.Gf.41097/08
2.Gf.41098/08
2.Gf.41101/08
2.Gf.41103/08
2.Gf.41104/08
2.Gf.41105/08
2.Gf.41106/08
2.Gf.41107/08
2.Gf.41108/08
2.Gf.41113/08
2.Gf.41114/08
2.Gf.41115/08
2.Gf.41116/08

2.Gf.41117/08
2.Gf.41119/08
2.Gf.41120/08
2.Gf.41122/08
2.Gf.41137/08
2.Gf.41141/08

2.Pf. Tanácsa

2.Pf.20954/08
2.Pf.21088/08
2.Pf.21123/08
2.Pf.21145/08
2.Pf.21156/08
2.Pf.21175/08
2.Pf.21176/08
2.Pf.21180/08
2.Pf.21181/08
2.Pf.21182/08
2.Pf.21214/08
2.Pf.21215/08
2.Pf.21217/08
2.Pf.21218/08
2.Pf.21219/08
2.Pf.21247/08
2.Pf.21255/08
2.Pf.21257/08
2.Pf.21279/08
2.Pf.21280/08
2.Pf.21286/08
2.Pf.21328/08
2.Pf.21343/08

4.Pf. Tanácsa

4.Pf.21230/08
4.Pf.21248/08
4.Pf.21249/08
4.Pf.21250/08
4.Pf.21254/08
4.Pf.21256/08
4.Pf.21277/08
4.Pf.21278/08
4.Pf.21299/08
4.Pf.21320/08
4.Pf.21322/08
4.Pf.21326/08
4.Pf.21327/08
4.Pf.21342/08
4.Pf.21358/08
4.Pf.21372/08
4.Pf.21436/08
4.Pf.21437/08
4.Pf.21441/08
4.Pf.21447/08
4.Pf.21460/08
4.Pf.21475/08
4.Pf.21487/08
4.Pf.21488/08

4.Pf.21489/08
4.Pf.21502/08
4.Pf.21507/08
4.Pf.21516/08
4.Pf.21538/08
4.Pf.21539/08
4.Pf.21546/08
4.Pf.21563/08
4.Pf.21698/08
4.Pf.21699/08

Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság

1.Pf. Tanácsa

1.Pf.20378/08
1.Pf.20380/08
1.Pf.20431/08
1.Pf.20473/08
1.Pf.20506/08
1.Pf.20537/08
1.Pf.20538/08
1.Pf.20545/08
1.Pf.20546/08
1.Pf.20563/08
1.Pf.20573/08
1.Pf.20585/08
1.Pf.20611/08

2.Pf., Gf., és Pkf. Tanácsa

2.Gf.20462/08
2.Gf.20519/08
2.Pf.20564/08
2.Pf.20589/08
2.Pf.20701/08
2.Pf.20710/08
2.Pf.20732/08
2.Pf.20789/08

Győr-Moson-Sopron Megyei Bíróság

2.Pf., Gf., és Pkf. Tanácsa

2.Pkf.51296/08

Somogy Megyei Bíróság

2.Pf. Tanácsa

2.Pf.21627/08

Fővárosi Ítéltábla

9.Pf. Tanácsa

9.Pf.21004/08
9.Pf.21005/08
9.Pf.21006/08
9.Pf.21058/08
9.Pf.21084/08
9.Pf.21089/08
9.Pf.21133/08

9.Pf.21171/08
 9.Pf.21183/08
 9.Pf.21197/08
 9.Pf.21199/08
 9.Pf.21199/08
 9.Pf.21232/08
 9.Pf.21428/08
 9.Pf.21430/08
 9.Pf.214316/08

II. számú melléklet

az Alkotmánybíróság 661/B/2008. AB határozatához

Fővárosi Bíróság

45.PF. Tanácsa
 45.Pfv.637275/08
 45.Pfv.637326/08
 45.Pfv.639123/08

47.Pfv.637.459/2008/2.
 47.Pfv.637274/08
 47.Pfv.637276/08
 47.Pfv.637281/08
 47.Pfv.637286/08
 47.Pfv.637288/08
 47.Pfv.637293/08
 47.Pfv.637294/08
 47.Pfv.637300/08
 47.Pfv.637337/08
 47.Pfv.637459/08

48.Pfv.638.423/2008/2.
 48.Pfv.638224/08
 48.Pfv.638423/08

61.Pfv.637.647/2008/2.
 61.Pfv.637647/08
 61.Pfv.638220/08

III. számú melléklet

az Alkotmánybíróság 660/B/2008. számú AB határozatához

Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság

1.PF. Tanácsa
 1.Pkf.22421/08

2.PF. Tanácsa
 2.Gpkf.50440/08
 2.Gpkf.50467/08
 2.Gpkf.50534/08
 2.Gpkf.50542/08
 2.Gpkf.50570/08
 2.Gpkf.50579/08
 2.Pf.21992/08
 2.Pf.22502/08

2.Pf.22759/08
 2.Pkf.21956/08
 2.Pkf.21994/08
 2.Pkf.21995/08
 2.Pkf.22043/08
 2.Pkf.22143/08
 2.Pkf.22144/08
 2.Pkf.22182/08
 2.Pkf.22191/08
 2.Pkf.22239/08
 2.Pkf.22241/08
 2.Pkf.22244/08
 2.Pkf.22245/08
 2.Pkf.22246/08
 2.Pkf.22310/08
 2.Pkf.22358/08
 2.Pkf.22378/08
 2.Pkf.22423/08
 2.Pkf.22424/08
 2.Pkf.22425/08
 2.Pkf.22495/08
 2.Pkf.22641/08
 2.Pkf.22788/08
 2.Pkf.22817/08
 2.Pkf.22819/08
 2.Pkf.22820/08
 2.Pkf.22989/08

3.PF. Tanácsa
 3.Gpkf.50518/08
 3.Pkf.22011/08
 3.Pkf.22234/08
 3.Pkf.22236/08
 3.Pkf.22237/08
 3.Pkf.22252/08
 3.Pkf.22253/08
 3.Pkf.22285/08
 3.Pkf.22297/08
 3.Pkf.22298/08
 3.Pkf.22474/08
 3.Pkf.22546/08

Fővárosi Bíróság

1.GF. Tanácsa
 1.Gf.76265/08
 1.Gfv.76259/08
 1.Gfv.76262/08
 1.Gfv.76247/08
 1.Gfv.76248/08
 1.Gfv.76249/08
 1.Gfv.76251/08
 1.Gfv.76252/08
 1.Gfv.76261/08
 1.Gfv.76263/08
 1.Gfv.76264/08
 1.Gfv.76290/08

44.PF. Tanácsa

44.Pfv.638352/08
45.Pfv.637323/08

45.PF. Tanácsa

45.Pfv.634431/08
45.Pfv.637067/08
45.Pfv.637195/08
45.Pfv.637245/08
45.Pfv.637246/08
45.Pfv.637247/08
45.Pfv.637248/08
45.Pfv.637316/08
45.Pfv.637324/08
45.Pfv.637357/08
45.Pfv.637358/08
45.Pfv.637363/08
45.Pfv.637364/08
45.Pfv.637386/08
45.Pfv.637559/08
45.Pfv.637560/08
45.Pfv.637561/08
45.Pfv.637562/08
45.Pfv.637563/08
45.Pfv.637564/08
45.Pfv.637643/08
45.Pfv.637645/08
45.Pfv.637651/08
45.Pfv.637827/08
45.Pfv.637856/08
45.Pfv.637859/08
45.Pfv.637860/08
45.Pfv.637871/08
45.Pfv.637874/08
45.Pfv.637878/08
45.Pfv.637879/08
45.Pfv.638039/08
45.Pfv.638506/08
45.Pfv.638867/08
45.Pfv.638884/08
45.Pfv.638887/08
45.Pfv.638870/08
45.Pfv.638877/08
45.Pfv.639028/08
45.Pfv.639071/08
45.Pfv.639077/08
45.Pfv.639433/08
45.Pfv.639437/08
45.Pfv.639477/08
45.Pfv.639484/08

47.PF. Tanácsa

47.Pfv.637258/08
47.Pfv.637261/08
47.Pfv.637262/08
47.Pfv.637271/08

47.Pfv.637273/08

47.Pfv.637277/08
47.Pfv.637279/08
47.Pfv.637280/08
47.Pfv.637284/08
47.Pfv.637287/08
47.Pfv.637289/08
47.Pfv.637291/08
47.Pfv.637292/08
47.Pfv.637297/08
47.Pfv.637298/08
47.Pfv.637335/08
47.Pfv.637339/08
47.Pfv.637341/08
47.Pfv.637342/08
47.Pfv.637359/08
47.Pfv.637362/08
47.Pfv.637365/08
47.Pfv.637383/08
47.Pfv.637384/08
47.Pfv.637385/08
47.Pfv.637389/08
47.Pfv.637405/08
47.Pfv.637455/08
47.Pfv.637462/08
47.Pfv.637464/08
47.Pfv.637533/08
47.Pfv.637556/08
47.Pfv.637557/08
47.Pfv.637558/08
47.Pfv.637606/08
47.Pfv.637607/08
47.Pfv.637608/08
47.Pfv.637609/08
47.Pfv.637617/08
47.Pfv.637618/08
47.Pfv.637619/08
47.Pfv.637620/08
47.Pfv.637649/08
47.Pfv.637650/08
47.Pfv.637858/08
47.Pfv.637889/08
47.Pfv.637296/08
47.Pfv.637616/08
47.Pfv.638295/08
47.Pfv.638612/08
47.Pfv.638648/08
47.Pfv.638659/08
47.Pfv.638509/08
47.Pfv.637360/08

48.PF. Tanácsa

48.Pfv.638080/08
48.Pfv.638081/08
48.Pfv.638082/08
48.Pfv.638083/08

48.Pfv.638084/08
 48.Pfv.638092/08
 48.Pfv.638094/08
 48.Pfv.638172/08
 48.Pfv.638173/08
 48.Pfv.638174/08
 48.Pfv.638298/08
 48.Pfv.638407/08
 48.Pfv.638422/08
 48.Pfv.638525/08
 48.Pfv.638719/08
 48.Pfv.638803/08
 48.Pfv.638046/08
 48.Pfv.638137/08
 48.Pfv.638190/08
 48.Pfv.638223/08
 48.Pfv.638482/08
 48.Pfv.638505/08
 48.Pfv.638524/08
 48.Pfv.638589/08
 48.Pfv.638613/08
 48.Pfv.638646/08
 48.Pfv.638855/08
 48.Pfv.638980/08
 48.Pfv.639238/08
 48.Pfv.639376/08
 48.Pfv.639797/08

59.PF. Tanácsa
 59.Pfv.638341/08

61.PF. Tanácsa
 61.Pfv.635062/08
 61.Pfv.63710/08
 61.Pfv.637601/08
 61.Pfv.637602/08
 61.Pfv.637603/08
 61.Pfv.637604/08
 61.Pfv.637605/08
 61.Pfv.637615/08
 61.Pfv.637642/08
 61.Pfv.637646/08
 61.Pfv.637648/08
 61.Pfv.639016/08
 61.Pfv.639076/08
 61.Pfv.639723/08

Pest Megyei Bíróság

5.PF. Tanácsa
 5.Pkf.24614/08

Alkotmánybírósági ügyszám: 661/B/2008.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2009. évi 9. számában.

3/2009. (II. 4.) AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság országos népi kezdeményezés aláírásgyűjtő ív mintapéldányának hitelesítésével kapcsolatban hozott határozata ellen benyújtott kifogás alapján meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság 328/2008. (X. 30.) OVB határozatát helybenhagyja.

Az Alkotmánybíróság ezt a határozatát a Magyar Közlönyben közzéteszi.

I n d o k o l á s

I.

1. Az Országos Választási Bizottság (a továbbiakban: OVB) a 328/2008. (X. 30.) OVB határozatával (a továbbiakban: OVBh.) úgy döntött, hogy megtagadja annak az országos népi kezdeményezésre irányuló aláírásgyűjtő ív mintapéldányának a hitelesítését, amelyen a következő kérdés szerepel: „*Kezdeményezzük a vonatkozó törvények olyan tartalmú módosítását, hogy a forgalomképtelennek, illetve korlátozottan forgalomképesnek minősített kizárólagos állami vagyonba tartozó vagyonelemek ilyen minősítésének megváltoztatásához, valamint azok hasznosításához, elidegenítéséhez és megterheléséhez az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával meghozott előzetes jóváhagyó parlamenti döntés legyen szükséges*”. Az OVB megállapította, hogy az aláírásgyűjtő íven feltett kérdés nem felel meg a népszavazásról és népi kezdeményezésről szóló 1998. évi III. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 17. §-ában foglalt egyértelműségi feltételnek, mert az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadható törvények tárgykörét az Alkotmány szabályozza, így annak módosítása is szükséges lenne, a kezdeményezés azonban mégsem tartalmazza az Alkotmány módosításának javaslatát. Az OVBh. a Magyar Közlöny 2008. évi 154. számában, 2008. október 30-án jelent meg. A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 130. § (1) bekezdése szerint az OVB-nek az aláírásgyűjtő ív, illetőleg a konkrét kérdés hitelesítésével kapcsolatos döntése elleni kifogást a határozat közzétételét követő tizenöt napon belül lehet benyújtani. A határozat ellen 2008. november 6-án, határidőn belül, a hitelesítési eljárás kezdeményezője kifogást nyújtott be az Alkotmánybírósághoz. A kifogás benyújtójának állítása szerint „az érthetőség követelményébe nem tartozik bele, hogy az

indítványozott törvénymódosításokon belül kifejezetten megjelölésre kerüljön az Alkotmány módosítása. Mint-hogy az Alkotmány jogszabályi megjelenési formája köz-tudottan törvény (1949. évi XX. tv.), így a kezdeménye-zésben szereplő »vonatkozó törvények« kifejezés egyéb-ként szükségképpen kiterjed arra is”.

Ezért a kifogás benyújtója az OVBh. megsemmisítését és az OVB új eljárásra kötelezését kérte.

Az Alkotmánybíróság a Ve. 131. §-ára, illetve 130. § (3) bekezdésére tekintettel a kifogást soron kívül bírálta el.

II.

A kifogás elbírálása során az Alkotmánybíróság az alábbi jogszabályi rendelkezések alapján hozta meg dönté-sét:

1. Az Alkotmány figyelembe vett rendelkezései:

„19. § (2) Az Országgyűlés a népszuverenitásból eredő jogait gyakorolva biztosítja a társadalom alkotmányos rendjét, meghatározza a kormányzás szervezetét, irányát és feltételeit.

(3) E jogkörében az Országgyűlés

a) megalkotja a Magyar Köztársaság Alkotmányát;

b) törvényeket alkot;”

„24. § (3) Az Alkotmány megváltoztatásához, valamint az Alkotmányban meghatározott egyes döntések megho-zatalához az országgyűlési képviselők kétharmadának a szavazata szükséges.”

„28/B. § (1) Országos népszavazás és népi kezdemé-nyezés tárgya az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdés lehet.”

„28/D. § Országos népi kezdeményezést legalább 50 000 választópolgár nyújthat be. Az országos népi kez-deményezés arra irányulhat, hogy az Országgyűlés hatáskörébe tartozó kérdést az Országgyűlés tűzze a napirendjé-re. Az országos népi kezdeményezésben megfogalmazott kérdést az Országgyűlés köteles megtárgyalni.”

„77. § (1) Az Alkotmány a Magyar Köztársaság alaptör-vénye.”

2. Az Nsztv. érintett rendelkezései:

„17. § A népi kezdeményezésnek pontosan és egyértel-műen tartalmaznia kell a megtárgyalásra javasolt kérdést.”

„18. § Az Országos Választási Bizottság akkor tagadja meg az aláírásgyűjtő ív hitelesítését, ha

a) a kérdés nem tartozik az Országgyűlés hatáskörébe,

b) a kérdés megfogalmazása nem felel meg a törvény-ben foglalt követelményeknek,

c) az aláírásgyűjtő ív nem felel meg a választási eljárás-ról szóló törvényben foglalt követelményeknek.”

3. A Ve. érintett rendelkezései:

„170. § (3) Az Alkotmánybíróság a kifogást soron kívül bírálja el. Az Alkotmánybíróság az Országos Választási Bizottság, illetőleg az Országgyűlés határozatát helyben-hagyja, vagy azt megsemmisíti, és az Országos Választási Bizottságot, illetőleg az Országgyűlést új eljárásra uta-sítja.”

„131. § Az országos népi kezdeményezés során a 117–121. § és a 130. § (1) és (3) bekezdésének rendelkezé-seit kell megfelelően alkalmazni.”

III.

A kifogás nem megalapozott.

1. A jelen ügyben az Alkotmánybíróság hatáskörét az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 1. § h) pontja alapján a Ve. 130. §-a határozza meg. Az Alkot-mánybíróság eljárása jogorvoslati eljárás, ezért az Alkot-mánybíróság a kifogásban foglaltak – alkotmányos jogál-lásával és rendeltetésével összhangban [25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 256.] – azt vizsgálja, hogy a beérkezett kifogás megfelel-e a Ve.-ben és az Nsztv.-ben foglalt feltételeknek, és az OVB az aláírásgyűjtő ív hitele-sítésének megtagadása során az Alkotmánynak és az irányadó törvényeknek megfelelően járt-e el [63/2002. (XII. 3.) AB határozat, ABH 2002, 342, 344.].

2. Az OVB a határozatában arra alapította a hitelesítés megtagadását, hogy miután az aláírásgyűjtő íven feltett kérdés az országgyűlési képviselők kétharmadának szava-zatával elfogadható törvények tárgykörének a módosításá-ra, azaz az Alkotmány módosítására (is) irányul, anélkül, hogy külön tartalmazná az erre vonatkozó javaslatot, az nem felel meg az Nsztv. 17. §-ában foglalt egyértelműségi feltételnek.

Az Alkotmány 19. § (3) bekezdésének a) és b) pontja különválasztja az alkotmányozó hatalmat a törvényhozó hatalomtól, a 24. § (3) bekezdése szerint az Alkotmány megváltoztatásához, valamint az Alkotmányban meghatá-rozott egyes döntések meghozatalához az országgyűlési képviselők kétharmadának a szavazata szükséges, és az Alkotmány külön-külön megjelöli azokat a tárgyköröket, amelyekről szóló törvény elfogadásához kétharmados többség szükséges, a 77. § (1) bekezdése pedig a Magyar Köztársaság alaptörvényének minősíti az Alkotmányt. Az Alkotmánybíróság több határozatában megállapította, hogy az Alkotmány megalkotása és megváltoztatása kizá-rólag az Országgyűlés jogkörébe tartozik és az Országgyű-lés e jogkörében alkotmányosan csak az alkotmánymódo-sításra irányadó eljárási és határozathozatali követelmé-nyek maradéktalan betartásával járhat el. Az Alkotmány az Országgyűlés hatáskörén belül eleve külön szabályozza az alkotmányozást. [30/1998. (VI. 25.) AB határozat,

ABH 1998, 220, 234.; 25/1999. (VII. 7.) AB határozat, ABH 1999, 251, 261.] Következésképpen a szervezeti azonosság ellenére az Alkotmány rendelkezései alapján különbséget kell tenni az alkotmányozó és a törvényhozó hatalom között. Amikor az Országgyűlés az Alkotmány 19. § (3) bekezdésének a) pontjában rögzített hatáskörében jár el, alkotmányozó hatalmat gyakorol az Alkotmány 24. § (3) bekezdésében szabályozott eljárás szerint. [52/2003. (XI. 1.) AB határozat, ABH 2003, 596, 602.] A törvényekről, mint jogszabályokról és azok szabályozási tárgyköréről, a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (elsősorban annak 2–5. §-a) rendelkezik.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a konkrét kérdésben szereplő „vonatkozó törvények (...) módosítását” kifejezés fogalmilag sem a köznyelv, sem az Alkotmány rendelkezései szerint nem foglalja magába magának az Alkotmánynak a módosítását, így a kifogást nem találta megalapozottnak, és az OVBh.-t az ott megjelölt kérdést tartalmazó aláírásgyűjtő ív hitelesítésének a megtagadását az abban foglalt indokok helyességére tekintettel, azonos indokok alapján helybenhagyta.

Az Alkotmánybíróság e határozatának közzétételét az OVBh.-nak a Magyar Közlönyben való közzétételére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2009. január 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lenkó Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévy Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: 1258/H/2008.

Közzétéve a Magyar Közlöny 2009. évi 14. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK HATÁROZATAI

1146/D/2001. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság a földgáz díjának megállapításáról szóló 11/1999. (III. 19.) GM rendelet 2000. VII. 1. és 2000. XI. 2. közötti időszakban hatályos 1. számú melléklete alkotmányellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a 2000. évi várható áralakulásról és az árintézkedésekről szóló 1113/1999. (XI. 19.) Korm. határozat 1999. IX. 19. és 2001. VII. 1. között hatályos 2. pontja alkotmányellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a földgáz díjának megállapításáról szóló 11/1999. (III. 19.) GM rendelet 2000. VII. 1. és 2000. XI. 2. között hatályos 1. számú mellékletének – az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésére alapított – alkotmányellenessége megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

I.

Az indítványozó gázipari részvénytársaság alkotmányjogi panasz keretében a földgáz díjának megállapításáról szóló 11/1999. (III. 19.) GM rendeletnek (a továbbiakban: GMr.) a földgáz díjának megállapításáról szóló 11/1999. (III. 19.) GM rendelet módosításáról szóló 20/2000. (VI. 21.) GM rendelettel (a továbbiakban MódR.) megállapított 1. számú melléklete 2000. VII. 1. és 2000. XI. 2. közötti időszakban hatályos szövege, valamint a 2000. évi várható áralakulásról és az árintézkedésekről szóló 1113/1999. (XI. 19.) Korm. határozat (a továbbiakban: Kh.) 2. pontja alkotmányellenességének megállapítását és a konkrét ügyében való alkalmazása kizárását kérte.

1. Az indítványozó felperesként a Fővárosi Bíróság előtt 15.P.27.135/2000. számon folyt, kártérítés iránti perében 7 305 707 453 Ft megfizetésére kérte kötelezni egyetemlegesen a gazdasági minisztert mint I. rendű, a gazdasági minisztériumot mint II. rendű és a kormányt, mint III. rendű alperest.

A felülvizsgálati ítélet tényállása alapján a Magyar Energia Hivatal a gázszolgáltatásról szóló 1994. évi XLI. törvény (a továbbiakban Gszt.) 6. § (1) bekezdésének a) pontja alapján egyedüli céggént a felperesnek adott ki Gázértékesítési Működési Engedélyt. Így a Gszt. 10. §-ának (1) és (2) bekezdése alapján egyidejűleg ter-

helte egyrésről az ellátási (értékesítési) másrésről a beszerzési (vételi) kötelezettség. Az ipari és kereskedelmi miniszter a földgáz árszabályozásáról és az 1997. január 1-jéig terjedő árkiigazításról szóló 1075/1995. (VIII. 4.) Korm. határozat felhatalmazása alapján bocsátotta ki a földgáz árának szabályozásáról szóló 59/1995. (XI. 14.) IKM rendeletét (a továbbiakban: IKMr.), amelynek 3. §-a előírja, hogy 1997. január 1-jétől 2001. december 31-éig terjedő időszakban a földgáz árakat a 2. számú mellékletben foglaltak figyelembevételével kell megállapítani. Ez a melléklet az ármegállapítási számítások elvégzéséhez szükséges képletet („árképletet”) tartalmazza. A gazdasági miniszter ennek a jogszabályi rendelkezésnek a figyelmen kívül hagyásával állapította meg 2000. július 1-jétől a viszonteladói gáz árát. A Kh. alapján kibocsátott MódR.-ben a viszonteladói gázdíj megállapításánál nem alkalmazta az IKMr.-ben előírt árképletet. Mivel a viszonteladói gázdíj maximált hatósági ár, ezért a felperes köteles a gázt az ármegállapító rendeletben kihirdetett áron értékesíteni. Ennek következtében a GMr.-ben megállapított viszonteladói gázár és az árképlet helyes alkalmazásával képzett ár különbözete a felperes számára kárt eredményezett. Keresetében hangsúlyozta továbbá a gázár meghatározásának egyedi aktus jellegét.

Az I. rendű alperes jogellenes magatartását abban jelölte meg, hogy a MódR.-ben kihirdetett gázdíj ellentétes az IKMr. melléklete által meghatározott árképlettel. A III. rendű alperes felelőségének alapját abban jelölte meg, hogy az I. rendű alperes a III. rendű alperes tagja, és a III. rendű alperes határozatára hivatkozással adta ki a rendeletét. A II. rendű alperes mint quasi munkáltató felelőségére a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról és felelőségéről szóló 1997. évi LXXIX. törvény alapján hivatkozott. Másodlagosan az Alkotmány 70/K. §-ára alapozta kártérítési igényét, mivel álláspontja szerint az alperesek megsértették az alkotmányjogi értelemben vett tulajdonjogát. Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította.

Az ítélet ellen a felperes élt fellebbezéssel, melyben elsődlegesen azt kérte, hogy a Legfelsőbb Bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét változtassa meg, és a keresetnek adjon helyt. Másodlagosan kérte, hogy a másodfokú bíróság a keresettel érvényesített jog fennállását közbenső ítélettel állapítsa meg és a követelés összegének tisztázása érdekében utasítsa az elsőfokú bíróságot új eljárásra. Az I. rendű és a III. rendű alperes csatlakozó fellebbezése a per megszüntetésére irányult. A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága mint másodfokú bíróság Pf.V.26.769/2000/4. számú ítéletével a III. rendű alperest érintően az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és a III. rendű alperessel szemben a pert megszüntette, ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság – felperes keresetét elutasító ítéletét – helybenhagyta. Ugyanakkor az indokolás rész hangsúlyozta, hogy a fellebbezés érdemi elbírálását a Legfelsőbb Bíróság csak a II. rendű alperessel szemben tartotta lehetségesnek. A másodfokú bíróság indokolásában kiemelte, hogy a jogszabályhoz a bíróság akkor is kötve van, ha az nem normatív tartalmú. Az ítélkezési gyakorlat kö-

vetkezetes álláspontja szerint a jogalkotó kártérítési felelőségét önmagában a megalkotott és hatályba lépett jogszabály alapján bírósági eljárásban nem lehet megállapítani. Ezért a másodfokú bíróság nem vizsgálhatta a felperes által sérelmezett GMr. jogszabályi jellegét, annak a felperes által állított tartalmi jogellenességét. Ennek hiányában pedig a II. rendű alperes kárfelelőségét és helytállási kötelezettségét sem lehetett megállapítani.

2. Az indítványozó a GMr. 1. számú mellékletét az Alkotmány 37. § (3) bekezdésébe, a 2. § (1) bekezdésébe, 13. § (1) bekezdésébe, 57. § (5) bekezdésébe, valamint a 70/A. § (1) bekezdésébe ütközőnek vélte, míg a Kh. 2. pontja alkotmányellenességét az Alkotmány 35. § (2) bekezdésére, a 13. § (1) bekezdésére, valamint a 70/A. § (1) bekezdésére figyelemmel állította.

Az indítványozó formai alkotmányellenességre való hivatkozással az Alkotmány 37. § (3) bekezdésének sérelmét abban látja, hogy a GMr. álláspontja szerint ellentétes a Gszt.-nek a földgáz hatósági árának megállapítási feltételeit tartalmazó 31. §-ával, mivel az nem érvényesíti a Gszt. hivatkozott rendelkezésében foglalt követelményeket. Továbbá a GMr.-t ellentétesnek véli a földgáz árának szabályozásáról szóló IKMr. 3. §-ával és 2. számú mellékletével, ugyanis az abban rögzített gáz tényleges ára nem vezethető le az IKMr.-ben rögzített árképletből. Érvelése szerint a gáz árát az árak megállapításáról szóló 1990. évi LXXXVII. törvény (a továbbiakban: Ártörvény) felhatalmazása alapján külön törvényben és annak végrehajtási szabályaiban kidolgozott módon kell meghatározni. Mivel maga az árképzés módszere jogszabályban rögzített, a gáz árát meghatározó miniszter mérlegelési mozgásterét a jogszabályok szűkebben vonják meg az általános hatósági jogkörnél. Ezzel szemben a GMr. a gáz árát az IKMr.-ben meghatározott árképlettől eltérően állapította meg, így az nem tartalmazza sem a Gszt. 31. § (1) bekezdésébe foglalt gázértékelő költségeinek megtérülését, sem a működéshez szükséges nyereséget.

Az indítványozó érvelése szerint a Kh. támadott rendelkezése azzal, hogy ellentétes a Gszt. 31. §-ában foglalt árszabályozási követelményekkel, sérti az Alkotmány 35. § (2) bekezdését.

Az indítványozó a GMr. és a Kh. tartalmi alkotmányellenességét is állította. Érvelése szerint a GMr. és a Kh. tényleges gázár meghatározására vonatkozó rendelkezései – mivel azok figyelmen kívül hagyják a Gszt. árképzési szempontjai alapján az IKMr.-ben meghatározott árképletet – sértik a jogbiztonságot. Indokolásában kifejti, hogy az IKMr.-ben meghatározott árképlet figyelmen kívül hagyása [tekintettel arra, hogy az IKMr. az ár kiszámítási módját öt évre (1997. januártól 2001. decemberig) mintegy hosszú távra rögzíti], a jogbiztonságból eredő bizonyság elvét sérti.

Az indítványozó a GMr. és a Kh. kifogásolt rendelkezései folytán az Alkotmány 13. § (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog sérelmét is állította. Hivatkozva arra, hogy azok támadott rendelkezései az indítványozó mint

gázértékesítő tulajdonhoz való jogát aránytalanul korlátozzák. Érvelése szerint a hatósági ármaximalizálás korlátozza a szolgáltató tulajdonát, azonban mind az Ártörvény, mind a Gszt. arányossági elemként tartalmazza a költségmegtérülés és a működéshez szükséges nyereség garantálását, melyet az IKMr. tovább pontosít. Az Ártörvény külön rendelkezett arról, hogy a továbbfeldolgozók vagy továbbértékesítők részére értékesített egyes energiahordozók ára a külpiazi árak szintjén is meghatározható, míg a Gszt. szintén törvényi szinten részletezi az ármegállapításnál figyelembe veendő szempontokat, köztük a nemzetközi gazdasági tényezőket. A GMr.-ben és a Kh.-ban meghatározott, a fentiekben túli lényeges korlátozások (nem lévén azoknak a korábbi szempontokon túli további lényeges érve, vagy célja) hivatkozása szerint a tulajdon aránytalan korlátozását eredményezi.

Az indítványozó a Kh. támadott rendelkezését az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésére tekintettel is alkotmányellenesnek vélte. Álláspontja szerint a Kh. azzal, hogy a hatóság ármegállapítása során nem számol az energiaárak importfüggőségével, a terhek elosztását és továbbhárítását lehetetlenné teszi és a gáz külföldi áremelkedésének terhét egyedül az értékesítőre telepíti. Mindezek alapján – hivatkozása szerint – a kifogásolt rendelkezés alkotmányos indok nélkül hátrányos helyzetbe hozza az indítványozót, aki a gázt a külpiacon beszerző, nem állami tulajdonban lévő gázértékesítő a „szintén magas importárakkal érintett, más energiával kereskedő, de állami tulajdonú vállalatokkal szemben”.

3. Az indítványozó kiegészítő indítványában a GMr. és a Kh. támadott rendelkezései folytán az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében rögzített jogorvoslati jog sérelmét is állította. Érvelése szerint a hatósági ár természetéhez alapvetően hozzátartozik, hogy nem egyedi konkrét, hanem absztrakt címzett körre vonatkozik, ez indokolja a normatív szabályozást. Ugyanakkor a GMr. 1. számú melléklete a gáz viszonteladói ára vonatkozásában valójában egyedi döntést tartalmaz, mert a hatálybalépéskor a jogalkotó számára ismert, konkrétan meghatározott, limitált számú alanyra (engedélyesre) és ezek egyedi, konkrét jogviszonyára hivatkozott. A jogorvoslati jog sérelmét abban látja, hogy a jogszabályi formában megjelenő, ámde valójában egyedi aktus ellen nem lehet jogorvoslattal élni.

A formai alkotmányellenességre vonatkozó érvelése kiegészítéseként előadta, hogy a Gszt. 31. § (1) és (2) bekezdése törvényi szinten rögzíti az árak megállapításának szempontrendszerét, melynek azonban a Kh. és a GMr. ármegállapításra vonatkozó szabályozása nem felel meg. Ezért álláspontja szerint a GMr. alkotmányellenessége abban áll, hogy a gazdasági miniszternek a törvénytől eltérő rendeletalkotásra nem volt meg az alkotmányosan igazolható felhatalmazása. Kiegészítő indítványában kérte továbbá az Alkotmánybíróságtól – az alkotmányos tulajdonvédelemmel összefüggésben – annak megállapítását, hogy a GMr. és a Kh. alapján az árrendeletbe foglalt árképlet

szerinti ár a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás egyenértékűsége elvének mennyiben felel meg.

Kifejtette továbbá, hogy a GMr. korlátozza a vállalkozás szabadságát. Egyben érvelése szerint a GMr. és a Kh. kifogásolt rendelkezései az Alkotmány 13. § (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való joga sérelmét is eredményezik, mivel a hatósági ár szintjéből adódóan azok terhére történő vagyonelevonást eredményeznek.

A kiegészítő indítvány hangsúlyozza, hogy az IKMr. meghatározott, nem túl hosszú időtartamra tartalmazza az ármegállapítást, így az jogszabályi garanciát biztosít az ár megállapítására nézve, ezért azt megilleti a jogállamiságból folyó szerzett jogok tiszteletben tartása és a bizalomvédelem. A GMr.-ben ettől eltérő ár kialakítását (árszabását) kellő alkotmányos indok nem támasztotta alá – álláspontja szerint ugyanis az infláció önmagában nem lehet alkotmányosan elfogadható kényszerű indok –, ezért az a bizalomvédelmének sérelméről keresztül a jogállamiság sérelméről eredményezi.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„9. (2) A Magyar Köztársaság elismeri és támogatja a vállalkozás jogát és a gazdasági verseny szabadságát.”

„13. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a tulajdonhoz való jogot.

(2) Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben szabályozott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.”

„35. § (2) A Kormány a maga feladatkörében rendeleteket bocsát ki, és határozatokat hoz. Ezeket a miniszterelnök írja alá. A Kormány rendelete és határozata törvénnyel nem lehet ellentétes. A Kormány rendeleteit a hivatalos lapban ki kell hirdetni.”

„57. § (5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. Az Alkotmány indítvánnyal érintett – az alkotmányjogi panaszban kifogásolt, 2000. VII. 1. és 2000. XI. 2. kö-

zötti időszakban hatályos – 37. § (3) bekezdésének rendelkezése:

„A Kormány tagjai feladatuk ellátása körében rendeleteket adhatnak ki. Ezek azonban törvénnyel vagy a Kormány rendeletével és határozatával nem lehetnek ellentétesek. A rendeleteket a hivatalos lapban ki kell hirdetni.”

3. A Gszt. indítvánnyal érintett – az alkotmányjogi panaszban kifogásolt, 2000. VII. 1. és 2000. XI. 2. közötti időszakban hatályos – rendelkezései:

„31. § (1) A földgáz termelői, viszonteladói, elosztási és szolgáltatási árának (díjának) tartalmaznia kell az indokolt befektetések és a hatékonyan működő engedélyesek költségeinek megtérülését, valamint a tartós működéshez szükséges nyereséget.

(2) A földgáz termelői, viszonteladói, elosztási és szolgáltatási árának és egyéb díjnak összhangban kell lenniük a következő követelményekkel és alapelvekkel:

a) Az árak (díjak) megállapításánál figyelembe kell venni a folyamatos és biztonságos gázszolgáltatáshoz szükséges föld alatti gáztárolók építéséhez és működtetéséhez kapcsolódó költségeket, továbbá a környezetvédelmi kötelezettségek teljesítéséhez szükséges kiadásokat.

b) Az árak megállapításánál figyelembe kell venni a gazdaságpolitikai, az energetikai, az ellátásbiztonsági, a környezetvédelmi és a nemzetközi gazdasági követelményeket, illetőleg tényezőket.

c) Az árszabályozás ösztönözzön a biztonságos és legkisebb költségű gázellátásra, a termelő, tároló és szállító kapacitások, valamint a beszerzési források hatékony igénybevétele.

d) A fogyasztói árak (díjak) ne tartalmazzanak indokolatlan megkülönböztetéseket (előnyöket vagy hátrányokat) a különböző fogyasztók, illetve fogyasztói csoportok között.

(3) Az árképzés és az áralkalmazás részletes szabályait a Magyar Energia Hivatal alakítja ki. Az árakat a miniszter állapítja meg, és rendelettel hirdeti ki. A Hivatal az árszínvonalat és az árat (díjat) bármelyik érdekelt fél kezdeményezésére köteles felülvizsgálni és eljárása eredményét nyilvánosságra hozni.

(4) Az engedélyes köteles minden olyan tájékoztatást a Hivatalnak megadni, amely az árfelügyeleti és az ármegállapítói tevékenységéhez szükséges.

(5) Az engedélyes köteles nyilvántartási, elszámolási rendszerét úgy kialakítani, hogy az feleljen meg a külön törvényben előírtaknak, és tege lehetővé a keresztfinanszírozás átláthatóságát.

(6) A földgáz legmagasabb hatósági árának (díjának) megállapítását és az ár (díj) alkalmazásának feltételeit 1996. december 31-ig az 1990. évi LXXXVII. törvény szabályozza.”

4. A GMr. 1. számú mellékletének 2000. VII. 1. és 2000. XI. 2. között hatályos rendelkezése:

„1. számú melléklet

a 11/1999. (III. 19.) GM rendelethez

A földgáz legmagasabb díjai áfa nélkül

A) Viszonteladói árszabás

Éves viszonteladói teljesítménydíj (Ft/MJ/nap)	Viszonteladói gázdíj (Ft/MJ)	Viszonteladói díjkedvezmény (Ft/MJ)
9,01	0,571	0,055

B) Szállítóvezetési árszabás

Éves szállítóvezetési teljesítménydíj (Ft/MJ/h)	Szállítóvezetési gázdíj (Ft/MJ)
432	0,585

C) Lakossági fogyasztás árszabása

Gázmérő(k) névleges (össz-)teljesítménye (m ³ /h)	Éves lakossági alapdíj (Ft)	Éves lakossági alapdíj* [Ft/(m ³ /h)]	Gázdíj (Ft/MJ)
20-nál kisebb	2016	–	0,917
20 és 20-nál nagyobb	–	3776	0,834

* m³/h a gázmérő(k) névleges (össz-)teljesítményére vonatkoztatva.

D) Mérővel nem rendelkező lakások árszabása

Fogyasztás egységára (Ft/MJ)	0,952

E) Nem lakossági árszabás

Gázmérő(k) névleges (össz-)teljesítménye (m ³ /h)	Éves alapdíj (Ft)	Éves alapdíj* [Ft/(m ³ /h)]	Gázdíj (Ft/MJ)
20-nál kisebb	2016	–	0,917
20–100	–	3776	0,834

Gázmérő(k) névleges (össz-)teljesítménye nagyobb 100 m ³ /h-nál Teljesítménylekötés	Éves teljesítménydíj (Ft/MJ/h)	Gázdíj (Ft/MJ)
101–500	432	0,680
500-nál nagyobb	432	0,587

* m³/h a gázmérő(k) névleges (össz-)teljesítményére vonatkoztatva.

F) Üzemanyag árszabás

Üzemanyagdíj (Ft/nm ³)	77,7

G) Felemelt díj

Felemelt gázdíj (Ft/MJ)	2,2

III.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. § (2) bekezdése alapján a határidőben benyújtott alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróság a Kh. alkotmányellenességének vizsgálatára vonatkozó részében visszautasította, a többi részében érdemben bírálta el.

1. Az Abtv. 48. § (1) bekezdése szerint az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt – egyéb feltételek mellett – alkotmányjogi panasszal az fordulhat az Alkotmánybírósághoz, akinek jogsérelme „alkotmányellenes jogszabály alkalmazása” folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette.

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz keretében tehát kizárólag azokat a jogszabályokat vizsgálhatja, amelyeknek a jogerős határozatban történő alkalmazása során az indítványozó állított jogsérelme bekövetkezett. Azonban a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága mint másodfokú bíróság Pf.V. 26.769/2000/4. számú ítéletében a Kh. 2. pontját nem, csupán a GMr. 1. számú mellékletét alkalmazta. Egyébként a Kh.-t a bíróság nem is alkalmazhatta, miután annak címettjei [Alkotmány 37. § (2) bekezdés] a miniszterek, a Kh. kizárólag számukra állapíthat meg kötelezettségeket. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványozó által benyújtott alkotmányjogi panaszt a Kh. 2. pontja tekintetében az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (ABH 2003, 2065. a továbbiakban: Ügyrend) 29. § e) pontja alapján visszautasította.

2. Az indítvány alapján az Alkotmánybíróságnak hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányossági vizsgálatát kellett elvégeznie. Az indítványozó által támadott GMr. 1. számú, MódR.-tel megállapított szövegét ugyanis az egyes miniszteri rendeletek módosításáról szóló 38/2000. (X. 31.) GM rendelet 2. §-ának (1) bekezdése 2000. XI. 3-tól új szöveggel állapította meg, míg a földgáz közüzemi díjainak megállapításáról szóló 96/2003. (XII. 18.) GKM rendelet 2004. január 1-jével a GMr.-t hatályon kívül helyezte.

Az Alkotmánybíróság hatáskörébe főszabályként csak hatályos jogszabályok alkotmányellenességének utólagos vizsgálata tartozik. Hatályon kívül helyezett, illetőleg módosított jogszabályi rendelkezés alkotmányosságának vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak hatásköre csak akkor van, ha a jogszabály alkalmazhatóságáról kell döntenie (335/B/1990. AB végzés, ABH 1990, 261.). A konkrét normakontroll két esetben, az Abtv. 38. § (1) bekezdése alapján benyújtott bírói kezdeményezés és 48. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz alapján – mivel ilyenkor alkalmazási tilalom kimondására van lehetőség – az Alkotmánybíróság a már nem hatályos rendelkezés alkotmányellenességét is megvizsgálja. Az indítvány alkotmányjogi panasz lévén, az Alkotmánybíróság a vizsgálatot

az alkalmazott, de már hatályban nem lévő jogszabály tekintetében folytatta le.

IV.

Az alkotmányjogi panasz érdemben elbírált részében az alábbiak szerint nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság elsőként az indítványozónak a GMr. 1. számú melléklete formai alkotmányellenessége megállapítására vonatkozó kérelmét vizsgálta. Az indítványozó érvelése szerint a GMr. (pontosabban a petitum alapján annak 1. számú melléklete) ellentétes a Gszt. hatósági árának megállapítási feltételeit tartalmazó 31. §-ával, amely az Alkotmány 37. § (3) bekezdésének sérelmét eredményezi.

Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ítélet elbírálásakor hatályos és itt irányadó Gszt. törvényjavaslatának általános indokolása szerint a gázszolgáltatás egyik leglényegesebb jellemzője, hogy a vezetékes gázszolgáltatás természetes monopólium, amely kizárólag piaci eszközökkel nem, vagy nem megfelelően befolyásolható, mert a fogyasztónak gyakorlatilag nincs választási lehetősége sem a szerződő partner, sem a megvásárolni kívánt áru ára, és tulajdonságai tekintetében. A szolgáltató monopolhelyzete miatt a Gszt. közüzemi szolgáltatásokra vonatkozó szabályozása szigorú szolgáltatói kötelezettségeket állapít meg (Gszt. 20. §), továbbá a szolgáltató monopolhelyzetére tekintettel annak terhére ellátási kötelezettséget ír elő (Gszt. 21. §). A Gszt. 9. §-a alapján a gázszolgáltatás engedélyköteles tevékenység.

A földgáz árát nem egyetlen jogszabály határozza meg; ez három különböző, lényegét tekintve eltérő szinten történik. A Gszt. 31. §-a a földgáz termelői, viszonteladói, elosztási és szolgáltatási díjai árképzésének követelményeit, illetve az árképzés során követendő alapelveket rögzíti. Eszerint, mint az (1) bekezdés megállapítja, a földgáz árának (díjának) tartalmaznia kell az indokolt befektetések és a hatékonyan működő engedélyesek költségeinek megtérülését, valamint a tartós működéshez szükséges nyereséget. Az árak (díjak) megállapításánál figyelembe kell venni a folyamatos és biztonságos gázszolgáltatáshoz szükséges föld alatti gáztárolók építéséhez és működtetéséhez kapcsolódó költségeket, továbbá a környezetvédelmi kötelezettségek teljesítéséhez szükséges kiadásokat [a] pont]; a gazdaságpolitikai, az energetikai, az ellátásbiztonsági, a környezetvédelmi és a nemzetközi gazdasági követelményeket, illetőleg tényezőket [b] pont]. Az árszabályozásnak ösztönöznie kell a biztonságos és legkisebb költségű gázellátásra, a termelő, tároló és szállító kapacitások, valamint a beszerzési források hatékony igénybevétele [c] pont]; követelmény továbbá, hogy a fogyasztói árak (díjak) ne tartalmazzanak indokolatlan megkülönböztetéseket a különböző fogyasztók, illetve fogyasztói csoportok között [d] pont]. Az árképzés kialakításának alapelvei szintű rendelkezései mellett a Gszt. felhatalmazza a mi-

niszttert az árak megállapítására és rendelettel történő kihirdetésére. A Gszt. 31. §-a alapján a földgáz hatósági áras termék, melynek árát 1996. december 31-ig (miként az korábban is történt) az Ártörvény alapján kellett megállapítani. Az árképzés és az áralkalmazás részletes szabályainak kialakítását pedig a Gszt. 1997. január 1-jétől a Magyar Energia Hivatal hatáskörébe utalta [lásd: Gszt. 6. § (1) bekezdés e) pontja].

A gázárszabályozásnak mai napig sajátossága, hogy az árképzés két elemét – az árszabályozást és az ármeghatározást – azonos szintű jogszabályok (miniszteri rendeletek) tartalmazzák. Ettől függetlenül az ármechanizmus megállapítása fogalmilag különbözik a díjszabások megállapításától, mivel az ármechanizmus képletbe foglalt szabályai nem állapítanak meg ár- és díjtételeket, csak ezek kiszámításának/alakításának szabályait.

A Gszt. árképzési alapelvei alapján – az indítványozó által kifogásolt időszakban – az (1995. XI. 14-től 2003. XII. 31-ig hatályban lévő) IKMr. foglalta magában a földgáz árának megállapításához szükséges szabályokat (ármechanizmust), meghatározta a hatósági árszabályozás kereteit, azokat a képletbe foglalt adatokat és azok egymáshoz való viszonyát, amelyek alapján a konkrét díjtételek megállapítása megtörtént. Az árszabályozás harmadik eleme a GMr. volt, amely egyrészt megállapította az áralkalmazások feltételeit, valamint az itt vitatott 1. számú mellékletében a földgáz konkrét (viszonteladói, szállítóvezetési, lakossági fogyasztói stb.) árszabásainak szám szerű (legmagasabb) díjtételeit is. (A miniszter ezeket a Magyar Energia Hivatal által elvégzett, az IKMr.-be foglalt árképzési szabályok alapján, az ott meghatározott képletek behelyettesítésével, egy adott időszak adatainak felhasználásával állapította meg.)

A GMr. hatálya a gázértékesítő és a gázszolgáltató által vezetéken értékesített, valamint a földgázüzemű járművek üzemanyagaként felhasznált földgáz (azaz a Gszt. 31. §-a szerinti viszonteladói, elosztói és szolgáltatási) legmagasabb hatósági (áfa nélküli) díjainak meghatározására terjedt ki, meghatározva a gázértékesítő és a gázszolgáltató által értékesített földgáz esetében az áralkalmazás feltételeit és az alkalmazható árszabásokat, valamint azok konkrét díjtételeit (díjszabását). Ez alapján az indítványozó szerint alkotmányellenes 2000. VII. 1. és 2000. XI. 2. közötti időszakban hatályban volt 1. számú melléklet a következő árszabásokat határozta meg: a viszonteladói [A] pont], a szállítóvezetési [B] pont], a lakossági fogyasztói [C] pont], a mérővel nem rendelkező lakásokra alkalmazandó [D] pont], a nem lakossági [E] pont], az üzemanyag [F] pont] árat, valamint a felemelt díjat. Az indítványozó közelebbről a viszonteladói árszabást vitatta.

Az Alkotmánybíróság számos határozatában hangsúlyozta, hogy „[a] jogszabályalkotás az állami szervek legfontosabb közhatalmi jogosítványa. Kizárólag az Alkotmány határozza meg, hogy mely állami szervek milyen jogszabályokat alkothatnak. (Lényegében e rendelkezéseket ismételi meg a Jat. 1. §-a.) Így az Alkotmány 19. § (3) bekezdés a) és b) pontja szerint az Országgyűlés alkot-

ja meg a Magyar Köztársaság Alkotmányát, és törvényeket alkot. Az Alkotmány 35. § (2) bekezdése értelmében a Kormány a maga feladatkörében rendeleteket bocsát ki, (...) [az] Alkotmány 37. § (3) bekezdés alapján a Kormány tagjai [az Alkotmány 33. § (1) bekezdése szerint a Kormány tagja a miniszterelnök és a miniszterek] törvényben vagy kormányrendeletben kapott felhatalmazás alapján feladatkörükben eljárva rendeletet adnak ki. (...)” „Az Alkotmány rögzíti a jogforrási hierarchia elvét is: a 35. § (2) bekezdés szerint a Kormány rendelete nem lehet ellentétes a törvénnyel; a 37. § (3) bekezdés értelmében a miniszteri (miniszterelnöki) rendelet nem lehet ellentétes törvénnyel, és kormányrendelettel” [pl. 37/2006. (IX. 20.) AB határozat, ABH 2006, 480, 485.].

Mint azt az Alkotmánybíróság a fentiekben már ismertette, a GMr. megalkotására a Gszt. 31. § (3) bekezdésének második mondata hatalmazta fel a miniszttert, a GMr. és annak 1. számú melléklete megalkotására – bevezetője szerint – e rendelkezés alapján került sor.

Az Alkotmánybíróság 47/2003. (X. 27.) AB határozatában (ABH 2003, 525, 545.) összefoglalva a Kormány és a Kormány tagjainak rendeletalkotási jogkörét, megállapította: az Alkotmány 35. §-ának (2) bekezdése szerint a Kormány rendelete törvénnyel, a 37. § (3) bekezdése alapján pedig a Kormány tagjának rendelete törvénnyel vagy a Kormány rendeletével ellentétben álló nem lehet. Az Alkotmánybíróság a 2/2002. (I. 25.) AB határozatában (ABH 2002, 41, 56.) megerősítette, hogy az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe foglalt jogállamiságból eredő jogbiztonság védelme érdekében, illetve más alkotmányos rendelkezések alapján (mint a jogforrási hierarchia szabályai) egyes jogalkotási (a Jat.-ban is szereplő) alapelveket alkotmányos védelemben részesít. Így az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint formai alkotmányos sértést jelent, ha a jogforrási hierarchia alkotmányos rendje sérül, ami önmagában is a támadott jogszabály megsemmisítését vonja maga után. A más, magasabb jogszabályba foglalt felhatalmazás alapján hozott, végrehajtási jogszabályokkal kapcsolatban pedig úgy foglalt állást, hogy azok az alapszabály keretei között – elsősorban olyan részletes szabályokat állapítanak meg, amelyek elősegítik az alapszabály rendelkezéseinek gyakorlati megvalósulását, értelmezik az alapszabályban használt fogalmakat. A felhatalmazás kereteinek túllépése – a jogforrási hierarchia rendjének megsértésén keresztül – alkotmányellenességet eredményez [19/1993. (III. 27.) AB határozat, ABH 1993, 431, 432–433.].

Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően vizsgálta, hogy a gazdasági miniszter túlterjeszkedett-e a Gszt. 31. §-a szerinti felhatalmazásán, megsértve az Alkotmány 37. § (3) bekezdését. A Gszt. 31. § (3) bekezdése felhatalmazást tartalmaz a miniszter számára az árak megállapítására: ebbe nemcsak az ármegeállapítási és áralkalmazási eljárások keretszabályainak kialakítása tartozik, hanem a konkrét díjszabás kialakítása is. A Gszt. 31. §-a az árképzés elveit, az árképzéskor figyelembe veendő tényezőket határozza meg, részletezett árképzési szabályokat nem tar-

talmaz. A Gszt. 31. § (1) bekezdése nem állapítja meg, hogyan számítandó az indokolt befektetések és a hatékonyan működő engedélyesek költségeinek megtérülése, illetve a tartós működéshez szükséges nyereséghez sem rendel számszerűen meghatározott értéket. Ez nem is lehetséges, mert e tényezők pontos értékét csak egyedi gazdaságossági számításokkal lehet megállapítani: ezt a feladatot a Gszt. 6. § (1) bekezdésének e) pontja, illetve a Gszt. 31. § (3) bekezdése alapján a Magyar Energia Hivatal, mint szakhatóság látja el. (Ez indokolja a miniszternek adott széles körű, de nem korlátlan felhatalmazást.) A Gszt. 31. §-a az árképzés kialakítása során olyan elvek összhangjának megteremtését várja el a rendeleti jogalkotótól, amelyek közül némelyek egymással részben ellentétesek, vagy legalábbis konkurálnak, így egyes elvek csak a másik ellenében érvényesíthetőek. A Gszt. 31. §-a az árképzés során figyelembe veendő elvek között nem állapít meg rangsort, továbbá nem határozza meg, hogy az árképzési elvek milyen (mellé-, avagy alárendeltségi) viszonyban állnak egymással, illetve milyen súllyal veendő figyelembe. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a rendeleti jogalkotó hatásköre az ármechanizmus és az árszabályozás konkrét kialakítása során is csak addig terjed, amíg az abban foglaltak megfelelnek a Gszt. 31. §-ában foglalt követelményeknek, így a Gszt. 31. § (3) bekezdésében foglalt konkrét felhatalmazás alapján alkotott árszabályozási rendelet nem lehet ellentétes az árképzési alapelvekkel, amennyiben az valamennyit tartalmazza. Az ármechanizmusról szóló IKMr. képletekkel határozta meg a hatósági árképzés módját (mechanizmusát). A képletben foglaltak behelyettesítésével állapította meg a miniszter rendeletben – ez esetünkben a GMr. 1. számú melléklete – egy-egy időszakra a gáz viszonteladói, fogyasztói stb. árát. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a GMr. nem sérti az Alkotmány 37. § (3) bekezdésében foglaltakat, ha a GMr.-ben megállapított árak olyan árképlet alapján kerültek megállapításra, amely árképlet tartalmazza a Gszt. 31. §-ában foglalt valamennyi tényezőt. Jelen ügyben megállapítható, hogy az IKMr. mellékleteinek képletei a Gszt. 31. §-ában foglalt tényezőket tartalmazták.

Az indítványozó a GMr. 1. számú mellékletében foglalt árszabályozást 2000. VII. 1. – 2000. XI. 2. között, egy viszonylag rövid időtartamban tartja alkotmányellenesnek. A Gszt. 31. §-ának (1) bekezdése ugyanakkor csak azt rögzíti, hogy a földgáz árának (díjának) a „tartós működéshez” szükséges nyereséget kell biztosítani. A „tartós működés” fogalma azonban a vizsgált (nagyjából négy hónapos) időszaknál lényegesen hosszabb időszakot ölel fel, továbbá a tartós működés biztosítását önmagában még nem feltétlenül zárja ki az, ha a nyereség bizonyos rövidebb időszakokban ettől eltérően – például gazdaságpolitikai okokból – ingadozó, alacsonyabb értéket mutat, de hosszabb távon a tartós működéshez szükséges nyereség biztosított. (Ennek meghatározása azonban nem alkotmányossági, hanem gazdaságpolitikai kérdés, mely nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.) Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a GMr.

1. számú mellékletének árszabályozási rendelkezései nem ellentétesek a Gszt. 31. §-ában foglaltakkal.

2. Az indítványozó a GMr. 1. számú mellékletének alkotmányellenességét – az Alkotmány 2. § (1) bekezdése alapján – a GMr.-rel azonos szintű IKMr. 3. §-ával és 2. számú mellékletével való ellentétére hivatkozással is állította.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az azonos szintű jogszabályok közötti normakollízió önmagában nem vezet alkotmányértékre. A 35/1991. (VI. 20.) AB határozat ezzel összefüggésben rámutatott: „A jogállamiság elvéből nem következik, hogy az azonos szintű jogszabályok közötti normakollízió kizárt. Törvényi rendelkezések összeütközése miatt az alkotmányellenesség pusztán az Alkotmány 2. § (1) bekezdése alapján tehát nem állapítható meg akkor sem, ha ez a kollízió nem kívánatos és a törvényhozónak ennek elkerülésére kell törekednie. (...) Alkotmányellenesség megállapítására ezért törvényi rendelkezések kollíziója miatt csak akkor kerülhet sor, ha ezen alkotmányos elvek vagy jogok valamelyike megsérül annak folytán, hogy a szabályozás ellentmondása jogszabályértelmezéssel nem oldható fel és ez anyagi alkotmányellenességhez vezet, vagy ha a normaszövegek értelmezhetetlensége valamely konkrét alapjogi sérelmet okoz. Ennek hiányában azonban az azonos szintű normaszövegek lehetséges értelmezési nehézsége, illetőleg az értelmezéstől függő ellentéte, összeütközése önmagában nem jelent alkotmányellenességet” (ABH 1991, 175, 176–177.).

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ugyanakkor a vizsgált esetben az azonos szintű két rendelkezés között nincs ellentét. Az Alkotmánybíróság már utalt arra, hogy az IKMr. a gázár kialakításának rendszerében az ármechanizmus, az árképzés kialakításának, azaz a földgáz árszabályozásának kereteit foglalja magában. Míg az indítványozó által kifogásolt GMr. 1. számú melléklete a Magyar Energia Hivatal által számszerűsített és aktualizált, az IKMr.-ben szereplő árképletek alapján kialakított, meghatározott időszakokra szóló konkrét díjtételeket (hatósági árát) tartalmazza. Az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt GMr. 1. számú melléklete azért ellentétes az IKMr. 2. számú mellékletével, mert az általa kifogásolt időszakban a GMr. 1. számú melléklete a viszonteladói gázdíj megállapításánál nem alkalmazta az IKMr. árképletének azt az elemét, amely 8% tőkeányos nyereséget rögzített „a földgázbányászatban, a földgázforgalmazásban és a gázszolgáltatás árban”. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által hivatkozott IKMr. 2. melléklete 1. pontjában az árképletben szereplő fogalmak között szerepel az „elismert nyereség”, amely „a belföldi gázellátás célját szolgáló tárgyi eszközök nettó értéke alapján számszerűsített 8% adózás előtti nyereséget jelentő árképző elem”. Továbbá az IKMr. 1. számú mellékletében meghatározott, az egyes – a földgázbányászat, a földgázforgalmazás, továbbá a gázszolgáltatás árképzésére kialakított, az árban elismerhető nyereség kiszámítására vonatkozó –

képletek tartalmazzák a „0,08”-os szorzót. Ugyanakkor az IKMr. 1. számú melléklete azt rögzíti, hogy a felhatalmazó, a földgáz árszabályozásáról és 1997. január 1-jéig terjedő árkiigazításáról szóló 1075/1995. (VIII. 4.) Korm. határozat 1. pontja értelmében az 1997. január 1-jei árakban „8% tőkearányos nyereség ismerhető el”, azaz a tőkearányos nyereség 8%-os mértéke nem kötelezettség, csupán az árképzésben figyelembe vehető tőkearányos nyereség felső határa. Ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a GMr. 1. számú mellékletében meghatározott díjtétel(ek) nem áll(nak) ellentétben az IKMr.-ben foglaltakkal, mivel a 8%-nál kisebb tőkearányos nyereséget tartalmazó ár megállapítása nem ellentétes az IKMr.-rel. Így az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében elutasította.

V.

1. Az indítványozó szerint a GMr. 1. számú melléklete azzal, hogy az abban foglalt árak (díjak) nem vezethetők le az IKMr. szerinti árképletből, a jogbiztonság elvének sérelmét eredményezi. Érvéle szerint a bizalomvédelem elvét, valamint szerzett jogokat sértik a támadott GMr. 1. számú mellékletében foglaltak, mivel nem követik az IKMr. által öt évre meghatározott árképzést.

Az Alkotmánybíróság a 62/1993. (XI. 29.) AB határozatában megállapította, hogy a jogállamisághoz hozzátartozik a szerzett jogok tiszteletben tartása (ABH 1993, 364, 367.). Az Alkotmánybíróság egy későbbi határozatában rámutatott arra is, hogy a szerzett jogok védelmének „alkotmányos jogállamban szabályként kell érvényesülnie, az azonban nem abszolút érvényű és kivételt nem tűrő követelmény. (...) A szerzett jogokkal azonban a pusztán elvont jogi lehetőségek, amelyek még fennálló konkrét jogviszonyokkal összefüggésben nincsenek, csak távoli, közvetett kapcsolatban vannak. Az alkotmányos védelmet élvező »szerzett jogok« a már konkrét jogviszonyokban alanyi jogként megjelenő jogosultságok, illetőleg azok a jogszabályi »igérvények« és várományok, amelyeket a jogalkotó a konkrét jogviszonyok keletkezésének lehetőségével kapcsol össze. A jogszabályok hátrányos megváltoztatása így csak akkor ellentétes a »szerzett jogok« alkotmányos oltalmával, ha a módosítás a jog által már védett jogviszonyok lefolyásában idéz elő a jogalanyokra nézve kedvezőtlen változtatást” (731/B/1995. AB határozat, ABH 1995, 801, 805.).

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a GMr. 1. számú mellékletében foglaltak nem ütköznek az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglaltakba, mivel sem szerzett jog, sem pedig a bizalomvédelem elvét nem sértik.

Az Alkotmánybíróság jelen határozata Indokolásának IV.1. és 2. pontjaiban már kifejtette, hogy az indítványozó által hivatkozott IKMr. árszabása és a GMr. 1. számú melléklete egyrészt az ármegállapítás szabályozásának kereteit és az ezek alapján megállapított áralkalmazási feltételeket, valamint az azok alapján kialakított egyes díjtételeket

határozza meg, míg a Kh. a miniszterek konkrét feladatairól szól. A gázszolgáltatásra a Ptk. 226. § alapján – korlátozva a szerződési autonómiát – a Gsz. 21. §-ának rendelkezése szerint közüzemi szerződés keretében kerül sor, amelynél a Ptk. 226. § (3) bekezdése lehetővé teszi hatósági ár megállapítását. Ezt a GMr. 1. számú melléklete tartalmazza.

Mint az Alkotmánybíróság a 19/2004. AB határozatában (ABH 2004, 321, 325.) kifejtette, az árak legfőbb szabályozója általában a piac és a gazdasági verseny. Habár a közgazdaságtudomány számos ármechanizmust, ártípust stb. megkülönböztet, az Ártörvény alapvetően a hatósági ár-nem hatósági ár fogalmakat használja, s az „ár” alatt alapvetően azt az árat érti, amelyet a vevő, megrendelő fizet valamely áruért, szolgáltatásért. Az Ártörvény alapvető feladata a törvényhozó szándéka szerint, hogy a piacgazdaság körülményei között az árakba történő kormányzati beavatkozás kereteit kijelölje, valamint annak kinyilvánítása, hogy ahol a törvény nem ad felhatalmazást a beavatkozásra, ott a piaci verseny árki alakító szerepe állami beavatkozással nem korlátozható. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy gazdasági verseny csak a fogyasztói érdekek védelme mellett folytatható, ezért az állam – alkotmányos keretek között – jogszabályokkal szabályozhatja a piacot (254/B/1992. AB határozatában ABH 1995, 821, 823.).

Jelen esetben az Ártörvény hatálya – a Gsz. 31. § (6) bekezdése alapján – a vizsgált időszakban nem terjed ki a gázszolgáltatásra, de mivel a gázszolgáltatás ára is hatósági ár, az előbb kifejtetteket az Alkotmánybíróság jelen esetben is irányadónak tekintette.

Az engedélyes a földgáz nagy részét a világpiacon importból (egy részét hazai termelésből) szerzi be. Mindkét esetben az árakat a világpiac határozza meg – azzal a sajátossággal, hogy a földgáz ára egy tőzsdei termék, a kőolaj árával szoros kapcsolatban van. Ugyanakkor a földgáz árképzésében a közüzemi szolgáltatási mivoltára, illetve az ellátási kötelezettségre, továbbá hatósági áras voltára tekintettel a vizsgált időszakban sem pusztán piaci szempontok érvényesülnek. A gázszolgáltató, illetve engedélyes monopolhelyzete eleve kizárja, mint már többször volt szó róla, a piac gazdasági törvényeinek érvényesülését. Míg az importbeszerzési ár, illetve a termelés alapvetően piaci szempontokat követ, addig a viszonteladás és a gázszolgáltatás (kiskereskedelem) esetében nem hagyható figyelmen kívül, hogy a gázenergiát szolgáltató monopolhelyzetben van az értékesítés során, ugyanakkor olyan energia szolgáltatását végzi, amely más energiával nem, vagy csak többletköltségekkel, illetve esetleg gazdaságilag nem, vagy csak nehezen pótolható (többek között ez indokolja a földgáz hatósági árszabályozását).

Az indítványozó álláspontja szerint a GMr. 1. számú mellékletében foglalt árszabályozás a bizalomvédelem elvét sértette. A bizalomvédelem az Alkotmánybíróság szerint egy jogszabály változatlan fennmaradásához (hatályban maradásához) fűzött megalapozott, jogilag védett várakozás. Erről jelen esetben nem lehet szó, hiszen a gázüz-

letágban – a gázszolgáltatás, a kereskedelem és a piac már röviden vázolt sajátosságai miatt – ésszerűen nem várható el az ár változatlansága, erre a törvény és a rendelet sem ad alapot. Ellenkezőleg: a Gszt. bármikor lehetővé teszi, akár egyetlen érdekelt fél kívánságára is az ár felülvizsgálatát [Gszt. 31. § (3) bekezdés], melyről a Magyar Energia Hivatal köteles döntést hozni. Az árszabályozásban a gazdaságpolitika is jelentős szerepet játszik, amit az engedélyes jól tud, amint arról is, hogy a gázszolgáltatás és kereskedelem természetes monopólium volta, valamint a viszonylag rugalmatlan kereslet miatt, az árat ez a tényező is befolyásolja. Piacgazdaságban a hatósági árszabályozás sem jelentheti az árak változatlanságának – az árszabályozó rendelkezések változatlan hatályban maradásának – alkotmányos védelmét. A gazdasági szabályozás ugyan valóban csökkenti a vállalkozás kockázatát, de ezek változatlanságának alkotmányos védelme sem az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére, sem más alkotmányos rendelkezésekre nem alapítható.

A bizalomvédelem érve legfeljebb az IKMr.-rel szemben hozható fel, mert az valóban kimondja, hogy 2001. december 31-ig terjedő időszakban eszerint kell az árakat megállapítani [IKMr. 1. § (1) bekezdése] – a GMr.-ben foglalt ár ebbe az időszakba esik. Az IKMr. melléklete azonban – amelyre a bizalomvédelem alapozható lenne – csak árképletet tartalmaz: a képlet általános szabály, amelynek alkalmazásával (helyettesítésével) állapította meg a GMr. 1. számú melléklete a hatósági árat. Pontosan meghatározható összegű hatósági ár azonban a képletből nem következik, azt csak gazdasági adatok és számítások alapján, a képlet alkalmazásával készült javaslat alapján a miniszter rendelettel állapítja meg. Az IKMr.-ben foglalt képlet tehát olyan ténykérdéseket alkalmaz, amelyeket az Alkotmánybíróság nem vizsgálhat. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a GMr. 1. számú melléklete nem sérti a jogbiztonságot, ezért az indítványt ebben a részében is elutasította.

2. Az indítványozó a GMr. támadott rendelkezéseinek az Alkotmány 57. § (5) bekezdésébe ütközését arra hivatkozással állította, hogy abban a jogalkotó rendeleti formában rögzítette a valójában egyedi tartalmú döntéseit, amellyel megfosztotta az indítványozót az ezen döntések elleni jogorvoslás lehetőségétől.

Az Alkotmánybíróság első ízben az 52/1993. (X. 7.) AB végzésben mutatott rá a következőkre: „Az állam szerveinek jogalkotó hatáskörét átfogóan az Alkotmány és a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) szabályozza. A Jat. határozza meg azt is, hogy az állami szervek aktusai közül melyek minősülnek jogszabálynak és melyek azok, amelyek az állami irányítás egyéb jogi eszközei közé tartoznak. Önmagában véve azonban az, hogy valamely aktust olyan elnevezés alatt bocsátanak ki, amelyet a Jat. a jogszabályok vagy az állami irányítás egyéb jogi eszközei megjelölésére használ, még nem szükségképpen alapozza meg az adott aktus felülvizsgálatára nézve az Alkotmánybíróság hatáskörét. A hatáskör vizsgál-

latánál nem az aktus elnevezése, hanem a benne foglalt rendelkezések jogi jellege az irányadó” (ABH 1993, 407, 408.). Az Alkotmánybíróság a jogszabályok és az állami irányítás egyéb jogi eszközeinek vizsgálata során az idézett végzésben foglaltaknak megfelelően alakította ki gyakorlatát (lásd pl.: 1006/B/1993. AB végzés, ABH 1996, 844.; 439/B/1999. AB végzés, ABH 2000, 1167.). Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint egyedi döntések alkotmányosságát – a normatív tartalom hiánya miatt – nem vizsgálhatja [pl.: 52/1993. (X. 7.) AB végzés, ABH 1993, 407, 408–409.; 439/B/1999. AB végzés, ABH 2000, 1167, 1171.; 939/B/2001. AB végzés ABH 2002, 1775, 1776.; 7/2004. (III. 24.) AB határozat (ABH 2004, 98, 114.)].

Ezért az Alkotmánybíróság vizsgálta, hogy a GMr. egyedi határozat-e avagy normatív tartalmú.

Az indítványozó a GMr. 1. számú mellékletét tartja alkotmányellenesnek, mely a földgáz legmagasabb díjait tartalmazza, meghatározva az egyes konkrét árszabásokat. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a GMr. 1. számú melléklete önmagában nem vizsgálható, mivel az abban foglalt díjak a Gszt. 21. §-a alapján a gázszolgáltató és a fogyasztó közötti közüzemi szerződés egyik tartalmi elemeként szorosan kapcsolódnak a Gszt. közüzemi szerződésre vonatkozó rendelkezéseikhez. A Gszt. 21. § (2) bekezdése szerint az általános közüzemi szerződés alapján a gázszolgáltató köteles meghatározott időtől kezdődően folyamatosan gázt szolgáltatni, a fogyasztó pedig ennek ellenértékét megfizetni. A gázszolgáltatásról szóló 1994. évi XLI. törvény végrehajtására kiadott 3/1995. (I. 20.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 7. § (1) bekezdése alapján a Vhr. 1. számú melléklete tartalmazza a Gázszolgáltatási Közüzemi Szabályzatot, amely részletesen szabályozza az általános gázszolgáltatási közüzemi szerződés tartalmi előírásait és feltételeit, továbbá meghatározza a szolgáltató és a fogyasztó közötti jogviszony részletes szabályait. A Gázszolgáltatási Közüzemi Szabályzat 13. §-a rögzíti a gázfogyasztás elszámolásának szabályait, amely (4) bekezdésében – a GMr. 1. számú mellékletének (ár)díjtételeire nézve – rögzíti, hogy az elfogyasztott gázért a fogyasztó az árszabályozó rendelkezések szerint megállapított díjat köteles fizetni.

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a földgáz díjának egyes kiskereskedelmi, illetve viszonteladói és szállítóvezetési konkrét árszabás megállapításának, azaz a GMr.-nek a célja a Gszt. 21. §-ába foglalt közüzemi szerződés (melynek tartalmi előírásait és részletes feltételeit a Vhr. 1. számú mellékletének a Gázszolgáltatási Közüzemi Szabályzata tartalmazza) egyik tartalmi eleme, – nevezetesen az ár (díj) – bizonyos időtartamra nézve történő meghatározása, mely így a szerződés része. A GMr.-ben meghatározott díj hosszabb időtartamra vonatkozik, a címzettek köre nem egyedileg meghatározható, ezért nem teszi egyedi aktussá a GMr. 1. számú mellékletét az, hogy az indítványozó szerint korlátozott számú alanyra, azaz engedélyesre vonatkozik. Ugyanis a jogalanyok számának változása, illetve más jogalanyoknak a szerződésbe történő belépése esetén a GMr.-ben foglaltak ezen új jogalanyokra

nézve is változatlanul fennállnak. Megállapítható továbbá, hogy a GMr.-ben meghatározott díj, mint a közüzemi szerződés (illetve a Gázszolgáltatási Közüzemi Szabályzat) egyik eleme normatív jellegű, mert a jogalanyokra jogilag kötelező szabályokat tartalmaz. Ugyanakkor a GMr. (a közüzemi szerződés részeként) meghatározza és szabályozza nemcsak az előbbieken ismertetett árszabások tartalmát és fogalmát, hanem a tárgyi hatálya alá tartozó, a földgáz értékesítéséhez kapcsolódó fogalmakat (GMr. 2. §, lásd: szállítóvezetékéről ellátott fogyasztó, alapdíj, földgáz fűtőértéke, telephely), valamint a gázértékesítő és gázszolgáltató által értékesített földgáz esetében alkalmazható árszabásokat és az áralkalmazás feltételeit (4–8. §) is. Mindezek alapján megállapítható, hogy a GMr. és annak 1. számú melléklete normatív jelleggel bír.

Mivel a GMr. nem egyedi döntés jellegű, az Alkotmány 57. § (5) bekezdésének sérelme nem merülhet fel.

3.1. Az indítványozó álláspontja szerint a GMr. (1. számú melléklete) az Alkotmány 13. § (1) bekezdésében rögzített tulajdonhoz való jogot aránytalanul korlátozza, amikor a Gszt.-től és az IKMr.-től eltérően, – az abban foglalt árszabás nem veszi figyelembe a költségmegtérülés és a működéshez szükséges nyereség garantálását. A kiegészítő indítvány álláspontja szerint a GMr. azzal, hogy az ott megállapított árszabásában a felmerülő költségeket, illetve a tartós működéshez szükséges nyereséget nem biztosítja, valójában az indítványozó vagyonának elvonását jelenti. Az indítványozó szerint tehát az árszabással a rendeleti jogalkotó az Alkotmány 13. §-ában foglaltakat sértő módon elvonta a társaság tulajdonát.

Az Alkotmánybíróság először felidézte a tulajdonjog alkotmányos védelméről szóló gyakorlatát. Eszerint „[a] tulajdonhoz való jog az Alkotmány 13. § (1) bekezdése értelmében alapvető jog. Az alkotmányi tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat. A szükséges és arányos korlátozásnak, illetve a tulajdonjog lényeges tartalmának ugyanis nincs polgári jogi megfelelője. A tulajdonjog részjogosítványai – amelyek még a polgári jog szerint sem mindig a tulajdonost, s egyes esetekben törvénynél fogva nem őt illetik – nem azonosíthatók a tulajdonhoz való jog alkotmányi védelmet élvező lényeges tartalmával. (...)”

A tulajdon »elvonása« alkotmányjogi értelemben nem feltétlenül a polgári jogi tulajdonjog elvesztése; viszont az állagelvonás ellen az Alkotmány nem ad feltétlen védelmet.

Az Alkotmány szerinti tulajdonvédelem köre tehát nem azonosítható az absztrakt polgári jogi tulajdon védelmével; azaz sem a birtoklás, használat, rendelkezés részjogosítványai, sem pedig negatív és abszolút jogként való meghatározásával. Az alapjogként védett tulajdon tartalmát a mindenkori (alkotmányos) közjogi és magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyatól és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is. A másik oldalról nézve: ugyanezen szempontoktól függően a[z] (...) közhatalmi beavatkozás alkotmányos lehetsége a tulajdonjogba más és más.

Az Alkotmány a tulajdonjogot mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapját részesíti alapjogi védelemben. Az alkotmányos védelemnek úgy kell követnie a tulajdon társadalmi szerepének változását, hogy közben ugyanezt a védelmi feladatot elláthassa. Amikor tehát az egyéni autonómia védelméről van szó, az alapjogi tulajdonvédelem kiterjed a tulajdon egykori ilyen szerepét átvevő vagyoni jogokra, illetve közjogi alapú jogosítványokra is (...). A másik oldalról viszont, a tulajdon szociális kötöttségei a tulajdonosi autonómia messzemenő korlátozását alkotmányosan lehetővé teszik. Az alkotmányos védelem módját meghatározza a tulajdonnak az a – más alapjogoknál fel nem lelhető – sajátossága, hogy alkotmányosan védett szerepét tekintve általában helyettesíthető. Az alkotmányos védelem tárgya elsősorban a tulajdoni tárgy, azaz a tulajdon állaga” [64/1993. (XII. 22.) AB határozat, ABH 1993, 373, 379–380.].

Az indítványozó által kifogásolt, a GMr. 1. számú mellékletével megállapított földgáz díja hatósági áras termék. Az Alkotmánybíróság jelen határozata Indokolásának V.1. pontjában már foglalkozott a gázenergia állami árszabályozásának indokaival.

Jelen esetben azonban a tulajdonjog alkotmányos sérelme nem merülhet fel. Az indítványozó az Alkotmány 13. § (1) bekezdésének sérelmét arra hivatkozással állította, hogy nyeresége az adózás előtti 8%-os tőkearányos nyereség alá csökkent. Az Alkotmánybíróság a fentiekben már kifejtette, hogy az Alkotmány szerinti tulajdonvédelem nem azonos a polgári jogi tulajdon védelmével, és a polgári jogi értelemben vett tulajdon részjogosítványait önmagában alkotmányos védelem nem illeti meg. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint jelen esetben az indítványozó a földgázértékesítő társaság mint tulajdonos tulajdonában álló eszközök – csővezetékek, gépek, berendezések, illetve a megvásárolt, majd újra eladott gáz – használatával és értékesítésével keletkező bevétele a tulajdon polgári jogi részjogosítványainak gyakorlása. Az indítványozó nyeresége az eszközök használatával és hasznosításával (termelt, illetve behozott gáz eladásából) származó bevételeinek és kiadásainak különbözete, illetve az ebből eredő tulajdongyarapodás. A vártnál kisebb nyereség eszerint meg nem szerzett tulajdon: erre pedig a tulajdonjog alkotmányos védelme nem terjed ki. Alkotmányos védelemben a tulajdonos használati, illetve hasznok szedésére irányuló joga részesül, aminek sérelmét az indítványozó nem állította. (Utal továbbá az Alkotmánybíróság arra, hogy az értékesítő nyeresége nem csupán a földgáz díjtartamából, hanem számos egyéb piaci tényező együttes hatására alakul ki, így szerepet játszik pl. a munkabér és az egyéb költségek, illetve a hatékonyság.) Megjegyzi továbbá az Alkotmánybíróság, hogy az árak szabályozással történő korlátozása, amely az értékesítő nyereségét korlátozza, nem eredményezi a tulajdon állagának elvonását, ugyanakkor az Alkotmány 13. § (1) bekezdése szerinti tulajdonjog védelme nem jelent feltétlen védelmet az állagelvonás ellen.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a GMr. 1. számú melléklete nem eredményezi az Alkotmány 13. § (1) bekezdésének sérelmét, ezért az Alkot-

mánybíróság az indítványt ebben a tekintetben is elutasította.

3.2. Az indítványozó az Alkotmány 13. § (1) bekezdésének sérelmét a szolgáltatás és ellenszolgáltatás egyenértékűségére, illetve értékarányosságának hiányára tekintettel is állította. Indítvány-kiegészítésében azonban kifejti, hogy a GMr. Ptk.-ba ütközésének vizsgálatát nem kéri: „Az alkotmányossági vizsgálat kiinduló pontja tehát itt is az egyenértékűség biztosítása kell legyen, csak nem az ár-szabályozó rendelet Ptk. szerinti törvényességének megítélésében, hanem az esetünkben szereplő tényleges árrendelet alkotmányosságának megítélésében.”

A szerződéses szolgáltatás és ellenszolgáltatás egyenértékűsége (arányossága) nem alkotmányos jog és nem is alkotmányos elv: alkotmányos alapja egyedül az Alkotmány 13. § (1) bekezdésében foglalt tulajdonjog védelme lehet. Az indítványozó szerint az egyenértékűség hiánya abban áll, hogy a GMr. 1. számú mellékletében megállapított viszonteladói ár nem tartalmaz kellő mértékű nyereséget, így az ár alkalmazásával elért árbevétele, és ennek következtében nyeresége csökken. Ezzel álláspontja szerint az állam tulajdont von el tőle.

Az Alkotmánybíróság e határozat indokolásának V.3.1. pontjában már vizsgálta az árrendelet és a tulajdonjog alkotmányos védelme kapcsolatát, és nem találta a szabályozást alkotmányellenesnek. Az ott kifejtettek mindenben igazak a szerződéses szolgáltatás egyenértékűségén alapuló érvre is, mivel az indítványozó gazdasági társaság elmaradt nyereségének oka éppen a szerinte indokolatlanul alacsonyan megállapított viszonteladói gázár volt. Így az egyenértékűség hiányára való hivatkozás az indokolásban korábban már kifejtett érveléssel azonos, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt e tekintetben is elutasította.

4. Az indítványozó érvelése szerint a GMr. 1. számú melléklete szerinti ár megállapítása „általában korlátozza a vállalkozás szabadságát a tulajdonával való rendelkezésben”.

A vállalkozáshoz való jog jellegzetesen a foglalkozás szabad gyakorlása (Alkotmány 70/B. §) alkotmányos jogaival együtt a vállalkozó tulajdonjogának gyakorlásával – a vállalkozás lényege szerint a vállalkozásba bevitt tulajdon kockáztatásával is együtt jár.

Az Alkotmány 9. §-ának (2) bekezdése kimondja a vállalkozás jogának védelmét. Az Alkotmánybíróság a vállalkozáshoz való jogot – a foglalkozás szabad megválasztásához való jog részeként – alapjognak tekint, amelynek korlátozása az Alkotmány 8. §-ának (2) bekezdésében meghatározott keretek között akkor történhet meg, ha a korlátozás az elérni kívánt cél szempontjából szükséges és a korlátozás nagysága arányban áll a megvalósítani kívánt célkitűzéssel (881/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 474, 475–476.).

A vállalkozás jogát az Alkotmánybíróság gyakorlata a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog [Alkotmány 70/B. §-ának (1) bekezdése] egyik megnyilvánulási formájaként értelmezi, és tartalmát abban jelöli meg, hogy mindenkinek joga van üzleti tevékenység vég-

zésére. A tevékenység feltételeit az állam meghatározhatja, és a vonatkozó szabályoknál széles körben érvényesülhetnek szakmai, valamint gazdaságpolitikai szempontok. A feltételek meghatározása a vállalkozáshoz való jog korlátozásaként jelenik meg. A feltételekre vonatkozó szabályoknak azonban – a szükségesség és az arányosság követelménye mellett – meg kell felelniük a piacgazdaság Alkotmány 9. §-a (1) bekezdésében rögzített elvének és nem ütközhetnek a diszkriminációnak az Alkotmány 70/A. §-a (1) bekezdésében kimondott tilalmába. Az állam nem határozhatja meg továbbá a vállalkozás jogának olyan korlátozását, amely már ennek a jognak a lényeges tartalmát érintené, nem teheti lehetetlenné a vállalkozóvá válást [54/1993. (X. 13.) AB határozat, ABH 1993, 340, 341–342.].

A vállalkozáshoz való jog körén belül az Alkotmánybíróság gyakorlata megkülönbözteti a vállalkozás gyakorlását és a vállalkozási tevékenység szabad megválasztását. A vállalkozáshoz való jog legsúlyosabb korlátozásának azt tekinti, ha az állam valaki számára nem teszi lehetővé valamilyen vállalkozói tevékenység választását. Nem minősülnek azonban alkotmányellenesnek az olyan korlátozások, amelyek éppen a tisztességes verseny kialakulását és fennmaradását szolgálják (1105/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 637, 640.).

Tény, hogy az indítványozó (illetve a szolgáltatók, akiknek a földgázt eladja) különleges vállalkozói tevékenységet végez(nek), mivel a szolgáltató a Gszt. 3. §-ából következően nagykereskedőként természetes monopolhelyzetben van; ennek ellensúlyozásaként a Gszt. 21. §-a a gázszolgáltató terhére szerződéskötési és a fogyasztónak történő folyamatos gázszolgáltatási kötelezettséget állapít meg, illetve a 9. §-a a gázszolgáltatást engedélyköteles tevékenységként rögzíti. A GMr. 1. számú mellékletében kialakított árszabás – nem vitatva az indítványozó állítását, hogy az abban foglaltak a Kh. 2. pontjára figyelemmel kerültek meghatározásra – a jogalkotó ezen sajátosságokra figyelemmel kialakított gazdaságpolitikai döntése, amely azonban az indítványozónak a vállalkozáshoz való joga gyakorlását nem lehetetleníti el, csupán a fentiekben ismertetett, sajátos közgazdasági feltételrendszert állapítja meg. Ez azonban az indítványozót vállalkozói tevékenysége gyakorlásában nem korlátozta. Ez annál kevésbé lett volna lehetséges, mert az indítványozó a törvény szerint egyenesen „köteles” ellátni gáznagykereskedői vállalkozói tevékenységét, amelyre egyébként a Gszt. III. Fejezet alapján engedélyt kellett kérnie.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a GMr. 1. számú mellékletében foglaltak nem eredményezik az Alkotmány 9. § (2) bekezdésének sérelmét, ezért az indítványt ebben a részében is elutasította.

5. Mivel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a GMr. 1. számú melléklete sem az Alkotmány 37. § (3) bekezdését, sem a 2. § (1) bekezdését, továbbá az Alkotmány 13. § (1) bekezdését, valamint 57. § (5) bekezdését nem sérti, a GMr. alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította. Ennek

következtében – figyelemmel a 800/D/2004. AB határozatában (ABH 2007, 1724, 1728.) foglaltakra – a konkrét ügyben való alkalmazás tilalmára vonatkozó indítványi kérelmet is elutasította.

6. Az indítványozó a GMr. alkotmányellenességének vizsgálatát – indítványa petitum részében – az Alkotmány 70/A. §-ának sérelmére hivatkozással is kérte, alkotmányjogi panaszának indokolásában azonban nem jelölte meg kérelmének alapjául szolgáló indokait.

Az Abtv. 22. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság határozott kérelem alapján jár el, melyben három feltételnek kell együttesen fennállnia: egyrészt a kérelemnek tartalmaznia kell a sérelmezett jogszabályi rendelkezést, továbbá az Alkotmány érintett szakaszát, valamint azt az indokot, amely alapján az indítványozó az alkotmány sértést fennállónak véli. Az Abtv. 22. § (2) bekezdése értelmében az indítványban meg kell jelölni a kérelem alapjául szolgáló okot. Nem elegendő tehát az Alkotmány egyes rendelkezéseire hivatkozni: az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alkotmány egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért jogszabály miért és mennyiben sérti (654/H/1999. AB határozat, ABH 2001, 1645.).

Az indítványozó kérelme indokai megjelölésének hiányában érdemben nem bírálható el, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében az Ügyrend 29. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2009. január 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

626/B/2004. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabályok alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény 15. § (3) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének a fizető várakozóhelyek használatának szabályozásáról szóló 20/1993. (V. 24.) Kr. számú rendelete alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a közúti közlekedési nyilvántartásból teljesített adatszolgáltatás díjáról szóló 54/1999. (XII. 25.) BM rendelet alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Köt.v.) 15. § (3) bekezdése és a Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzat Közgyűlésének a fizető várakozóhelyek használatának szabályozásáról szóló 20/1993. (V. 24.) Kr. számú rendelete (a továbbiakban: Ör.) alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Az indítványozó álláspontja szerint ezek a rendelkezések sértik az Alkotmány 58. § (1) bekezdésében biztosított szabad mozgás és díjtalan parkolás jogát, mivel a közterület közlekedési célú használata alkotmányos állampolgári jog, a szabad és díjtalan parkolás joga minden állampolgárt megillet. Az indítványozó alkotmányellenesnek tartja továbbá a közúti közlekedési nyilvántartásból teljesített adatszolgáltatás díjáról szóló 54/1999. (XII. 25.) BM rendeletet (a továbbiakban: BMr.), amely lehetővé teszi a gépjármű üzemeltetőjének adatainak kiszolgáltatását és ezzel megsérti a személyes adatok védelméhez való jogot [Alkotmány 59. § (1) bekezdés]. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó az Alkotmány érintett szabályait nem jelölte meg, de az indítvány tartalmából azok pontosan beazonosíthatóak.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései: „58. § (1) Mindenkit, aki törvényesen tartózkodik Magyarország területén – törvényben meghatározott esetek kivételével – megillet a szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztásának joga, beleértve a lakóhely vagy az ország elhagyásához való jogot is.”

„59. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a jóhírnévhez, a magánlakás sérthetlenségéhez, vala-

mint a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog.”

2. A Kötv. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„15. § (1) A miniszter – rendeletben – meghatározott járművek közlekedését a közút kezelőjének hozzájárulásához és díj fizetéséhez kötheti.

(...)

(3) Közút területén vagy a közút területén kívüli közterületen létesített, illetőleg kijelölt várakozóhelyen a közút kezelője díj és pótdíj szedését rendelheti el.

(4) Az (1) bekezdésben, továbbá a 33/A. § szerinti használati díj, valamint pótdíj megfizetéséről a gépjármű tulajdonosa (üzemben tartója) gondoskodik.

(5) Amennyiben a (3) bekezdésben meghatározott díjat nem fizették meg, a közút kezelője vagy az általa megállapodás alapján megbízott gazdálkodó szervezet a létesített, illetőleg kijelölt várakozóhely jogosulatlan úthasználatának időpontjától számított 60 napos jogvesztő határidőn belül köteles postára adni a díj- vagy pótdíjfizetési felszólítást. A díj- és a pótdíjfizetési kötelezettség egy év alatt évül el. A díj és a pótdíj után késedelmi kamat nem követhető.”

3. A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) indítvánnyal érintett rendelkezései:

„3. § (1) Személyes adat akkor kezelhető, ha

a) ahhoz az érintett hozzájárul, vagy

b) azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete elrendeli.”

4. A BMr. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 67. §-ának (2) bekezdésében, továbbá a közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Kknyt.) 42. §-ának b) pontjában kapott felhatalmazás alapján – a pénzügyminiszterrel egyetértésben – a következőket rendelem el:

Általános szabályok

1. § (1) A Kknyt. 27. § szerinti adatszolgáltatásért, a kapcsolatfelvétel céljából történő megkeresésért, illetőleg értesítésért (a továbbiakban együtt: adatszolgáltatás) igazgatási szolgáltatási díjat (a továbbiakban: díj) kell fizetni.

(2) Mentések a díjfizetési kötelezettség alól – a rendszerhasználati költség kivételével – a Kknyt. 19. §-a (1) bekezdésének a)–l) pontjaiban, valamint a (2) és (3) bekezdésében meghatározott szervek a külön jogszabályban megjelölt közfeladataik ellátásához szükséges adatok igénylése esetén.”

5. Az Ör. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„A rendelet célja

1. § A belvárosi zsúfolt várakozóhelyek tehermentesítése, ezzel a többszörös használat lehetőségének megteremtése, a városközponti funkciók kielégítését szolgáló parkolások elősegítése.”

„A rendelet hatálya

2. § (1) E rendelet hatálya Debrecen Megyei Jogú Város közigazgatási területén az Önkormányzat tulajdonában lévő közút területén, vagy a közút területén kívüli közterületen létesített, illetőleg kijelölt, valamint a mélygarázsokban létesített fizető várakozóhelyekre, az azokat igénybevevő gépjármű vezetőjére, amennyiben a vezető személye nem állapítható meg, úgy a gépjármű tulajdonosára, illetve üzemben tartójára terjed ki.

(2) E rendelet hatálya kiterjed minden olyan személygépkocsira, autóbuszra (amennyiben a részükre várakozóhely került kialakításra), a legfeljebb 3,5 tonna megengedett legnagyobb össztömegű 5 m hosszúságot meg nem haladó tehergépkocsira, és motorkerékpárra, melyek az (1) bekezdésben foglaltak szerinti várakozóhelyet használják, kivéve, ha jogszabály másként nem rendelkezik.”

„8. § (2) A lakcím szerinti vagy szomszédos lakóépület előtti, illetve a saját lakóépülettől számított 25 méteren belül lévő fizető parkolókat a magánszemélyek díjkedvezménytel korlátlan ideig használhatják az érvényes forgalmi engedéllyel rendelkező üzemképes, saját tulajdonú vagy üzemeltetésű 1 db személygépkocsijuk tárolására. Az érvényes forgalmi engedélynek a gépkocsi tulajdonosának, vagy üzemeltetőjének a lakcímet igazoló hatósági igazolvánnyal megegyező lakcímét kell tartalmaznia.

(3) A (2) bekezdés szerinti díjkedvezményes bérlet ára: nettó 8 333 Ft/év.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

Az indítványozó álláspontja szerint a közterületek közlekedési célú használata alkotmányos állampolgári jog, ezért alkotmányellenes a parkolást díjfizetéshez kötni. A parkolás a közlekedés része – „napi 24 órán keresztül a jármű nem lehet mozgásban!” – tehát „a szabad és díjtalan közlekedés jogán, a szabad és díjtalan parkolás joga is minden magyar állampolgárt is megillet.” Az Ör.-t azért is alkotmányellenesnek véli, mivel a saját tulajdonú ingatlan előtti parkolás parkolási jegy vagy bérlet megvásárlására kényszerít, a közterület használatáért úgy szed díjat, hogy nincs szolgáltatás.

1. Az Alkotmánybíróság több határozatában fejtette ki álláspontját a közlekedés szabadságáról a szabad mozgáshoz való alkotmányos alapjoggal való összefüggésben. Az Alkotmány 58. §-a rögzíti a szabad mozgás, a tartózkodási hely szabad megválasztásának jogát. Az Alkotmánybíróság a 60/1993. (XI. 29.) AB határozatában értelmezte a

szabad mozgáshoz való jog alkotmányos tartalmát a következők szerint: „A szabad mozgáshoz való jog a helyváltoztatáshoz való jog szabadságát jelenti. A magyar Alkotmány a közlekedés szabadságát külön nem nevesíti, de a szabad mozgáshoz való jog magában foglalja a járművel vagy járművel való helyváltoztatás, a közlekedés szabadságát is.” (ABH 1993, 507, 509–510.)

Mivel a szabad mozgás joga alapvető jog, az Alkotmány 8. § (2) bekezdése szerint az e jogra vonatkozó szabályokat csak törvény állapíthatja meg, törvény kell az alapjog közvetlen és jelentős korlátozásához is. Rámutatott azonban az Alkotmánybíróság a következőkre: „A szabad mozgáshoz való jog, a közlekedés szabadsága nem fogható fel abszolút jellegű, korlátozhatatlan jogosultságként. A jogalkotó a kellő indokok alapján – alapvetően a közúti közlekedés valamennyi résztvevője életének, biztonságának védelme érdekében – határozza meg azokat a szabályokat, amelyek a közúti közlekedésben részt vevő személyekre vonatkoznak.” [3/1998. (II. 11.) AB határozat, ABH 1998, 61, 65.]

A közúti közlekedésre vonatkozó szabályokat az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően törvény, a Kötv. szabályozza. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nem alkotmányellenes a Kötv. 15. § (3) bekezdése, amely szerint a közút területén vagy a közút területén kívüli közterületen létesített, illetőleg kijelölt várakozóhelyen a közút kezelője díj és pótdíj szedését rendelheti el. Más önkormányzati rendelet kapcsán mutatott rá az Alkotmánybíróság: „A Fővárosi Közgyűlés alapvetően a fővárosi közlekedés biztonságára, a forgalomtechnikai szabályok érvényesítésére, a parkolás céljára rendelkezésre álló korlátozott nagyságú közterület ésszerű felhasználására törekedve határozta meg a Kgy.r.-ben Budapest közterületein a járművel történő várakozás rendjét. A fővárosi közlekedés szabadságát biztosító és korlátozó normák alapvetően törvényi szintűek, a fővárosi önkormányzati szabályok a törvények alapján, azok felhatalmazása nyomán, a törvényi előírások helyi végrehajtására tartalmaznak részletező rendelkezéseket. A rendeleti korlátozás célja a közlekedés biztonsága (szervezettsége és folyamatosága), mint alkotmányosan védendő érték erősítése.” [1538/B/1996. AB határozat, ABH 2001, 1198, 1208.]

Az Alkotmánybíróság a fenti határozataiban kifejtett álláspontját a debreceni szabályozásra is irányadónak tekinti. Nem megalapozott az az indítványozói állítás, hogy a közlekedés szabadsága a szabad és díjlan parkolás jogát is magában foglalja. A közterület lényege, hogy a közterületet rendeltetésének megfelelően bárki használhatja. Az Alkotmánybíróság a 46/B/1996. AB határozatában a következőkre mutatott rá: „Aki viszont meghatározott közterület engedély alapján birtokba vehet, előnyhöz jut. Ennek az előnynek az ellenértéke a közterület-használati díj.” (ABH 1996, 753, 755.) Az Ör. a célját a belvárosi zsúfolt várakozóhelyek tehermentesítésében, ezzel a többszörös használat lehetőségének megteremtésében, a városközponti funkciók kielégítését szolgáló parkolások elősegítésében jelölte meg. Ezt szolgálja a fizető várakozóhelyek kijelölése és a fizetendő díjak megállapítása. Az önkormányzat az Ör.-t törvény felhatalmazása alapján és helyi

közlekedési, parkolási viszonyok szabályozására alkotta meg. A fizető várakozóhelyet bárki igénybe veheti díj fizetése ellenében. A díjfizetés mindenkit arra ösztönöz, hogy a közterületet, a parkolót csak a szükséges ideig foglalja el.

Az Alkotmány 58. § (1) bekezdésének rendelkezéséből, a szabad mozgás alkotmányos jogából nem vezethető le a szabad és díjlan parkoláshoz való jog. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kötv. 15. § (3) bekezdése, illetőleg az indítványozó által támadott, általa kifejtett okokból az Ör. nem ellentétes az Alkotmány 58. §-ában foglaltakkal, ezért alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt az Alkotmánybíróság elutasította.

2. Az indítványozó a BMr. alkotmányellenességét is állította. Az alkotmánysértést abban jelölte meg, hogy véleménye szerint a gépjármű üzemeltetője adatainak kiszolgáltatása sérti a személyes adatok védelméhez való jogot, az Alkotmány 59. § (1) bekezdését.

Az Alkotmány 59. § (1) bekezdése szerint a Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a személyes adatok védelméhez való jog. Ez az alkotmányos alapjog az Alkotmány 8. § (2) bekezdése alapján törvényben korlátozható. Az Avtv. 3. § (1) bekezdése alapján személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény elrendeli. Az adatvédelmi törvény keretei között az egyes ágazatokban külön törvények határozzák meg az adatkezelés speciális szabályait. Ezen külön törvények egyike a közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény (a továbbiakban: Kknyt.). Ez a törvény határozza meg a közúti közlekedési nyilvántartás létrehozásának célját, működésének feltételeit, a nyilvántartható adatok körét, az adatkezelés rendjét, az adatszolgáltatás feltételeit. A gépjármű tulajdonosa, üzemeltetője adatainak nyilvántartását, a nyilvántartásból az adatszolgáltatást tehát törvény szabályozza és nem a BMr., amely a Kknyt. 42. § d) pontjának felhatalmazása alapján a közúti nyilvántartásból teljesített adatszolgáltatás díjáról szól. Ennek alapján a BMr. indítványban vélt alkotmányellenessége nem állapítható meg, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében is elutasította.

Budapest, 2009. január 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovic Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

1004/B/2004. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 65/A. § (3) bekezdés harmadik mondata alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 82. § (2) bekezdésének második mondata alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére, továbbá – a törvény egészét illetően – a védelemhez való joggal összefüggésben mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítvány tekintetében az eljárást megszünteti.

Indokolás

I.

1. Az indítványozó a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tptv.) 82. § (2) bekezdésének második mondata és 65/A. §-a alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint a védelemhez való joggal összefüggésben mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását kérte az Alkotmánybíróságtól. Az indítvány benyújtását követően a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény módosításáról szóló 2005. évi LXVIII. törvény 2005. november 1-jei hatállyal a Tptv. több, az indítvánnyal is érintett rendelkezését módosította, ezért az Alkotmánybíróság nyilatkozattételre hívta fel az indítványozót. Újabb beadványában az indítványozó a Tptv. 82. § (2) bekezdésének második mondatára, valamint a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványát visszavonta, míg a Tptv. 65/A. § tekintetében az eredeti indítványát fenntartotta.

2. A Tptv. támadott rendelkezése szerint a gazdasági erőfölénnyel való visszaélés, valamint a kartelltilalom megsértése miatt hivatalból indult eljárásokban a Gazdasági Versenyhivatal vizsgálója bármely helyszínt átkutathat, oda önhatalmúlag, a tulajdonos (birtokos), illetve az ott tartózkodó személyek akarata ellenére beléphet, e célból lezárt területet, épületet, helyiséget felnyithat, és a

helyszínen tájékozódhat. A rajtaütésszerű helyszíni szemlére a Tptv. 65/A. (3) bekezdése szerint előzetes bírói jóváhagyó határozat alapján kerülhet sor. A bekezdés utolsó mondata szerint a bíróság végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

Az indítványozó a Tptv. támadott rendelkezésének alkotmányellenességére vonatkozó érveit a fellebbezés kizártságára vonatkozóan terjeszti elő. Érvelése szerint a jogorvoslathoz való jog, mint alapvető alkotmányos jog a feleket a nemperes eljárásokban is megilleti, ennek kizárása az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében foglaltak sérelme folytán sérti az alapvető jogok korlátozhatóságára vonatkozóan az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében írottakat is. Előadja továbbá, hogy a jogorvoslatot csak a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja, vagy zárhatja ki, így a Tptv., mint „feles” törvény kizáró rendelkezése ezáltal is sérti az Alkotmány 57. § (5) bekezdését. Az indítvány tartalma alapján az Alkotmánybíróság a támadott jogszabályhely alkotmányellenesnek állított rendelkezését vizsgálta.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„8. § (2) A Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja.”

„57. § (5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelenlevő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

2. A Tptv. vizsgált rendelkezése:

„65/A. § (1) A vizsgáló a törvény 11., 21. §-a, az EK-Szerződés 81., 82. cikke alapján hivatalból indult eljárásban bármely helyszínt átkutathat, oda önhatalmúlag, a tulajdonos (birtokos), illetve az ott tartózkodó személyek akarata ellenére beléphet, e célból lezárt területet, épületet, helyiséget felnyithat. A kutatás során a vizsgáló az ügyfelet, az ügyfél megbízottját (volt megbízottját), alkalmazottját (volt alkalmazottját) szóban vagy írásban felvilágosítás és magyarázat adására kötelezheti, illetve a helyszínen más módon tájékozódhat.

(2) Magáncélú, illetve magánhasználatú helyiségben, ideértve a járműveket és más területet is, az e § szerinti vizsgálati cselekményt folytatni csak akkor lehet, ha az az ügyfél bármely jelenlegi vagy volt vezető tisztségviselője, alkalmazottja, megbízottja, valamint a ténylegesen az irányítást gyakorló, vagy korábban irányítást gyakorolt más személy használatában van.

(3) Az e § szerinti vizsgálati cselekményre előzetes bírói engedéllyel kerülhet sor. A Gazdasági Versenyhivatal engedély iránti írásbeli kérelmét a Fővárosi Bíróság bírálja el, a kérelem beérkezésétől számított hetvenkét órán belül, nemperes eljárásban. A bíróság végzése ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

(4) A bíróság a kérelmezett vizsgálati cselekményt akkor engedélyezi, ha a Gazdasági Versenyhivatal valószínűsíti, hogy más vizsgálati cselekmény nem vezetne eredményre, és ésszerű megalapozottsággal feltehető, hogy az indítvány szerinti helyszínen a megjelölt jogsértéssel kapcsolatos információforrás fellelhető, és feltételezhető, hogy azt önként nem bocsátanák rendelkezésre vagy felhasználhatatlanná tennék. A bíróság a kérelmezett vizsgálati cselekményt részben is engedélyezheti, meghatározva, hogy kivel szemben, illetve milyen vizsgálati cselekmény tehető.

(5) A bíróság határozata alapján a kibocsátásától számított kilencven napig foganatosítható vizsgálati cselekmény.

(6) A vizsgálatot legkésőbb az e § szerinti vizsgálati cselekmény megkezdésével egy időben meg kell indítani. A 70. § (1) bekezdése szerinti végzést a jelenlévő ügyféllel közölni kell.

(7) Az e § szerinti vizsgálati cselekményről az érintetteket a vizsgálati cselekmény megkezdésével egyidejűleg szóban kell értesíteni, és lehetőleg az érintettek jelenlétében kell elvégezni. A vizsgálati cselekmény megkezdése előtt közölni kell a bírói határozatot és a vizsgálati cselekmény célját.

(8) A vizsgálati cselekményhez a Gazdasági Versenyhivatal a rendőrség közreműködését igényelheti, a rendőrség a rá vonatkozó szabályokban megállapított kényszerítő intézkedéseket, eszközöket alkalmazhatja.

(9) Az e § szerinti vizsgálati cselekmény során a vizsgáló jogosult a vizsgálat tárgyához nem kapcsolódó, a bírói engedélyben nem foglalt, de e törvény 11. vagy 21. §-ának, illetve az EK-Szerződés 81. vagy 82. cikkének megsértésére utaló bizonyítási eszközről másolatot készíteni, illetve azt lefoglalni. Az ilyen bizonyítási eszköz tekintetében a bírói engedélyt utólag kell beszerezni. Az engedély iránti kérelmet legkésőbb a vizsgálati cselekmény lefolytatásától számított harminc napon belül kell előterjeszteni. Ha a bizonyítási eszköz tekintetében a 65/B. § szerinti eljárás kerül lefolytatásra, a bírói engedély iránti kérelmet ennek befejezésétől számított nyolc napon belül kell előterjeszteni. Utólagos bírói engedély hiányában a bizonyítási eszköz nem használható fel.

(10) A 65. §-ban és a 65/B. §-ban foglalt rendelkezések e § szerinti eljárás esetében is megfelelően alkalmazandók.”

[Az Alkotmánybíróság megjegyzi: annak ellenére, hogy „Az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés” egységes szerkezetbe foglalt változata (megjelent az Európai Unió Hivatalos Lapjának 2008. május 9-i, C 115. számában) az EK-Szerződés szerkezetét, és rendelkezéseinek sorszámozását megvál-

toztatta, a Tpv. hatályos rendelkezése még a régi sorszámozásokat tartalmazza. Az EKSz. korábbi 81. és 82. cikkeiben foglalt rendelkezéseket jelenleg a 101., illetve a 102. cikkek tartalmazzák.]

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. A Tpv. módosítására tekintettel előterjesztett kiegészítő bedványában az indítványozó a Tpv. 82. § (2) bekezdésének második mondatára, valamint a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványát visszavonta. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a visszavont indítványi részek tekintetében az eljárást az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (ABH 2003, 2065.) 31. § d) pontja alapján, a jelen határozat rendelkező részének 2. pontja szerint megszüntette, és az érdemi alkotmányossági vizsgálatot a Tpv. 65/A. § (3) bekezdés harmadik mondata tekintetében végezte el.

2. Az indítvány által felvetett alkotmányossági problémával megegyező kérdést az Alkotmánybíróság a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló 2006. évi XCVIII. törvény egyes rendelkezéseinek alkotmányossági vizsgálata során 87/2008. (VI. 18.) AB határozatával (ABK 2008. június, 867.) már elbírált. Határozatában megállapította, hogy a helyszín átkutatásának bírói engedélyezése elleni jogorvoslat törvényi kizárása nem alkotmányellenes. A határozatban foglaltakat az Alkotmánybíróság a jelen indítvány elbírálása során is irányadónak tekintette.

3. Valamely alapjog korlátozásának alkotmányossága az Alkotmány 8. § (2) bekezdése alapján ítéltető meg. Ez alapján a Magyar Köztársaságban az alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, alapvető jog lényeges tartalmát azonban nem korlátozhatja. Az, hogy a korlátozás érinti-e az alapjog lényeges tartalmát, az Alkotmánybíróság által kidolgozott alapjogi teszt segítségével dönthető el. E szerint „[a]z állam akkor nyúlhat az alapjog korlátozásának eszközéhez, ha másik alapvető jog és szabadság védelme vagy érvényesülése, illetve egyéb alkotmányos érték védelme más módon nem érhető el. Az alapjog korlátozásának alkotmányosságához tehát önmagában nem elegendő, hogy az másik alapjog vagy szabadság védelme vagy egyéb alkotmányos cél érdekében történik, hanem szükséges, hogy megfeleljen az arányosság követelményeinek: az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyen egymással. A törvényhozó a korlátozás során köteles az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt alkalmazni. Alkotmányellenes a jog

korlátozása, ha az kényszerítő ok nélkül, önkényesen történik, vagy ha a korlátozás súlya az elérni kívánt célhoz képest aránytalan” [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 171.].

4. Kérdés ezután, hogy a rajtaütésszerű helyszíni szemlét jóváhagyó bírói végzés elleni fellebbezés kizártsága korlátozza-e a jogorvoslathoz való jogot, vagyis sérti-e az Alkotmány 57. § (5) bekezdését.

Az Alkotmánybíróság jelentős számú határozatában, igen sokféle szempontból foglalkozott már a jogorvoslati jog alkotmányos tartalmával. Ennek során leszögezte, hogy tartalma szerint a jogorvoslathoz való jog az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez, vagy ugyanazon szervezetben belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségének biztosítását jelenti [részletesen pl. 5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31., 1437/B/1990. AB határozat, ABH 1992, 453, 454., 513/B/1994. AB határozat, ABH 1994, 731, 733–734.; 22/1995. (III. 31.) AB határozat, ABH 1995, 108, 109–110.; 23/1998. (VI. 9.) AB határozat, ABH 1998, 182, 186.; 24/1999. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1999, 237, 243–246.; 29/1999. (X. 6.) AB határozat, ABH 1999, 294, 297–298.]. Határozataiban kifejtette azt is, hogy az Alkotmány 57. § (5) bekezdésének az a kitétele, mely szerint az érintettek a jogorvoslattal a „törvényben meghatározottak szerint” élhetnek, annyit jelent, hogy az „egyes eljárásokban megengedett az eltérő szabályozás” [pl. 5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 38/2002. (IX. 25.) AB határozat, ABH 2002, 266, 268.].

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában több ízben sor került már a jogorvoslattal támadható és nem támadható döntések tartalmi ismérveinek vizsgálatára. Ezzel összefüggésben megállapította, hogy a jogorvoslat követelménye csak az érdemi határozatokra vonatkozik. Annak vizsgálata során pedig, hogy mely döntés minősül ilyennek, a döntés tárgya és a személyre gyakorolt hatása a meghatározó, vagyis az, hogy az érintett helyzetét, jogait a döntés lényegesen befolyásolta-e. Ebből kiindulva az Alkotmánybíróság – a legkülönbözőbb típusú eljárásokkal összefüggésben tartalmilag egységesen – azt mondta ki, hogy a jogorvoslat kizárása az eljárás során hozott, az eljárás menetének irányítására szolgáló ún. pervezető végzésekkel szemben nem ellentétes az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében foglaltakkal [részletesen pl. 1636/D/1991. AB határozat, ABH 1992, 515, 516.; 5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 4/1993. (II. 12.) AB határozat, ABH 1993, 48, 74.; 46/2003. (X. 16.) AB határozat, ABH 2003, 488, 502.].

Az Alkotmánybíróság megállapítja: a Tpv. 65/A. (3) bekezdésében meghatározott bírói döntés nem tekinthető az ügy érdemében hozott döntésnek, hanem tartalmát tekintve kényszerintézkedés jellegű vizsgálatot engedélyező határozat, amellyel szemben a törvényhozónak nincs az Alkotmány 57. § (5) bekezdéséből következő kötele-

zettsége arra, hogy jogorvoslatot biztosítson. Annál is kevésbé állapítható meg ez a kötelezettség, mivel a rajtaütésszerű helyszíni szemlét engedélyező bírói végzés elleni fellebbezés lehetővé tétele éppen az intézkedés célját hiúsíthatná meg. Az egyes – közbenső – határozatok elleni fellebbezés lehetőségének kizárása azonban nem jelenti feltétlenül a jogorvoslati lehetőség kizárását, az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében foglaltak sérelmét. A versenyfelügyeleti eljárásban hozott érdemi határozat a Tpv. 83. §-a szerint bíróság előtt megtámadható, amely eljárás során a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvénynek a közigazgatási perekre vonatkozó szabályai az irányadók. Az ügy érdemében hozott határozat esetében tehát a jogorvoslat mindenképp biztosított, és ezen jogorvoslat során van lehetőség a rajtaütésszerű helyszíni szemlét engedélyező bírói végzés jogszerűségének vitatására is.

5. Tekintettel arra, hogy a fentiek szerint a Tpv. támadott rendelkezése nem tekinthető a jogorvoslathoz való jog korlátozásának, a szükségesség-arányosság kérdését az Alkotmánybíróság nem vizsgálta. Az alapvető jog korlátozásának hiánya következtében a támadott rendelkezés nem hozható összefüggésbe az Alkotmány 57. § (5) bekezdés második mondatával, amely szerint a jogorvoslati jog csak kétharmados törvénnyel korlátozható.

6. Ugyancsak a jogkorlátozás fennálltának hiánya miatt nem állapítható meg a támadott jogszabályhely összefüggése az Alkotmány 8. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezéssel, így ezt az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálta.

A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a támadott jogszabályhely alkotmányellenességére vonatkozó indítványozói érveket nem találta megalapozottnak, így az indítványt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2009. január 27.

Dr. Paczoly Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovic Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

73/B/2005. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz, valamint jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítványok tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 64. § (1) bekezdése és a 65. § (1) és (4) bekezdései, továbbá a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet 45. § (6) bekezdése, valamint a foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról szóló 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet 3. § (1) és (4) bekezdései, illetve az 5. § (1), (6), (7) és (9) bekezdései alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 64. § (1) bekezdése és a 65. § (1) és (4) bekezdései, továbbá a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet 45. § (6) bekezdése, valamint a foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról szóló 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet 3. § (1) és (4) bekezdései, illetve az 5. § (1), (6), (7) és (9) bekezdései alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Indokolás

I.

1. Az egyik indítványozó a foglalkozási betegségek és fokozott expozíciós esetek bejelentéséről és kivizsgálásáról szóló 27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet (a továbbiakban: R.) 3. § (1) és (4) bekezdései, illetve az R. 5. § (1), (6), (7) és (9) bekezdései, továbbá a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ebtv.) 64. § (1) bekezdése és a 65. § (1) és (4) bekezdései, valamint az Ebtv. végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 45. § (6) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte alkotmányjogi panasz, és jogszabály alkotmányellenességének utólagos megállapítására irányuló indítvány keretében. Állítása szerint a fent megjelölt jogszabályi rendelkezések az Alkotmány 57. § (5) bekezdésébe ütköznek. Indokolásként előadta, hogy korábban bányászként dolgozott, foglalkozási megbetegedéséből eredő baleseti járadék-igényének előterjesz-

tésekor azonban a Szilikózis Szakrendelő nem teljesítette a jogszabályban előírt kötelezettségét és nem jelentette be a szilikózis megbetegedését az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (a továbbiakban: ÁNTSZ) felé, az audiológiai vizsgálata esetében pedig – az orvos bejelentését követően – az ÁNTSZ nem állított ki vizsgálati lapot. A foglalkozási megbetegedés bejelentésének, valamint a vizsgálati lap kiállításának a hiánya miatt a Megyei Egészségbiztosítási Pénztár a foglalkozási megbetegedés elismerése iránti igényt, ezt követően pedig a Megyei Nyugdíjbiztosítási Igazgatóság a baleseti járadék megállapítása iránti kérelmet első- és másodfokon elutasította. Az indítványozó a bíróságtól kérte az elutasító határozat megváltoztatását, azonban a keresetétől a tárgyaláson elállt. Az Alkotmánybírósághoz azért fordult, mert álláspontja szerint esetében nem biztosított az orvos, illetve az ÁNTSZ „tevékenysége ellen” a jogorvoslat, amely az eljárás további menetében az érdemi felülvizsgálat lehetőségét zárja ki, így véleménye szerint a jogorvoslatihoz való joga sérül.

2. Egy másik indítványozó az ismertett indítvánnyal lényegében teljesen azonos indokokra hivatkozással, ugyanazon támadott jogszabályi és alkotmányi rendelkezések megjelölése mellett terjesztette elő utólagos normakontroll iránti kérelmét.

3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az R. 3. § (1) és (4) bekezdését, valamint az R. 5. §-ának egészét az egyes miniszteri rendeleteknek az egységes munkavédelmi hatóság megszervezésével kapcsolatos módosításáról szóló 18/2007. (V. 10.) SZMM rendelet 5. § (2), (4) és (6) bekezdései módosították. Emellett az Ebtv. 65. § (4) bekezdését az egyes, az egészségügyet érintő törvényeknek az egészségügyi reformmal kapcsolatos módosításáról szóló 2006. évi CXV. törvény 43. § (14) bekezdése, majd a 2007. évi CLVI. törvény 23. § b) pont *ba)* alpontja módosította.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a régi és az új szabályozás tartalmi azonosságának megállapíthatóságakor folytatja le az alkotmányossági vizsgálatot [335/B/1990. AB végzés, ABH 1990, 261, 262.]. Jelen ügyben a jogszabály tartalmi azonossága megállapítható, mivel az eljárás menete nem, kizárólag az eljárást lefolytató szervek változtak meg, ezért az Alkotmánybíróság a vizsgálatot az indítvány elbírálásakor hatályos jogszabályok tekintetében végezte el.

4. Mivel az indítványok tárgya egymással összefügg, ezért az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (ABH 2003, 2065.) (a továbbiakban: Ügyrend) 28. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság a folyamatban levő ügyeket egyesítette, és egy eljárásban bírálta el.

Az Alkotmánybíróság beszerezte az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség elnökének, vala-

mint az Országos Egészségbiztosítási Pénztár Pénzbeli El-
látási Főosztály főosztályvezetőjének véleményét.

II.

1. Az Alkotmánynak az indítványokkal érintett rendelkezései:

„57. § (5) A Magyar Köztársaságban a törvényben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. A jogorvoslati jogot – a jogviták ésszerű időn belüli elbírálásának érdekében, azzal arányosan – a jelenlévő országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatával elfogadott törvény korlátozhatja.”

2. Az R.-nek az indítványokkal támadott, az indítványok elbírálásakor hatályos rendelkezései:

„3. § (1) Az orvosi tevékenység körében észlelt, a 2. számú mellékletben szereplő foglalkozási betegséget, foglalkozási eredetű heveny vagy idült mérgezést (a továbbiakban: foglalkozási betegség), valamint a külön jogszabályban meghatározott vegyi anyagok, továbbá zaj okozta fokozott expozíciós esetet az Országos Munkavédelmi és Munkaügyi Főfelügyelőség (a továbbiakban: OMMF) munkáltató székhelye szerint illetékes munkavédelmi felügyelőségéhez be kell jelenteni, ki kell vizsgálni és elfogadásuk esetén nyilvántartásba kell venni.”

(...)

(4) Az első észlelő orvosnak lehetősége van a munkavállalót további vizsgálatok végzésére a munkáltató telephelye szerint illetékes foglalkozás-egészségügyi szakellátó helyre vagy az Országos Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Intézetbe (a továbbiakban: OMFI) beutalnia. A beutalóra rá kell vezetni a Bejelentve nincs! megjegyzést.”

„5. § (1) A foglalkozási megbetegedés és a fokozott expozíciós eset keletkezésének körülményeit a munkavédelmi felügyelőség a (2) bekezdés szerinti személyek és szervezetek bevonásával vizsgálja ki. Amennyiben a munkáltató jogutód nélkül megszűnt, és a külön jogszabályban előírtak alapján a munkakörülmények rekonstruálásához szükséges dokumentumok nem kerültek elhelyezésre az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (a továbbiakban: ANTSZ) illetékes intézeténél, illetve a munkavédelmi felügyelőségnél, a foglalkozási eredetet a munkavédelmi felügyelőség saját hatáskörben bírálja el. (...)

(6) A foglalkozási megbetegedés, illetve a fokozott expozíció körülményeinek vizsgálatáról jegyzőkönyvet kell felvenni, amelynek egy-egy másolati példányát a vizsgálatban részt vevőknek át kell adni.

(7) A kivizsgálás vezetője az 5. számú melléklet szerinti vizsgálati lapot hat példányban állítja ki. A vizsgálati lap egy példányát a munkavédelmi felügyelőség megőrzi, egyet a bejelentővel együtt az OMFI részére továbbít.

(...)

(9) Betegség esetén, annak foglalkozási megbetegedésként történő elfogadásáról az OMFI 30 napon belül tájékoztatja a munkavédelmi felügyelőséget. A munkavédelmi felügyelőség a 6. számú melléklet szerinti nyomtatványon értesíti a társadalombiztosítási kifizetőhelyet, ennek hiányában az illetékes megyei (fővárosi) egészségbiztosítási pénztárt (kirendeltséget). A kifogásolt eseteket az OMFI ismételt vizsgálatra, adatkiegészítésre, illetve törésre visszaküldi a munkavédelmi felügyelőségnek.”

3. Az Ebtv.-nek az indítványokkal támadott, az indítványok elbírálásakor hatályos rendelkezései:

„64. § (1) A bejelentett üzemi baleset tényét a baleseti táppénz megállapítására jogosult szerv határozattal állapítja meg.”

„65. § (1) Az üzemi balesettel összefüggésben egészségbiztosítási baleseti ellátás csak az üzemi baleset tényét megállapító határozat bemutatása esetén állapítható meg. (...)

(4) A baleseti járadék iránti igényt a nyugdíj-megállapító szervnél kell bejelenteni.”

4. A Vhr.-nek indítványokkal támadott, az indítványok elbírálásakor hatályos rendelkezései:

„45. § (6) Baleseti járadék vagy baleseti nyugellátás megállapítása érdekében a nyugdíjbiztosítási igazgatóság megkeresésére az illetékes MEP az (1) bekezdésben említett határozatról másolatot készít, és azt 8 napon belül átadja a megkeresőnek.”

III.

Az indítványok nem megalapozottak.

1. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt mindenekelőtt abból a szempontból vizsgálta meg, hogy előterjesztésének törvényi feltételei fennállnak-e.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A rendelkezésre álló iratok alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a keresetétől a tárgyaláson elállt, ezért a bíróság a pert megszüntette. Mivel az ügyben a támadott jogszabályok alkalmazására, ezáltal érdemi határozat meghozatalára nem került sor, ezért az alkotmányjogi panasz előterjesztésének törvényi feltételei nem állnak fenn.

Az Ügyrend 29. § e) pontja szerint az Alkotmánybíróság visszautasítja az indítványt, ha a benyújtott alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 48. § (1) és (2) bekezdésében foglalt feltételeknek.

Ezért az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglalt jogszabályok alkotmányellenessége megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasította.

2. Ezt követően az Alkotmánybíróságnak az utólagos normakontroll indítványok tartalma alapján azt kellett megvizsgálnia, hogy mely támadott jogszabályi rendelkezésekkel összefüggésben merülhet fel a jogorvoslathoz való jog sérelme, azaz mely rendelkezések szabályozzák az igényérvényesítési eljárás menetét olyan módon, hogy az a jogorvoslati jog biztosítása nélkül megszakadhat.

2.1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alkotmány 57. § (5) bekezdése és az indítványozók által támadott rendelkezések, így a további orvosi vizsgálat elvégzésének lehetőségéről rendelkező R. 3. § (4) bekezdése, az eset körülményeinek vizsgálatáról készült jegyzőkönyv kiállításáról rendelkező R. 5. § (6) bekezdése, továbbá a baleseti ellátás igénylésének technikai szabályaiival kapcsolatos Ebtv. 65. § (1) és (4) bekezdései, valamint a Vhr. 45. § (6) bekezdése között nem állapítható meg közvetlen alkotmányos összefüggés. E rendelkezések tekintetében a jogorvoslathoz való jog sérelme nem merül fel, hiszen azok az eljárás menetéről, annak részletszabályairól szólnak. Ezek közül egyik sem hozható összefüggésbe az eljárás megszakadásának, vagy befejeződésének lehetőségével, így a jogorvoslathoz való jog esetleges sérelmével sem. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya az indítvány elutasítását eredményezi [698/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 716–717.]. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványokat ebben a részében elutasította.

2.2. Az Alkotmánybíróság az R. 3. § (1) bekezdése vonatkozásában azt vizsgálta meg, hogy milyen jellegű tevékenységet folytat az orvos, amikor a foglalkozási betegség tényét megállapítja, illetve, hogy ezen döntése ellen szükséges-e a jogorvoslat biztosítása.

Az Alkotmánybíróság tényként állapítja meg, hogy az orvos – tevékenysége körében – az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 3. § k) pontja szerinti vizsgálat [az a tevékenység, amelynek célja a beteg egészségi állapotának felmérése, a betegségek, illetve kockázatuk felderítése, a konkrét betegség(ek) meghatározása] során észleli a foglalkozási betegséget, illetve azt, hogy a vizsgált személy betegsége nem foglalkozási eredetű, ezért a vizsgálatra az Eütv. szabályai vonatkoznak. Ebből következően az orvos – a betegség foglalkozási eredetének vizsgálata során – nem hatósági, hanem orvosi tevékenységet végez. A támadott jogszabály szerint az orvosnak az észlelt foglalkozási betegséget a munkavédelmi felügyelőséghez kell bejelentenie. A hatósági eljárás e bejelentést követően indul meg, az orvos vizsgálata tehát a hatósági eljárást szükségképpen megelőzi, azt szakmailag megalapozza.

Az Alkotmány 57. § (5) bekezdése a jogorvoslat biztosítását bírósági, közigazgatási és más hatósági döntés ellen követeli meg. Jelen esetben – mivel az észlelő orvos tevé-

kenysége nem minősül hatósági eljárásnak – a jogorvoslathoz való jog sérelme fel sem merülhet, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a tekintetben elutasította.

2.3. Az Alkotmánybíróság azonban áttekintette, hogy a bejelentés elmaradása esetén milyen eszközök állnak az érintett rendelkezésére annak érdekében, hogy hatósági eljárás megindítását kezdeményezze.

2.3.1. Az Alkotmánybíróság az 56/2000. (XII. 19.) AB határozatában kimondta, hogy az Eütv. 8. § (1) és (2) bekezdésében foglalt szabad orvosválasztás joga szoros kapcsolatban áll az Alkotmány 54. § (1) bekezdéséből következő önrendelkezési joggal. (ABH 2000, 527, 529.) Ennek egyik további részlete az Eütv. 8. § (3) bekezdésében foglalt azon rendelkezés, mely szerint a beteg bármely, a kezelőorvos által megállapított diagnózissal kapcsolatban kezdeményezheti más orvos által történő vizsgálatát. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az R. egyetlen szabálya sem rendelkezik arról, hogy kizárólag egy meghatározott orvos végezheti el a betegség foglalkozási eredetének megállapításához szükséges vizsgálatokat. A beteg tehát nincs elzárva attól, hogy a vizsgálatok ismételt lefolytatása, illetve másfajta diagnózis megállapítása végett más (szak)orvost keressen fel. Ez azt eredményezi, hogy a beteg nincs akadályoztatva a – jelen esetben a baleseti járadék megállapítása iránti – hatósági eljárás megindításában, mert bármely, a foglalkozási betegséget észlelő orvos jogosult és egyben köteles a bejelentést a munkavédelmi felügyelőséghez megtenni, mely ezt követően az eset kivizsgálása iránt intézkedik.

2.3.2. A fentiekén túl az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvtv.) 64. § (1) bekezdése értelmében a foglalkozási megbetegedést – ideértve a fokozott expozíciós eseteket – be kell jelenteni, ki kell vizsgálni, és nyilvántartásba kell venni. Az Mvtv. 64. § (2) bekezdése e feladatokat – foglalkozási megbetegedés esetén – a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszternek az egészségügyért felelős miniszterrel egyetértésben kiadott rendeletében (jelen esetben az R.-ben) meghatározott szerv (személy) feladatkörébe utalja. A bejelentési kötelezettség az orvost terheli, a kivizsgálást az OMFI végzi, a nyilvántartásba vétel pedig a munkáltató székhelye szerint illetékes munkavédelmi felügyelőség feladatkörébe tartozik. Az Mvtv. 68. § (1) bekezdése szerint, ha az érintett munkavállaló a foglalkozási megbetegedés és fokozott expozíciós eset bejelentésének elmulasztását sérelmezi, a területileg illetékes munkavédelmi hatósághoz [jelen esetben a munkáltató székhelye szerint illetékes munkavédelmi felügyelőséghez] fordulhat.

2.4. Az Alkotmánybíróság ezután az indítványok alapján az R. 5. § (1), (7) és (9) bekezdése vonatkozásában azt vizsgálta meg, hogy a betegség foglalkozási eredetének a munkavédelmi felügyelőség által saját hatáskörben történő elbírálása és ennek során hozott elutasító határozata ellen biztosított-e a vizsgált személy jogorvoslati joga. Az indítványozó ugyanis azt állította, hogy esetében az

ÁNTSZ városi intézete [a jogszabályváltozás miatt jelenleg az OMMF illetékes munkavédelmi felügyelősége] – az észlelő orvos bejelentését követően – vizsgálati lapot nem állított ki.

Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megjegyzi, hogy az R. 5. § (7) bekezdése alapján a vizsgálati lap kiállításának mellőzésére nem kerülhet sor, a kivizsgálás vezetőjének azt mérlegelés nélkül ki kell állítania. Amennyiben a vizsgálati lap kiállítása valamilyen okból mégis elmarad, azt az eljárás későbbi szakaszában pótolni kell, hiszen annak hiánya nem alapozhatja meg az igény elutasítását. Ezzel összhangban van a Legfelsőbb Bíróság több esetben kifejtett álláspontja is. Eszerint „ha adat van arra, hogy a foglalkozási megbetegedés bejelentésére köteles orvos a felperest már megvizsgálta, tisztázni kell, hogy az előírt bejelentés megtörtént-e; amennyiben a bejelentés, illetve a vizsgálati lap kiállítása nem a felperesnek felróható okból maradt el, úgy azt jogosultsági feltétel hiányaként terhére értékelni nem lehet. Önmagában tehát a vizsgálati lap hiánya – mint formai ok – a felperesi igény elutasítását nem alapozhatja meg.” (KGD2005. 191)

Az Alkotmánybíróság legutóbb az 1/2008. (I. 11.) AB határozatában fejtette ki a jogorvoslathoz való jog lényegét. E szerint a jogorvoslathoz való jognak, mint alkotmányos alapjognak az immanens tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége (ABK 2008. január 4. 12.).

Az Alkotmánybíróság az R. 5. § (1) és (9) bekezdésével összefüggésben utal a jelen határozat indokolásának 2.3.2. pontjában foglalt Mvtv.-beli rendelkezésekre. E tekintetben a munkavédelmi felügyelőség – mint munkavédelmi hatóság – feladat- és hatáskörébe tartozik a foglalkozási megbetegedés kivizsgálása, melyet – mint az R.-ben nevesített szerv – hatósági tevékenysége körében teljesít.

A munkavédelmi hatóság hatósági tevékenységére az Mvtv. 82/B. §-a alapján – a törvény eltérő rendelkezéseivel együtt – a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) szabályait kell alkalmazni. A Ket. 71. § (1) bekezdése értelmében a hatóság az ügy érdemében határozatot hoz. Jelen esetben a munkavédelmi felügyelőségnek a betegség foglalkozási eredetének saját hatáskörben történő elbírálása során hozott olyan tartalmú határozata, mely a betegség foglalkozási eredetét nem állapítja meg, az ügy érdemében hozott határozatnak minősül. E határozat ellen a Ket. 96. §-a szerint önálló jogorvoslatnak van helye, melyet a munkavédelmi felügyelőség felettes szerve, az OMMF bírál el.

Mivel a hatályos jogszabályi rendelkezések alapján a betegség foglalkozási eredetének a munkavédelmi felügyelőség által saját hatáskörben történő elbírálása és ennek során hozott elutasító határozata [R. 5. § (1) és (9) bekezdés] ellen az érintett munkavállaló jogorvoslathoz való joga biztosított, ezért az Alkotmány 57. § (5) bekezdésének sérelme nem állapítható meg, így az Alkotmánybíróság az indítványokat e tekintetben is elutasította.

2.5. Az Ebtv. 64. § (1) bekezdése szerint a bejelentett üzemi baleset tényét a baleseti táppénz megállapítására jogosult szerv határozattal állapítja meg. [Az Ebtv. – a baleseti egészségügyi szolgáltatások kapcsán – az 54. § (1) bekezdésében kimondta, hogy az üzemi baleset, illetve a foglalkozási megbetegedés a továbbiakban együtt: üzemi baleset. Ez azt jelenti, hogy az Ebtv. 64. § (1) bekezdése szerinti üzemi baleset fogalmába a foglalkozási megbetegedés is beletartozik.]

Az Alkotmánybíróságnak tehát azt kellett megvizsgálnia, hogy a jogorvoslathoz való jog sérelme bekövetkezhet-e az Ebtv. 64. § (1) bekezdésében szabályozott esetben.

A támadott rendelkezés szerint az üzemi baleset tényét a táppénz megállapítására jogosult szerv, azaz a Megyei Egészségbiztosítási Pénztár közigazgatási hatóságként, hatósági eljárás keretében állapítja meg. Ezen eljárás a Ket. hatálya alá tartozik, hiszen a Ket. 12. § (1) bekezdése értelmében a közigazgatási hatóság eljárása során hatósági ügyekben e törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. A Ket. 12. § (2) bekezdés a) pontja értelmében pedig közigazgatási hatósági ügy minden olyan ügy, amelyben a közigazgatási hatóság az ügyfelet érintő jogot vagy köteletséget állapít meg, adatot, tényt vagy jogosultságot igazol, hatósági nyilvántartást vezet vagy hatósági ellenőrzést végez. A Ket. 71. § (1) bekezdése értelmében a hatóság az ügy érdemében határozatot hoz. Jelen esetben a táppénz megállapítására jogosult szerv üzemi baleset tényét megállapító határozata érdemi határozatnak minősül. E határozat ellen a Ket. 96. §-a szerint önálló jogorvoslatnak van helye, melyet a táppénz megállapítására jogosult szerv felettes szerve, a Megyei Egészségbiztosítási Pénztár vezetője bírál el. Tekintettel arra, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés esetén az ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége biztosított, ezért az ügyfél jogorvoslathoz való joga nem sérül.

Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványokat elutasította.

Budapest, 2009. január 12.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

187/B/2005. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság folyamatban levő ügyekben alkalmazandó jogszabály alkotmányellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény 92. § (4) bekezdése második mondata, valamint harmadik mondatának „illetőleg a házassági vagy gyermekelhelyezési perben a bíróság” szövegrésze, valamint az (5) és (6) bekezdése – az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére alapított – alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény 92. § (4) bekezdése második mondata, valamint harmadik mondatának „illetőleg a házassági vagy gyermekelhelyezési perben a bíróság” szövegrésze, valamint az (5) és (6) bekezdése – az Alkotmány 8. § (1) bekezdésére és 67. § (1) bekezdésére alapított – alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

A Komárom-Esztergom Megyei Bíróság bírója az előtte K.21.124/2004., illetve K.21.153/2004. számon közigazgatási határozatok felülvizsgálata iránt indult eljárásokban – az eljárások felfüggesztése mellett – a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 92. § (4) bekezdése második mondata, valamint harmadik mondatának „illetőleg a házassági vagy gyermekelhelyezési perben a bíróság” szövegrésze, valamint az (5) és (6) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte. Ezzel összefüggésben annak kimondását is kérte, hogy a támadott rendelkezések a folyamatban lévő perekben nem alkalmazhatók.

A megyei bíróság előtt folyamatban levő mindkét – egyébként egymással nem összefüggő – peres ügy előzménye, hogy korábbi bírói ítéletek a gyermekeknek az egyik szülőnél való elhelyezéséről rendelkeztek és szabályozták a különélő szülőknek a gyermekükkel való kapcsolattartását. A bírói kezdeményezés benyújtásakor mindkét ügyben gyermekelhelyezés megváltoztatása iránti perek vannak folyamatban és mindkét esetben a különélő és következésképpen a gyermekelhelyezés megváltoztatása iránti perben felperes szülők – különböző okokra hi-

vatkozással – kérelmet terjesztettek elő az illetékes gyámhivatalnál a kapcsolattartás megváltoztatása iránt. A gyámhivatal a Csjt. 92. § (4) bekezdésére hivatkozással mindkét esetben megállapította hatáskörének hiányát, ugyanis a folyamatban levő gyermekelhelyezés megváltoztatása iránti perekből kifolyólag – a szülők megegyezésének hiányában – a kapcsolattartás megváltoztatásáról is a bíróság dönthet. A gyámhivatal ezen jogerős közigazgatási határozatainak a bírósági felülvizsgálatát kezdeményezték a különélő szülők. Ugyanakkor maga az indítványozó megjegyzi, hogy a folyamatban levő gyermekelhelyezés megváltoztatása iránti perekben a különélő szülők nem terjesztettek elő kereseti kérelmet a kapcsolattartás újraszabályozására, ennek hiányában a bíróság – bár rendelkezik hatáskörrel – ebben a kérdésben nem dönthet, azaz nincs hivatalbóli döntéshozatali joga a kapcsolattartás szabályozására.

A gyámhivatali határozatok felülvizsgálatával kapcsolatos eljárásokat felfüggesztő bíró azzal indokolta az indítványát, hogy a hivatkozott jogszabályi rendelkezések nem felelnek meg a jogbiztonság alkotmányos követelményének, mivel azokból nem derül ki egyértelműen, hogy „milyen eljárás (kapcsolattartás, kapcsolattartás megváltoztatása) során mikor, melyik hatóság jogosult eljárni.” Ezért a támadott rendelkezések az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének, valamint a „67. § (1) bekezdésében rögzített gyermeki jogok sérelmét” eredményezik.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

„67. § (1) A Magyar Köztársaságban minden gyermeknek joga van a családja, az állam és a társadalom részéről arra a védelemre és gondoskodásra, amely a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges.”

2. A Csjt. támadott rendelkezései:

„92. § (4) A kapcsolattartásról – a szülők megegyezésének hiányában, illetőleg a szülők és a gyám közötti vita esetében – a gyámhatóság dönt. Ha házassági vagy gyermekelhelyezési per van folyamatban, a szülők megegyezésének hiányában a kapcsolattartásról a bíróság dönt. A gyámhatóság, illetőleg a házassági vagy gyermekelhelyezési perben a bíróság a felróható magatartást tanúsító szülő kapcsolattartási jogát a gyermek érdekében korlátozhatja vagy megvonhatja, illetőleg e jog gyakorlásának szünetelését rendelheti el.

(5) Ha a kapcsolattartás kérdésében a bíróság döntött, ennek megváltoztatását a határozat jogerőre emelkedésétől számított két éven belül csak a bíróságnál lehet kérni.

(6) A kapcsolattartásra vonatkozó bírói határozat végrehajtásáról a gyámhatóság gondoskodik.”

III.

A bírói kezdeményezés nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság több alkalommal állást foglalt a jog egyértelműsége, és annak alkotmányossági összefüggései tekintetében.

Gyakran hivatkozott határozatában megállapította, hogy „a jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára.” [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65.]

Elvi éllel mutatott rá arra, „(...) hogy a világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom a normaszöveggel szemben alkotmányos követelmény. A jogbiztonság – amely az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság fontos eleme – megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon.” [26/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 135, 142.]

Az Alkotmánybíróság a jogértelmezéssel összefüggésben a 1263/B/1993. AB határozatában rámutatott arra, hogy alkotmányellenességre csak az a helyzet vezet, ha „(...) a sérelmezett jogszabály tartalma olyan mértékben homályos, vagy rendelkezései olyannyira ellentmondások, hogy a tisztázatlanság feloldására a jogszabály-értelmezés már nem elegendő, s a jogalkotási fogyatékoság az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság szerves részét alkotó jogbiztonság sérelmét idézi elő.” (ABH 1994, 672, 673–674.) Hasonló következtetésre jutott 534/E/2001. AB határozatában: „(...) egy jogszabály vagy annak valamely rendelkezése csak akkor tekinthető az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében meghatározott jogállamiság szerves részét képező jogbiztonság követelményébe ütközőnek, ha megfogalmazása olyannyira homályos, hogy jogalkalmazói értelmezéssel sem tölthető ki tartalommal, vagy határozatlansága lehetőséget ad a szubjektív jogalkalmazói döntésre, a különböző jogalkalmazók eltérő gyakorlatára, a jogegység hiányára.” (ABH 2002, 1283, 1291–1292.)

A jelen ügyben is releváns megállapítása szerint „csak a jogalkalmazás számára eleve értelmezhetetlen jogszabály sérti a jogbiztonságot.” [36/1997. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1997, 222, 227–228.] A 10/2003. (IV. 3.) AB határozatában az Alkotmánybíróság kifejtette „(...) hogy a jogbiztonságnak része a világos, felismerhetően értelmezhető és egyértelmű normatartalom. A normaszöveg értelmezhetlenségének, avagy eltérő értelmezést engedő voltának az a következménye, hogy kiszámíthatatlan helyzetet teremt a norma címzettjei számára.” (ABH 2003, 130, 135.)

Az Alkotmánybíróság megállapítja: a különélő szülő és gyermeke közötti kapcsolattartás szabályozásával és újraszabályozásával kapcsolatos eljárás jogi szabályozása a jogalkalmazás során egyértelműen felismerhető tartalommal bír, amelyet a bírói gyakorlat is alátámaszt: a szülők

megegyezésének hiányában, a kapcsolattartás szabályozására és újraszabályozására hatáskörrel általában a gyámhatóság rendelkezik. A jogszabály azonban – célszerűségi okokból – a bíróságra telepíti ezt a hatáskört azokban az esetekben, amikor házassági vagy gyermekelhelyezési per van folyamatban, és ezen belül a kapcsolattartás rendezésére is van kereseti kérelem, illetve, ha a kapcsolattartás kérdésében hozott bírósági döntés jogerőre emelkedésétől számított két éven belül kéri ennek megváltoztatását.

Az indítványban kifogásolt jogszabályok szövegéből, összefüggéseiből az Alkotmánybíróság szerint nem lehet olyan megalapozott következtetésre jutni, hogy azok tartalma a jogalkalmazás számára eleve értelmezhetetlen lenne, és emiatt e szabályok sértenék a jogbiztonságot. A jogszabálynak – az Alkotmánybíróság gyakorlatából is megállapíthatóan – az életviszonyok, az adott jogviszonyok tipikus vonásait kell figyelembe vennie, ezt az igényt a szóban lévő rendelkezések kielégítik.

Az Alkotmánybíróság megjegyzi: amennyiben ezen jogi rendelkezések alkalmazása jogértelmezést igényel a bíró által felfüggesztett eljárásokban, annak eldöntése, hogy konkrét ügyekben a Csjt. támadott szabályai egymásra és a tényállásra tekintettel miként alkalmazandók, a jogalkalmazó – végső soron a bíróság – hatáskörébe tartozik.

A kifejtettek alapján a jelen esetben a támadott rendelkezések vonatkozásában nem állapítható meg az indítványozó által állított normavilágossági bizonytalanság, ezért az Alkotmánybíróság az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére alapított bírói kezdeményezést elutasította.

2. Az indítványozó az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének állított sérelmének folyományaként az Alkotmány 67. § (1) bekezdése alapján is kérte a támadott rendelkezések alkotmányossági vizsgálatát. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 22. § (2) bekezdése értelmében az indítványnak a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölése mellett határozott kérelmet kell tartalmaznia, amelynek a hiánya az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint többek között akkor kerül megállapításra, ha az indítványozó – amennyiben hivatkozott egy konkrét alkotmányos rendelkezés sérelmére – az alkotmányos rendelkezés sérelmét nem indokolta. Minthogy az indítvány ezen része a törvényi követelménynek nem felelt meg, az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. Tü. határozat (ABH 2003, 2065.) 29. § d) pontja alapján az Alkotmánybíróság azt, mint érdemi elbírálásra alkalmatlant, visszautasította.

Hivatkozott az indítványozó az Alkotmány 8. § (1) bekezdésére is, de ugyanazon ok miatt – határozott kérelem hiányában – az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében is visszautasította.

Miután az Alkotmánybíróság a Csjt. 92. § (4) bekezdése második mondata, valamint harmadik mondatának „illetőleg a házassági vagy gyermekelhelyezési perben a bíróság” szövegrésze, valamint az (5) és (6) bekezdése – az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére, illetve az Alkotmány 8. §

(1) bekezdésére és 67. § (1) bekezdésére alapított – alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasította, illetve visszautasította, a támadott rendelkezések megsemmisítésére nem került sor, így az alkalmazhatóság tekintetében való döntést az Alkotmánybíróság mellőzte.

Budapest, 2009. január 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lenkó Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

454/B/2005. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára, valamint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványok tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény 26. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény – a Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló 2004. évi CXXXV. törvény 86. § (6) bekezdésével megállapított – 26. § (2) bekezdése hatálybalépése időpontjával kapcsolatos, mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványokat elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló 2004. évi CXXXV. törvény 86. § (6) bekezdése, 117. § (3) bekezdés *a*) pontja és 120. § (4) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására

és megsemmisítésére irányuló indítványok tárgyában az eljárást megszünteti.

4. Az Alkotmánybíróság a Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló 2004. évi CXXXV. törvény 117. § (3) bekezdés *a*) pontja és 120. § (4) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

1. Az Alkotmánybíróságon több indítványozó kezdeményezte a Magyar Köztársaság 2005. évi költségvetéséről szóló 2004. évi CXXXV. törvény (a továbbiakban: Kötv.) azon rendelkezései alkotmányossági felülvizsgálatát, amelyek a köztisztviselők jogállásáról szóló 1992. évi XXIII. törvény (a továbbiakban: Ktv.) 26. § (2) bekezdésének módosítását eredményezték. A Ktv. módosított szabálya szerint a köztisztviselő I. besorolási osztályba csak akkor sorolható, ha a feladatkörére előírt szakirányú felsőfokú iskolai végzettséget szerzett. A Ktv. módosítás előtti, 2001. július 1-jétől hatályban volt 26. § (2) bekezdése szerint a köztisztviselőt az új végzettségének megfelelően kellett átsorolni, ha olyan felsőfokú iskolai végzettséget szerzett, amely nem szerepelt a feladatköréhez szükséges képzési előírások között, amennyiben a köztisztviselő a szakképzési előírásoknak megfelelt. Az új szabályt a Kötv. 86. § (6) bekezdése állapította meg, 2005. február 1-jei hatálybalépéséről a Kötv. 117. § (3) bekezdés *a*) pontja rendelkezett, alkalmazását pedig a Kötv. 120. § (4) bekezdése akként szabályozta, hogy a saját munkáltatójával tanulmányi szerződést kötött köztisztviselő esetén első ízben a felsőfokú oktatási intézményekben 2005/2006. tanévben megszerzett felsőfokú iskolai végzettségek esetén kell alkalmazni.

Több indítványozó a Kötv. 120. § (4) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert a törvényhozó megsértette a szerzett jogok tiszteletben tartásának az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt követelményét azzal, hogy a Ktv. módosításának hatálybaléptetéséről egyformán rendelkezett a 2005. február 1-je előtt és után megkezdett tanulmányokat folytatókra, illetve végzettséget szerzőkre nézve. Arra hivatkoztak, hogy a Ktv. módosítás hatálybaléptetésének módja meghiúsította azt a várakozást, amelyet a törvényi változással nem számoló köztisztviselők a tanulmányaik 2005. február 1-jét megelőző kezdetekor a magasabb illetményt biztosító I. besorolási osztályba kerüléssel kapcsolatban támasztottak. Előadták, hogy a mindennapi munka melletti tanulást az illetménynövekedés nélkül valószínűleg nem vállalták volna, s hogy tanulmányi szerződés hiányában a képzési költségekre felvett hallgatói hitelek visszafizetésének fedezetét az előresorolás által biztosított illetménynövekedés szolgált volna. Az indítványozók a Kötv. 120. § (4) bekezdése megsemmisítése mellett kérték, hogy az Al-

kormánybíróság hívja fel a jogalkotót „arra, hogy alkossa meg a hivatkozott törvény 86. §-ában foglalt rendelkezések hatálybaléptetésének azon szabályait, amelyek biztosítják a szerzett jogok tiszteletben tartását az által, hogy a 2005. február 1-jét megelőzően felsőfokú tanulmányokat kezdők számára az illetmény-besorolás a felsőfokú végzettség megszerzését követően a Ktv. 26. § (2) bekezdésének a módosítást közvetlenül megelőző rendelkezései szerint történhessen meg”. Egy másik indítványozó ugyancsak a Kötv. 120. § (4) bekezdése alkotmányossági felülvizsgálatát kezdeményezte az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével és a 70/B. § (3) bekezdésével való ellentét miatt. Álláspontja szerint a jogalkotó a Kötv.-vel életbe léptetett szigorúbb, az érintett köztisztviselőkre nézve hátrányos rendelkezést tartalmazó módosítás során hibázott azzal, hogy nem, illetve nem teljes körben alkotta meg a vonatkozó szabály hatálybalépését érintő átmeneti rendelkezéseket: a saját munkáltatóval tanulmányi szerződést kötött köztisztviselőkre vonatkozóan hiányos, a tanulmányi szerződést nem kötötteknél pedig minden átmenet nélkül lépett hatályba, így nem érvényesül az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből levezetett jogbiztonság és – a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) 12. § (3) bekezdésében is megfogalmazott – a jogszabály alkalmazására való kellő felkészülési idő biztosításának követelménye. Egy további indítványozó – a fentiekkel azonos indokok alapján – a Ktv. 26. § (2) bekezdése megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól, mert a támadott szabály módosítása sérti az Alkotmány 2. § (1) és (2) bekezdését, valamint a Jat. 12. § (2) bekezdését, mivel szerzett jogok elvonását eredményezte a tanulmányaikat a törvénymódosítást megelőzően megkezdett köztisztviselők esetében; a jogalkotó akkor járt volna el helyesen, ha a tanulmányaikat 2005. február 1. napját megelőzően megkezdett köztisztviselőkre a korábban hatályos szabály alkalmazását írja elő. Két indítványozó a Kötv. 86. § (6) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből levezetett jogbiztonság, a szerzett jogok alkotmányi védelmére, a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmára és – a Jat. 12. § (2) bekezdésén keresztül – a kellő felkészülési idő biztosítására vonatkozó követelmények megsértése miatt. Indítványát az ismertetett indítványokban foglaltakkal azonos okokra alapította, továbbá azzal érvelt, hogy jogegyenlőséget sértő helyzet alakul ki azok között, akik 2005. február 1. előtt megszerezték, illetve ebben az időpontban még nem szerezték meg a diplomájukat. Egy további indítványozó a Ktv. 26. § (2) bekezdése, a Kötv. 86. § (6) bekezdése és 120. § (4) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a Kötv. 120. § (4) bekezdése és az azzal módosított Ktv. 26. § (2) bekezdése ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével, 54. § (1) bekezdésével, 70/A. § (1)–(3) bekezdéseivel és 70/B. § (2)–(3) bekezdéseivel, mert a Kötv. a módosított jogszabályhely vonatkozásában – a saját munkáltatóval tanulmányi szerződést kötött köztisztviselők esetét kivéve – semmilyen alkalmaz-

hatósági kritériumot nem határozott meg. Érvelése szerint a Ktv. 2005. január 1-jétől hatályos módosítása önmagában alkotmányosértő, mert az új rendelkezések alkalmazhatóságára nem a korábbi, 2001-es módosítás során alkalmazott „felmenő rendszert” írta elő, hanem azonnali, konkrét naptól rendelte alkalmazni, így – a jogállamiság és jogbiztonság sérelmét megvalósítva, ellentétesen a Jat. 12. § (3) bekezdésével is – nem adott lehetőséget a jogszabály címzettjeinek arra, hogy kellőképp felkészülhessenek a norma alkalmazására. Hivatkozott arra, hogy a Ktv. támadott módosítása önmagában is, a módosítás hatálybaléptetése pedig különösen önkényes, mert ésszerű indok nélkül tesz különbséget a besorolás és a bérezés tekintetében teljesen azonos csoportba tartozó, szakmai tudásuk, végzettségük, munkájuk minősége tekintetében semmilyen különbséget nem mutató köztisztviselők között pusztán a végzettség megszerzésének időpontja alapján, ezáltal a diszkrimináció általános tilalmának megsértése mellett az emberi méltósághoz való jog is sérül. A csupán gazdasági, költségvetési indokokon alapuló, így önkényes, ésszerű indok nélküli hatálybaléptetéssel az Alkotmány 70/B. § (2)–(3) bekezdései is sérülnek, hiszen az azonos végzettségű köztisztviselők a munkájukért eltérő bérezést kapnak. Egy további indítványozó 2007. március 6-án benyújtott indítványában a Ktv.-nek a Kötv. 86. § (6) bekezdésével megállapított 26. § (2) bekezdése hatálybaléptetéséről szóló rendelkezései alkotmányellenességének megállapítását kezdeményezte az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből származó jogbiztonság és a Jat. bevezetőjében megfogalmazott, a jogrendszer egysége és áttekinthetősége fokozott érvényesülésére vonatkozó követelmény sérelme miatt. Kérte továbbá annak megállapítását is, hogy „az Országgyűlés mulasztásos jogszabálysértést követett el az által, hogy a Ktv. 26. § (2) bekezdése hatálybalépésének időpontjáról – figyelemmel a jogszabályváltozáskor még folyamatban lévő tanulmányi szerződésekre – egyértelműen nem rendelkezett, illetve azt nem szabályozta újra, és hátridő tűzésével hívja fel az Országgyűlést a mulasztás pótlására”. Kérelmet terjesztett elő annak megállapítására is, hogy a Ktv. 26. § (2) bekezdése az annak hatálybalépését megelőzően kötött tanulmányi szerződések alapján megszerzett felsőfokú végzettségek esetében nem alkalmazható. Álláspontja szerint jogbizonytalanságot eredményez, hogy a Ktv. 26. § (2) bekezdésének módosításáról rendelkező, a Kötv. 86. § (6) bekezdése – az Alkotmánybíróság 4/2006. (II. 15.) AB határozata 2. és 3. pontjában foglalt megsemmisítésről rendelkező döntések ellenére – „az általános munkáltatói és minisztériumi szakjogi értelmezés szerint” 2005. február 1. napjával hatályba lépett, illetve, hogy a hivatkozott rendelkezés a Complex Jogtárban található, hivatalosnak tekinthető szövege a Kötv.-nek az Alkotmánybíróság által 2006. december 31-i hatállyal megsemmisített 120. § (4) bekezdésén alapul. Az indítványozó szerint önmagában is jogbizonytalanságot eredményez, hogy a törvényi módosítás kihirdetését és hatálybalépését megelőzően felsőfokú tanulmányaikat megkezdők képesítését egy későbbi módosítás révén nem ismerik el; a

jogbiztonság megkövetelné, hogy a Ktv. új 26. § (2) bekezdése csak a hatálybalépését követően megkezdett felsőfokú tanulmányoknál érvényesüljön.

2. Az Alkotmánybíróság az indítványokat azok részbeni tartalmi azonosságára tekintettel – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend, ABH 2003, 2065.) 33. § (2) bekezdése alapján – egyesítette és egy eljárásban bírálta el.

II.

Az indítványok elbírálása során figyelembe vett jogszabályok:

1. Az Alkotmány rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.

(2) A Magyar Köztársaságban minden hatalom a népé, amely a népszuverenitást választott képviselői útján, valamint közvetlenül gyakorolja.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

(2) Az embereknek az (1) bekezdés szerinti bármilyen hátrányos megkülönböztetését a törvény szigorúan bünteti.

(3) A Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti.”

„70/B. § (2) Az egyenlő munkáért mindenkinek, bármilyen megkülönböztetés nélkül, egyenlő bérhez van joga.

(3) Minden dolgozónak joga van olyan jövedelemhez, amely megfelel végzett munkája mennyiségének és minőségének.”

2. A Ktv. támadott rendelkezése:

„26. § (2) A köztisztviselő I. besorolási osztályba csak akkor sorolható, ha a feladatkörére előírt szakirányú felsőfokú iskolai végzettséget szerzett.”

III.

Az indítványok részben megalapozatlanok, részben érdemi elbírálásra alkalmatlanok.

1. Az Alkotmánybíróság a 4/2006. (II. 15.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) korábban vizsgálta a Kötvt. indítványozók által támadott rendelkezéseit. E határozatá-

ban alkotmányellenesnek minősítette és megsemmisítette a Kötvt. valamennyi olyan rendelkezését, amely nem tartozik a költségvetésbe (mint törvénnyel elfogadott pénzügyi mérlegbe) sorolható rendelkezések közé. Határozatában megállapította, hogy a Kötvt. „költségvetési része (1–81. §-ai), hatályba léptető 117. § (1) bekezdése, és a felhatalmazó rendelkezéseket tartalmazó 121., illetve 124–138. §-ai – melyeket az Országgyűlés a költségvetési törvény elfogadására előírt szabályok szerint, az Alkotmány 19. § (3) bekezdés *d*) pontjában megnevezett hatáskörét gyakorolva fogadott el – alkotmányosak. A Kötvt. fennmaradó részének alkotmányellenessége pedig abban áll, hogy azt az Országgyűlés a Kötvt. részeként fogadta el. Ezt az Alkotmánybíróság olyan – tartalmi érvénytelenségtől megkülönböztetendő – formai alkotmányellenességnek tekinti, amely a jelen esetben a részleges közjogi érvénytelenség megállapítását eredményezi.” Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban a fentiek szerint rendelkezett a Kötvt. negyedik részében szereplő 86. § (6) bekezdésének és 117. § (3) bekezdés *a*) pontjának a határozat közzétételének napjával, a 120. § (4) bekezdésének pedig 2006. december 31-i hatállyal történő megsemmisítéséről is. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor az Abh.-ban rögzítette, hogy a Kötvt. negyedik részében szereplő rendelkezések formai alkotmányossági vizsgálatát végezte el, a módosított jogszabályokban foglaltak érdemi alkotmányossági vizsgálatára – erre irányuló indítvány hiányában – nem került sor. Hangsúlyozta erre tekintettel, hogy a megsemmisítés a megsemmisített törvénnyel módosított (megváltoztatott) törvények és a megsemmisített törvényi rendelkezések által a jogrendszerben végrehajtott más változtatások, módosítások érvényességét nem érinti. (ABH 2006, 101, 115–117.)

A jelen ügyben benyújtott utólagos normakontrollra irányuló indítványok részben a Kötvt. Abh.-ban megsemmisített rendelkezései [86. § (6) bekezdés, 117. § (3) bekezdés *a*) pont, 120. § (4) bekezdés], részben a Ktv.-nek az indítvány elbírálásakor is hatályos 26. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítása körében a törvényhozó új, hatályba léptető szabályok megalkotására való felhívására irányulnak. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint hatályon kívüli norma érdemi alkotmányossági vizsgálatára utólagos absztrakt normakontrollra irányuló indítvány esetében nem kerül sor, ha annak egyedüli eljárásjogi következménye – az alkotmányellenesség megállapítása esetén – a norma hatályvesztésének kimondása lehetne. (1449/B/1992. AB határozat, ABH 1994, 561, 564.; 1239/B/1990. AB végzés, ABH 1991, 905.) Hatályban nem lévő jogszabály alkotmányellenességének vizsgálatára csak kivételesen, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 38. § (1) bekezdése szerinti bírói kezdeményezés és a 48. §-ban szabályozott alkotmányjogi panasz alapján kerülhet sor. Az Alkotmánybíróság az 50/1991. (X. 3.) AB határozatában (ABH 1991, 251, 257.) megszüntette az utólagos norma-

kontrollra irányuló indítvány tárgyában indult eljárást, mert a támadott jogszabályt egy korábbi határozatában már megsemmisítette. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasítja, ha megállapítható, hogy a megsemmisíteni kért jogszabály már az indítvány benyújtását megelőzően hatályát veszítette. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a Kötv. fenti, már hatályban nem lévő rendelkezései alkotmányossági vizsgálatára irányuló eljárást az Ügyrend 31. § a) pontja alapján megszüntette, azt az indítványt pedig, amelyik a Kötv.-nek a már a benyújtásakor hatályát veszített 117. § (3) bekezdés a) pontja és 120. § (4) bekezdése megsemmisítésére irányult, az Ügyrend 29. § f) pontja alapján visszautasította.

2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban – az indítványok alapján – a Ktv. 26. § (2) bekezdésével kapcsolatos alkotmányossági kifogásokat vizsgálta meg. A Ktv. 2005. február 1-jétől hatályos 26. § (2) bekezdése a korábbi szabályhoz képest (amely a feladatkörhöz szükséges képesítési előírások között nem szereplő felsőfokú iskolai végzettség megszerzése esetén is lehetőséget adott az átsorolásra, ha a köztisztviselő a szakképesítési előírásoknak megfelelő) szigorította a köztisztviselő I. besorolási osztályba kerülésének feltételeit: csak abban az esetben tette azt lehetővé, ha a köztisztviselő a feladatkörére előírt szakirányú felsőfokú iskolai végzettséget szerzett. Ezt a rendelkezést az indítványozók azért tartják alkotmányellenesnek, mert a törvényhozó az új szabályt visszamenőlegesen, az átmenetre történő felkészüléshez szükséges idő biztosítása nélkül léptette hatályba; szerzett jogot vont el azzal, hogy az új szabály hatályát a tanulmányaikat 2005. február 1-jét megelőzően megkezdő köztisztviselőkre is kiterjesztette; a tanulmányi szerződést nem kötött köztisztviselőkre semmilyen „alkalmazhatósági kritériumot” nem határozott meg; diszkriminatív és az elvégzett munka mennyiségének és minőségének megfelelő bérezéshez való jog sérelmét eredményezi, hogy a törvényhozó pusztán a végzettség megszerzésének időpontja alapján tett különbséget azonos csoportba tartozó, vagyis ugyanazon végzettséget a korábbi szabályozás hatályban léte alatt és az új szabály hatálybalépését követően megszerző jogalanyok között. Egy indítványozó a Ktv. 26. § (2) bekezdésének az Alkotmány 2. § (2) bekezdésével való ellentétét is állította, kérelmét azonban kizárólag a szerzett jogok sérelmére alapította.

3. Az Alkotmánybíróságnak elsőként arra a kérdésre kellett választ adnia, sérti-e az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét és az annak részét képező jogbiztonság követelményét, hogy az I. besorolási osztályba kerülés feltételét szigorító új szabály a tanulmányaikat a módosítás hatálybalépését megelőzően megkezdett köztisztviselőkre vonatkozóan is érvényesül.

3.1. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében elismert jogállamiság egyik legfontosabb alkotóeleme a jogbiztonság, amely – egyebek között – megköveteli, hogy a jogalanyoknak

meglegyen a tényleges lehetőségük arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszamenőleges hatállyal ne minősítsenek jogellenesnek. A jogbiztonság ezen alapvető követelményével ellentétes jogalkotás az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének a sérelmét eredményezi. [34/1991. (VI. 15.) AB határozat, ABH 1991, 170, 172.; 31/2005. (VII. 14.) AB határozat, ABH 2005, 675, 679.] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában visszaható hatályúnak minősül a szabályozás, ha a jogszabály hatálybaléptetése „(...) nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – az erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell”. [57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 316, 324.; 8/2005. (III. 31.) AB határozat, ABH 2005, 102, 104.]

A sérelmezett szabály azon köztisztviselők besorolásának feltételeit is érintette, akik a Ktv. módosított 26. § (2) bekezdése 2005. február 1-jei hatálybalépését megelőzően kezdtek a korábbi szabályozás szerint elősorolásra jogosító tanulmányok folytatásába, de eddig az időpontig még nem fejezték be azokat; az új szabályt ez utóbbi jogalanyok közül a hatálybalépést megelőzően saját munkáltatóval tanulmányi szerződést kötött köztisztviselőkre első ízben a felsőfokú oktatási intézményekben 2005/2006. tanévben megszerzett felsőfokú iskolai végzettségek esetén kellett alkalmazni. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott rendelkezés a kihirdetését megelőző időre nem állapít meg kötelezettséget, és nem nyilvánít valamely magatartást jogellenessé sem. Az I. besorolási osztályba kerülésre, és az ezzel járó magasabb illetményre való jogosultság keletkezését a törvényhozó – a korábbi és a módosított szabályozás szerint is – az előírt felsőfokú iskolai végzettség megszerzésének jogi tényéhez (nem pedig a tanulmányok megkezdéséhez, folytatásához) kötötte, a hatálybalépés időpontját megelőzően jogosultságot szerzett jogalanyok besorolását pedig a módosítás nem érintette. Erre tekintettel nem állítható, hogy a módosítás nyomán a munkáltatóknak lezárt (már teljesedésbe ment) jogviszonyokból származó jogosultságokat kellene felülvizsgálniuk, vagy hogy a korábbi szabályozás alapján vitássá tett igényekre vonatkozóan kellene alkalmazniuk a 2005. február 1-jén hatályba lépett rendelkezést. A támadott szabálynak mindezek alapján visszamenőleges hatály nem tulajdonítható. Az Alkotmánybíróság e körben utal a korábbi határozataiban tett megállapítására is: „[ö]nmagában az, hogy az állampolgárok másként cselekedtek volna, ha előre láthatták volna a jogszabály módosítását, nem ad módot a jogbiztonság címén az alkotmányellenesség megállapítására. A visszaható hatályú jogalkotás tilalmának ilyen kiterjesztő értelmezése alkotmányjogilag indokolhatatlan.” [55/1994. (XI. 10.) AB határozat, ABH 1994, 296, 305.; 19/B/2007. AB határozat, ABK 2008. november 1586, 1594.]

3.2. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a jogszabály hatálybalépése kapcsán az új rendelkezések alkalmazására való felkészülési időt alkotmányos követelményként határozta meg. [7/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 45, 47.; 25/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 131, 132.; 28/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 155, 156–159.; 57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 322, 324.; 43/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995, 188, 196.] A 28/1992. (IV. 30.) AB határozatában az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy a jogbiztonság követelménye a jogszabály hatálybalépése időpontjának megállapítására vonatkozóan azt a kötelezettséget hárítja a jogalkotóra, hogy kellő időt biztosítson

- a jogszabály szövegének megismerésére;
- a jogalkalmazó szervek számára a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez;
- a jogszabállyal érintett szervek és személyek számára annak eldöntéséhez, hogy miként alkalmazkodjanak a jogszabály rendelkezéseire. (ABH 1992, 155, 157.)

Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során a felkészülési idő hiánya miatt akkor állapította meg valamely jogszabály alkotmányellenességét, ha az szerzett jogot korlátozott, a korábbihoz képest úgy állapított meg hátrányosabb rendelkezést, illetőleg oly módon hárított fokozott kockázatot a címzettekre, hogy a megismerés és a felkészülés lehetőségének hiánya sérelmet okozott az érintetteknek, akadályozta a jogalkalmazót a jogszabály alkalmazásában. [7/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 45, 47.; 25/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 131, 132.; 43/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995, 188, 196.; 44/1995. (VI. 30.) AB határozat, ABH 1995, 203, 207.; 723/B/1998. AB határozat, ABH 1999, 795, 799–800.; 1025/B/2001. AB határozat, ABH 2003, 1456, 1459–1460.] Az Alkotmánybíróság a 7/1992. (I. 30.) AB határozatban azonban azt is hangsúlyozta, hogy az alkotmányellenesség csak a jogszabály alkalmazására való felkészülést szolgáló időtartam kirívó, a jogbiztonságot súlyosan veszélyeztető vagy sértő elmaradása, illetőleg hiánya miatt állapítható meg. (ABH 1992, 45, 47.)

A Ktv. 26. § (2) bekezdését módosító Kötv.-t az Országgyűlés 2004. december 20-ai ülésnapján fogadta el, és a Magyar Közlöny 2004. évi 202. számában, december 27-én került kihirdetésre. A támadott szabály – a Kötv. 117. § (3) bekezdés *a*) pont alapján – 2005. február 1-jén lépett hatályba (a saját munkáltatójával tanulmányi szerződést kötött köztisztviselő esetén első ízben a felsőfokú oktatási intézményekben 2005/2006. tanévben megszerzett felsőfokú iskolai végzettségek esetén kellett alkalmazni). Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az érintett jogalanyoknak lehetőségük volt arra, hogy ez idő alatt a törvénymódosítás szövegét megismerjék. Az új szabály alkalmazása nem hárított terheket sem a jogalanyokra, sem a jogalkalmazókra: nem tartalmaz olyan magatartási szabályt, amelynek kizárólag a hatálybalépés napján, vagy közvetlenül azt követően lehetett volna eleget tenni, illetve amelynek azonnali nem teljesítése szankciót vont volna maga után.

3.3. Az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett azt is, hogy a köztisztviselők besorolására vonatkozó szabályozás megváltoztatása sérti-e a szerzett jogok tiszteletben tartásának alkotmányos követelményét.

Az Alkotmánybíróság a 62/1993. (XI. 29.) AB határozatában megállapította, hogy az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamisághoz hozzátartozik a szerzett jogok tiszteletben tartása. (ABH 1993, 364, 367.) A szerzett jogok védelme a jogállamban főszabályként érvényesül, de nem abszolút érvényű, kivételt nem tűrő szabály. A kivételek elbírálása azonban csak esetenként lehetséges. Azt, hogy a kivételes beavatkozás feltételei fennállnak-e, végső fórumként az Alkotmánybíróságnak kell eldöntenie. [32/1991. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1991, 146, 154.] Az Alkotmánybíróság több határozatában utalt továbbá arra, hogy a jogbiztonság és a szerzett jog alkotmányos védelme nem értelmezhető akként, hogy a múltban keletkezett jogviszonyokat soha nem lehet alkotmányos szabályozásokkal megváltoztatni. (515/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 976, 977.; 1011/B/1999. AB határozat, ABH 2001, 1365, 1370.; 495/B/2001. AB határozat, ABH 2003, 1382, 1390.) Az Alkotmánybíróság a szerzett jogok tiszteletben tartására irányuló követelménnyel összefüggésben kimondta továbbá, hogy „[a]z alkotmányos védelmet élvező ‘szerzett jogok’ a már konkrét jogviszonyokban alanyi jogként megjelenő jogosultságok, illetőleg azok a jogszabályi ‘igérvények’ és várományok, amelyeket a jogalkotó a konkrét jogviszonyok keletkezésének lehetőségével kapcsol össze. A jogszabályok hátrányos megváltoztatása így csak akkor ellentétes a ‘szerzett jogok’ alkotmányos oltalmával, ha a módosítás a jog által már védett jogviszonyok lefolyásában idéz elő a jogalanyokra nézve kedvezőtlen változtatást.” (731/B/1995. AB határozat, ABH 1995, 801, 805.)

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Ktv. új szabálya jövőben megszerzendő iskolai végzettséghez rendelt jogosultság korábbi feltételeit módosította: az I. besorolási osztályba kerülés lehetőségét szűkítette azáltal, hogy – szemben a korábbi, kedvezményes besorolási szabályozással, amely a szakképesítési előírásoknak való megfelelés mellett valamennyi felsőfokú iskolai végzettség megszerzése esetén lehetővé tette az ennek megfelelő átsorolást – az I. besorolási osztályba sorolást csupán a köztisztviselő feladatköre ellátásához szükséges (a feladatkörre előírt szakirányú) felsőfokú iskolai végzettség megszerzése esetén engedte. A módosítással a törvényhozó a közszolgálati jogviszonyból származó kötelezettségek teljesítéséhez elengedhetetlenül szükséges, a feladatok ellátása során hasznosítható tudást nyújtó tanulmányok folytatására kívánta ösztönözni a köztisztviselőket, mégpedig a közszolgálati szerv hatékony és eredményes működésének, a közigazgatás szakmaiságának, színvonalas szakmai tevékenység végzésének biztosítása érdekében. Ez a – felsőfokú iskolai végzettség megszerzése és a szakképesítési előírásoknak való megfelelés révén – I. besorolási osztályba kerülésre már jogot szerzettek helyzetén nem változtatott, átsoroláshoz való joguk megvoná-

sára (visszasorolásukra) nem adott alapot. Az új szabály bevezetése az iskolai végzettséget még meg nem szerzett köztisztviselők esetében sem idézte elő szerzett jog alkotmányellenes elvonását, az előresorolást biztosító iskolai végzettség megszerzését szolgáló tanulmányok megkezdéséből, illetve folytatásából ugyanis nem keletkezik alanyi jog a kedvezőbb besorolásra, s az sem állítható, hogy a korábbi szabályozás által biztosított lehetőség meghatározó elem lenne (lett volna) a közszolgálati jogviszony létesítésére vonatkozó döntés meghozatala során.

A fentiek alapján az Alkotmánybíróság az Alkotmány 2. § (1) bekezdése sérelmét állító indítványokat elutasította.

4. Egy, a diszkrimináció tilalmának megsértését állító indítvány alapján az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett a Ktv. 26. § (2) bekezdésének az Alkotmány 70/A. § (1)–(3) bekezdéseivel és a 70/B. § (2)–(3) bekezdéseivel való ellentétét is.

Az Alkotmány mind a diszkrimináció általános tilalmát, mind az egyenlő munkáért egyenlő bér elvét és a végzett munka mennyiségének és minőségének megfelelő jövedelemhez való jogot alkotmányos alapjogként rögzíti. Az Alkotmánybíróság számos határozatában rámutatott, hogy az Alkotmány 70/B. §-a helyes értelme szerint az általános diszkrimináció-tilalmat megfogalmazó 70/A. §-nak a munka világára vonatkoztatott konkretizálása. (137/B/1991. AB határozat, ABH 1992, 456, 459.) Az Alkotmánybíróság számos határozatában értelmezte az Alkotmány 70/A. §-ának alkotmányos tartalmát, az Alkotmány 54. § (1) bekezdésében deklarált emberi méltósághoz való joggal összefüggésben. Az Alkotmánybíróság ennek során megállapította, hogy a diszkrimináció tilalma nem jelenti azt, hogy minden megkülönböztetés tilos, a tilalom arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie, vagyis az emberi méltóság alapjogán nem eshet csorba, azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és a kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni. [9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.] Az Alkotmánybíróság kimondta azt is, hogy a megkülönböztetés tilalmába kizárólag az ütközik, ha az adott szabályozási koncepción belül vonatkozik eltérő szabályozás valamely csoportra, kivéve, ha az eltérésnek alkotmányos indoka van. [21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73, 78.] Az alapjognak nem minősülő egyéb jogra vonatkozó, személyek közötti hátrányos megkülönböztetés vagy más korlátozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha a sérelem összefüggésben áll valamely alapjoggal, végső soron az emberi méltóság általános személyiségi jogával és a megkülönböztetésnek, illetve korlátozásnak nincs tárgyilagos mérlegelés szerinti ésszerű indoka, vagyis önkényes. [35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 246, 249.] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában a diszkrimináció vizsgálatánál központi kérdés annak megállapítása, hogy a vizsgált szabályozás szempontjából

kiket kell egy csoportba tartozónak tekinteni. A hátrányos megkülönböztetésnek a homogén csoport tagjai között kell fennállni. [49/1991. (IX. 27.) AB határozat, ABH 1991, 246, 249.]

A Ktv. kifogásolt szabályának hatálybaléptetésével a törvényhozó egy korábbi, kedvezményes besorolási szabályt módosított: valamennyi közszolgálati jogviszonyban álló jogalanyra kiterjedő hatállyal szigorította azt. Ennek alapján a köztisztviselők 2005. február 1-jét követően csak a feladatkörükre előírt szakirányú felsőfokú iskolai végzettség megszerzése esetén kerülhetnek az I. besorolási osztályba (a saját munkáltatóval tanulmányi szerződést kötött köztisztviselők esetében pedig az új szabály a 2005/2006. tanévben megszerzett végzettség vonatkozásában érvényesült).

Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a korábbi szabály által biztosított jogosultság nem vezethető le az Alkotmány rendelkezéseiből. Senkinek nincs Alkotmányon alapuló joga arra, hogy – akár a szakképesítési előírásoknak való megfelelés mellett – bármely felsőfokú iskolai végzettség megszerzése alapján, annak a közszolgálati jogviszonyból származó kötelezettségek ellátásához való szükségességre tekintet nélkül, kedvezőbb besorolásban részesüljön. Az iskolai végzettségekhez, képezésekhez kapcsolódó, az illetmény mértékét is befolyásoló szabályozási megoldások kiválasztásában a törvényhozó – hasonlóan valamely hivatás, tevékenység gyakorlásához szükséges iskolai végzettség, képzési feltételek, formák megválasztásához és a korábbihoz képest azok szigorításához – széles körű mérlegelési lehetőséggel rendelkezik.

Az indítványozó az új szabályt a korábbi szabályozás alapján jogot szerettekkel való összehasonlításban véli alkotmány sértőnek, mégpedig olyan átmeneti szabály hiánya miatt, amely az új szabályt a tanulmányaikat a korábbi szabályozás hatályban léte alatt megkezdő, de azt csak a módosítás után befejező köztisztviselőkre vonatkozóan nem engedné érvényesülni. A sérelmezett módosítás eredményeként a korábbi (kedvezőbb) feltételek alapján I. besorolási osztályba került köztisztviselők valóban előnyösebb helyzetbe kerültek azon köztisztviselőkhöz képest, akik a korábbi szabályozás szerinti, átsorolásra jogosító iskolai végzettség érdekében folytattak tanulmányokat, de az iskolai végzettséget csak a módosítás után szerezték meg, ez azonban nem jelent alkotmányellenes diszkriminációt. Azok a köztisztviselők ugyanis, akik az átsorolásra jogosító feltételeknek a korábban hatályban volt szabály alapján eleget tettek (arra a felsőfokú végzettség megszerzése és a szakképesítési előírásoknak való megfelelés alapján már jogot szereztek), valamint azok, akik esetében a korábban előírt feltételek nem teljesültek (megkezdtek ugyan tanulmányaikat, de azokat még nem fejezték be), a vizsgált szabály szempontjából nincsenek összehasonlítható helyzetben. Az a körülmény, hogy az új szabályt a törvényhozó valamennyi köztisztviselőre (így a korábbi szabályozás hatályban léte alatt felsőfokú tanulmányokat kezdőkre nézve is) engedte érvényesülni, nem valósít meg alkotmányellenes különbségtételt: nem állítható, hogy a törvényhozó a kedvezményes besorolást biztosító szabá-

lyozás megváltoztatása során a köztisztviselőknél egy, az Alkotmány 70/A. §-ában felsorolt tulajdonságuk vagy státuszuk alapján körülhatárolható csoportját zárta volna ki a kérdéses jogosultságból, illetve mert a köztisztviselő feladatköre ellátásához nem szükséges felsőfokú végzettség megszerzését szolgáló tanulmányok megkezdése, illetve folytatása sem minősül olyan egyéb helyzetnek, amelynek alapján történő különbségtétel az emberi méltóság sérelméhez vezet.

Az Alkotmány 70/A. § (3) bekezdése lehetőséget ad arra, hogy a jogalkotó az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedéseket tegyen a jogegyenlőség megvalósulása érdekében, az Alkotmány 70/B. § (3) bekezdése pedig a végzett munka mennyiségének és minőségének megfelelő jövedelemhez való jogot deklarálja. A pozitív diszkrimináció alkalmazásával kapcsolatos jogalkotás és a vizsgált szabály között nem mutatható ki értékelhető alkotmányjogi összefüggés, s nincs összefüggés a besorolási szabály diszkriminatív voltával kapcsolatos probléma és az Alkotmány 70/B. § (3) bekezdése között sem.

A fentiek alapján az Alkotmánybíróság az Alkotmány 70/A. § (1)–(3) bekezdéseinek és a 70/B. § (2)–(3) bekezdéseinek sérelmére alapított indítványt elutasította.

5. Az Alkotmánybíróság végül a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló indítványokat bírálta el. Az Alkotmánybíróságnak a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására vonatkozó hatáskörét az Abtv. 49. §-a szabályozza. Eszerint mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására akkor kerülhet sor, ha a jogalkotó szerv a jogszabályi felhatalmazásból származó jogalkotói feladatát elmulasztotta, és ezzel alkotmányellenes helyzet idézett elő. Az Abtv. és az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapításának két együttes feltétele van: a jogalkotó jogszabályi felhatalmazáson alapuló, vagy feltétlen jogszabályi rendezést igénylő kérdésben jogalkotói kötelezettségének nem tesz eleget, és a jogalkotói kötelezettség elmulasztásának eredményeként alkotmányellenes helyzet keletkezik. Mulasztásos alkotmányvétség valósul meg azonban akkor is, ha valamely alapjog, alkotmányos elv érvényesüléséhez szükséges jogszabályi garanciák hiányoznak. [37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227, 232.]

Az egyik indítványozó mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítására irányuló kérelme azon a téves feltevésen alapul, hogy a Ktv. Kötv.-vel megállapított 26. § (2) bekezdése – az Abh.-ban foglaltak alapján – nem lépett hatályba, illetve sérelmezte, hogy nem egyértelmű a hatálybalépés időpontja a módosításkor folyamatban lévő tanulmányi szerződésekre nézve. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban rögzítette és hangsúlyozta, hogy a Kötv. formai okból alkotmányvétségnek minősített rendelkezéseinek a megsemmisítése nem érinti az azokkal módosított törvények érvényességét, ami a vizsgált esetben azt jelenti, hogy a Kötv. 86. § (6) bekezdése által megállapított rendelkezés a Kötv. 117. § (3) bekezdés a) pontja alapján 2005. február 1. napjával beépült a Ktv. 26. §

(2) bekezdésébe; az új szabálynak a saját munkáltatóval tanulmányi szerződést kötött köztisztviselőkre vonatkozó alkalmazhatóságáról pedig – az Abh.-ban foglalt döntésre is figyelemmel – a Kötv. 2006. december 30-ig hatályban volt 120. § (4) bekezdése alapján kellett döntenie. Az indítványban foglaltak alapján ezért nem állapítható meg a Ktv. 26. § (2) bekezdése hatálybaléptetésére vonatkozó szabályok megalkotására irányuló jogalkotói kötelezettség elmulasztása, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

Több indítványozó az Alkotmány 2. § (1) bekezdéséből származó, a szerzett jogok alkotmányi védelmének sérelmét olyan átmeneti szabályok megalkotásának hiányára hivatkozva állítja, amelyek a Ktv. módosított szabálya érvényesülését kizárnák azokra a köztisztviselőkre nézve, akik a módosítás hatálybalépése előtt kezdtek a – korábbi szabályozás szerint – átsorolásra jogosító felsőfokú végzettség megszerzésére irányuló tanulmányok folytatásába. Az Alkotmánybíróság a jelen határozata indokolásának III. 3.3. pontjában kifejtettek szerint nem találta megállapíthatónak a szerzett jogok sérelmét amiatt, hogy a törvényhozó a Ktv. Kötv.-vel megállapított 26. § (2) bekezdésének hatályát a fenti jogalanyi körre is kiterjesztette. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását azonos indokok alapján kezdeményező indítványokat is elutasította.

Budapest, 2009. január 19.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkó Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

473/B/2005. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a gazdasági reklámok és az üzletfeliratok, továbbá az egyes közérdekű közlemények ma-

gyar nyelvű közzétételéről szóló 2001. évi XCVI. törvény 1. § (1) és (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

Indokolás

I.

1. Az indítványozó a gazdasági reklámok és az üzletfeliratok, továbbá az egyes közérdekű közlemények magyar nyelvű közzétételéről szóló 2001. évi XCVI. törvény (a továbbiakban: Grüft.) 1. § (1) és (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt terjesztett elő kérelmet. Konkrét ügyéből kiindulva sérelmesnek találta, hogy az üzlet feliratain az üzlet elnevezését magyar nyelven meg kell jeleníteni. Bár e konkrét ügyben az illetékes hatóságok a Grüft. 2. §-ára hivatkoztak, az indítványozó egyértelmű kérelmet az 1. § vonatkozásában terjesztett elő, ezért az Alkotmánybíróság a vizsgálatot ebben a tekintetben folytatta le.

Álláspontja szerint a Grüft. 1. § (1) és (2) bekezdése korlátozza az Alkotmány 61. §-ában megfogalmazott információs szabadságot azáltal, hogy előírja: a nyilvános helyen kitett üzleti feliratokat (valójában reklámokat) magyar nyelven (is) meg kell jeleníteni. Az indítványozó szerint a jogalkotó a támadott szabályozással nem éri el azon célját, hogy a magyar nyelvet óvja, sokkal inkább a kis- és középvállalkozók információs szabadságát sérti.

2. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a Grüft. 1. § (1) bekezdését a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény 40. § (1) bekezdése 2008. szeptember 1-jei hatállyal módosította. A módosításra azonban csak a korábbi szövegben szereplő reklámtörvény újrakodifikálása miatt került sor, ezért ez a változás az indítványozó által felvetett alkotmányossági problémát nem érinti. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – a hatályos szöveg vonatkozásában – érdemben bírálta el.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezése:

„61. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze.”

2. A Grüft. 1. § (1) bekezdésének az indítvány benyújtásakor hatályos szövege:

„1. § (1) Magyar nyelven kiadott sajtótermékben, magyar nyelvű rádió-, illetve televízióműsorban, továbbá szabadtéri reklámhordozón közzétett, a gazdasági reklámtevékenységről szóló 1997. évi LVIII. törvényben (a továbbiakban: Grtv.) meghatározott gazdasági reklámban a reklám szövegét, ideértve a jelmondatot (szlogent) is – a vállalkozás neve, megjelölése, illetve az árujelző kivé-

telével –, magyar nyelven meg kell jeleníteni, függetlenül a közzététel módjától.”

A Grüft. támadott rendelkezéseinek az elbíráláskor hatályos szövege:

„1. § (1) Magyar nyelven kiadott sajtótermékben, magyar nyelvű rádió-, illetve televízióműsorban, továbbá szabadtéri reklámhordozón közzétett, a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló 2008. évi XLVIII. törvényben (a továbbiakban: Grt.) meghatározott gazdasági reklámban a reklám szövegét, ideértve a jelmondatot (szlogent) is – a vállalkozás neve, megjelölése, illetve az árujelző kivételével –, magyar nyelven meg kell jeleníteni, függetlenül a közzététel módjától.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott követelmény teljesíthető úgy is, hogy – ugyanazon reklámban – az idegen nyelvű szövegen (szövegrészen) kívül annak magyar nyelvű megfelelőjét is megjelenítik, legalább ugyanolyan jól érzékelhetően, valamint legalább ugyanolyan méretben, mint az idegen nyelvű szöveget (szövegrészt).”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

Az indítványozó arra hivatkozik, hogy információs szabadságában korlátozza a Grüft. 1. § (1)–(2) bekezdése, mert e szabályok következtében nem választhatja meg szabadon a vállalkozása keretében működtetett üzletnek az épület falán elhelyezett üzletfeliratát.

Az Alkotmánybíróság az Alkotmány 61. § (1) bekezdése tekintetében alaphatározatnak tekintett és többször megerősített 30/1992. (V. 26.) AB határozatában kifejtette, hogy az Alkotmány a szabad kommunikációt – az egyéni magatartást és a társadalmi folyamatot biztosítja –, s nem annak tartalmára vonatkozik a szabad véleménynyilvánítás alapjoga. Ez az alkotmányos alapjog a véleményt annak érték- és igazságtartalmára tekintet nélkül védi. [ABH 1992, 167, 169.; legutóbb megerősítette: 95/2008. (VII. 3.) AB határozat, ABK 2008. június, 900, 902.]

Az Alkotmánybíróság az 1270/B/1997. AB határozatában a gazdasági reklámtevékenységről szóló törvény egyes rendelkezéseinek vizsgálata keretében kimondta, hogy a gazdasági reklám olyan információ, melynek közzététele élvezi az Alkotmány 61. § (1) bekezdésének védelmét (ABH 2000, 713, 716.; megerősítette: 794/B/1999. AB határozat, ABH 2004, 1379, 1382.; 483/B/2006. AB határozat, ABH 2007, 1994, 1998.). Egyúttal rögzítette azonban azt is, hogy a kifejezés szabadságát az Alkotmánybíróság elsődlegesen mint az egyén önkifejezésének, személyisége szabad kibontakoztatásának elengedhetetlen eszközét és az egyén demokratikus társadalomban való részvételét elősegítendő részesíti többletvédelemben. A gazdasági reklámok azonban nem állnak összefüggésben a véleményszabadság ezen alapértékeivel, hiszen azok célja sokkal inkább az áru értékesítésének, igénybevételének előmozdítása, és nem a demokratikus párbeszédben való részvételnek a lehetővé tétele. Ebből következően pedig a

kereskedelmi célú információk esetében az állami korlátozás, beavatkozás lehetősége szélesebb körben minősülhet alkotmányosnak. (ABH 2000, 713, 718.)

A fenti megállapítások megfelelően irányadók a vállalkozások üzletfelirataira is, melyek célja elődegesen valamely áru vagy szolgáltatás népszerűsítése, ismertté tétele, és nem a demokratikus párbeszédben való részvétel előmozdítása.

A jelen esetben – az indítványozó szerint – a szabad véleménynyilvánítás jogát az korlátozza, hogy a reklám szövegét magyar nyelven meg kell jeleníteni. A gazdasági reklámok magyar nyelvű megjelenítésének kötelezettsége azt szolgálja, hogy a polgárok a nekik címzett gazdasági jellegű felhívásokat, tájékoztatásokat befogadassák, helyesen értelmezhessek, s ezáltal a visszaélészerű, megtévesztő magatartások visszaszoríthatók legyenek. A 483/B/2006. AB határozatban az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a „reklámtevékenység, amely piaci magatartásnak minősül, állami szabályozás tárgya lehet. A jogalkotás indoka egyfelől az, hogy az államnak biztosítania kell a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Másfelől, az állam kötelessége a fogyasztók érdekeit védő jogszabályok megalkotása, és ezáltal a fogyasztók megfelelő tájékoztatáshoz és biztonságos áruhoz, szolgáltatáshoz való jogának védelme.” (ABH 2007, 1994, 1998–1999.)

Tekintettel arra, hogy a Grüft.-ből eredő kötelezettség a gazdasági reklám magyar nyelvű megfelelőjének megjelenítésével teljesíthető, a vállalkozások nincsenek elzárva attól, hogy reklámjukat más nyelven fogalmazzák meg. Az, hogy emellett a magyar nyelvű megfelelőt is fel kell tüntetni, nem érinti a véleménynyilvánítás szabadságát.

A fentiekre tekintettel megállapítható, hogy a kifogásolt rendelkezések és az Alkotmány 61. § (1) bekezdése között alkotmányjogilag értékelhető összefüggés nem áll fenn. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya az indítvány elutasítását eredményezi [54/1992. (X. 29.) AB határozat, ABH 1992, 266, 267.; 36/2007. (VI. 6.) AB határozat, ABH 2007, 432, 452.], ezért az Alkotmánybíróság a Grüft. 1. § (1) és (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

Budapest, 2009. január 19.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkócs Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
előadó alkotmánybíró

359/B/2006. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány alapján meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság a szőlőtermesztésről és a borgazdálkodásról szóló 2004. évi XVIII. törvény 24/A. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

1. Az indítványozó az Alkotmánybírósághoz fordult és kérte a szőlőtermesztésről és a borgazdálkodásról szóló 2004. évi XVIII. törvény (a továbbiakban: Bortörvény) 24/A. §-ának alkotmányossági vizsgálatát és megsemmisítését. A Bortörvény 24/A. § (3) bekezdése szerint a közfogyasztásra forgalomba hozott bor minden literje után a forgalomba hozónak 8 forint forgalomba hozatali járulékot kell fizetnie. Az indítványozó kifejtette, hogy a törvény a borforgalmi járulék meg nem fizetéséhez – az elmaradt járulék behajtásán kívül – azt a szankciót fűzi, hogy akinek járulék tartozása van – ennek rendezéséig – forgalomba hozatali engedélyt sem kaphat. Ezáltal a törvény – vélte az indítványozó – előre akadályozza a termelők piacra lépését, ami sérti az Alkotmány 9. § (2) bekezdésébe foglalt gazdasági verseny szabadságát. Az indítványozó szerint a támadott rendelkezés alapján sérül az Alkotmány 70/A. §-a is, mivel a bort értékesíteni kívánó borászok hátrányos helyzetbe kerülnek, az ugyanazon terméket pusztán előállító borászokhoz képest.

Az indítványozó az Alkotmány 13. § (1) bekezdésébe foglalt tulajdonhoz való jog és az Alkotmány 70/I. §-ába foglalt arányos közteherviselés elvének sérelmét abban jelezte meg, hogy véleménye szerint borforgalmi járulékot olyan termék után is fizetni kell, amely nem feltétlenül kerül a piacra.

A fentiek alapján kérte az indítványozó a Bortörvény 24/A. §-a egészének a megsemmisítését.

2. Az indítvány benyújtását követően a Bortörvény 24/A. §-át – a borforgalmi járulékot is érintően – módosította az egyes agrár tárgyú törvények módosításáról szóló 2007. évi XVI. törvény 33. §-a. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, hogy nyilatkozzék: indítványát fenntartja-e. Az indítványozó kérelmét fenntartotta, illetve kiegészítette. Kiegészítésben előadta, hogy:

– sérül a vállalkozáshoz való jog, mert a borforgalmi járulék megfizetésének kötelezettsége a vállalkozásokat további anyagi teherrel sújtja;

– a diszkrimináció tilalma a vagyoni helyzet szerinti különbségtétel alapján is fennáll, mivel más vállalkozásoknak ilyen jellegű járulékot nem kell fizetniük;

– az arányos közteherviselés elve pedig a borforgalmi járulék célja és felhasználási módja alapján is sérül. A Bortörvény 24/A. §-a szerint a járulék-bevétel felhasználásának célja a közösségi bormarketing és a borok minőségének fokozott ellenőrzése, viszont az indítványozó szerint járulékot ilyen célra nem lehet kivetni. A felhasználási mód tekintetében az indítványozó kifejtette, hogy a Bortörvény felhatalmazása alapján kiadott, a bor forgalombahozatali járulék megfizetésének, kezelésének és felhasználásának szabályairól szóló 70/2007. (VII. 27.) FVM rendelet (a továbbiakban: Rend.1.) értelmében a befizetett járulék 60%-ának a címzettje a Magyar Közösségi Agrármarketing Centrum Kht. Az indítványozó szerint azzal is bizonyítást nyer, hogy a borforgalmi járulék nem közteher, mert felhasználásáról egy Kht. dönt.

– Végül az indítványozó az Alkotmány 57. § (4) bekezdésében található *nullum crimen* szabály sérelmének is kéri a vizsgálatát, mert álláspontja szerint „a fizetési kötelezettség elmulasztása nem bűncselekmény, így a bírság kivétele alkotmányos jogalap nélküli.”

II.

1. Az Alkotmány felhívott rendelkezései szerint:

„9. § (1) Magyarország gazdasága olyan piacgazdaság, amelyben a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú és egyenlő védelemben részesül.

(2) A Magyar Köztársaság elismeri és támogatja a vállalkozás jogát és a gazdasági verseny szabadságát.

(...)

13. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a tulajdonhoz való jogot.

(...)

57. § (4) Senkit nem lehet bűnösnek nyilvánítani és büntetéssel sújtani olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog szerint nem volt bűncselekmény.

(...)

70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

(...)

70/I. § Minden természetes személy, jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet köteles jövedelmi és vagyoni viszonyainak megfelelően a közterhekhez hozzájárulni.”

2. A Bortörvény vizsgálni kért szabályai értelmében:

„24/A. § (1) Mustot, bort, illetve egyéb borászati terméket közfogyasztásra forgalomba hozni vagy tovább-feldol-

gozás céljából a Magyar Köztársaság területéről kivinni csak abban az esetben lehet, ha azt tételenként a borászati hatóság vagy külön jogszabályban meghatározott feltételeknek megfelelő szervezet a külön jogszabályban meghatározott laboratóriumi és érzékszervi vizsgálatok alá vetette és ennek alapján minőségét megállapította és megfelelőnek minősítette, illetve az Európai Gazdasági Térség valamely szerződő államának erre hatáskörrel rendelkező szerve, illetve egyéb, közösségi jogi aktusban meghatározott szervezet a rá vonatkozó szabályok szerint minőségét megállapította és megfelelőnek minősítette.

(2) A borászati hatóság az (1) bekezdés szerinti laboratóriumi és érzékszervi vizsgálatok alapján megfelelőnek minősített borra forgalomba hozatali engedélyt ad ki. A borászati hatóság a belföldön termelt borra kiadott engedélyt a bor származási bizonyítványát kiadó hegyközségnek is megküldi.

(3) A Magyar Köztársaság területén közfogyasztásra forgalomba hozott bor minden literje után a forgalomba hozónak 8 forint forgalomba hozatali járulékot kell fizetnie. A járulékot a jövedéki adóról és a jövedéki termékek forgalmazásának különös szabályairól szóló 2003. évi CXXVII. törvény 83. § (4) bekezdése szerinti tárgyidőszakban forgalomba hozott bor mennyisége után a 83. § (5) bekezdésében foglalt határidőig kell megfizetni.

(4) A (3) bekezdés alapján fizetendő forgalomba hozatali járulék összegéből le kell vonni azt az összeget, amelyet a (7) és (8) bekezdésekben meghatározott felhasználással azonos célra az Európai Gazdasági Térség valamely szerződő államában a forgalomba hozatali járulékfizetési kötelezettség keletkezését megelőzően kötelező jelleggel megfizettek, feltéve, hogy azt nem igénylik vissza.

(5) A forgalomba hozatali járulék az agrárpolitikáért felelős miniszter által vezetett minisztérium költségvetési fejezetén belül a borok közösségi marketingprogramját és a borok minőség-ellenőrzésének célját szolgáló előirányzat bevétele. A járulék tartozás megfizetésén túl a járulék mértékével azonos, de legkevesebb 50 000 forint mulasztási bírság megfizetésére köteles az a forgalomba hozó, aki forgalomba hozatali járulékfizetési kötelezettségének határidőre nem tesz eleget. A mulasztási bírságot a borászati hatóság szabja ki. A bírság a központi költségvetés bevétele azzal, hogy a bírságot a borászati hatóság számlájára kell befizetni.

(6) Akinek forgalomba hozatali járulék tartozása van, az újonnan forgalomba hozni kívánt borra vonatkozóan a (2) bekezdés szerinti forgalomba hozatali engedélyt nem kaphat. A borászati hatóság a külön jogszabályban foglaltak szerint ellenőrzi a forgalomba hozatali járulék megfizetését. A vámhatóság a forgalomba hozott bor forgalomba hozójára (név, cégnév, lakcím, székhely, telephely), illetve a forgalomba hozott borra vonatkozó adatokat a külön jogszabályban meghatározott időközönként továbbítja a borászati hatóságnak.

(7) A forgalomba hozatali járulék címén befizetett összeg 60%-át közösségi bormarketing programok kidolgozására és végrehajtására, az Európai Unió által meghir-

detett borreklám és -marketing programok nemzeti társfinanszírozására kell fordítani.

(8) A forgalomba hozatali járulék címén befizetett összeg 40%-a a borászati hatóságot illeti meg. A borászati hatóság a járulékbevételt a származási bizonyítványok valószínűségének ellenőrzésére, az 500 hl feletti bormennyiség esetében a forgalomba hozatali engedélyezési eljárásban hatósági mintavételre, a forgalomba hozott borok minőség-ellenőrzésére és tervszerű célvizsgálatokra köteles fordítani, kiegészítve laboratóriumi és érzékszervi vizsgálattal. A borászati hatóság köteles a járulékbevételből végzett ellenőrzésekről és a felhasznált összegekről félévente, július 31-ig, illetve január 31-ig jelentést készíteni a miniszternek.

(9) A forgalomba hozatali járulék megfizetésének, kezelésének és felhasználásának részletes szabályait miniszteri rendelet állapítja meg.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt állapította meg, hogy téves jogszabály-értelmezésen alapul az indítványozó azon állítása, amely szerint a borforgalmi járulékot előre kell megfizetni, illetve, hogy olyan termék után is fizetni kell, amely nem kerül forgalomba [s e miatt sérül az Alkotmány 9. § (2) bekezdése, 13. § (1) bekezdése és 70/I. §-a]. A Bortörvény 24/A. § (3) bekezdése egyértelműen fogalmaz: a „forgalomba hozott bor” után, és nem a forgalomba hozatalt megelőzően kell járulékot fizetni. A Bortörvény 24/A. § (6) bekezdése valóban azt tartalmazza, hogy az újonnan forgalomba hozni kívánt borra vonatkozóan sem kaphat forgalomba hozatali engedélyt, akinek járuléktartozása van, de e szabály nem tekinthető előzetes fizetési kötelezettséget előíró rendelkezésnek. Ez a kötelezettség nem az újonnan forgalomba hozni kívánt borhoz kapcsolódik, hanem, mint járuléktartozás, a már „forgalomba hozott bor” után áll fenn. Tehát előzetes – a gazdasági versenyt hátráltató – fizetési kötelezettségről nem beszélhetünk. Úgyszintén nem helytálló az indítványozó azon állítása, hogy járulékot forgalomba nem hozott bor után is fizetni kell. A Bortörvény 24/A. § (3) bekezdése a „Magyar Köztársaság területén közfogyasztásra forgalomba hozott bor” után rendeli el a járulékfizetést. A közfogyasztásra forgalomba hozatalt a Bortörvény 25. § (1) bekezdése definiálja. E szerint: „közfogyasztásra forgalomba hozott ital az, amelyet a szőlő- és bortermelő, illetve a kereskedő közvetlenül értékesít a fogyasztónak vagy kereskedelmi szervnek.” Megerősíti ezt az értelmezést – azaz, hogy a fizetési kötelezettség csak a forgalomba hozatal (a közvetlen értékesítés) után áll fenn – a borforgalmi járulék megfizetésének részletes szabályait tartalmazó Rend.1. értelmező rendelkezése is. A Rend.1. 1. § 1. pontja szerint: „*közfogyasztásra forgalomba hozatal*: a Btv. [Bortörvény] 25. §-ának (1) bekezdése szerinti forgalomba hozatal;”

A fentiek alapján az Alkotmánybíróság Bortörvény 24/A. §-a vonatkozásában a gazdasági verseny szabadságának, a tulajdonhoz való jognak és – ebben a tekintetben – az arányos köztelherviselés elvének sérelmét állító indítványokat elutasította.

2. Az indítványozó szerint a Bortörvény 24/A. §-a sérti a vállalkozáshoz való jogot és a diszkrimináció tilalmát, mert a bor forgalmazását végző vállalkozásokat további anyagi teherrel sújtja.

2.1. Alkotmánybíróság a vállalkozáshoz való jogról az 54/1993. (X. 13.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) a következőket állapította meg: „A vállalkozás joga a foglalkozás szabad megválasztásához való alkotmányos alapjog [Alkotmány 70/B. § (1) bekezdés] egyik aspektusa, annak egyik, a különös szintjén történő megfogalmazása. A vállalkozás joga azt jelenti, hogy bárkinek Alkotmány biztosította joga a vállalkozás, azaz üzleti tevékenység kifejtése. (...) A vállalkozás joga ugyanis a fentiek értelmében egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, más szóval a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti. A vállalkozás joga tehát nem abszolutizálható, és nem korlátozhatatlan: senkinek sincs alanyi joga meghatározott foglalkozással kapcsolatos vállalkozás, sem pedig ennek adott vállalkozási jogi formában való gyakorlásához. A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást.

A vállalkozás jogától különböző kérdés az, hogy a vállalkozó milyen közgazdasági feltételrendszerbe lép be. E feltételrendszerrel kapcsolatban különösen az az alkotmányossági követelmény, hogy a feltételrendszer, így például az adórendszer megfeleljen a piacgazdaság Alkotmány rögzítette (9. §) követelményének, valamint hogy ne legyen diszkriminatív. (...)

Önmagában az a tény (...), hogy a vállalkozó olyan közgazdasági feltételrendszerbe lép be, mely adónemek szerint differenciált, és az adónemek címzettjei az állam adópolitikájának megfelelően eltérő módon és mértékben járulnak hozzá a közterhekhez, nem diszkriminatív.” (ABH 1993, 340, 341–342.). Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a Bortörvény 24/A. §-ában szabályozott borforgalmi járulék – az Abh.-ban idézeteknek megfelelően – a bort közfogyasztásra forgalomba hozót terhelő olyan fizetési kötelezettség, amely e tevékenység gyakorlásához szükséges közgazdasági feltételrendszer része. A közgazdasági feltételrendszer meghatározása – jelen esetben a bor forgalmazásával foglalkozókat érintő közterhek meghatározása – tekintetében az államnak viszonylag nagy szabadsága van. Jelen ügyben is irányadó az Abh.-ban foglalt azon megállapítás, hogy a vállalkozás jogától különböző kérdés azon feltételrendszer meghatározása, amelybe a vállalkozó belép. Mindezt figyelembe véve a vállalkozáshoz való jog sérelme nem állapítható meg pusztán a miatt,

mert a Bortörvény 24/A. §-a a bor forgalmazása után járulékfizetési kötelezettséget ír elő.

2.2. Nem állapítható meg az Alkotmány 70/A. §-ában foglalt diszkrimináció tilalmának sérelme sem. Már a fentebb idézett Abh. is hangsúlyozta, hogy önmagában az a tény, hogy különböző típusú vállalkozásokat érintően a jogalkotó különböző feltételrendszert határoz meg, még nem tekinthető diszkriminatívnak. A bor forgalmazása és értékesítése egy speciális, más vállalkozásoktól eltérő (azoktól sok tekintetben különböző sajátosságokkal rendelkező) tevékenység-típus. Maga a Bortörvény is utal rá, hogy e szabályoknak – többek között – tekintettel kell lenni a közösségi jog vonatkozó rendelkezéseire is (így pl. az Európai Közösségeknek a borpiacon közös szervezéséről szóló 1493/1999/EK tanácsi rendeletére és az Európai Közösségeknek a borászati termékek szállítását kísérő okmányok, valamint a szőlő- és borágazatban vezetendő nyilvántartás alkalmazásának részletes szabályairól szóló 884/2001/EK bizottsági rendeletére.)

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a diszkrimináció vizsgálatánál az első eldöntendő kérdés, hogy az adott szabályozás tekintetében állított megkülönböztetés egymással összehasonlítható alanyi körre vonatkozik-e [49/1991. (IX. 27.) AB határozat, ABH 1991, 246, 249.; 432/B/1995. AB határozata, ABH 1995, 789, 792.]. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a bor forgalmazását végző személyi körrel – az Alkotmány 70/A. §-a alapján – nincsenek összehasonlítható helyzetben az egyéb tevékenységet, vállalkozást folytatók, de még a mezőgazdasági termékeket forgalmazók összességét sem lehet homogen csoportnak tekinteni a diszkrimináció tilalma vizsgálatának szempontjából. Azonos csoportba – a fentiek szerint – a bor forgalmazásával foglalkozók tartoznak, rájuk viszont ugyanazon szabályok irányadóak, ezért az Alkotmány 70/A. §-ának sérelme nem állapítható meg. Szintén nem állapítható meg a 70/A. §-ának sérelme a miatt, hogy a bor forgalombahozatali járulék fizetése a bort pusztán előállítókat nem terheli. Mint ahogy a jogintézmény elnevezése is mutatja, a forgalomba hozatal az az ismérv, amely alapján a fizetési kötelezettség fennáll.

3. Az indítványozó álláspontja szerint a Bortörvény 24/A. §-a az Alkotmány 70/I. §-ába foglalt arányos közteherviselés elvébe ütközik mind a borforgalmi járulék célja, mind pedig felhasználási módja tekintetében.

A Bortörvény 24/A. § (7) és (8) bekezdése határozza meg a járulék felhasználásának módját. A 24/A. § (7) bekezdése értelmében „[a] forgalomba hozatali járulék címen befizetett összeg 60%-át közösségi bormarketing programok kidolgozására és végrehajtására, az Európai Unió által meghirdetett borreklám és -marketing programok nemzeti társfinanszírozására kell fordítani.” Ezzel összefügg az agrárpiacon rendtartásról szóló 2003. évi XVI. törvény 6. § (1) bekezdés 25. pontja, amely az agrárpiacon rendtartás eszköztárszerének a szabályozása során az igénybe vehető piacsabályozási eszközök között említi a közösségi agrármarketing támogatását. Az Alkotmánybíróság szerint az agrár-ágazat legális céljának tekinthető a Bortörvény 24/A. § (7) bekezdésében foglalt járulék-fel-

használási cél, az e célra kivetett közteher alkotmányossági szempontból nem kifogásolható. A Bortörvény 24/A. § (8) bekezdése szerint „[a] forgalomba hozatali járulék címen befizetett összeg 40%-a a borászati hatóságot illeti meg”, e bekezdés további szabályai értelmében a 40% felhasználásnak célja a borok minőségének fokozott ellenőrzése. Tehát a 24/A. § (8) bekezdése állami feladatról és az azt ellátó állami szervről szól.

A Bortörvény fenti szabályait – és a felhasználás módját – a Rend.1. 5. § (3) bekezdése részletezi. E szerint „A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter (a továbbiakban: miniszter) a Btv. 24/A. § (3) bekezdésében meghatározott határidőt követő 30 napon belül intézkedik a járulék befizetéséből képződött pénzkeret

- a) 40%-ának az MgSzH részére, valamint
- b) 60%-ának a Magyar Közösségi Agrármarketing Centrum Kht. (a továbbiakban: AMC Kht.) részére történő átutalásáról. (...)

A Rend.1. 5. § (3) bekezdése alapján tehát a járulékból képződő pénzkeretből a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központja (MgSzH) és a Magyar Közösségi Agrármarketing Centrum Kht. részesül. Az indítvány benyújtását követően az Agrármarketing Centrum Kht. (amely a befolyt járulék 60%-ából végzi a közösségi bormarketing programok kidolgozását és végrehajtását) jogállása megváltozott. Az 5/2008. (FVÉ 5) FVM utasítás az Agrármarketing Centrum (AMC) Szervezeti és Működési Szabályzatáról szól. Ennek 2. §-a értelmében:

„2. § (1) Az AMC a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter (a továbbiakban: miniszter) felügyelete alatt működő költségvetési szerv.

(2) Az AMC az egész országra kiterjedő illetékességgel rendelkezik.

(3) Az AMC önálló jogi személyiséggel rendelkező, önállóan gazdálkodó központi költségvetési szerv.”

Megállapítható így, hogy borforgalmi járulék felhasználásáról mindeket esetben (mind a 60%, mind a 40% esetében) állami szervek döntenek, így a közteher-minőség tekintetében nem eshet kifogás alá. A Rend.1-en kívül a befolyt borforgalmi járulékból is finanszírozott (támogatott) célokról a közösségi agrármarketing támogatások igénybevételenek szabályairól szóló 66/2008. (V.16.) FVM rendelet (továbbiakban: Rend.2.) rendelkezik. A Rend.2. pontosan meghatározza a közösségi agrármarketing tevékenység és a közösségi bormarketing tevékenység fogalmát, részletesen szabályozza az AMC közreműködésével megvalósuló támogatási célterületeket, a támogatás igénybevételenek feltételeit, és egyéb eljárási kérdéseket – azaz mindenki számára megismerhető, átlátható szabályozást tartalmaz az AMC eljárására és a járulék felhasználására. Tehát a Bortörvény 24/A. §-a alapján befolyt borforgalmi járulék megfizetése, kezelése, felhasználása jogszabályok által pontosan meghatározottak.

Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az Alkotmány 70/I. §-ába foglalt közteherviselési elvvel nem ellentétes sem a borforgalmi járulék célja, sem pedig felhasználási módja. Az Alkotmány 70/I. §-a alapján nem kifogásolható, hogy valamely fizetési kötelezettség meghatározott célra, végső soron a fizetés-

re kötelezettek érdekében kerül felhasználásra, mint ahogy az sem, hogy speciális elosztási mechanizmus érvényesül, ha az elosztásban részt vevő szerv legitimitása nem vitatható és a felhasználás jogszabályok által pontosan szabályozott, mindenki számára megismerhető. A borforgalmi járulék tekintetében e követelmények érvényesülnek a fentebb bemutatott jogszabályi összefüggések szerint.

Az Alkotmánybírók az Alkotmány 70/I. §-ába ütközésére vonatkozó indítványt – mindezek alapján – elutasította.

4. Az indítványozó a Bortörvény 24/A. §-ban szabályozott bírsággal összefüggésben az Alkotmány 57. § (4) bekezdésének sérelmét is felvetette. A Bortörvény 24/A. § (5) bekezdés második mondata szerint „A járuléktartozás megfizetésén túl a járulék mértékével azonos, de legkevesebb 50 000 forint mulasztási bírság megfizetésére köteles az a forgalomba hozó, aki forgalomba hozatali járulékfizetési kötelezettségének határidőre nem tesz eleget.”. Az Alkotmány 57. § (4) bekezdése pedig a következőképpen szól: „Senkit nem lehet bűnösnek nyilvánítani és büntetéssel sújtani olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog szerint nem volt bűncselekmény.”

Megállapítható, hogy ezen alkotmányos tétel és a Bortörvény jelölt §-a között alkotmányjogilag értékelhető összefüggés nem áll fenn, ezért az Alkotmánybírók az erre irányuló indítványt is elutasította.

Budapest, 2009. január 12.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybírók elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

164/D/2007. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybírók alkotmányjogi panasz, valamint jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybírók a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 47. § (1) és (2) bekezdései, a 84. § (1) bekezdése, valamint a 86. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

2. Az Alkotmánybírók a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 47. § (1) és (2) bekezdései, az 52. § *d)* pontja, az 54. § *d)* pontja, a 84. § (1) bekezdése, a 86. § (1) bekezdése és a 217. § (4) bekezdése, továbbá a bírósági végrehajtói díjszabásról szóló 14/1994. (IX. 8.) IM rendelet 21. § (1) bekezdéséből a „vagy ügyviteli” szövegrésze, valamint a bírósági végrehajtási ügyvitelről és pénzkezelésről szóló 1/2002. (I. 17.) IM rendelet 34. § *b)* pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

3. Az Alkotmánybírók a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 52. § *d)* pontjának – az Alkotmány 13. §-ának, valamint az 50. § (1) bekezdésének sérelmére alapított –, valamint a bírósági végrehajtói díjszabásról szóló 14/1994. (IX. 8.) IM rendelet 22. § (1) bekezdésének második mondata, illetve a (2) és (3) bekezdései alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

Indokolás

I.

Az indítványozó elsődlegesen alkotmányjogi panasszal élt a Tiszafüredi Városi Bíróság 5.Vh. 147/2006/5. számú, valamint a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 1.Pkf. 21.047/2006/3. számú végzései ellen, másodlagosan a végzésekben alkalmazott és az alábbiakban részletesen megjelölt jogszabályi rendelkezések tekintetében – azok megsemmisítését és a konkrét ügyekben való alkalmazhatóságuk visszamenőleges kizárását kérve – utólagos normakontroll iránti kérelmet is előterjesztett. Az indítványozó szerint a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 47. § (1) és (2) bekezdései (adós személyes adatainak beszerzése), az 52. § *d)* pontja (adós vagyontalansága esetén a végrehajtás szünetelése), az 54. § *d)* pontja (szünetelő végrehajtás folytatása), továbbá a bírósági végrehajtói díjszabásról szóló 14/1994. (IX. 8.) IM rendelet (a továbbiakban: Dsz.) 21. § (1) bekezdéséből a „vagy ügyviteli” szövegrésze, valamint a bírósági végrehajtási ügyvitelről és pénzkezelésről szóló 1/2002. (I. 17.) IM rendelet (a továbbiakban: R.) 34. § *b)* pontja (a szünetelés ügyviteli befejezésnek minősül) az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe ütközik, mert álláspontja szerint a szabályozás „teljesen nem zárt”. Emellett az indítványozó a Vht. 52. § *d)* pontját az Alkotmány 13. §-ába, valamint az 50. § (1) bekezdésébe is ütközőnek vélte, erre vonatkozó indítványát azonban nem indokolta.

Az indítványozó a Vht. 84. § (1) bekezdését és a 86. § (1) bekezdését (mindkettő az ingófogalás szabályait tartalmazza) azért tartja az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe ütközőnek, mert „a végrehajtnak a lefoglalás során kifejtett tevékenysége nem vizsgálható felül”, a rendelkezések szövegezése nem egyértelmű, a jogok és kötelezettségek pontosan nem tisztáztak.

Az indítványozó továbbá a Vht. 217. § (4) bekezdését (a bíróság a végrehajtási kifogásról soron kívül határoz) is a jogbiztonság követelményébe ütközőnek véli, mert véleménye szerint nem állapítható meg, hogy a bíróság milyen nemperes eljárási szabályokat alkalmazhat.

Végül az indítványozó szerint a Dsz. 22. § (1) bekezdésének második mondata, illetve a (2) és (3) bekezdése a Vht. 307. § (1) bekezdés *h*) pontjában kapott felhatalmazás kereteit túllépi, ezzel kapcsolatban azonban az Alkotmány konkrét rendelkezésének sérelmét nem jelölte meg.

II.

1. Az Alkotmánynak az indítvánnyal érintett rendelkezése:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam.”

2. A Vht.-nak az indítvánnyal támadott rendelkezései:

„47. § (1) A végrehajtási eljárás eredményes lefolytatása érdekében a végrehajtó szükség esetén beszerzi az adós személyének azonosítására szolgáló, továbbá az adós lakóhelyére (tartózkodási helyére), székhelyére, telephelyére, munkahelyére (egyéni vállalkozására), jövedelmére és a végrehajtás alá vonható vagyontárgyaira (ingó, ingatlan vagyon, bankszámla, betét, értékpapír, érdekelttség gazdasági társaságban stb.) vonatkozó adatokat.

(2) A végrehajtó az (1) bekezdésben megjelölt eljárása során megkeresheti az adósról és vagyonára vonatkozó adatokat kezelő hatóságokat, szervezeteket, így különösen a rendőrséget, a gépjárműveket nyilvántartó hatóságot, a személyiadat- és lakcímnnyilvántartó szerveket, okmányirodát, nyugdíjbiztosítási igazgatási szervet, az egészségbiztosítási szervet, adóhatóságot, cégbíróságot, pénzügyi intézményeket, befektetési szolgáltatókat, ingatlanügyi hatóságot, a vízi és légi járművek lajstromát, illetve nyilvántartását vezető szerveket, a távközlési szervezeteket, az ingó jelzálogjogi nyilvántartást (a továbbiakban: zálogjogi nyilvántartás), a közjegyzőket, továbbá a kamarát az adós gazdálkodó szervezetekről vezetett nyilvántartásba történő betekintés céljából.”

„52. § A végrehajtás szünetel, ha

(...)

d) az adósnak nincs lefoglalható vagyontárgya, illetőleg a lefoglalt vagyontárgy értékesítése sikertelen volt (...)”

„54. § (1) A végrehajtást akkor lehet folytatni, ha az 52. §

(...)

d) pontja esetén valószínűsítették, hogy az adósnak van olyan vagyontárgya, amely lefoglalható, illetőleg értékesíthető (...)”

„84. § (1) Ha az adós a végrehajtható okiratban feltüntetett kötelezettségét önként nem teljesítette, a végrehajtó az adós ingóságait foglalmi jegyzőkönyvben összeírja, és ilyen módon lefoglalja.”

„86. § (1) Lefoglalni az adós birtokában, őrzetében lévő vagy más olyan ingóságot lehet, amelyről valószínűsíthető, hogy az adós tulajdonában van.”

„217. § (4) A bíróság a végrehajtási kifogásról soron kívül – szükség esetén a felek meghallgatása után – határoz.”

3. A Dsz.-nek az indítvánnyal támadott rendelkezése:

„21. § (1) A végrehajtó a végrehajtási ügy érdemi vagy ügyviteli befejezésekor, meghatározott cselekmény végrehajtása esetén a cselekmény elvégzését vagy elvégzettetését követően az általa felszámított munkadíjról, költségtérítésről, behajtási jutalékról és az őt esetleg megillető egyéb összegről díjjegyzéket állít ki, amelyet a feleknek, végrehajtási kérelem elkészítése esetén a kérelmezőnek kézbesít. A díjjegyzéknek tartalmaznia kell azt a tájékoztatást, hogy a díjfelszámítás ellen végrehajtási kifogást lehet előterjeszteni.”

4. Az R.-nek az indítvánnyal támadott rendelkezése:

„34. § Befejezett a végrehajtási ügy akkor is (ügyviteli befejezés), ha

(...)

b) a végrehajtás szünetel (...)”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapította, hogy az indítvány ugyanazon jogszabályok tekintetében egyrészt alkotmányjogi panaszt, másrészt utólagos absztrakt normakontroll iránti kérelmet tartalmaz.

1. Az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panaszt vizsgálta meg abban a tekintetben, hogy az megfelel-e az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 48. § (1) és (2) bekezdéseiben meghatározott követelményeknek.

Az Abtv. 48. § (1) bekezdése kimondja: Az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Abtv. 48. § (2) bekezdése szerint alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.

1.1. Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz keretében kizárólag azokat a jogszabályokat vizsgálhatja, amelyeknek a jogerős határozatban történő alkalmazása során

az indítványozó vélt jogséremlere bekövetkezett. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben – a szabályszerűen benyújtott indítvány alapján – kizárólag a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság I.Pkf. 21.047/2006/3. számú végzésében alkalmazott és az indítványozó által támadott jogszabályi rendelkezések – a Vht. 47. § (1) és (2) bekezdései, a 84. § (1) bekezdése, valamint a 86. § (1) bekezdése – alkotmányosságát vizsgálhatta meg.

1.2. Az indítványozó szerint e törvényi rendelkezések az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe ütköznek. A 26/1992. (IV. 30.) AB határozat megállapította, hogy a világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom a normaszöveggel szemben alkotmányos követelmény. A jogbiztonság – amely az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság fontos eleme – megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon [ABH 1992, 135, 142.].

Emellett több határozatában kimondta azt is az Alkotmánybíróság, hogy a normavilágosság sérelme miatt az alkotmányellenesség akkor állapítható meg, ha a szabályozás a jogalkalmazó számára értelmezhetetlen, vagy eltérő értelmezésre ad módot és ennek következtében a norma hatását tekintve kiszámíthatatlan, előre nem látható helyzetet teremt a címzettek számára, illetőleg a normaszöveg túl általános megfogalmazása miatt teret enged a szubjektív, önkényes jogalkalmazásnak [1160/B/1992. AB határozat, ABH 1993, 607, 608.].

A 42/1997. (VII. 1.) AB határozatban az Alkotmánybíróság megállapította, hogy „[a]lkotmányellenessé nyilvánítható az a szabály, amely értelmezhetetlen voltánál fogva teremt jogbizonytalanságot, mert hatását tekintve nem kiszámítható és címzettjei számára előre nem látható” (ABH 1997, 299, 301.). Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom alkotmányos követelményének az indítványozó által megjelölt rendelkezések megfelelnek. A támadott jogszabályi rendelkezések megfelelően értelmezhetők, azok megfelelnek a normavilágossággal szemben támasztott fenti alkotmányossági követelményeknek, ezért nem megalapozottak az indítványozó azon hivatkozásai, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvéből levezetett jogbiztonság követelményét sértik. Emiatt az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt ebben a tekintetben elutasította.

2. Az utólagos normakontroll iránti kérelemmel összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg. Az indítványozó szerint a Vht. 47. § (1) és (2) bekezdései, az 52. § *d*) pontja, az 54. § *d*) pontja, a 84. § (1) bekezdése, a 86. § (1) bekezdése és a 217. § (4) bekezdése, továbbá a Dsz. 21. § (1) bekezdéséből a „vagy ügyviteli” szövegrésze, valamint az R. 34. § *b*) pontja azért ütközik az Alkotmány 2. § (1) bekezdésébe, mert a szabályozás „teljesen nem zárt”, illetve mert a rendelkezések szövegezése nem egyértelmű, a bíróság által alkalmazható jog nem állapítható meg egyértelműen. Az Alkotmánybíróság a jelen határozat 1.3. pontjában kifejtetteket a további támadott

rendelkezések vonatkozásában is irányadónak tekintve megállapította, hogy azok megfelelnek a normavilágossággal szemben támasztott fenti alkotmányossági követelményeknek, így az utólagos normakontroll indítványt is elutasította.

3. Az indítványozó a Vht. 52. § *d*) pontját az Alkotmány 13. §-ába, valamint az 50. § (1) bekezdésébe is ütközőnek véli, erre vonatkozó indítványát azonban nem indokolta. A Dsz. 22. § (1) bekezdésének második mondatával, illetve a (2) és (3) bekezdésével kapcsolatban az Alkotmány konkrét rendelkezésének sérelmét pedig nem jelölte meg.

Az Abtv. 22. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság határozott kérelem alapján jár el, mely kérelemben három feltételnek kell együttesen fennállnia: egyrészt a kérelemnek tartalmaznia kell a sérelmezett jogszabályi rendelkezést, továbbá az Alkotmány érintett szakaszát, valamint azt az indokot, amely alapján az indítványozó az alkotmányosságot fennállónak véli. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a kérelem alapjául szolgáló ok, valamint az Alkotmány megjelölt rendelkezése hiányában az indítvány – a tartalmi követelményeknek meg nem felelő volta miatt – érdemben nem bírálható el, ezért azt az Alkotmánybíróság visszautasítja [18/1993. (III. 19.) AB határozat, ABH 1993, 161, 171.]. Tekintettel arra, hogy az Abtv. 22. § (2) bekezdésében rögzített feltételeknek az Alkotmánybírósághoz benyújtott indítvány azon része, mely a Vht. 52. § *d*) pontjának, illetve a Dsz. 22. § (1) bekezdése második mondatának, valamint a (2) és (3) bekezdésének alkotmányellenességét állította, nem felelt meg, az Alkotmánybíróság azt – mint érdemi vizsgálatra alkalmatlant – visszautasította.

4. Mivel az Alkotmánybíróság a jogszabály alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította, illetve visszautasította, az alkotmányjogi panaszt pedig elutasította, ezért a megsemmisíteni kért rendelkezések konkrét esetben történő alkalmazhatóságának kizárására irányuló indítvány vizsgálatát szintén mellőzte (727/D/2000. AB határozat, ABH 2005, 931, 935–936.).

Budapest, 2009. január 19.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

353/B/2007. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság folyamatban lévő ügyekben alkalmazandó jogszabályok alkotmányellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezések tárgyában meghozta a következő

határozatot:

Az Alkotmánybíróság a villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény 9/A. § (2) bekezdése második fordulatának 2005. november 1. és 2007. december 31. között hatályos szövege, valamint 11. § a) pontjának 2003. január 1. napja és 2007. december 31. között hatályos szövege alkotmányellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezéseket elutasítja.

Indokolás

I.

1. Az indítványozó bíró előadja, hogy álláspontja szerint a villamos energiáról szóló 2001. évi CX. törvény (a továbbiakban: Vet.) 11. § a) pontjában szabályozott fogyasztói panaszok kivizsgálása 2005. november 1.-e előtt, az egyebek között a panaszok elbírálását szabályozó 2004. évi XXIX. törvény 142–143. §-ai értelmében vett panaszoknak minősült. A Vet.-be 2005. november 1. napjával beiktatásra került a 9/A. §. Ennek (2) bekezdése rendelkezik a Magyar Energia Hivatal (a továbbiakban: MEH) eljárási határidejeiről, külön nevesítve második fordulatában a fogyasztói panasszal kapcsolatos eljárásokat. Az indítványozó bíró álláspontja szerint a törvényhozó azzal, hogy a fogyasztói panaszok kivizsgálására vonatkozóan is adott meg a törvény eljárási határidőt, oly módon, hogy azt a többi, a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) hatálya alá tartozó eljárásra vonatkozó eljárási határidőkkel egy rendelkezésben szabályozta, a fogyasztói panaszok kivizsgálását közigazgatási hatósági eljárásnak minősítette. Az indítványozó bíró véleménye szerint a Vet. így beiktatott 9/A. § (2) bekezdésének második fordulata több szempontból is sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdését. A jogbiztonság sérelmét okozza az, hogy „a hatósági jogkört a jogalkotó egy eljárási (ügyintézési) határidő szabályozással adta meg”. A kezdeményező bíró véleménye szerint továbbá ez a szabályozási technika azzal is sérti a jogbiztonságot, hogy „e módosítás egy nem hatósági hatáskörre vonatkozó szabályt »értelmezett át«, mivel a Vet. 11. § a) pontja a Vet. 9/A. § (2) bekezdése miatt egy panasz-eljárást szabályozó rendelkezésből a MEH egy újabb közigazgatási hatósági eljárás útján gyakorlandó hatáskörét nevesítő normává vált.

A kezdeményező bíró álláspontja szerint a Vet. 11. § a) pontja – a Vet. 9/A. § (2) bekezdésének második fordulatával összefüggésben – is sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt jogállamiság részét képező jogbiztonság elvét. A Vet. 11. §-a értelmében ugyanis a MEH a fogyasztóvédelemről szóló törvényben foglaltak figyelembevételével – a fogyasztóvédelmi hatósággal együttműködve – a villamosenergia-ellátás területén meghatározott fogyasztóvédelmi feladatokat lát el, köztük az a) pont alapján „kivizsgálja az elszámolással, számlázással, díjfizetéssel, méréssel, valamint a villamosenergia-ellátás zavaraival kapcsolatos fogyasztói panaszokat”. Az indítványozó bíró kiemeli, hogy a Vet. 9/A. § (2) bekezdésének hivatkozott fordulata következtében a MEH előtt fogyasztói panaszra megindult eljárások hatósági eljárások. A bíró álláspontja szerint a Vet. 11. § a) pontjának szóhasználata, azaz a „kivizsgálja” szó nem minősül elégséges, a jogbiztonságnak megfelelő szintű és pontosságú hatásköri leírás eredményező hatásköri normának, és mint ilyen, sérti a jogbiztonság elvét. Az indítványozó bíró álláspontja szerint a hatásköri szabály „homályossága” miatt párhuzamos hatáskörök is keletkeznek, mivel a Vet. 11. § a) pontja alapján a MEH is eljárhat az alapvetően polgári jogi bíróság elé tartozó polgári jogi – a fogyasztó és a szolgáltató szerződésével kapcsolatos – kérdésekben. A hatóság azonban nem dönt minden polgári jogi kérdésben, ezért a „jogérvényesítést egyszerre két fórum előtt lehet csak lefolytatni.” Az indítványozó jelzi továbbá, hogy a fogyasztótól függ az, hogy melyik fórum előtt indul eljárás, mivel ő dönti el, hogy a MEH-nél él-e fogyasztói panasszal vagy a polgári bíróság előtt indít keresetet. Mivel a polgári bíróságot a MEH e körben hozott határozatai nem kötik, polgári jogi kérdésekben „ugyanazon tárgyban születhetnek polgári bírósági ítéletek is párhuzamosan.” Hivatkozik a kezdeményező a 38/1993. (VI. 11.) AB határozatra is, és elemzi a kérdéses jogszabályhelyek lehetséges alkotmányos értelmezését. Indítványában arra jut, hogy a jogszabályhelyeknek nincsen alkotmányos értelmezési lehetősége. Mindezek miatt a kezdeményező bíró álláspontja szerint a Vet. 9/A. § (2) bekezdés második fordulata és ezzel együttesen a Vet. 11. § a) pontja az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt elv „szelvényjogának” minősülő jogbiztonság sérelmét okozza.

2. A kezdeményező bíró indítványában előadja továbbá azt, hogy a Vet. 11. § a) pontja az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében foglalt alapjogból levezethető „fegyveregyenlőség elvét” is sérti. Álláspontja szerint a helytelen hatásköri szabályozás okozta zavaros helyzet miatt „nem is jogvitáról van szó, a döntéshozó nincs abban a helyzetben, hogy e hatásköri szabályok alapján bármilyen formában jogi hatás kiváltására alkalmas módon helyt adjon valamely panasznak, egy ilyen döntés csak formális értelemben hozható meg, az ennek terhét viselő fél jogorvoslati joga pedig látszólagos.” A kezdeményező bíró ezt az indítványi elemet kifejezetten az Alkotmány 57. § (1) bekezdésére alapozta.

A kezdeményező szerint továbbá az, hogy az áramszolgáltatási szerződésben részes felek – azaz a fogyasztó és a szolgáltató – ugyanabban a kérdésben eltérő szabályok szerint, két különböző fórumon jogosultak érvényesíteni jogukat (a szolgáltató nem fordulhat a MEH-hez), sérti a „fegyveregyenlőség elvét”. Szintén sérelmezi azt, hogy mivel a MEH nem tekinthető független és pártatlan bíróságnak, az „igazságos és nyilvános tárgyalás az egyik fél vonatkozásában nem érvényesülhet.”

Ugyanezen bíró további 6 folyamatban lévő ügyben függesztette fel a per tárgyalását, és a fent ismertetett tartalommal megegyező indítványokkal fordult az Alkotmánybírósághoz.

Az Alkotmánybíróság az indítványokat tartalmi azonosságukra tekintettel az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (ABH 2003, 2065.) 28. § (1) bekezdése alapján egyesítette és egy eljárásban bírálta el.

II.

1. Az Alkotmány indítványokkal érintett rendelkezései:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokrati-
kus jogállam.”

„57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.”

2. A Vet. támadott rendelkezései:

„9/A. § (2) A Hivatal eljárása során az ügyintézés határideje 90 nap, fogyasztói panaszra indult eljárás esetén 60 nap.” (2005. november 1. és 2007. december 31. között hatályos szöveg)

„11. § A Hivatal a fogyasztók érdekeinek érvényesítése érdekében – a fogyasztóvédelemről szóló törvényben foglalt figyelembevételével – a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőséggel és a területi felügyelőségekkel (a továbbiakban: fogyasztóvédelmi felügyelőségek) együttműködve a villamosenergia-ellátás területén az alábbi fogyasztóvédelmi feladatokat látja el:

a) kivizsgálja az elszámolással, számlázással, díjfizetéssel, méréssel, valamint a villamosenergia-ellátás zavaraira vonatkozó fogyasztói panaszokat”. (2003. január 1. és 2007. december 31.-ig hatályos szöveg)

III.

Az indítványok az alábbiak szerint nem megalapozottak.

1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény (a to-

vábbiakban: új Vet.) 183. § a) pontja 2008. január 1-jével hatályon kívül helyezte a Vet. egészségét, beleértve az indítványban támadott szakaszokat is. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint nem hatályos jogszabály alkotmányellenességének vizsgálatára csak kivételesen, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 38. §-ának (1) bekezdése szerinti bírói kezdeményezés és a 48. §-ában szabályozott alkotmányjogi panasz alapján kerülhet sor. Mivel az indítványok bírói kezdeményezések, az Alkotmánybíróság a már hatályon kívül helyezett Vet. támadott szakaszai tekintetében folytatta le az eljárást.

2. Az indítványozó bíró szerint a Vet. 9/A. § (2) bekezdésének második fordulatával megvalósított szabályozási módszer sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdését, mivel „a hatósági jogkört a jogalkotó egy eljárási (ügyintézési) határidő szabályozással adta meg”. Ez a szabályozási technika az indítványozó szerint azért is alkotmánysértő, mert a támadott rendelkezés [Vet. 9/A. § (2) bekezdés második fordulata] beiktatásával egy másik, eddig nem hatósági hatáskörre vonatkozó szabályozás – a Vet. 11. § a) pontja – tartalmában a beiktatott Vet. 9/A. § (2) bekezdésen keresztül hatósági hatáskört leíró szabállyá változik.

Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a jogalkotó széles körű szabadságot élvez a tekintetben, hogy az alkotmányos kereteken belül milyen jogalkotási módszerekkel szabályoz. A 847/B/1996. AB határozatában az Alkotmánybíróság kimondta, hogy a jogalkotónak „az alaptörvény keretei között viszonylag széles körű szabadsága van az alkalmazni kívánt szabályozási technika megválasztásában”. (ABH 1996, 644, 645.)

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a jogalkotó által a jelen helyzetben alkalmazott szabályozási módszer nem ütközik a jogállamiság részét képező jogbiztonság követelményébe. Az, hogy a jogalkotó egy jogszabályi rendelkezés beiktatásával esetlegesen egy másik rendelkezés tartalmát módosítja, nem sérti a jogbiztonságot, amennyiben az érintett szabályok tartalma világos és egyértelmű. A támadott szabályok egyértelmű tartalommal bírnak, így a jogbiztonság sérelme az indítványozó által felvázolt módon nem sérül.

A fentiek alapján az Alkotmánybíróság az indítványt e vonatkozásában elutasította.

3. Az Alkotmánybíróság ezek után megvizsgálta azt az indítványi elemet, amely szerint a Vet. 11. § a) pontja – a Vet. 9/A. § (2) bekezdésének második fordulatára tekintettel – az Alkotmány 2. § (1) bekezdését azért sérti, mert nem egyértelmű a Vet. 11. § a) pontjában foglalt hatásköri szabály, és ezáltal a jogalkalmazók bizonytalan helyzetbe kerülnek, a jog megfelelő alkalmazása lehetetlenné válik számukra. Vizsgálta az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatosan a párhuzamos hatáskörök esetleges fennállásának kérdését is.

3.1. Az Alkotmánybíróság 26/1992. (IV. 30.) AB határozatában elvi érveléssel mutatott rá arra, hogy „a világos, érthető

tő és megfelelően értelmezhető normatartalom a norma-szöveggel szemben alkotmányos követelmény. A jogbiztonság – amely az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság fontos eleme – megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon. Amennyiben a támadott törvényi rendelkezés esetleges bizonytalansága a jogszabály alkalmazása során feloldható, az alkotmányellenesség nem állapítható meg.” (ABH 1992, 135, 142.)

Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az egyes közigazgatási eljárásokra, hatósági ügyekre vonatkozó szabályokat komplex szemlélettel, a különös és az általános szabályokat együttesen vizsgálva kell értelmezni. A bíróság előtt folyamatban lévő ügyek – amelyekkel kapcsolatban a kezdeményező bíró az Alkotmánybírósághoz fordult – mind 2005. november 1. napja után indultak meg, így a Ket. 171. § (1) bekezdése alapján ezekben az ügyekben már a Ket. az irányadó. A Ket. rendelkezéseit figyelembe véve a Vet. 11. § a) pontja alapján egyértelműen megállapítható a MEH hatásköre. A Ket. 88. § (1) bekezdése szerint a hatóság – a hatáskörének keretei között – ellenőrzi a jogszabályban foglalt rendelkezések betartását, valamint a jogerős vagy fellebbezésre való tekintet nélkül végrehajtható hatósági határozatban foglalt teljesítését, azaz hatósági ellenőrzést végez. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Vet. 11. § a) pontja egy, a fogyasztó panasa alapján meginduló hatósági ellenőrzési, fogyasztóvédelmi funkciójú hatáskört hoz létre a MEH számára. A MEH fogyasztói panasz alapján eljárva ellenőrzi, hogy az adott áramszolgáltató betartja-e a vonatkozó jogszabályokban, például a Vet.-ben, illetve a Vet. mindenkor végrehajtási rendeletében foglalt szabályokat. A hatósági ellenőrzés keretein belül vizsgálhatja a MEH a végrehajtási rendelet részét képező villamos energia közüzemi szabályzatban foglalt betartását is.

A Ket. 94. §-a meghatározza a hatósági ellenőrzésből következő, az eljáró hatóságot terhelő feladatokat. Jogszabálysértés észlelése esetén a közigazgatási hatóság – jelen esetben a MEH – felhívja a hatósági eljárás ügyfele, azaz az áramszolgáltató figyelmét a jogszabálysértésre, és a jogkövetkezmények jelzésével egyidejűleg felszólítja annak megszüntetésére, vagy hivatalból megindítja a saját hatáskörébe tartozó eljárást, illetve más hatóság vagy bíróság hatáskörébe tartozó kérdés esetén megfelelő eljárást kezdeményez. A Vet. 11. § a) pontjában meghatározott kivizsgálási kötelezettség tartalma a MEH számára egyértelmű, amennyiben figyelembe veszi a Ket. 88. és 94. §-ait.

Az Alkotmánybíróság ennek alapján az indítvány azon részét, amely az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének sérelmét azon az alapon állította, hogy a Vet. 11. § a) pontja nem felel meg a normavilágosság követelményének, elutasította.

3.2. Az indítványozó bíró álláspontja szerint a „homályos” hatásköri norma azt eredményezi, hogy a MEH eljárhat és el is jár olyan – „polgári jogi” – ügyekben, amelyek az indítványozó bíró szerint bíróság elé tartoznának.

Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a Vet. 11. § a) pontja értelmében a MEH kizárólag az elszámolással, számlázással, díjfizetéssel, méréssel, valamint a villamosenergia-ellátás zavaaraival kapcsolatos fogyasztói panaszokat jogosult – mintegy fogyasztóvédelmi szervként – kivizsgálni. A MEH a Vet. 11. § a) pontjában rögzített hatáskörében a *taxatíve* felsorolt ügyekben benyújtott fogyasztói panaszokat orvosolja hatósági ellenőrzés keretében. A *quasi* fogyasztóvédelmi jelleg egyértelműen következik a Vet. 11. §-ának szövegéből, amely szerint a MEH „a fogyasztók érdekeinek érvényesítése érdekében – a fogyasztóvédelemről szóló törvényben foglaltak figyelembevételével – a fogyasztóvédelmi hatósággal együttműködve a villamosenergia-ellátás területén az alábbi fogyasztóvédelmi feladatokat látja el (...)”.

A Vet. 11. § a) pontja szerinti eljárása keretében a MEH tehát fogyasztóvédelmi ügyekben hoz döntést. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a MEH ezen hatáskörének fogyasztóvédelmi jellegét erősíti az is, hogy az új Vet. 57. § (1) bekezdése alapján a Vet. 11. § a) pontjában nevesített lakossági fogyasztói panasz-fajták esetén már a fogyasztóvédelmi hatóság jár el. Az eljárásra a fogyasztóvédelmi törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. Az új Vet. vonatkozó szakaszai tükrében nyilvánvaló, hogy a lakossági fogyasztói panaszok vonatkozásában korábban a MEH a Vet. 11. § a) pontja alapján fogyasztóvédelmi funkciót töltött be.

A MEH fogyasztóvédelmi funkciójú eljárásától függetlenül mind a szolgáltató, mind a fogyasztó jogosult bármely polgári jogi vonatkozású, szerződésszegéssel, hibás teljesítéssel stb. kapcsolatos ügyben bírósághoz fordulni. A Vet. 11. § a) pontjában nevesített ügyekben is pereskedhet, függetlenül attól, hogy esetleg folyamatban van vagy volt a MEH előtt fogyasztóvédelmi jellegű ügy. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, az, hogy egy üggyel kapcsolatban, annak többféle aspektusára figyelemmel, többféle fórum előtt indul eljárás, nem példa nélküli. Például egy személy indíthat a Gazdasági Versenyhivatal, a fogyasztóvédelmi felügyelőség és a bíróság előtt is eljárást ugyanazon reklám miatt, amennyiben az mind fogyasztóvédelmi, mind versenytilalmi szabályokat sért és egyidejűleg személyiségi jogsérelmet is okoz (pl. 1270/B/1997. AB határozat, ABH 2000, 713, 720.).

A MEH meghatározott fogyasztói panaszok esetén, míg a bíróság bármely, elé terjesztett polgári jogi elbírálást kívánó ügyben jogosult eljárni, függetlenül attól, hogy az ügyben fogyasztóvédelmi funkciójú eljárásra is sor kerül(t), azzal, hogy a bíróság jogerős ítélete mindenkire, így az eljáró közigazgatási hatóságra nézve is kötelező. A „kivizsgálja” szó alkalmazásával tehát a jogalkotó nem okozott jogbizonytalanságot, tekintettel arra, hogy a kétféle, egymás mellett indítható eljárás funkciója eltérő.

Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy a közigazgatási szerv egyedi esetekben való téves határozathozatala nem okozza a hatásköri norma alkotmányellenességét. Ilyen esetekben a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata során van mód a hiba orvoslására.

Az Alkotmánybíróság így az indítványt a hatásköri norma okozta jogbizonytalanságra, ezen keresztül az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének sérelmére alapított indítványi elemet is elutasította.

4. Az Alkotmánybíróság végül megvizsgálta az indítvány azon részét, amely a Vet. 11. § a) pontjának a „fegyveregyenlőség elvébe” ütközését állította.

A kezdeményező bíró szerint „nem is jogvitáról van szó, a döntéshozó [az ítélező bíró] nincs abban a helyzetben, hogy e hatásköri szabályok alapján bármilyen formában jogi hatás kiváltására alkalmas módon helyt adjon valamely panasznak, egy ilyen döntés csak formális értelemben hozható meg, az ennek terhét viselő fél jogorvoslati joga pedig látszólagos.” A kezdeményező bíró álláspontja szerint tehát a jogorvoslati jog kiüresedett, mivel a határozatot hozó szerv hatáskörét leíró norma nem világos, így a határozatot felülvizsgáló bíró sem tudhatja, hogy mit kell vizsgálnia. Az indítvány kizárólag az Alkotmány 57. § (1) bekezdésének sérelmét állította, így az Alkotmánynak a jogorvoslatihoz való jogot nevesítő 57. § (5) bekezdését az Alkotmánybíróság nem vizsgálta.

Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a 39/1997. (VII. 1.) AB határozatban már kiemelte, hogy a „közigazgatási határozatok törvényességének bírói ellenőrzése tehát alkotmányosan nem korlátozódhat a formális jogszerűség vizsgálatára. A közigazgatási perben a bíróság nincs a közigazgatási határozatban megállapított tényálláshoz kötve, és a jogszerűség szempontjából felülbíráhatja a közigazgatási szerv mérlegelését is. (...) Ebből az okból nem csupán az a jogszabály lehet alkotmányellenes, amely kifejezetten kizárja a jogkérdésen túlmenő bírói felülvizsgálatot, vagy annak a közigazgatási mérlegeléssel szemben olyan kevés teret hagy, hogy az ügy megfelelő alkotmányos garanciák közötti érdemi »elbírálásáról« nem beszélhetünk, hanem az olyan jogszabály is, amely az igazgatásnak korlátlan mérlegelési jogot adván semmilyen jogszerűségi mércét nem tartalmaz a bírói döntés számára sem.” (ABH 1997, 263, 272.) A közigazgatási döntések bírói felülvizsgálata tehát akkor valósulhat meg, ha létezik a felülvizsgáló bíróság számára megismerhető, valós jogszerűségi mérce, azaz vannak jogszabályban rögzített hatásköri – esetleg eljárási – szabályok. A jelen esetben a fentiek szerint bemutatottan a Vet. 11. § a) pontja – a Ket. vonatkozó rendelkezéseivel együtt értelmezve – konkrét hatáskört ad a bíróság számára, amely így jogszerűségi mérce ismeretében képes az érdemi felülvizsgálatra, a határozatot szükség esetén hatályon kívül helyezi vagy megváltoztatja.

A MEH-nek Vet.-ben meghatározott hatósági ellenőrzési, fogyasztóvédelmi jellegű hatásköre nem zárja ki azt, hogy a felek, így a fogyasztó és az áramszolgáltató is, bírósághoz forduljanak. Nem áll fenn tehát a kezdeményező bíró által jelzett egyenlőtlenség. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján a Vet. 11. § a) pontjának az Alkotmány 57. § (1) bekezdésébe ütközése megállapítására irányuló indítványt elutasította.

Mivel az indítványban támadott rendelkezések megsemmisítésére nem került sor, a 7.K.31.858/2007. sz. perben, a 7.K.32.480/2007. sz. perben, a 7.K.34.018/2006. sz.

perben, a 7.K.35.235/2007. sz. perben, a 7.K.35.236/2007. sz. perben, a 7.K.35.237/2007. sz. perben és a 7.K.35.253/2007. sz. perben az alkalmazhatóság tekintetében való döntést az Alkotmánybíróság mellőzte.

Budapest, 2009. január 13.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
előadó alkotmánybíró

843/B/2007. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény 66. § (1) bekezdésének az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésébe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság az indítványt egyebekben visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 66. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint az, hogy fegyelmi eljárás nem kezdeményezhető, ha a kezdeményezésére jogosult a tudomására jutástól számított 3 hónap alatt azt nem indítványozta, illetve a fegyelmi vétséget képező magatartás befejezése óta 3 év már eltelt, az

Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésébe ütközik. Ennek indokául azt jelölte meg, hogy az elévüléshez fűződő joghatások nem lehetnek diszkriminatívak, hiszen amíg a bíróság felelősségére az általános elévülési határidő vonatkozik, addig a fegyelmi felelősségnél ez az idő rövidebb. Az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésének sérelme mellett az indítványozó szerint az Alkotmány 2. § (1) bekezdése, a 9. § (1) bekezdése, az 50. § (1) bekezdése, az 57. § (1) és (5) bekezdése, valamint a 70/A. § (3) bekezdése is sérül, ennek azonban indokát sem indítványában, sem kiegészítő indítványában nem jelölte meg.

II.

1. Az Alkotmánynak az indítvánnyal érintett rendelkezése:

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül. (...)”

2. A Bjt.-nek az indítvánnyal támadott rendelkezése:

„66. § (1) Fegyelmi eljárás nem kezdeményezhető, ha a kezdeményezésére jogosult a tudomására jutástól számított 3 hónap alatt azt nem indítványozta, illetve a fegyelmi vétséget képező magatartás befejezése óta 3 év már eltelt.”

III.

1. Az Alkotmánybíróság először a Bjt. 66. § (1) bekezdésének a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközését vizsgálta meg.

Az Alkotmánybíróság az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdését – állandó gyakorlata szerint – a jogegyenlőség általános elvét megfogalmazó alkotmányi követelményként értelmezte. Az Alkotmánybíróság e határozatokban kifejtette, hogy bár az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése szövegszerűen az alapvető jogok tekintetében tiltja a hátrányos megkülönböztetést, a tilalom – ha a megkülönböztetés sérti az emberi méltósághoz való alapvető jogot – kiterjed az egész jogrendszerre. Abban az esetben, ha a megkülönböztetés nem az emberi vagy az alapvető állampolgári jog tekintetében történt, az eltérő szabályozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha az az emberi méltósághoz való jogot sérti. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során ez utóbbi körben akkor ítélte alkotmányellenesnek a jogalanyok közötti megkülönböztetést, ha a jogalkotó önkényesen, ésszerű indok nélkül tett különbséget az azonos szabályozási kör alá vont jogalanyok között [először 9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.].

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában személyek közötti diszkriminációról csak akkor lehet szó, ha a jogalkotó valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos hely-

zetben lévő személyekkel vagy embercsoporttal történt összehasonlításban kezel hátrányosabb módon [először 32/1991. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1991, 146, 161–162.].

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó által hivatkozott, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 324. § (1) bekezdése szerinti általános elévülési idő, valamint a fegyelmi felelősség megállapításának alapjául szolgáló fegyelmi eljárás megindítására nyitva álló határidő két eltérő jogintézményt takar, melyek – mivel a diszkrimináció tilalma csak személyek között merülhet fel – nem hasonlíthatók össze egymással. Ebből következően a kártérítési igények, valamint a bírakkal szemben indítható fegyelmi eljárás tekintetében a hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelme fel sem merülhet, mivel az ebben a viszonylatban nem értelmezhető. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a vonatkozásban elutasította.

2. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének, a 9. § (1) bekezdésének, az 50. § (1) bekezdésének, az 57. § (1) és (5) bekezdésének, valamint a 70/A. § (3) bekezdésének vélt sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 22. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság határozott kérelem alapján jár el, mely kérelemben három feltételnek kell együttesen fennállnia: egyrészt a kérelemnek tartalmaznia kell a sérelmezett jogszabályi rendelkezést, továbbá az Alkotmány érintett szakaszát, valamint azt az indokot, amely alapján az indítványozó az alkotmánysértést fennállónak véli. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a kérelem alapjául szolgáló ok hiányában az indítvány – a tartalmi követelményeknek meg nem felelő volta miatt – érdemben nem bírálható el, ezért azt az Alkotmánybíróság visszautasítja [18/1993. (III. 19.) AB határozat, ABH 1993, 161, 171.].

Az Alkotmánybíróság jelen eljárásában megállapította, hogy az indítványozónak a jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére vonatkozó kérelme indokolás hiányában érdemben nem bírálható el, ezért azt az Alkotmánybíróság visszautasította.

Budapest, 2009. január 13.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

1061/B/2007. AB határozat**A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!**

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény 39. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s**I.**

Az indítványozó a társadalombiztosítás ellátásaira és a magánnyugdíjra jogosultakról, valamint e szolgáltatások fedezetéről szóló 1997. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Tbj.) 39. § (2) bekezdésének megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. A támadott bekezdés 2007. április 1. napjától – megszüntetve az ún. eltartotti jogviszonyt – úgy rendelkezik, hogy „az a belföldi személy, aki nem biztosított és egészségügyi szolgáltatásra a 16. § (1) bekezdésének *a)–p)* és *s)–t)* pontja, valamint a 13. § szerint sem jogosult, köteles havonta a 19. § (4) bekezdésében meghatározott mértékű egészségügyi szolgáltatási járulékot fizetni a minimálbér alapulvételével.” Az indítványozó szerint sérti az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdését és a 70/I. §-át az, hogy az egészségügyi szolgáltatási járulék alapjának nincs felső korlátja, tehát, hogy az eltartó személy a teljes jövedelme után egyszer már köteles volt egészségügyi szolgáltatási járulékot fizetni, és ezen „járulékkal megterhelt és csökkentett jövedelméből a (...) hozzátartozója eltartására fordított rész ismét járulékfizetési kötelezettség alá esik”. Véleménye szerint továbbá a szabályozás hátrányos helyzetbe hozza az említett személyeket azokkal szemben, akiknek jövedelem nélküli eltartottakról nem kell gondoskodniuk, mert többszörös járulékfizetésre kötelezi őket.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései:
„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

„70/I. § Minden természetes személy, jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet köteles jövedelmi és vagyoni viszonyainak megfelelően a közterhekhez hozzájárulni.”

2. A Tbj. támadott, az indítvány elbírálásakor hatályos rendelkezése:

„39. § (2) Az a belföldi személy, aki nem biztosított és egészségügyi szolgáltatásra a 16. § (1) bekezdésének *a)–p)* és *s)–t)* pontja, valamint a 13. § szerint sem jogosult, köteles a 19. § (4) bekezdésében meghatározott egészségügyi szolgáltatási járulékot fizetni.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Tbj.-nek az indítvány által érintett rendelkezései időközben – az egyes adótörvények módosításáról szóló 2007. évi CXXVI. törvény (a továbbiakban: Mód.tv.) rendelkezései nyomán – 2008. január 1. napjától részben megváltoztak. A hatályos szabályok szerint a 39. § (2) bekezdésében meghatározott személy által fizetendő egészségügyi szolgáltatási járulék összege többé nem kötődik a minimálbérhez, havi összege 4350, napi összege pedig 145 forint. [Ez az összeg a Mód.tv. 482. § (2) bekezdése alapján 2009. január 1-jétől a Magyar Köztársaság költségvetéséről szóló törvényben tervezett fogyasztóiár-növekedésnek megfelelő mértékben emelkedik.] Tekintettel arra, hogy ez a módosítás a jogszabályi rendelkezésnek az indítványozó által sérelmezett lényegét nem érintette, tehát ilyen értelemben a régi és az új szabályozás tartalmi azonossága megállapítható volt, az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlatának megfelelően [pl. 335/B/1990. AB végzés, ABH 1990, 261, 262.; 32/2005. (IX. 15.) AB határozat, ABH 2005, 329, 333–334.; 519/B/2003. AB határozat, ABH 2005, 1182, 1184.] – a hatályos szabályozás tekintetében folytatta le az alkotmányossági vizsgálatot.

2. Az Alkotmánybíróság a Tbj. 39. § (2) bekezdését már több alkalommal – az 1371/B/1997. AB határozatában (ABH 1998, 831.), az 1085/B/1998. AB határozatában (ABH 2004, 1288.), illetve a 197/B/2002. AB határozatában (ABH 2007, 1389.) – vizsgálta.

Először ezért abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy jelen kérelem nem minősül-e „ítélt dolognak”. Az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (ABH 2003, 2065.; a továbbiakban: Ügyrend) 31. § *c)* pontja értelmében ugyanis „ítélt dolog” címén az eljárás megszüntetésének van helye, ha az indítvány az Alkotmánybíróság által érdemben már elbírált jogszabállyal azonos jogszabály (jogszabályi rendelkezés) felülvizsgálatára irányul és az indítványozó az Alkotmánynak ugyanarra a §-ára, illetőleg al-

kormányos elvére (értékére) – ezen belül – azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozva kéri az alkotmánysértés megállapítását. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítványban felvetett kérdés akkor *res iudicata*, ha az újabb indítványt ugyanazon jogszabályi rendelkezésre vonatkozóan azonos okból vagy összefüggésben terjesztik elő. (1620/B/1991. AB határozat, ABH 1991, 972, 973.) Ha az újabb indítványt más okra, más alkotmányossági összefüggésre alapítják, az Alkotmánybíróság az újabb indítvány érdemi vizsgálatába bocsátkozik. [35/1997. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1997, 200, 212.; 17/1999. (VI. 11.) AB határozat, ABH 1999, 131, 133.; 5/2002. (II. 22.) AB határozat, ABH 2002, 78, 81.; 37/2004. (X. 15.) AB határozat, ABH 2004, 908, 911.]

Az 1085/B/1998. sz. ügyben az indítványozó más alkotmányos rendelkezés sérelmére hivatkozott, *res iudicata* ezért itt nem áll fenn. Az 1371/B/1997. AB határozatában (ABH 1998, 831.; a továbbiakban: Abh.1.) azonban az Alkotmánybíróság az arányos köztelherviselés alkotmányos elvének érvényesülését is vizsgálta a Tbj. 39. § (2) bekezdése vonatkozásában, a 197/B/2002. AB határozatban (ABH 2007, 1389.; a továbbiakban: Abh.2.) pedig a vizsgálat emellett még a diszkrimináció tilalmára is kiterjedt. Megállapítható ugyanakkor egyrészt, hogy ezen határozatok meghozatalának idején a Tbj. támadott rendelkezése még más szöveggel volt hatályban, másrészt a jelen ügy indítványozója kérelmét más indokra is alapozza, mint amit a korábbi ügyekben az Alkotmánybíróság már elbírált. Ennek megfelelően jelen ügyben *res iudicata* megállapításának és az eljárás megszüntetésének nincs helye. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza azonban, hogy ennek ellenére a korábbi határozataiban kifejtett álláspontját jelen ügyben is irányadónak tartja. Mindezek alapján az indítványt érdemben a következők szerint bírálta el.

3. A társadalombiztosítás (így az annak részét képező egészségbiztosítás is) a kötelező részvétel elve alapján működik. A Tbj. az alapelvek között, a 2. § (1) bekezdésében rögzíti, hogy a társadalombiztosítás a Magyar Köztársaság állampolgárait, illetve – az e törvényben foglalt követelmények teljesítése esetében – a Magyar Köztársaság területén tartózkodó más természetes személyeket felölélt társadalmi kockázatközösség, amelyben törvényben megállapított szabályok szerint a részvétel kötelező. Az Alkotmánybíróság a 772/B/1990. AB határozatában – az Alkotmány 70/E. § (2) bekezdését értelmezve – megállapította, hogy a kötelező társadalombiztosítás és ennek fedezeteként a társadalombiztosítási járulék fizetési kötelezettség az Alkotmánnyal összhangban van (ABH 1991, 519, 521.).

A biztosítottak körét a Tbj. 5. §-a határozza meg, ők azok, akik a 6. § (1) bekezdése alapján valamennyi, a társadalombiztosítás keretében nyújtott – a 14. §-ban meghatározott – ellátás igénybevételére jogosultságot szerezhetnek. A Tbj. az egyes ellátásokra a biztosítottakon kívül jogosultak körét külön is meghatározza. Ahogyan azt az Alkotmánybíróság az Abh.1.-ben is megfogalmazta, a bizto-

sítottak és azok között akik e körön kívül az egyes ellátásokra jogot szereznek, az a különbség, hogy míg a biztosítottak társadalombiztosítási jogviszonya teljes körű, addig az utóbbiak tekintetében a biztosítási jogviszony csak az adott ellátásra terjed ki (ABH 1998, 831, 833.). A Tbj. 16. § (1) bekezdése ennek megfelelően azt sorolja fel, hogy a biztosítottakon kívül egészségügyi szolgáltatásra kik jogosultak. Ebbe a körbe tartoznak azok, akiknek az állam szociális és más, az állami gondoskodás körébe tartozó okból ezt az ellátást garantálja (pl. szociális segélyben, ápolási díjban részesülők, oktatási intézmény nappali tagozatán tanulmányokat folytatók, hajléktalanok stb.). Másrészt azok, akik az egészségügyi ellátások megszerzésére megállapodást kötöttek [16. § (1) bekezdés *p*) pont], illetve akik az egészségügyi szolgáltatási járulék fizetésére a 39. § (2) bekezdése alapján kötelezettek [16. § (1) bekezdés *r*) pont]. A Tbj. rendezi a jogosultsághoz kapcsolódó szolgáltatás fedezetét is. Az első körbe tartozók tekintetében az egészségügyi szolgáltatás költségeit a központi költségvetés a 26. § (5) bekezdésében meghatározott járulékfizetéssel és az egészségügyi hozzájárulás bevételeinek átutalásával biztosítja [39. § (1) bekezdés], a második kör esetében pedig a fizetési kötelezettség megállapodás alapján áll fenn (34–35. §).

A harmadik – jelen ügyben releváns – esetet illetően a törvény azt mondja ki, hogy az a belföldi személy, aki nem biztosított és egészségügyi szolgáltatásra a törvény egyéb rendelkezése alapján sem jogosult, köteles a 19. § (4) bekezdésében meghatározott egészségügyi szolgáltatási járulékot fizetni [39. § (2) bekezdés]. Tehát a Tbj. ezen személyeknek is a törvény erejénél fogva jogosultságot teremt az egészségügyi szolgáltatás igénybevételére, ennek ellentételezéseként viszont egészségügyi szolgáltatási járulék megfizetésének kötelezettségét írja elő.

Az Abh.1.-ben kifejtettek szerint a vázolt törvényi megoldással létrehozott kötelező biztosítás alapján válik teljessé az egészségügyi szolgáltatások igénybevételének állampolgári jogon történő garantálása, amely összhangban van az Alkotmány 70/E. §-ával (ABH 1998, 831, 833.). Az Alkotmánybíróság a 772/B/1990. AB határozatában megállapította, hogy az Alkotmány 70/E. §-ának (1) és (2) bekezdése állami kötelezettségvállalásokat fogalmaz meg, amelynek alapján az állam állampolgári jogon ellátást nyújt, és amelynek ellentételezését jogosult megteremteni. Amennyiben pedig ezt nem alkotmányellenes módon (pl. nem diszkriminatív) teszi meg, akkor az ellentételezés módja nem alkotmányos kérdés. (ABH 1991, 519, 521.)

4. Az Alkotmány 70/I. §-a az állampolgárok közteherviselésére vonatkozik. E rendelkezés azt követeli meg, hogy a közterhek mértéke az adóalanyok fizetési és teherviselési képességeihez igazodjon, számukra ne legyenek gazdaságilag elviselhetetlenek. Az állampolgárok által közteherként megfizetett összegek minden esetben csak az állami feladatok teljesítésével összefüggő költségeket fedezhetnek.

Az Abh.2.-ben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az állam által működtetett társadalombiztosítási rendszer keretében nyújtott ellátásokkal összefüggésben fizetendő hozzájárulások, járulékok is köztehernek minősülnek. Rámutatott, hogy „[a]z Alkotmány nem határozza meg a közteher fogalmát, de az Alkotmánybíróság lényegesnek tartja itt is hangsúlyozni, hogy a közterheknek több típusa létezik, amelyeket különböző jellegük miatt alkotmányos rendelkezésekkel való összeegyeztethetőségük megítélésénél nem lehet azonosan kezelni. Az Alkotmánybíróság gyakorlata köztehernek minősíti mindazt a közcélú fizetési kötelezettséget, amely az állam tevékenységének, intézményei működésének fedezetét szolgálja, vagyis az állam bevétele [821/B/1990. AB határozat, ABH 1997, 234, 238–239.]. Ebből az értelmezésből kiindulva az Alkotmány 70/I. §-a nem zárja ki, hogy az állam az adók mellett más típusú fizetési kötelezettséget (pl. illeték, vám, járulék, hozzájárulás stb.) is előírjon [61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280, 281.]. A közterhekhez tartoznak egyrészt az adók, amelyek meghatározott feltételek fennállása esetén kötelezően teljesítendő, közvetlenül az adóalanynál jelentkező ellenszolgáltatás nélküli pénzbeli szolgáltatások; másrészt azok a díjak, amelyeknél a fizetési kötelezettséget valamely szolgáltatás igénybevétele keletkezteti, végül pedig azok a hozzájárulások, amelyeket függetlenül valamely állam által biztosított szolgáltatás konkrét igénybevételeitől, az adott szolgáltatás rendelkezésre állásért kell fizetni. Ebbe az utóbbi kategóriába tartozik az egészségügyi szolgáltatási járulék is, amely kötelezettség teljesítésével a befizető az egészségügyi ellátásokra szerez jogosultságot, továbbá biztosítási jogviszonyt is keletkeztet, amelyben a részvétel kötelező. Az egészségbiztosítási rendszer működésének költségeit a jogszabály által mindenki számára kötelezően előírt járulékok nem fedezik teljes egészében, a hiányzó pénzeszközt a költségvetés egyéb bevételi forrásaiból pótolják. A százalékos mértékben meghatározott járulékok a szolidaritás elvének megfelelően a nagyobb jövedelemmel rendelkezőkre nagyobb terhet telepítenek, mint a kisebb jövedelműekre, vagy jövedelemmel egyáltalán nem rendelkezőkre; a természetbeni egészségbiztosítási ellátások minősége azonban a befizetett járulék mértékétől független.” (ABH 2007, 1389, 1394–1395.) Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az Abh.2.-ben nem találta alkotmányellenesnek a Tbj. 39. § (2) bekezdésében előírt fizetési kötelezettséget.

Az Alkotmánybíróság ezen álláspontját jelen ügyben is fenntartja. Hangsúlyozza továbbá, hogy önmagában az a tény, hogy a biztosítottal –, illetve más, egészségügyi szolgáltatásra jogosult személlyel – fennálló közeli hozzátartozói és egyben eltartotti kapcsolat egészségügyi szolgáltatás igénybevételére jelenleg már nem jogosít, a Tbj. 39. § (2) bekezdése és az Alkotmány 70/I. §-a összefüggése vonatkozásában nem eredményez ettől eltérő megítélést. Az arányos közteherviselés elvét nem sérti az, hogy az eltartott személyek is kötelesek meghatározott járulékot fizetni, tehát, hogy a számukra nyújtott egészségügyi szolgáltatás költségeit a központi költségvetés nem fedezi teljes egészében.

Az indítványozó azon hivatkozása, hogy amennyiben az eltartó személy teljesíti az eltartottat terhelő fizetési kötelezettséget saját – egészségbiztosítási járulékkal már csökkentett – jövedelméből, akkor ez ismételt járulékfizetési kötelezettséget jelent, nem tekinthető megalapozottnak. A Tbj. alapján a biztosítottat és az eltartottat külön-külön terheli fizetési kötelezettség, amelynek az a megfontolás az alapja, hogy a társadalombiztosítás költségei fedezetéhez – bizonyos kivételekkel – mindenkinek hozzá kell járulnia. Az a tény, hogy adott esetben egy eltartott helyett a róla gondoskodó eltartó fizeti meg a Tbj. 39. § (2) bekezdésében előírt járulékot, semmiképpen nem értelmezhető úgy, hogy a jogalkotó írt elő az eltartó számára többszörös fizetési kötelezettséget.

Az Alkotmánybíróság mindezek alapján úgy ítélte meg, hogy az Alkotmány 70/I. §-ának sérelmére történő indítványozói hivatkozás nem megalapozott, és az indítványt e tekintetben elutasította.

5. Az Alkotmánybíróság ezt követően megvizsgálta, hogy a Tbj. 39. § (2) bekezdése megvalósít-e diszkriminációt. Az indítványozó szerint ugyanis a szabályozás hátrányosan megkülönbözteti azokat a személyeket, akiknek jövedelemmel nem rendelkező eltartott(ak)ról kell gondoskodniuk, mivel őket többszörös járulékfizetésre kötelezi.

Az Alkotmánybíróság e körben is hangsúlyozza: a Tbj. támadott rendelkezése – a társadalombiztosításban való kötelező részvétel elve alapján – azon belföldi személyek egészségügyi szolgáltatási járulék fizetési kötelezettségéről rendelkezik, akik nem biztosítottak és egészségügyi szolgáltatásra a törvény egyéb rendelkezése alapján sem lennének jogosultak. A Tbj. 39. § (4) bekezdése lehetővé teszi ugyan, hogy a járulékfizetést a kötelezett helyett annak hozzájárulásával más személy vagy szerv is teljesítse (ez esetben a járulékfizetés átvállalása az állami adóhatóság jóváhagyásával válik érvényessé), ezt azonban nem teszi kötelezővé. Az indítványozó állításával ellentétben nincs tehát szó arról, hogy a törvény az egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság megszerzését bárki számára csak kétszeres járulékfizetés mellett tenné lehetővé. Önmagában az a tény, hogy a Tbj. 39. § (2) bekezdése alapján fennálló fizetési kötelezettséget adott esetben az érintett személy helyett – rá tekintettel – az őt eltartó közeli hozzátartozó teljesíti, többszörös járulékfizetési kötelezettségnek nem tekinthető: egy adott személy után egészségügyi szolgáltatási járulék fizetésére vonatkozó kötelezettség csak egyszer áll fenn. A jogalkotó nem alkalmaz eltérő szabályokat azokra, akik közeli hozzátartozójukról gondoskodnak, azokkal szemben, akiknek ilyen eltartott személyek nem élnek a háztartásukban, ugyanis a támadott előírás az eltartók fizetési kötelezettségéről egyáltalán nem rendelkezik.

Az Alkotmánybíróság ezért az indítványozó által felhozott indokok alapján a támadott jogszabályhely és az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése között értékelhető alkotmányjogi összefüggést nem talált. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az alkotmányossági összefüggés hiánya

az indítvány elutasítását eredményezi. [698/B/1990. AB határozat, ABH 1991, 716–717.; 35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 201.; 720/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 1005, 1007.; 380/D/1999. AB határozat, ABH 2004, 1306, 1313–1314.]

Az Alkotmánybíróság ezért az indítványt ebben a tekintetben is elutasította.

Budapest, 2009. január 12.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkóvics Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

1083/B/2007. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság az ügyészségi szolgálati viszonyról és az ügyészségi adatkezelésről szóló 1994. évi LXXX. törvény 54. § (1) bekezdése első mondatának az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésébe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság az indítványt egyebekben visszautasítja.

Indokolás

I.

Az indítványozó az ügyészségi szolgálati viszonyról és az ügyészségi adatkezelésről szóló 1994. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: Üsztv.) 54. § (1) bekezdése első

mondata alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint az ügyészekre irányadó azon szabály, miszerint nem folytatható fegyelmi eljárás, ha a fegyelmi vétség felfedezése óta három hónap vagy annak elkövetése óta három év eltelt, előnyben részesíti őket az „általános munkavállalókkal” [akikre a kártérítési követelésre irányadó Ptk. 324. § (1) bekezdése vonatkozik], illetve a közjegyzőkkel szemben, ahol az általános elévülési idő a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény 75. § (1) bekezdése szerint öt év. Az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésének sérelme mellett az indítványozó szerint az Alkotmány 2. § (1) és (2) bekezdése, a 9. § (1) bekezdése, a 32/A. § (1)–(3) bekezdése, az 51. § (1)–(3) bekezdése, az 53. § (4) bekezdése valamint a 70/A. § (3) bekezdése is sérül, ennek azonban indokát sem indítványában, sem kiegészítő indítványában nem jelölte meg.

II.

1. Az Alkotmánynak az indítvánnyal érintett rendelkezése:

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. Az Üsztv.-nek az indítvánnyal támadott rendelkezése:

„54. § (1) Nem folytatható fegyelmi eljárás, ha a fegyelmi vétség felfedezése óta három hónap vagy annak elkövetése óta három év eltelt. (...)”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság először az Üsztv. 54. § (1) bekezdése első mondatának a hátrányos megkülönböztetés tilalmába ütközését vizsgálta meg.

1.1. Az Alkotmánybíróság az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdését – állandó gyakorlata szerint – a jogegyenlőség általános elvét megfogalmazó alkotmányi követelményként értelmezte. Az Alkotmánybíróság e határozatokban kifejtette, hogy bár az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdése szövegszerűen az alapvető jogok tekintetében tiltja a hátrányos megkülönböztetést, a tilalom – ha a megkülönböztetés sérti az emberi méltósághoz való alapvető jogot – kiterjed az egész jogrendszerre. Abban az esetben, ha a megkülönböztetés nem az emberi vagy az alapvető állampolgári jog tekintetében történt, az eltérő szabályozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha az az emberi méltósághoz való jogot sérti. Az Alkotmánybíróság

eddiggi gyakorlata során ez utóbbi körben akkor ítélte alkotmányellenesnek a jogalanyok közötti megkülönböztetést, ha a jogalkotó önkényesen, ésszerű indok nélkül tett különbséget az azonos szabályozási kör alá vont jogalanyok között [először 9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.].

Az Alkotmánybíróság gyakorlatában személyek közötti diszkriminációról csak akkor lehet szó, ha a jogalkotó valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy embercsoporttal történt összehasonlításban kezel hátrányosabb módon [először 32/1991. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1991, 146, 161–162.].

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó által hivatkozott, a munkavállalókkal szembeni kártérítési felelősség érvényesítésére nyitva álló határidő, valamint a fegyelmi felelősség megállapításának alapjául szolgáló fegyelmi eljárás megindítására nyitva álló határidő két eltérő jogintézményt takar, melyek nem hasonlíthatók össze egymással, mivel a hátrányos megkülönböztetés tilalma csak személyek között értelmezhető. Ebből következően a munkavállalókkal szembeni kártérítési igények, valamint az ügyészekkel szemben indítható fegyelmi eljárás tekintetében a hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelme fel sem merülhet. Ezért az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a vonatkozásban elutasította.

1.2. Az ügyészekkel szembeni fegyelmi eljárás kezdeményezésére nyitva álló három éves, és a közjegyzők esetén irányadó öt éves határidő tekintetében az Alkotmánybíróság fentebb ismertetett gyakorlatának megfelelően vizsgálta a hátrányos megkülönböztetés tilalmának az indítványozó által állított sérelmét is.

A közjegyzőkkel kapcsolatban a 108/B/1992. AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „[a] modern jogállamokban a közjegyzőket a törvény közhitelességgel ruhazza fel. A közjegyző – egyebek között az általa szerkesztett és hitelesített közokiratok által – a jogviták megelőzése érdekében végez olyan jogi szolgáltatást, amely tehermentesíti a bíróságokat, az igazságszolgáltatást, de elősegíti a forgalom szabadságát, biztonságát és a szerződési fegyelem erősödését is” (ABH 1994, 523, 525.). A 944/B/1994. AB határozatban az Alkotmánybíróság azt is rögzítette, hogy: „A közjegyzőség az állami igazságszolgáltatás rendszerében foglal helyet” (ABH 1995, 734, 736.).

Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban állást foglalt az ügyvédek és a közjegyzők közötti megkülönböztetés tekintetében is, és kimondta, hogy „alkotmányellenes megkülönböztetés csak akkor állapítható meg, ha összehasonlítható helyzetben lévő személyek között tesz a jogalkotó különbségtételt. (...) A jogászság szakmai végzettség szempontjából ugyan homogén csoportnak tekinthető, azonban számos eltérő jogállású, feladat- és hatáskörű jogi hivatás gyakorlását teszi lehetővé” (ABH 1994, 523, 525–526.). E hivatások feltételrendszerének kialakításakor indokoltan merül fel az igény az eltérő jogi szabályozás kidolgozására.

Az Alkotmánybíróság emellett számos határozatában foglalkozott az ügyészségnek a jogrendszerbeli elhelyezkedésével és feladataival is.

A 3/2004. (II. 17.) AB határozatban kimondta, hogy „[a] legfőbb ügyész és az ügyészség gondoskodik egyrészt a személyek jogainak a védelméről, valamint az alkotmányos rendet, az ország biztonságát és függetlenségét sértő vagy veszélyeztető minden cselekmény következetes üldözéséről. Az ügyészséget a nyomozással összefüggésben különböző jogosítványok illetik meg, az ügyész képviseli a vádat a bírósági eljárásban, és felügyeletet gyakorol a büntetés-végrehajtás törvényessége felett is. Az ügyészség közreműködik a törvények végrehajtásának elősegítésében, az alkotmányos felügyelet ellátásában és abban, hogy mindenki megtartsa a törvényeket; törvénysértés esetén fellép a törvényesség védelmében. Mindezen túlmenően közreműködik abban, hogy a bírósági eljárásban a törvényeket helyesen alkalmazzák, és elősegíti, hogy az állami szervek, a bíróságon kívüli jogalkalmazó szervek, a társadalom valamennyi szervezete, valamint az állampolgárok a jogszabályok rendelkezéseit megtartsák (ügyészi törvényességi felügyelet). Az ügyészség tehát három fő tevékenységi – büntetőjogi, törvényességi (vagy másként közigazgatási jogi) felügyeleti, valamint magánjogi felügyeleti – körben lát el feladatokat” (ABH 2004, 48, 57.). E határozatában az Alkotmánybíróság kimondta azt is, hogy az ügyészséget az igazságszolgáltatás rendszerében az Alkotmányban meghatározott jogok illetik meg és feladatokat köteles ellátni. Az igazságszolgáltatás rendszerén belül elkülönül a vád, a védelem és az ítélezés funkciója. Az ügyészség önálló szervezet, amely – a bíróságokkal szemben – bár nem önálló hatalmi ág, de önálló alkotmányos szervezet (ABH 2004, 48, 58.).

A fent kifejtettekre tekintettel a közjegyzők és az ügyészek – noha mindkét tevékenység folytatása jogi diplomához kötődik – csoportja tehát nem tekinthető azonosnak, nem képeznek közös homogén csoportot, ezért az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében foglalt diszkrimináció tilalmát deklaráló alkotmányi rendelkezés sérelme nem állapítható meg, így az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a tekintetben is elutasította.

2. Az Alkotmány 2. § (1) és (2) bekezdésének, a 9. § (1) bekezdésének, a 32/A. § (1)–(3) bekezdésének, az 51. § (1)–(3) bekezdésének, az 53. § (4) bekezdésének valamint a 70/A. § (3) bekezdésének vélt sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.

Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 22. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság határozott kérelem alapján jár el, mely kérelemben három feltételnek kell együttesen fennállnia: egyrészt a kérelemnek tartalmaznia kell a sérelmezett jogszabályi rendelkezést, továbbá az Alkotmány érintett szakaszát, valamint azt az indokot, amely alapján az indítványozó az alkotmányértést fennállónak véli. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a kérelem alapjául szolgáló ok hiányában az indítvány – a tartalmi követelményeknek

meg nem felelő volta miatt – érdemben nem bírálható el, ezért azt az Alkotmánybíróság visszautasítja [18/1993. (III. 19.) AB határozat, ABH 1993, 161, 171.].

Az Alkotmánybíróság jelen eljárásában megállapította, hogy az indítványozónak a jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére vonatkozó kérelme indokolás hiányában érdemben nem bírálható el, ezért azt az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü határozat (ABH 2003, 2065.) 29. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2009. január 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

1392/B/2007. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 36. § (6) bekezdése, valamint a 78. § (8) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 36. § (6) bekezdése, kiegészítő beadványában pedig a Tpv. 78. § (8) bekezdése alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint az, hogy a Gazdasági Versenyhivatal

(a továbbiakban: GVH) elnöke a Versenytanács elnökével együttesen a GVH jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető közleményt adhat ki, a jogállamiság követelményével ellentétes. Ennek indokaként előadta, hogy a GVH gyakran a közleményekben foglaltakra és nem pedig a jogszabályokra alapítja a határozatait. Állítása szerint a törvénnyel szembeni, illetve azt módosító értelemmel bíró közleményeket a GVH a határozataiban jogszabályokként alkalmazza. Utal arra is, hogy a közlemények közzétételére vonatkozó rendelkezés a Tpv.-ben nem szerepel, ezért „nem lehet tudni, hogy ezek a közlemények – ha hivatalos közlönyben nem, akkor – egyáltalán közzétételre kerülnek-e valahol”. Az indítványozó emellett azt is sérelmezi, hogy a közlemények túllépnek a jogalkalmazási gyakorlat ismertetésén és – például a 2/2003. közlemény a „kőkevény” (*hard core*) versenykorlátozás fogalmával – új anyagi jogi kategóriákat vezetnek be.

II.

1. Az Alkotmánynak az indítvánnyal érintett rendelkezése:

„2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokrati-
kus jogállam.”

2. A Tpv.-nek az indítvánnyal támadott rendelkezései:
„36. § (6) A Gazdasági Versenyhivatal elnöke a Versenytanács elnökével együttesen a Gazdasági Versenyhivatal jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető közleményt adhat ki. A közleménynek kötelező ereje nincs, rendeltetése a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése.”

„78. § (8) A Gazdasági Versenyhivatal a 11. §-ba ütköző, titkolt megállapodások hatékony felderítése érdekében engedékenységi politikát alakíthat ki, amelynek keretében meghatározhatja, hogy milyen elvek alapján, illetve milyen mértékben kerülhet figyelembevételre a jogsértés felderítésében hatékonyan közreműködő jogsértő vállalkozás eljárást segítő együttműködő magatartása a bírság kiszabásáról hozott döntés mérlegelésekor. Az engedékenységi politika feltételeit a 36. § (6) bekezdése szerinti közleményben kell meghatározni.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság számos határozatban vizsgálta a tartalmi szempontból állami irányítás egyéb jogi eszközeinek minősülő, formai szempontból azonban e körön kívül eső aktusok alkotmányosságát.

Legutóbb a 23/2007. (IV. 19.) AB határozatában – melyben az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal által közzétett tájékoztatót vizsgálta – kimondta, hogy „a[z] Alkotmánybíróságnak hosszú ideje következetes gyakorlata szerint az állami irányítás egyéb jogi eszközeinek megíté-

lésénél nem a forma és az elnevezés a meghatározó, hanem az a tartalom, amely alkalmassá teszi arra, hogy az állami irányítás egyéb jogi eszközei közé sorolható jogi iránymutatásként érvényesüljön [először: 60/1992. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1992, 275, 278.]. (...) Az Abtv. [az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény] 1. § b) pontja értelmében az Alkotmánybíróságnak a jogszabály, valamint az állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányellenessége utólagos vizsgálatára van hatásköre. Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában is érdemben elbíráta az olyan állami aktusok alkotmányosságát, amelyek ugyan túlléptek a kibocsátó szerv jogalkotási hatáskörén, azaz érvénytelenek voltak, de a kibocsátó szándéka szerint normakénti követésre tartottak igényt, illetve a gyakorlatban úgy is hatályosultak (ABH 1992, 275.; ABH 1993, 292.). [31/1995. (V. 25.) AB határozat, ABH 1995, 158, 161.]” (ABH 2007, 311, 315.)

Jelen ügyben azonban az indítványozó kizárólag a GVH elnöke és a GVH Versenytanácsa elnöke együttes közleménye kiadásának lehetőségét vélte a jogbiztonságot sértő előírásnak, ezért az Alkotmánybíróság kizárólag a Tpvt. támadott rendelkezéseit vizsgálta.

A Tpvt. támadott rendelkezései természetüket tekintve felhatalmazó rendelkezések. Arra jogosítják fel a GVH elnökét és a GVH Versenytanácsának elnökét, hogy együttesen a jogalkalmazási gyakorlat alapjait ismertető közleményt adjanak ki. E közleményeket sem az Alkotmány, sem a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény (a továbbiakban: Jat.) nem említi, így jogszabálynak, vagy az állami irányítás egyéb jogi eszközének sem minősülnek. Az állami irányítás – alárendelt szervekre vonatkozó – egyéb jogi eszközeire a Jat. vonatkozik, ettől eltérően a – jogalanyokhoz szóló – közleményeket az ágazati törvények (esetünkben a Tpvt.) szabályozzák. Céljuk a GVH jogalkalmazási gyakorlata alapjainak ismertetése, ezen keresztül a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, valamint annak rögzítése, hogy a jogalkalmazó milyen – önmagára nézve kötelező – tartalommal tölti meg a jogszabály rendelkezéseit, összefoglalva a múltban kialakult, illetve a jövőben követni kívánt jogalkalmazási gyakorlatot. Az Európai Unió – az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. és 102. cikke nyomán kialakult – kartellgyakorlatára tekintettel bizonyos tartalmi kérdések (engedékenységi politika, összefonódások megkülönböztetésének szempontjai, bírság összege meghatározásának szempontjai) szintén közlemények útján kerülnek ismertetésre. Az ilyen közlemények a versenyjogban (kartelljogban) gyakran alkalmazott keretnormák tartalmáról (gyakorlati alkalmazásának feltételeiről) adnak tájékoztatást az érintettek számára.

Ezt követően az Alkotmánybíróság a támadott rendelkezések alkotmányosságát vizsgálta meg. Az Alkotmánybíróság számos határozatában értelmezte a jogállamiság elvéből levezetett jogbiztonság követelményét. A 26/1992. (IV. 30.) AB határozatában az Alkotmánybíróság rámutatott arra, hogy a világos, érthető és megfelelően értelmezhető normatartalom a normaszöveggel szemben alkotmányos követelmény. A jogbiztonság – amely az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében deklarált jogállamiság fon-

tos eleme – megköveteli, hogy a jogszabály szövege értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzon. (ABH 1992, 135, 142.)

Az Alkotmánybíróság már több határozatában kimondta azt is, hogy a normavilágosság sérelme miatt az alkotmányellenesség akkor állapítható meg, ha a szabályozás a jogalkalmazó számára értelmezhetetlen, vagy eltérő értelmezésre ad módot és ennek következtében a norma hatását tekintve kiszámíthatatlan, előre nem látható helyzetet teremt a címzettek számára, illetőleg a normaszöveg túl általános megfogalmazása miatt teret enged a szubjektív, önkényes jogalkalmazásnak. [Pl. 1160/B/1992. AB határozat, ABH 1993, 607, 608.; 10/2003. (IV. 3.) AB határozat, ABH 2003, 130, 135–136.; 1063/B/1996. AB határozat, ABH 2005, 722, 725–726.; 381/B/1998. AB határozat, ABH 2005, 766, 769.]

Az Alkotmánybíróság a jogállami jogbiztonság fent kifejtett tartalma alapján megállapította, hogy a támadott rendelkezések nem sértik az Alkotmány 2. § (1) bekezdését.

A Tpvt. 36. § (6) bekezdését az annak módosításáról szóló 2000. évi CXXXVIII. törvény 19. § (3) bekezdése iktatta be. A törvényjavaslatához fűzött miniszteri indoklás szerint is a versenyjogok törekvése: általánosan megfogalmazott és így rugalmasan értelmezhető szabályokkal jelöljék ki a piaci verseny szabadságának határait. Ebből következően nagy szerep hárul a versenyhatóságra és a bíróságokra, amelyek döntéseik révén tartalommal töltik meg a generálklausulák rendelkezéseit. A legtöbb versenyhatóság kibocsáthat olyan közleményeket, amelyekben a jogalanyok számára világossá teszi a versenyjogi keretnormák – saját gyakorlatában értelmezett („élő jogként” követett) – tartalmát. A joggyakorlat alakulását és szempontjait előre jelző közlemények azonban sem a felekre, sem a bíróságokra nézve nem kötelezőek.

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a felhatalmazást tartalmazó jogszabályi rendelkezések alapján a kibocsátott közlemények nem tartalmazhatnak kötelező jogi iránymutatásokat, feladatuk nem más jogalkalmazó szervek tevékenységének egységesítése. Éppen ellenkezőleg, e közlemények – az Európai Unió gyakorlatára tekintettel – az érintett piaci szereplők számára fogalmazznak meg olyan támpontokat, amelyek alapján világossá válik számukra, hogy a versenytanács milyen szempontrendszer alkalmaz határozatának meghozatala során. Pontosán a GVH jogalkalmazási gyakorlata alapjainak széles körű ismertetése lehet alkalmas arra, hogy – a jogbiztonság követelményének érvényesülését fokozva – világossá tegye a jogalanyok számára a versenyhivatali döntések alapjait, valamint jelen esetben azt, hogy milyen elvek alapján, illetve milyen mértékben kerülhet figyelembevételre a jogsértés felderítésében hatékonyan közreműködő jogsértő vállalkozás eljárást segítő együttműködő magatartása a bírság kiszabásáról hozott döntés mérlegelésékor. Ugyaneköz a megállapítások irányadók a Tpvt. 78. § (8) bekezdésére is különös tekintettel arra, hogy maga az Európai Unió szintén *Bizottsági közlemény* keretében (2006/C 298/11) rendelkezik az engedékenységi politikáról, azaz a kartell-

ügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről. Ezen túlmenően amennyiben a konkrét ügyben a sérelmet szenvedett fél úgy véli, hogy a versenyhivatal határozata téves jogértelmezés miatt törvénysértő, lehetősége van azt a rendes bíróság előtt megtámadni, hiszen a közigazgatási szervek jogalkalmazó (jogértelmező) tevékenységét, ezen keresztül a közigazgatási határozatok törvényességét az Alkotmány 50. § (2) bekezdése és az 57. § (1) és (5) bekezdése alapján a bíróságok ellenőrzik.

A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott rendelkezések nem sértik a jogbiztonság követelményét, ezért az indítványt ebben a vonatkozásban elutasította.

2. Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján megvizsgálta azt is, hogy sérti-e a jogbiztonságot az a tény, hogy a GVH közleményei nem kerülnek közzétételre a hivatalos lapban.

E közleményekre nem vonatkozik a jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény IV. fejezete, mely a hivatalos lapokról, azaz a Magyar Közlönyről, valamint a minisztérium és az országos hatáskörű szerv hivatalos lapjáról, illetve azok tartalmáról rendelkezik.

A GVH a hivatalos internetes honlapján (www.gvh.hu) a legszélesebb körű nyilvánosság számára biztosítja az e közleményekhez való térítésmentes hozzáférés lehetőségét. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott rendelkezések nem sértik a jogbiztonság követelményét, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a vonatkozásban is elutasította.

Budapest, 2009. január 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragvova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

1196/B/2008. AB határozat

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány alap-

ján – *Dr. Bragvova András* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény 35. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

Az indítványozó első beadványában a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény (a továbbiakban: Csjt.) 35–43. §-ai alkotmányossági vizsgálatát kérte, mivel azok álláspontja szerint diszkriminatívak és ellentétesek az Alkotmánynak a férfiak és nők egyenjogúságáról, valamint az anyák védelméről szóló előírásaival. A főtitkári tájékoztatást követően benyújtott indítványában az indítványozó határozott kérelmet a Csjt. 35. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére terjesztett elő.

Az indítványozó azt sérelmezte, hogy a kifogásolt rendelkezés szerint gyermeke apjának a külön élő házastársát kell tekinteni, nem pedig a vérszerinti apát. E rendelkezésből eredően a vérszerinti apa hátrányos megkülönböztetését abban látta, hogy e vélelem miatt nem lehet saját gyermekének jogilag is az apja mindaddig, amíg a bíróság a házasságon alapuló apasági vélelmet jogerős határozatával meg nem dönti, ugyanakkor a Csjt. 36. §-a szerint a házasságban nem élő anya esetén az apa teljes hatályú apai elismerő nyilatkozattal magáénak ismerheti el a gyermeket – hosszadalmas, anyagi kihatással is járó – bírósági beavatkozás nélkül. Sérelmezte továbbá, hogy a házasságban élő anya tiltakozni sem tud az ellen, hogy egy „idegen” férfit anyakönyvezzenek a gyermeke apjának, a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat esetén viszont az anyát megkérdezik, hozzájárulása nélkül az apai elismerő nyilatkozat érvénytelen. Szerinte a kifogásolt rendelkezés nem biztosítja azt a védelmet és támogatást, ami egy anyát megilletne, ezért az ellentétben áll az Alkotmány 66. § (1) és (2) bekezdései rendelkezéseivel.

II.

1. Az Alkotmány indítvánnyal érintett rendelkezései: „66. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a férfiak és nők egyenjogúságát minden polgári és politikai, valamint gazdasági, szociális és kulturális jog tekintetében.

(2) A Magyar Köztársaságban az anyáknak a gyermek születése előtt és után külön rendelkezések szerint támogatást és védelmet kell nyújtani.”

„70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.”

2. A Csjt.-nek az indítványban érintett rendelkezései:

„35. § (1) A gyermek apjának azt kell tekinteni, akivel az anya a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő vagy annak legalább egy része alatt házassági kötelékben állott. A házasság érvénytelensége az apaság vélelmét nem érinti.

(2) A vélelmezett fogamzási idő a gyermek születésének napjától visszafelé számított száznyolcvankettedik és háromszázadik nap között eltelt idő, mind a két határnap hozzászámításával. Bizonyítani lehet azonban, hogy a gyermek fogamzása a vélelmezett fogamzási idő előtt vagy után történt.

(3) Ha a nő házasságának megszűnése után újból házasságot kötött, az újabb házasságának fennállása alatt született gyermeke apjának akkor is az újabb férjet kell tekinteni, ha a korábbi házasság megszűnése és a gyermek születése közt háromszáz nap nem telt el. Ha azonban ez a vélelem megdől, a gyermek apjának a korábbi férjet kell tekinteni.

36. § Ha az anya a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő vagy annak egy része alatt nem állott házassági kötelékben, a gyermek apjának kell tekinteni

a) azt a férfit, aki a gyermeket teljes hatályú nyilatkozással magáénak ismerte el, vagy

b) azt, akit a bíróság jogerős ítélettel a gyermek apjának nyilvánított, vagy

c) a jelen törvényben meghatározott feltételek esetén azt, aki a gyermek születése után az anyával házasságot kötött, vagy

d) azt a férfit, aki az anyával külön törvény rendelkezései szerint lefolytatott emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárásban (a továbbiakban: reprodukciós eljárás) vett részt és a származás a reprodukciós eljárás következménye.

37. § (1) A teljes hatályú elismerő nyilatkozat az apaságot egymagában megállapítja.

(2) Az a férfi, akitől a gyermek származik, a fogamzási idő kezdetétől fogva a gyermeket teljes hatályú nyilatkozással a magáénak ismerheti el, ha

a) a törvény értelmében nem kell más férfit a gyermek apjának tekinteni és

b) a gyermek legalább tizenhat évvel fiatalabb, mint a nyilatkozó.

(3) Ilyen elismerő nyilatkozatot csak személyesen lehet tenni. A cselekvőképességében korlátozott személy elismerő nyilatkozata csak akkor érvényes, ha ahhoz törvényes képviselője hozzájárult. Ha a törvényes képviselő tartósan gátolva van, vagy a hozzájárulást nem adja meg, azt a gyámhatóság hozzájárulása pótolhatja.

(4) A nyilatkozat teljes hatályához szükséges az anyának, a kiskorú gyermek törvényes képviselőjének és ha a gyermek a tizennegyedik életévét betöltötte, a gyermeknek a hozzájárulása is. Ha az anya, illetőleg a gyermek nem él, vagy nyilatkozatában tartósan gátolva van, a hozzájárulást a gyámhatóság adja meg.

(5) Az elismerést és a hozzájárulást anyakönyvvezetőnél, bíróságnál, gyámhatóságnál, illetőleg magyar külképviseleti hatóságnál jegyzőkönyvbe kell venni vagy közjegyzői okiratba kell foglalni.

38. § (1) Ha a gyermek apja sem az anya házassági köteleke vagy utólagos házassága, sem teljes hatályú apai elismerés, sem pedig reprodukciós eljárás alapján nem állapítható meg, az apaságot bírósági úton lehet megállapítani. Ha a származás reprodukciós eljárás következménye, nincs helye az apaság bírósági úton történő megállapításának azzal a férfival szemben, aki az eljárás lefolytatásához ivarsejtet vagy embriót adományozott.

(2) A bíróság a gyermek apjának nyilvánítja azt a férfit, aki az anyával a fogamzási időben nemileg érintkezett, és az összes körülmény gondos mérlegelése alapján alaposan következtethető, hogy a gyermek ebből az érintkezésből származik.

(3)

(4) Az apaság bírósági megállapítását maga az apa, a gyermek, a gyermek halála után leszármazója kérheti.”

III.

Az indítvány nem megalapozott.

1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a Csjt. 35. §-a az indítványozó által felvetett összefüggésben sérti-e az Alkotmánynak a diszkrimináció tilalmát kimondó 70/A. § (1) bekezdését.

Az Alkotmánybíróság kialakult gyakorlata szerint az Alkotmány 70/A. §-ában foglalt rendelkezést a jogegyenlőség általános elvét megfogalmazó alkotmányi követelményként értelmezte. Kifejtette, hogy az Alkotmány e rendelkezése az azonos szabályozási körbe vont jogalanyok közötti olyan, alkotmányos indok nélkül tett megkülönböztetést tiltja, amelynek következtében egyes jogalanyok hátrányos helyzetbe kerülnek. Az alkotmányi tilalom első sorban az alkotmányos alapjogok tekintetében tett megkülönböztetésre terjed ki, abban az esetben, ha a megkülönböztetés nem alapvető alkotmányos jog tekintetében történt, az eltérő szabályozás alkotmányellenessége akkor állapítható meg, ha az az emberi méltósághoz való jogot sérti. Az Alkotmánynak ez az általános jogegyenlőségi követelménye arra vonatkozik, hogy az állam, mint közhatalom a jogok és kötelezettségek elosztása során köteles egyenlőként – egyenlő méltóságú személyként – kezelni a jogalanyokat, a jogalkotás során mindegyikük szempontjait azonos körülményekkel, elfogulatlansággal és méltányossággal kell értékelnie. Alkotmányellenesnek akkor minősül a megkülönböztetés, ha a jogalkotó a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó, egymással összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne.

[9/1990. (IV. 25.) AB határozat, ABH 1990, 46, 48.; 21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73, 77–78.; 61/1992. (XI. 20.) AB határozat, ABH 1992, 280, 281–282.; 35/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 197, 203–204.; 39/1999. (XII. 21.) AB határozat, ABH 1999, 325, 342–344.; 37/2002. (IX. 4.) AB határozat, ABH 2002, 230, 241–242.]

A Csjt. 35–39. §-ai határozzák meg azt, hogy kit kell a gyermek apjának tekinteni. A Csjt. az apai jogállást vélelemnek tartja. A jogilag elismert apaság és a biológiai származás ténye nem mindig esik egybe. Joghatások a jogilag elismert apasághoz kötődnek. A jogilag elismert apaság a Csjt. rendelkezései szerint az anya házasságán, a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozaton, az apaság bírói megállapításán és az anya utólagos házasságkötésén, illetőleg reprodukciós eljáráson is alapulhat.

Az apaság vélelmének alapesete Magyarországon is – hasonlóan az államok többségének a gyakorlatához – az anya házasságán alapuló, az anya férje tekintetében fennálló apai vélelem. A házasságban született gyermek esetén az anya férje tekintetében az apai vélelem automatikus joghatású, beálltát egyszerűen a házassági kötelék fennállása alapozza meg. Ez a vélelem megtámadható és megdönthető, azonban a vélelemnek a joghatásai a gyermek érdekében mindaddig fennállnak, amíg az arra jogosultak által indított perben meghozott jogerős ítélet ezt a törvényi vélelmet meg nem dönti.

A nem házasságból született gyermekek családi jogállása rendezésének eltérő szabályai vannak. E szabályok alkalmazásának feltétele, hogy az apai jogállás ne legyen betöltött, vagyis a gyermeknek ne legyen jogilag már elismert apja. Az indítványozó által felhozott teljes hatályú apai elismerő nyilatkozattal is az a férfi, akitől a gyermek származik, akkor élhet, ha a törvény értelmében nem kell más férfit a gyermek apjának tekinteni, és a gyermek legalább tizenhat évvel fiatalabb nála. A teljes hatályú apai elismeréshez az érintett személyes nyilatkozata szükséges, amelyet a hatáskörrel rendelkező igazgatási szerv az anya meghallgatását követően jegyzőkönyvbe foglal.

A Csjt.-nek az indítványozó által sérelmezett és megsemmisíteni kért 35. §-a – amely az anya házasságán alapuló vélelmet állítja fel – tartalma tekintetében megkülönböztetést nem tartalmaz. Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy e rendelkezés mindenkire nézve egységesen állapítja meg, hogy a gyermek apjának azt kell tekinteni, akivel az anya a fogamzási idő kezdetétől a gyermek születéséig eltelt idő vagy annak legalább egy része alatt házassági kötelékben állott, ezért e tekintetben a hátrányos megkülönböztetés fel sem merülhet. Szintén nem állapítható meg diszkrimináció az indítványozó által felvetett összefüggésben, mert az azonos szabályozási körbe tartozó jogalanyok (azok a férfiak, akik a megszületett gyermeket magukénak kívánják elismerni) tekintetében fennálló eltérő szabályozásnak ésszerű indokai vannak. A Magyar Köztársaságban a házasság és a család intézménye alkotmányos védelem alatt áll. A házassági életközösség tipikusan közös gyermekek születését és a családban való felnevelését célozza, ezért okkal vélelmezi a jogalkotó, hogy a házasság jogi fennállása tényleges életközösséget

is jelent. Az életközösség tényleges, végleges megszűnése jellemzően a jogi kapcsolat megszüntetését is eredményezi a válás intézménye útján, amelyre a jogszabály lehetőséget biztosít. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint alkotmányosan indokolható és elfogadható az a szabályozás, amely alapján a házasság jogi kötelékében élő anya esetén külön igazgatási vagy jogi aktus nélkül a törvény erejénél fogva a gyermek apjának az anya férjét kell tekinteni. Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy a gyermekek többsége még ma is házasságban élő szülőktől származik. A házasságon kívül született gyermek esetén házastárs hiányában a házasságon alapuló törvényi vélelem nem áll be, ezért a házasságon kívül született gyermek családi jogállásának rendezésére vonatkozó szabályozás értelemszerűen egyszerűbb, mint az az eljárás, amikor a vélelmezett apaságot előzetesen meg kell dönteni. Emiatt azonban a házasságon alapuló apai vélelmet megállapító törvényi rendelkezés diszkrimináció tilalmát sértő alkotmányellenessége nem állapítható meg. Mindezek figyelembevételével az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a Csjt. 35. §-a az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésének rendelkezését nem sérti, ezért az alkotmányellenesség megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította.

2. Az indítványozó szerint a Csjt. 35. §-a az Alkotmány 66. § (1) és (2) bekezdését is sérti. Az Alkotmány 66. § (1) bekezdése biztosítja a férfiak és nők egyenjogúságát minden polgári és politikai, valamint gazdasági, szociális és kulturális jog tekintetében. Az Alkotmány 66. § (2) bekezdése pedig arról rendelkezik, hogy az anyáknak a gyermek születése előtt és után külön rendelkezések szerint támogatást és védelmet kell nyújtani. E rendelkezések, valamint a Csjt.-nek a házasságon alapuló apai vélelmet meghatározó 35. §-a között alkotmányjogilag értékelhető érdemi összefüggés nem állapítható meg. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az érdemi alkotmányossági összefüggés hiánya az indítvány elutasítását eredményezi. [54/1992. (X. 29.) AB határozat, ABH 1992, 266, 267.; 163/B/1991. AB határozat, ABH 1993, 544, 546.; 141/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 584, 586.; 19/2004. (V. 26.) AB határozat, ABH 2004, 321, 343.] Erre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a részében is elutasította.

Budapest, 2009. január 13.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lenkó Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András alkotmánybíró különvéleménye

Nem értek egyet a határozat rendelkező részével, mert úgy vélem, a Csjt. apasági vélelemről szóló szabályai tekintetében az Alkotmánybíróságnak mulasztást kellett volna megállapítania. Az indítványozó ugyanis a Csjt. apasági vélelemről szóló teljes szabályozásának (35. §–43. §) vizsgálatát kérte az Alkotmánybíróságtól. Indítványában egy helyütt kifejezetten csak a Csjt. 35. §-a tekintetében indítványozta a megsemmisítést, másutt viszont „a Csjt. említett részeit” (vagyis az apasági vélelemre vonatkozó szabályokat összességükben) kérte megvizsgálni és megsemmisíteni. Az Alkotmánybíróság az indítványhoz kapcsolódva, hivatalból jogalkotói mulasztást állapíthatott volna meg. Az Alkotmánybíróság mulasztást általában akkor állapít meg, ha egy jogszabály hiányossága miatt egyes alkotmányos jogok – vagy más alkotmányos normák – nem érvényesülhetnek. Itt erről van szó, mert az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében foglalt diszkrimináció tilalmát és a 66. § (1) bekezdésében rögzített férfiak és nők egyenjogúságának elvét nem érvényesíti hiánytalanul a Csjt. 35. §–43. §-aiban foglalt szabályozás.

A Csjt. rendszerében az apai jogállás betöltésének ötféle keletkeztetési tényállása ismert. Az apaság megállapításánál a Csjt. 35. §-a alapján az anya házasságát kell kiindulópontnak tekinteni, azonban ha a gyermek nem házasságból származik, vagy az apasági vélelmet megdöntötték a Csjt. 36. § a)–d) pontjaiban foglaltak alapján állapítandó meg az apa személye.

A Csjt. 35. §-ában foglaltak akkor alkalmazandók, ha a nő a gyermek fogantatásától születéséig, vagy legalább ezen idő egy részében házassági kötelékben állott. Ha az anya nem házas (hajadon vagy elvált) akkor a 36. § a)–d) pontjai az irányadók. Ezek közül a gyakorlatban a teljes hatályú apai elismerő nyilatkozat tétele a leggyakoribb [Csjt. 36. § a) pont]. E tekintetben a házassági kötelékben élő, illetve a nem házas nők jogi helyzetében jelentős eltérés van: a házas nő gyermeke apjának, a nő beleegyezése nélkül kell a férjet tekinteni, míg a nem házas nő esetében a nő beleegyezése is kell az apai elismerő nyilatkozat teljes hatályához [Csjt. 37. § (4) bekezdés].

Nem vitatva, hogy a gyermek jogainak biztosítása érdekében családi jogállásának rendezése alapvető jelentőséggel bír, nem látom indokoltnak a különbségtételt a házasságban élő, illetve házassági kötelékben nem álló nők között. Alkotmányellenes és indokolatlan ez azért is, mivel a házas nő az apasági vélelmet a Csjt. 43. § (3) bekezdése alapján később sem támadhatja meg, mert erre csak a vélelmezett apa, a gyermek, illetve a gyermek halála esetén leszármazója, ennek hiányában az ügyész jogosult [Csjt. 43. § (3) bekezdés]. Vagyis az apa által megdönthető apasági vélelem a házasságban született gyermekek esetében az anya szempontjából megdönthetetlen vélelem. Az apasági vélelem anya általi megtámadhatatlansága a – Mari-

anne Weber (Ehefrau und Mutter in der Rechtsentwicklung, Tübingen, 1907. 495. skk.) szóhasználatával élve – patriarchális házasságmodell talán utolsó maradványa a magyar családjogban. Ez az egykor volt férfi hatalom maradványa: a nő és férfi közötti egyenlőtlenség itt a férfi jogi hatalmi helyzetét jelenti. A magyar jog ezzel ugyanis a gyermeket mintegy az apa – mint „pater familias” – rendelkezése alatt állónak tekinti, a gyermek anyját pedig az apa gyermekének anyjaként kezeli. A házasságban élő nő a házasságkötéssel a férjet gyermeke apjává tette, s így visszavonhatatlanul elkötelezte magát férje apasága mellett.

Ez komoly gyakorlati kérdés, mivel a KSH adatai szerint Magyarországon (mint Európában másutt is) folyamatosan növekszik a házasságon kívül született gyermekek aránya: 2007-ben a gyermekek 37,5%-a született házasságon kívül. Mindez azt jelenti, hogy az esetek közel 40%-ában a gyermek vér szerinti apja – aki rendszerint az anya élettársa – csak az anya hozzájárulásával válhatott gyermeke jogilag elismert apjává, míg a többi esetben a nő beleegyezése nélkül automatikusan – a férjjel való kapcsolatára tekintet nélkül – a férjet jegyezték be a születési anyakönyvbe a gyermek apjaként.

A Csjt. ismertetett szabályai kétféle diszkriminációt tartalmaznak: egyrészt férfi (férj) és nő (feleség) között tesznek indokolatlan különbséget, mivel a házastársak nem egyenjogúak. A férj a gyermeket a Code civil terminusával élve „megtagadhatja” [„désaveu” (Art. 312.)], az apasági vélelmet megtámadhatja. Ugyanezt azonban a feleség nem teheti meg: a szabályozás az apa személyének megállapítását nem köti a feleség hozzájárulásának megadásához, illetve a feleség az apasági vélelem megdöntésére sem jogosult [Csjt. 43. § (3) bekezdés]. Másrészt a szabályozás diszkriminációt tartalmaz a házasságban élő nők, illetve az abban nem élő nők között, hiszen a házasságban nem élő nő gyermekénél a jogalkotó az apai elismerő nyilatkozat teljes hatályához a nő beleegyezését írja elő, míg a házasságban élő nő gyermeke apjának automatikusan, a nő beleegyezésének kikérése nélkül, a férj tekintendő. Ezért a házasságban élő nő jogi helyzete e tekintetben előnytelegebb, mint a házasságban nem élőé.

A fent leírtak alapján indokoltnak tartottam volna az apasági vélelemre, illetve annak megdöntésére vonatkozó Csjt.-beli szabályok tekintetében alkotmányellenes mulasztás megállapítását, mivel a szabályozás hiányosságai miatt nem biztosítja maradéktalanul férfi és nő, illetve nő és nő egyenjogúságát, sértve ezzel az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében foglalt diszkrimináció tilalmát, valamint az Alkotmány 66. § (1) bekezdése szerinti férfiak és nők egyenjogúságának alkotmányos tételét.

Budapest, 2009. január 13.

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK VÉGZÉSEI**794/B/1998. AB végzés**

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a külföldi székhelyű vállalkozások magyarországi fióktelepeiről és kereskedelmi képviselőiről szóló 1997. évi CXXXII. törvény 17. § (1) bekezdése „védett természeti terület” szövegrésze, a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény 7. § (1) bekezdése, 88. § (4) bekezdése, valamint 88/D. §-ának „védett természeti terület” szövegrésze, a külföldiek magyarországi befektetéseiről szóló 1988. évi XXIV. törvény 19. § a) pontja, továbbá a külföldiek ingatlanszerzéséről szóló 7/1996. (I. 18.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

1. Indítványozó az Alkotmánybíróság előtt utólagos normakontrollra irányuló eljárást kezdeményezett a külföldiek ingatlanszerzésének korlátozásával kapcsolatos jogszabályok alkotmányellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt. Állítása szerint a külföldiek ingatlanszerzésére vonatkozó jogszabályokban szereplő „védett természeti terület” szintagma alkalmazásával a jogalkotó önkényesen, az emberi méltósághoz való általános személyiségi jogot sértő módon zárja ki a külföldieket a védett természeti terület tulajdonának megszerzése köréből, így alkotmányellenesnek véli a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény (a továbbiakban: Tft.) 7. § (1) bekezdését, valamint 88. § (4) bekezdését, továbbá a külföldi székhelyű vállalkozások magyarországi fióktelepeiről és kereskedelmi képviselőiről szóló 1997. évi CXXXII. törvény (a továbbiakban: Ksztv.) 17. § (1) bekezdését, a külföldiek magyarországi befektetéseiről szóló 1988. évi XXIV. törvény (a továbbiakban: Kbtv.) 19. § a) pontját, valamint a külföldiek ingatlanszerzéséről szóló 7/1996. (I. 18.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 1. § (1) bekezdését. Véleménye szerint a fentebb felsorolt jogszabályi rendelkezések sértik az Alkotmány 54. § (1) bekezdését, 70/A. § (1) bekezdését, valamint 8. § (2) bekezdését.

2. Az indítvány benyújtását követően a támadott jogszabályi rendelkezések jelentősen megváltoztak. A Kbtv. 19. § a) pontját a külföldi székhelyű vállalkozások magyarországi fióktelepeiről és kereskedelmi képviselőiről szóló 1997. évi CXXXII. törvény, valamint a külföldiek

magyarországi befektetéseiről szóló 1988. évi XXIV. törvény módosításáról szóló 2003. évi LIV. törvény 25. §-a – 2004. január 1-jével – hatályon kívül helyezte. A Tft.-t a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény módosításáról szóló 2004. évi XXXVI. törvény – a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjával – úgy módosította, hogy a 7. § (1) bekezdésének jelenlegi szövege nem tartalmazza a sérelmezett „védett természeti terület” szövegrészt, továbbá a Tft. 88. §-ának jelenleg hatályos szövege (4) bekezdést nem tartalmaz. A Kr. 1. § (1) bekezdését a külföldiek ingatlanszerzéséről szóló 7/1996. (I. 18.) Korm. rendelet módosításáról szóló 146/2004. (V. 1.) Korm. rendelet 1. §-a – a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló nemzetközi szerződést kihirdető törvény hatálybalépésének napjával – akképpen módosította, hogy a jelenleg hatályos szövegben a sérelmezett „védett természeti terület” szövegrész szintén nem szerepel.

Az Alkotmánybíróság főszabály szerint csak hatályban lévő jogszabály, illetve állami irányítás egyéb jogi eszköze alkotmányosságát vizsgálja. Kivétel ez alól, ha az eljárás az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 38. §-a alapján bírói kezdeményezés, vagy 48. §-a alapján alkotmányjogi panasz tárgyában folyik. A jelen eljárásban előterjesztett indítvány nem tartozik ezek körébe, hanem utólagos normakontrollra irányul. Az Alkotmánybíróság utólagos normakontrollra irányuló vizsgálatát a régi helyébe lépő új szabályozás tekintetében akkor folytatja le, ha az tartalmilag, és a szabályozás szintje tekintetében is a korábbival azonos (1066/B/1995. AB végzés, ABH 1999, 867, 868.; 1314/B/1997. AB végzés, ABH 2001, 1605, 1606.).

Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (ABH 2003, 2065.) 31. § a) pontja alapján a Kbtv. 19. § a) pontja, a Tftv. 7. § (1) bekezdése, és 88. § (4) bekezdése, valamint a Kr. 1. § (1) bekezdése vonatkozásában az eljárást megszüntette.

3. A 2. pontban ismertetett jogszabályváltozások miatt az Alkotmánybíróságnak kizárólag a Tft. 88/D. §-át és a Ksztv. 17. § (1) bekezdését kellett volna vizsgálnia; ezzel kapcsolatban közelebbről, hogy az Alkotmány 70/A. §-ának (1) bekezdésében rögzített diszkrimináció tilalmát sérti-e a védett természeti területek esetében a külföldiek tulajdonszerzésének korlátozása. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban megállapította, hogy a védett természeti terület tulajdonjogának megszerzésére jogosultak köre, a jogszabályok változása miatt, jelentősen módosult: a hatályos szabályozás nem általában véve a külföldiek és a magyar állampolgárok, illetve vállalkozások között

tesz különbséget – ahogyan az indítvány benyújtásakor –, hanem a külföldiek egy meghatározott csoportja és a magyar természetes személyek, illetve vállalkozások között.

Az Alkotmánybíróság a jogszabályváltozásra tekintettel felhívta az indítványozót, hogy nyilatkozzon, fenntartja-e indítványát, illetve kívánja-e módosítani. Az indítványozó válaszában indítványát érdekmúlás miatt visszavonta.

Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 20. §-a alapján az arra jogosult indítványa alapján jár el. Tekintettel az indítvány visszavonására az Alkotmánybíróság a Tft. 88/D. §-a és a Ksztv. 17. § (1) bekezdése alkotmányellenessége megállapítása és megsemmisítése tárgyában kezdeményezett eljárást – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (ABH 2003, 2065.) 31. § d) pontja alapján – megszüntette.

Budapest, 2009. január 6.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

158/B/2000. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány alapján indult eljárásban meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az állam tulajdonában lévő vállalkozói vagyon értékesítéséről szóló 1995. évi XXXIX. törvény módosításáról szóló 1999. évi CXVIII. törvény 10. §-a alkotmányellenességének megállapítására és visszamenőleges hatályú megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

1. Két indítványozó közös beadványban azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az állam tulajdonában

lévő vállalkozói vagyon értékesítéséről szóló 1995. évi XXXIX. törvény (a továbbiakban: Priv.tv.) módosításáról szóló 1999. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Priv.tv.m.) 10. §-ának alkotmányellenességét, és visszamenőleges hatállyal semmisítse meg azt. Álláspontjuk szerint az említett szabály ellentétben áll az Alkotmány 2. §-ának (1) bekezdésével és 13. §-ának (2) bekezdésével.

Az indítványozók előadták, hogy a sportról szóló 1996. évi LXIV. törvény 29. §-a felhatalmazta a Kormányt, hogy hozzon létre a sporttal kapcsolatos állami feladatok ellátására egy közalapítványt, továbbá – megfelelő feltételek esetén – alakítson át egy meglévő alapítványt közalapítvánnyá. Az egyes sportcélú ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezéséről szóló 1996. évi LXV. törvény ezt követően a két közalapítványra ruházta a Sportlétesítmények Vállalat Rt. vonatkozásában az állam tulajdonosi jogainak gyakorlását. 1999-ben a Priv.tv.m. 10. §-a a Priv.tv. mellékletét módosítva a Sportlétesítmények Vállalat Rt.-re vonatkozó tulajdonosi jogok gyakorlását elvonta a közalapítványtól és az ifjúsági és sportminiszterre ruházta.

Az indítványozók az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének sérelmét abban látják, hogy a Priv.tv.m. 10. §-a ellentétes a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 74/B. § (5) bekezdésével. Álláspontjuk szerint összeegyeztethetetlen a jogállamiság kritériumával, hogy két törvényi szabályozás azonos jogviszonyt egymással ellentétesen szabályozzon, vagyis az, hogy a Ptk. hivatkozott, az alapítványi vagyon csökkentést tiltó rendelkezésével szemben a Priv.tv.m. támadott szabálya éppen ezen vagyon elvonását (csökkentését) írja elő.

Érvelésük szerint az a körülmény, hogy a részvények átcsoportosítását a törvény nem nevezi kisajátításnak, azok elvonása vagyoni értékű jogok tulajdoni védelme folytán mégis csak annak tekintendő. Ezért az azonnali teljes kártalanítás előírásának elmaradása az Alkotmány 13. § (2) bekezdésében foglaltak sérelmének tekinthető.

Az indítványozók által sérelmesnek tartott szabály az indítvány benyújtását követően többször változott. A Sportlétesítmények Vállalat Rt.-re vonatkozó tulajdonosi jogokat – a Priv.tv. mellékletének módosításai folytán – 2004. decemberétől a Nemzeti Sporthivatal elnöke, 2006. augusztusától az önkormányzati és területfejlesztési miniszter, majd 2007. január 1-jétől a sportpolitikáért felelős miniszter gyakorolta.

2. Eljárása során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Priv.tv.m. támadott rendelkezése a Priv.tv. mellékletét módosítva, annak részévé vált. Az Alkotmánybíróság – állandó gyakorlatának megfelelően – nem a módosító törvényi rendelkezéseket hatályba léptető, hanem a kifogásolt módosító törvényi rendelkezéseket magába foglaló (inkorporáló) törvény rendelkezéseit, adott esetben a Priv.tv. mellékletét tekinti az alkotmányossági vizsgálat tárgyának. [174/B/1999. AB határozat, ABH 2005, 870, 871.; 8/2003. (III. 14.) AB határozat, ABH 2003, 74, 81.;

51/2004. (XII. 8.) AB határozat, ABH 2004, 679, 683.;
28/2005. (VII. 14.) AB határozat, ABH 2005, 290, 297.]

Az Alkotmánybíróság eljárása során észlelte, hogy a Priv.tv. túlnyomó részét, közte annak mellékletét az állami vagyronról szóló 2007. évi CVI. törvény 58. § (1) bekezdése 2007. szeptember 25. napjával hatályon kívül helyezte, a törvény 59. § (7) bekezdése szerint pedig a Priv.tv. mellékletében felsorolt társasági részesedések a törvény hatálybalépésével a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács tulajdonosi joggyakorlása alá kerülnek.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint hatályon kívül helyezett jogszabály alkotmányossági vizsgálatát csak a konkrét normakontroll két esetében, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 38. § (1) bekezdése szerinti bírói kezdeményezés, és a 48. § szerinti alkotmányjogi panasz alapján folytatja le [lásd: az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (ABH 2003, 2065.; a továbbiakban: Ügyrend) 29. § f) pontját]. Jelen ügyben megállapítható, hogy az indítvány nem alkotmányjogi panasz hatáskörben érkezett, illetve nem is bírói kezdeményezés, továbbá a vizsgálni kért jogszabály az indítvány benyújtását követően hatályát veszítette. Az Ügyrend 31. § a) pontja szerint az Alkotmánybíróság az eljárást megszünteti, ha az indítvány benyújtása után a vizsgálat alá vont jogszabály hatályát veszítette, és ezzel az indítvány tárgytalanná vált.

Jelen ügyben azáltal, hogy az állami vagyronról szóló törvény hivatkozott rendelkezése a – hatályon kívül helyezett – Priv.tv. mellékletében felsorolt társasági részesedéseket generálisan helyezte a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács tulajdonosi joggyakorlása alá, nem maradt hatályban lévő jogszabályi rendelkezés, amely Sportlétesítmények Vállalat Rt.-re vonatkozó tulajdonosi jogok tekintetében vizsgálható lenne.

Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrend hivatkozott szabálya szerint az eljárást megszüntette.

Budapest, 2009. január 6.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragvova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
alkotmánybíró

796/B/2002. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány alapján meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény 75. § (3) és (4) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére, valamint a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény kiegészítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

1. Az Alkotmánybírósághoz beadvány érkezett a választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény (a továbbiakban: Ve.) 75. § (3) és (4) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére. Az indítványozót az Alkotmánybíróság hiánypótlásra hívta fel. Ennek nyomán kiegészített indítványában a Ve.-nek a választási iratok megsemmisítéséről szóló rendelkezéseit tartja alkotmányellenesnek, mert az szerinte az Alkotmány 2., 3., 8., 56., 57., 61., 71., 77. §-aiba ütközik. Az általa kifogásolt rendelkezések megítélése szerint nem illeszkednek a magyar jogrendszerbe, mert a hatalom erőszakos megszerzésének bűncelekményére irányuló 10 éves elévülésnél sokkal rövidebb ideig, 90 napig kell megőrizni a választási iratokat. A kifogásolt szabályozás „sérti az állam polgárainak igazságérzetét”, továbbá egyes elkövetőket jogosulatlan előnyhöz juttat a bizonyítékok törvény által előírt megsemmisítése által. A beadvány előterjesztője az alkotmányellenesség megállapításán túl indítványozza, hogy az Alkotmánybíróság módosítsa a törvényben a választási iratok és a szavazólapok megőrzési idejét és azt 10 évben rögzítse, továbbá a választási jegyzőkönyvek „örök időkre” való megőrzési kötelezettségét.

2. Az indítvány részben érdemi elbírálásra alkalmatlan, részben nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozik.

2.1. Az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 20. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el, a 22. § (2) bekezdése szerint az indítványnak a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölése mellett határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ez azt jelenti, hogy az indítványozónak meg kell jelölnie a jogszabályt és annak azt a rendelkezését, amelyet az Alkotmány valamely konkrét rendelkezésébe ütközőnek tart, továbbá meg kell indokolni, hogy az Alkotmány felhívott rendelkezését a megsemmisíteni kért jogszabály miért és mennyiben sérti. (440/B/1993. AB végzés, ABH 1993, 910.; 346/D/1998, ABH 2003, 1054, 1058.; 6/D/2000. AB végzés, ABH 2005, 1583, 1584.) Az indítvány azonban mindössze felsorolja az Alkotmány egyes rendelkezéseit és a szabályozás igazságtalanságát hangsúlyozza. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a tar-

talmi követelményeknek meg nem felelő volta miatt az indítvány érdemben nem bírálható el. Ezért az Alkotmánybíróság gyakorlatának megfelelően (652/B/1998. AB végzés, ABH 2000, 1062–1064.; 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 298/B/2001. AB végzés, ABH 2004, 2079, 2080.; 477/B/2001. AB végzés, ABH 2001, 1596.) az indítvány alkotmányellenesség megállapítására irányuló részét – mint érdemi vizsgálatra alkalmatlant – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend) 29. § d) pontja alapján visszautasította.

2.2. Az indítvány jelentős részben arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság a Ve.-t milyen tartalmú szabályozással módosítsa, egészítse ki. A Ve. rendelkezéseinek módosítására, kiegészítésére irányuló indítványról az Alkotmánybíróság megállapította, hogy arra sem az Alkotmány 32/A. § (1) és (2) bekezdése, sem az Abtv. 1. §-a vagy az Abtv. 1. § h) pontja alapján megalkotott egyéb törvény alapján nem rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság ezért ezt az indítványt az Ügyrend 29. § b) pontja alkalmazásával – mely szerint az Alkotmánybíróság az indítványt visszautasítja, ha megállapítható, hogy az eljárásra nincs az Alkotmánybíróságnak hatásköre – visszautasította.

Budapest, 2009. január 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragvova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
előadó alkotmánybíró

73/B/2004. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény 8. §-a alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

1. Az Alkotmánybírósághoz érkezett indítványában az indítványozó – egyedi ügyéből kiindulva – a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Bsz.) 8. §-a alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését, illetve „alkotmányos normatartalmának megállapítását” kezdeményezte. Álláspontja szerint a támadott rendelkezés az Alkotmánynak az alapvető jogok védelmét biztosító 8. § (1) bekezdésébe, a bíróság alkotmányos jogállását és feladatait meghatározó 50. § (1)–(3) bekezdéseibe, a tisztességes eljárás követelményét, a jogorvoslathoz való jogot garantáló 57. § (1) és (5) bekezdésébe, a tudomány szabadságát biztosító 70/G. § (2) bekezdésébe ütközik.

Az indítványozó okfejtése szerint a Bsz. 8 §-a alkotmányellenesen biztosítja a törvényhozó számára, hogy meghatározza a bírói útra tartozó ügyeket.

2. Az indítvány érdemi elbírálásra alkalmatlan.

2.1. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben pontosan meghatározta az érdemi elbírálásra alkalmas indítványok minimális tartalmi és formai kellékeit. Számos alkalmossal kimondta, hogy az indítványnak meg kell felelnie az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 22. § (2) bekezdésében meghatározott általános követelményeknek. Abban pontosan meg kell jelölni a támadott rendelkezést, az Alkotmány megfelelő rendelkezését, a kérelem alapjául szolgáló okot (azt, hogy az Alkotmány egyes rendelkezéseit a vitatott jogszabály miért és mennyiben sérti). Határozott kérelmet kell tartalmaznia a vitatott rendelkezés alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére. [összefoglalóan: pl. 31/2007. (V. 30.) AB határozat, ABH 2007, 368, 381–382.]

Az 1405/B/1997. AB határozatban összefoglalóan rámutatott arra is, hogy a jogszabályokat teljes egészükben, vagy általánosságban, jogintézmények lebontására átfogóan irányulóan támadó indítványok érdemi elbírálásra alkalmatlanok (ABH 2006, 1081, 1088.). Az indítványok elbírálásakor töretlenül irányadó az az elv is, hogy „a vizsgálat tárgyát képező egyes rendelkezések alkotmányossága általában értékelhetetlen a jogszabály környezetéből, a szövegösszefüggésekből kiragadva. Az elszigetelt vizsgálat eredménye más összefüggésekbe helyezve érvényét vesztheti. [Így foglalt állást az Alkotmánybíróság a 16/1991. (IV. 20.) AB határozatban, ABH 1991, 58, 60.]” (914/B) 2006 AB határozat, ABH 2007, 2067–2068.)

2.2. Az indítvány a támadott rendelkezések és az Alkotmány megjelölt szakaszai közötti kapcsolatra vonatkozó okfejtést, alkotmányossági szempontú érvelést nem tartalmaz, általánosságban, az összefüggésekből kiragadva támad egy elvi jellegű törvényi rendelkezést.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja azokat az indítványokat, amelyek nem felelnek meg az Abtv. által támasztott követelményeknek (pl. 472/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 630/B/2003. AB végzés, ABH 2004, 2113, 2114.).

A kifejtettekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (ABH 2003, 2065.) 29. § c) pontja alapján az indítványt visszautasította.

Budapest, 2009. január 20.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

220/B/2005. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2001. évi XXXIX. törvény 25. § (1) bekezdésének „és családtagja” szövegrésze, (2) bekezdése, 27. §-a, 29. §-a, valamint 38. §-ának „és családtagja” szövegrésze, továbbá a külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2001. évi XXXIX. törvény végrehajtásáról szóló 170/2001. (IX. 26.) Korm. rendelet 125. §-a, és a külföldiek beutazásával és tartózkodásával kapcsolatos eljárások díjáról szóló 35/2001. (XII. 22.) BM–KüM együttes rendelet 3. § (3) bekezdése a) pontja alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

1. Az indítványozó utólagos normakontrollra irányuló eljárást kezdeményezett az Alkotmánybíróságnál a külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2001. évi XXXIX. törvény (a továbbiakban: Irtv.) 25. § (1) bekezdésének „és családtagja” szövegrésze, (2) bekezdése, 27. §-a, 29. §-a, valamint 38. §-ának „és családtagja” szövegrésze, továbbá a külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2001. évi XXXIX. törvény végrehajtásáról szóló 170/2001. (IX. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 125. §-a, és a külföldiek beutazásával és tartózkodásá-

val kapcsolatos eljárások díjáról szóló 35/2001. (XII. 22.) BM–KüM együttes rendelet (a továbbiakban: R.) 3. § (3) bekezdése a) pontja alkotmányellenességének megállapítása, és megsemmisítése iránt. Véleménye szerint a hivatkozott jogszabályok sértik a diszkrimináció tilalmának alkotmányos elvét [Alkotmány 70/A. § (1) bekezdés], mivel a magyar állampolgárok hozzátartozói számára szigorúbb feltételeket állapítanak meg a tartózkodási engedély megszerzéséhez való jogosultság körében, mint más EGT államok állampolgárai hozzátartozóinak az esetében. A vizsgálni kért jogszabályok, úgy véli, az Alkotmány 15. §-ában foglalt, házasság és család alkotmányos védelmével sem egyeztethetők össze.

2. Az indítványban megjelölt jogszabályi rendelkezéseket időközben hatályon kívül helyezték. Az Irtv. helyébe a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény, a Kr. helyébe a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 114/2007. (V. 24.) Korm. rendelet, az R. helyébe pedig a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek, valamint a harmadik országbeli állampolgárok beutazásával és tartózkodásával kapcsolatos eljárások díjáról szóló 28/2007. (V. 31.) IRM rendelet lépett.

3. Az Alkotmánybíróság a jogszabályváltozásra tekintettel felhívta az indítványozót, hogy nyilatkozzon, fenntartja-e indítványát, illetve kívánja-e módosítani. Az indítványozó válaszában indítványát visszavonta, mivel szerinte az „új idegenrendészeti jogszabályok (...) orvosolták az alkotmányellenes helyzetet”.

Az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény 20. §-a alapján az arra jogosult indítványa alapján jár el. Tekintettel az indítvány visszavonására az Alkotmánybíróság az Irtv. 25. § (1) bekezdésének „és családtagja” szövegrésze, (2) bekezdése, 27. §-a, 29. §-a, valamint 38. §-ának „és családtagja” szövegrésze, a Kr. 125. §-a, továbbá az R. 3. § (3) bekezdésének a) pontja alkotmányellenessége megállapítása és megsemmisítése tárgyában kezdeményezett eljárást – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (ABH 2003, 2065.) 31. § d) pontja alapján – megszüntette.

Budapest, 2009. január 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,   *Dr. Bragyova András s. k.,*
alkotmánybíró   előadó alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,   *Dr. Kiss László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,   *Dr. Lenkovich Barnabás s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,   *Dr. Trócsányi László s. k.,*
alkotmánybíró   alkotmánybíró

175/B/2006. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára irányuló indítvány és alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 11. § (4) bekezdés *b*) pontja, 19. § (3) bekezdésében a „tulajdoni törzslapként” szövegrészből, illetve a 24. § (2) bekezdésében a „társasházanként tulajdoni törzslapon” szövegrészből a „tulajdoni” szó, 46. § második mondata, továbbá az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény végrehajtásáról szóló 109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet 52. § (1) bekezdés első mondatában a „társasház tulajdoni törzslapján” szövegrészből a „tulajdoni” szó alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eljárást megszünteti.

2. Az Alkotmánybíróság az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény 44. § (3) bekezdés második mondata, 47. § (4) bekezdésében az „, e végzése ellen felügyeleti jogkör gyakorlásának nincs helye” szövegrész, 54. § (6) bekezdése, 61/A. §-a, 63. § (2) bekezdés második mondata, 86. § második mondata alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

3. Az Alkotmánybíróság az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény végrehajtásáról szóló 109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet 6. § (1) és (2) bekezdésében, 54. § (1) bekezdésében és 55. § (2) bekezdésében az „eszmei” szövegrész, valamint 52. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

4. Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Bíróság I.K.35762/2006/10. számú permegszüntető végzésével, illetve a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 53.Pf.634.382/2007/5. számú ítéletével összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panaszokat visszautasítja.

5. Az Alkotmánybíróság visszautasítja azt az indítványt, mely arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság hivatalból állapítsa meg, hogy „társasházban a közös tulajdonú építményi- s berendezési részek birtoklása, birtokvédelme, használata s ezekre a rendelkezés csak az alapító okirat szerint illeti a tulajdonostársakat; s belső s külső jogviszonyt nem az ingatlan közigazgatási címe, nem a helyrajzi száma, s nem is a törzslap határozza meg”.

6. Az Alkotmánybíróság visszautasítja azt az indítványt, amely arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság adjon iránymutatást a társasházakról szóló 2003. évi

CXXXIII. törvény 8. § (2) bekezdése és 9. § *e*) pontja értelmezése és alkalmazása vonatkozásában.

7. Az Alkotmánybíróság visszautasítja azt az indítványt, amely arra irányul, hogy az Alkotmánybíróság határozata indokolásában meghatározott jogszabályhelyeket értelmezzen.

I n d o k o l á s**I.**

Az indítványozó 2006. január 4-én kelt, a 80/2006. (XII. 20.) AB határozattal (ABH 2006, 892.) elbírált kérelmetől elkülönített indítványában egyrészt az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Inyvt.) 11. § (4) bekezdés *b*) pontja alkotmányellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt terjesztett elő kérelmet. Ezzel összefüggésben másodlagos és harmadlagos indítvánnyal is élt: kérte „megállapítani, hogy társasház földterület kerülhet nyilvántartásra s harmadlagosan felhívni a törvényhozót e »b« ponti társasháznak a földterülete kerüljön nyilvántartásra”. Az indítványozó másrészt támadta az Inyvt. 24. § (2) bekezdéséből a „tulajdoni” fordulatokat. Ezzel kapcsolatosan a másodlagos indítványa az volt, hogy „a 24. § (2) bek.-t úgy kell meghagyni, hogy a szövege a következő maradjon: »A társasházban a közös földterületet társasházanként törzslapon kell nyilvántartani«. Ha az Alkotmánybíróság kompetenciája hiányában nincs mód erre, akkor a jogalkotót és törvényhozót felhívni a módosítás szükségességére.” Az Alkotmánybíróság főtítkára – 15 napos határidő tűzése mellett – felhívta az indítványozót, hogy jelölje meg, álláspontja szerint mely alkotmányos rendelkezéseket sértik a kifogásolt szabályok.

Az indítványozó több hónap elteltét követően, 2007. január 18-ai beadványában az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 1. § *d*) pontja alapján „alkotmányjogi panaszt” terjesztett elő, s kérte „hivatalból eljárva megállapítani: társasházban a közös tulajdonú építményi- s berendezési részek birtoklása, birtokvédelme, használata s ezekre a rendelkezés csak az alapító okirat szerint illeti a tulajdonostársakat; s a belső s külső jogviszonyt nem az ingatlan közigazgatási címe, nem a helyrajzi száma, s nem is a törzslap határozza meg.” Hivatkozott az Alkotmány 2. § (1) bekezdésére, 8. §-ára, 9. § (1) bekezdésére, 13. § (1) bekezdésére, 50. § (1)–(2) bekezdésére, 57. § (1) és (5) bekezdésére, 59. § (1) bekezdésére, 70/A. § (3) bekezdésére.

Az indítványozó 2007. január 26-án kelt beadványában – az abban foglaltak szerint – pontosította 2006. január 4-i kérelmét, illetve kiterjesztette indítványát. Előadta, hogy „az Inyvt. 11. § (4) bek. *b*) pont felesleges s akadály a jogbiztonságot jobban szolgáló nyilvántartásnak”. Arra az esetre, ha e szabályt az Alkotmánybíróság nem semmisítené meg, úgy fogalmazott, hogy „erre kifejezetten szüksé-

ges alkotmánybírói állásfoglalás az indokolásban, mert azt a hatóság s a polgáris s közigazgatási bíróság respektálni köteles, arra hivatkozni lehet.” Az Inyvtv. 24. § (2) bekezdéséből a „tulajdoni” fordulat alkotmányellenességének megállapításával összefüggésben hivatkozott az Alkotmány 2., 8–9. és 13. §-aira. Ugyanezen alkotmányos rendelkezések alapján kérte megsemmisíteni az Inyvtv. 19. § (3) bekezdésében a „tulajdoni törzslapként” szövegrészből, valamint az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény végrehajtásáról szóló 109/1999. (XII. 29.) FVM rendelet (a továbbiakban: Inyvtv. vhr.) 52. § (1) bekezdésének első mondatában a „társasház tulajdoni törzslapján” szövegrészből a „tulajdoni” szavakat. Indítványa alátámasztásaként hivatkozott azokra az ügyekre, melyekben hatósági és bírósági eljárások voltak folyamatban, s amelyeknek ő közvetlen vagy közvetett érintettje volt. Alkotmánybírói beadványához az említett eljárásokban hozott határozatokat csatolt, és kifogásolta a jogalkalmazó szervek jogszabály-értelmezését, gyakorlatát.

Az indítványozó indítványát további szabályokra is kiterjesztette. Kérte az Inyvtv. 44. § (3) bekezdés második mondata, 46. § második mondata, 47. § (4) bekezdés második mondat öt utolsó szava, 54. § (6) bekezdése, 61/A. §-a, valamint a 63. § (2) bekezdés második mondata alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését. E rendelkezések meghatározott kérdésekben kizárják a felügyeleti jogkör gyakorlását, illetve a jogorvoslati jogot, valamint a törlési kereset megindítására határidőt állapítanak meg. Az Inyvtv. 44. § (3) bekezdés második mondatával, azaz a beadványok rangsorának megváltoztatásáról hozott körzeti földhivatali határozat vonatkozásában a felügyeleti jogkör gyakorlásának kizárásával összefüggésben az indítványozó előadta, hogy „[é]pp a több kontroll, ill. azzal való pusztá fenyegetettség már jogbiztonság növelő, s a kiiktatása sérti az Alkotmány 2., 8., 13., s 50. §§-ait.” Az Inyvtv. 46. § második mondata a beadványok soron kívüli elintézése tárgyában hozott döntés ellen kizárja a jogorvoslatot. Ennek kapcsán az indítványozó kifejtette, hogy „a jogorvoslati jog kiiktatása logikátlan, mert a 2005. évi LXXXIII. tv több módosítása feljogosította a központi közigazgatási szerveknél (felettes szervnél, felügyeleti szervnél) a köztisztviselők a közigazgatási szerv illetékességi területén kívül ellenőrzést végezhesse, addig ezt a lehetőséget vonja meg a felügyeleti jogkör gyakorlótól az elsőfokú szerv irányában.” Az Inyvtv. 47. § (4) bekezdés második mondatában a „felügyeleti jogkör gyakorlásának viszont nincs” fordulat (2007. január 1-jétől hatályos szöveg szerint helyesen: „, e végzése ellen felügyeleti jogkör gyakorlásának nincs helye” szövegrész) az indítványozó szerint szintén az Alkotmány 2., 8., 13., és 50. §-ait sérti, mert logikátlan a felügyeleti jogkör kizárása. Az Inyvtv. 54. § (6) bekezdése, melynek értelmében a jogok bejegyzése, a tények feljegyzése, illetve az ezek törlése iránti eljárás során hozott földhivatali döntés ellen felügyeleti jogkör gyakorlásának nincs helye, álláspontja szerint azért alkotmányellenes, mert csökkenti az igénybe vehető jogorvoslatokat, s úgy nyitja meg a bírósági utat,

hogy sor kerülhetett volna a „közigazgatási szférában való jogorvoslati lehetőség” kimerítésére. Az Inyvtv. 61/A. §-a, mely kizárja az újrafelvételi eljárást és a méltányossági eljárást az ingatlan-nyilvántartási eljárásban, az indítványozó érvelése szerint „az alkotmány behívott jogszabályai szerinti alapjogokat sért”. Utalt emellett arra is, hogy a szabály ellentétes az Alkotmány 70/A. §-ával. Kifejtette, hogy „demokratikus jogállamban az alacsonyabb szintű jogszabály nem ütközhet magasabb szintű jogszabállyal védett alapjogra fennálló anyagi jogszabályba”, s az eljárási szabályoknak alárendelteknek kell lenniük a tulajdonjogot védő anyagi jogszabályoknak. Az Inyvtv. 63. § (2) bekezdésének második mondata szerint a bejegyzéstől számított három év alatt lehet törlési keresetet indítani, ha kézbesítés nem történt. Az indítványozó szerint ez a rendelkezés ugyanolyan indokok alapján alkotmányellenes, mint az Inyvtv. – 80/2006. (XII. 20.) AB határozattal elbírált – 5. § (5) bekezdése.

Az indítványozó részletesen ismertette az Inyvtv., valamint más jogszabályok [a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.), a társasházakról szóló 2003. évi CXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ttv.), az Inyvtv. vhr.] egyéb rendelkezéseinek általa helyesnek vélt értelmezését, illetve ezek egymáshoz való viszonyát. E körben hivatkozott az Alkotmány 59. § (1) bekezdésében foglalt magánlakás sérthetlenségéhez való jog sérelmére is. Kifogásolta, hogy az érintett ügyben az eljáró hatóságok és bíróságok egymásnak ellentmondóan értelmezték és alkalmazták a támadott jogszabályi rendelkezéseket.

Az indítványozó 2007. február 8-án kelt beadványával újra kiegészítette indítványát, s a fentiekben túl kérte az Inyvtv. 86. § második mondatának megsemmisítését. A kifogásolt szabály értelmében a rendezetlen tulajdoni állású ingatlanokkal kapcsolatos változás vezetésére irányuló eljárás engedélyezése tárgyában az ügyfél kérelmére hozott végzés ellen nincs helye felügyeleti jogkör gyakorlásának. Az indítványozó szerint e rendelkezés – az Inyvtv. 44. § (3) bekezdése, 46. §-a, 47. § (4) bekezdése, 54. § (6) bekezdése, 61/A. §-a és a 63. § (2) bekezdése kapcsán kifejtett okokból – sérti az Alkotmány 2. § (1) bekezdését, 8. § (1)–(2) bekezdését, 9. § (1) bekezdését, 13. § (1) bekezdését és 50. § (2) bekezdését.

Korábbi indítványait 2007. február 16-án kelt beadványával az indítványozó ismét kiegészítette. Eszerint a felügyeleti jogkört, fellebbezést vagy kifogást kizáró azon rendelkezések, melyeket előző indítványaiban támadott, sértik a jogbiztonság követelményét, illetve ellentétesek az Alkotmány 57. § (5) bekezdésében foglalt joggal is.

Az indítványozó 2007. március 21-én újabb beadványt nyújtott be az Alkotmánybíróshoz, mely alkotmányjogi-értékelhető indokolást nem tartalmaz. Kérte viszont, hogy ha az Alkotmánybíróshoz a támadott „tulajdoni” fordulatokat nem semmisíti meg, akkor adjon iránymutatást a Ttv. 8. § (2) bekezdése és 9. § e) pontja értelmezésének és alkalmazásának vonatkozásában.

2007. június 11-én kelt beadványával az indítványozó ismét kiegészítette indítványát. Utalva az Abtv. 48. § (1)–(2) bekezdésére, az Inyvtv. 61/A. §-ának, 63. § (2) bekezdés második mondatának és 86. § második mondatának visszamenőleges hatállyal történő megsemmisítésére terjesztett elő kérelmet a Fővárosi Bíróság I.K.35762/2006/10. számú permegszüntető végzésével összefüggően.

Az indítványozó 2007. augusztus 29-i beadványa további kiegészítést tartalmaz. Kérte az Inyvtv. vhr. 6. § (1) és (2) bekezdésében, 54. § (1) bekezdésében és 55. § (2) bekezdésében az „eszmei” szó megsemmisítését. Álláspontja szerint a kifogásolt fordulat következtében az érintett rendelkezések sértik az Alkotmány 8. § (2) bekezdését, 13. § (1) bekezdését, valamint 37. § (3) bekezdését. Utalva a Ptk., az Inyvtv. és a Ttv. rendelkezéseire, előadta, hogy ezek egyike sem tartalmazza az „eszmei” jelzőt, így az Inyvtv. vhr. támadott rendelkezései ellentétesek az említett törvényekkel. Emellett kifogásolta a bíróságok jogértelmezését és joggyakorlatát. Kérte, hogy a megsemmisítésre irányuló indítványa elutasítása esetén is állapítsa meg az Alkotmánybíróság a határozat indokolásában, hogy „az»eszmei« fogalom irreleváns, mert az alapító okirat határozza meg a tulajdonosok jogát, ill. belső jogviszonyát s az érdekelt tulajdonosok közössége a külső jogviszonyt is – függetlenül a törzslaptól, ami regisztrációs irat”.

Újabb, 2008. augusztus 28-án kelt beadványában az indítványozó a 2006. január 4-i indítványában foglalt indokolást visszavonta, de az Inyvtv. vhr. 52. § (2) bekezdésének teljes vagy részleges megsemmisítése vonatkozásában fenntartotta. Ebben az indítványában az Inyvtv. vhr. 52. § (2) bekezdését egészében, illetve abból az „akkor is egy társasház”, illetve „s ha a földrészleten több épület áll és a társasháztulajdon létesítését egy alapító okiratba foglalták” szövegrész megsemmisítését kérte. Az alkotmányellenesség alapjaként az Alkotmány 2. § (1) bekezdésének, 7. § (2) bekezdésének, 13. § (1) bekezdésének és 19. § (2)–(3) bekezdésének sérelmét jelölte meg. Utalt arra, hogy az Inyvtv. vhr. támadott szabálya ellentétes a Ptk. 140. § (1) bekezdésével, 148. § (1) bekezdésével, 149. §-ával és Negyedik Részével, a Ttv. 1. § (1) bekezdésével, 2. § (2) bekezdésével, 5. § (1) bekezdésével, 8. § (2) bekezdésével, 9. § e) pontjával, 63. § (1) bekezdésével, 41. § (3) bekezdésével, végül az Inyvtv. 24. § (1)–(2) bekezdésével. Álláspontja szerint e rendelkezés sérti a normavilágosság követelményét. Az Inyvtv. vhr. 52. § (2) bekezdésének megsemmisítését a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 53.Pf.634.382/2007/5. számú ítéletére „hatályosan” is kérte.

Emellett visszavonta az Inyvtv. 11. § (4) bekezdés b) pontja, 19. § (3) bekezdése, 24. § (2) bekezdése, 46. § (2) bekezdése, valamint az Inyvtv. vhr. 52. § (1) bekezdése vonatkozásában előterjesztett indítványait.

Az indítványozó végül 2008. szeptember 22-én kelt beadványában megismételte az Inyvtv. vhr. 52. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti kérelmét. Egyúttal a Fővárosi Bíróság

I.K.35762/2006/10. számú permegszüntető végzése kapcsán „visszamenőleges normakontroll” kérelmet is előterjesztett, mivel a végzés – az Inyvtv. vhr. 52. § (2) bekezdésének alapján – arra alapozott, hogy csupán egy társasház van, s így a felperes nem rendelkezett perbeli jogképességgel. Úgyszintén kérte a támadott szabály visszamenőleges megsemmisítését a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 53.Pf.634382/2007/5. számú ítéletével összefüggésben.

II.

Az indítvány érdemi elbírálásra alkalmatlan.

1. Az Abtv. 20. §-a szerint az Alkotmánybíróság az arra jogosult indítványa alapján jár el. Mivel az indítványozó az Inyvtv. 11. § (4) bekezdés b) pontja, 24. § (2) bekezdése, 19. § (3) bekezdése, 46. § második mondata, továbbá az Inyvtv. vhr. 52. § (1) bekezdése tekintetében az indítványát visszavonta, az Alkotmánybíróság az eljárást – az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közzétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (a továbbiakban: Ügyrend, ABH 2003, 2065.) 31. § d) pontjára figyelemmel – megszüntette.

2. Az Abtv. 22. § (2) bekezdése értelmében az indítványnak a kérelem alapjául szolgáló ok megjelölése mellett határozott kérelmet kell tartalmaznia. Ez azt jelenti, hogy az indítványozónak meg kell jelölnie nemcsak a jogszabályt, hanem a jogszabálynak azt a konkrét rendelkezését, amelyet az Alkotmánynak ugyancsak valamely konkrét rendelkezésébe ütközőnek tart (440/B/1993. AB végzés, ABH 1993, 910.). Egyúttal elő kell adnia, hogy a kifogásolt jogszabályhelyek meglátása szerint mennyiben és miért sértik a megjelölt alkotmányos rendelkezéseket (472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 494/B/2002. AB végzés, ABH 2002, 1783–1784.). Az Alkotmánybíróság visszautasítja az indítványt, ha az indítványozó nem támasztja alá összefüggően, érdemi vizsgálatra alkalmas érvekkel a megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezések és az Alkotmány megjelölt rendelkezései között fennálló alkotmányjogilag értékelhető összefüggéseket, illetve nem jelöli meg, hogy az alkotmányellenesség milyen indokok alapján áll fenn. (477/B/2001. AB végzés, ABH 2005, 1596.)

Jelen ügyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványokban foglalt érvelés alkotmányjogilag értékelhető összefüggést nem tárt fel a támadott rendelkezések és a megjelölt alkotmányos §-ok között. Az indítványozó alapvetően a megjelölt konkrét ügyek kapcsán felmerült jogértelmezési problémák miatt fordult az Alkotmánybírósághoz. Az ügyekben eljáró hatóságok és bíróságok jogalkalmazása vonatkozásában kérte a kifogásolt jogszabályok alkotmányellenességének megállapítását és megsemmisítését, illetve helyes tartalmuk megállapítását.

A felhozott indokok nem arra vonatkoznak, hogy a támadott rendelkezések mennyiben sértik az Alkotmány megjelölt §-ait, hanem hogy az indítványozó álláspontja szerint az érintett szabályokat – más jogszabályokkal való összevetésben – miként kell értelmezni.

A jogszabályok konkrét ügyekben történő értelmezése és alkalmazása nem alkotmánybírói, hanem rendes bírósági feladat- és hatáskör. A bíróságok jogalkalmazását és jogértelmezését az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja és bírálhatja felül [44/1991. (VII. 28.) AB határozat, ABH 1991, 428, 433.], a bírósági jogértelmezést az Alkotmánybíróság nem helyettesítheti a sajátjával.

A fentiekre tekintettel az indítványozó által előterjesztett kérelmek egyrészt hiányosak, illetve egyébként érdemben nem bírálhatók el, másrészt elbírálásuk nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Ezért az Alkotmánybíróság az Inyvtv. 44. § (3) bekezdés második mondata, 47. § (4) bekezdésében az „, e végzése ellen felügyeleti jogkör gyakorlásának nincs helye” szövegrész, 54. § (6) bekezdése, 61/A. §-a, 63. § (2) bekezdés második mondata, 86. § második mondata, illetve az Inyvtv. vhr. 6. § (1) és (2) bekezdésében, 54. § (1) bekezdésében és 55. § (2) bekezdésében az „eszmei” szövegrész és 52. § (2) bekezdése alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt az Ügyrend 29. § b) és d) pontja alapján visszautasította.

3. Az Alkotmánybíróság – a ma is irányadó – 35/1991. (VI. 20.) AB határozatában megállapította, hogy az Abtv. 1. §-a, továbbá az Alkotmánybíróság hatáskörét megállapító egyéb törvényi rendelkezések alapján az Alkotmánybíróságnak önálló jogszabályértelmezési eljárásra hatásköre nincs, kivéve az Alkotmány értelmezésére vonatkozó hatáskörét (ABH 1991, 175, 176.). Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróságnak az Abtv. szerint a bírói, jogalkalmazási gyakorlat alkotmányosságának a vizsgálatára nincs hatásköre, az Alkotmánybíróság az egységes jogalkalmazás kialakítására nem hozhat jogértelmező döntést, mert ezzel a Legfelsőbb Bíróság hatáskörét vonná el. Az Alkotmánybíróság jogszabály-értelmezést csak a hatáskörébe tartozó kérdés vizsgálatával összefüggésben végezhet. [57/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 272, 276.] Az Alkotmánybíróság – hatáskör hiányában – nem bírálhat el érdemben olyan indítványt, mely csak látszólag irányul valamely jogszabályhely alkotmányellenességének megállapítására, valójában azonban az érintett rendelkezés helyes és a bíróságokra irányadó értelmezésének megállapítására tartalmaz kérelmet. Ezért az Alkotmánybíróság az Ügyrend 29. § b) pontja alapján visszautasította azt az – „alkotmányjogi panasz”-nak nevezett – indítványt, amely arra irányul, hogy Alkotmánybíróság hivatalból állapítsa meg: „társasházban a közös tulajdonú építményi- s berendezési részek birtoklása, birtokvédelme, használata s ezekre a rendelkezés csak az alapító okirat szerint illeti a tulajdonostársakat; s belső s külső jogviszonyt nem az ingatlan közigazgatási címe, nem a helyrajzi száma, s nem is a törzslap határozza meg”. Szintén visszautasította az Alkotmánybíróság azt az indítványt, melyben az indítványozó azt kérte, hogy Alkotmánybi-

róság adjon iránymutatást a Ttv. 8. § (2) bekezdése és 9. § e) pontja értelmezése és alkalmazása vonatkozásában, illetve határozata indokolásában meghatározott jogszabályhelyeket értelmezzen.

4. Az indítványozó több esetben hivatkozott az Abtv. 48. §-ában szabályozott alkotmányjogi panasz intézményére. Az egyik esetben a Fővárosi Bíróság 1.K.35762/2006/10. számú permegszüntető végzésével összefüggésben kérte az Inyvtv. 61/A. §-ának, 63. § (2) bekezdés második mondatának és 86. § második mondatának visszamenőleges hatályú megsemmisítését. Egy másik kérelmében pedig a Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 53.Pf.634.382/2007/5. számú ítéletére kiható hatállyal kérte az Inyvtv. vhr. 52. § (2) bekezdése megsemmisítését.

Az Abtv. 48. § (1)–(2) bekezdése értelmében az Alkotmányban biztosított jogainak megsértése miatt alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz az, akinek a jogsérelme az alkotmányellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be, és egyéb jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, illetőleg más jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az alkotmányjogi panaszt a jogerős határozat kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani.

A Fővárosi Bíróság 1.K.35762/2006/10. számú permegszüntető végzésével összefüggésben előterjesztett alkotmányjogi panasz tekintetében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az nem felel meg a fenti törvényi feltételeknek, mivel nem került sor a jogorvoslati jog (fellebbezés) kimerítésére, illetve a bíróság a megtámadott törvényi rendelkezéseket az adott végzésben nem alkalmazta. Erre – valamint az indítvány fent említett hiányosságaira – tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 29. § d) és e) pontja alapján visszautasította.

A Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság 53.Pf.634.382/2007/5. számú ítélete alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz szintén nem alkalmas az érdemi elbírálásra, mert a támadott jogszabályi rendelkezést a jogerős ítéletben a bíróság nem alkalmazta, illetve az indítvány – hiányosságai miatt – érdemi elbírálásra alkalmatlan. Emiatt az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 29. § e) pontjára tekintettel visszautasította.

Budapest, 2009. január 27.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovic Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Trócsányi László s. k.,
előadó alkotmánybíró

1395/B/2007. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos megállapítására és megsemmisítésére, valamint az Alkotmány módosításával összefüggő alkotmánybírói javaslattétel kezdeményezésre irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

1. Az Alkotmánybíróság a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 70/A. §-át érintő, az Alkotmánybíróság által kezdeményezendő módosító „javaslattételre” irányuló indítványt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a doppingellenes tevékenység szabályairól szóló 55/2004. (III. 31.) Korm. rendelet alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére, irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

1.1. Az Alkotmánybírósághoz érkezett indítványában az indítványozó kifejtette azon álláspontját, mely szerint a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 70/A. §-ában szereplő „faj” szó tudománytalan és korszerűtlen. A tájékoztatást követően tudomásul vette, hogy az Alkotmány rendelkezéseinek vizsgálata nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe; kezdeményezte azonban, hogy a testület az indítványban kifejtett okból éljen megfelelő „javaslattétellel” az Országgyűlés felé.

1.2. Ugyanezen indítványában az indítványozó a doppingellenes tevékenység szabályairól szóló 55/2004. (III. 31.) Korm. rendeletet (a továbbiakban: Korm. R.) is támadta. Úgy vélte, hogy az „több passzusában és megfogalmazásában is sérti a Magyar Köztársaság Alkotmánya szövegét és szellemiségét.” Konkrétan hivatkozott az alapvető jogok törvényi szintű korlátozhatóságát előíró 8. § (1)–(2) bekezdésére, az emberi méltósághoz való jogot rögzítő 54. § (1) bekezdésére, az 57. § (2)–(3) és (5) bekezdésében garantált ártatlanság védelmére, a védelemhez, illetve a jogorvosláthoz való jogra, továbbá az 59. § (1) bekezdése szerinti jóhírnévhez és személyes adatok védelméhez való jogra. A Korm. R.-re vonatkozóan – az alkotmányos összefüggések konkretizálása nélkül – a jogszabály széljegyzetelt példányán fogalmazott meg kritikai észrevételeket és következtetéseket, amelyek szabályozás szakmai, technikai hiányosságaira, nem megfelelő szóhasználatára, nyelvtani pontatlanságára, magyartalanságára vonatkoztak. Hiánypótlást követően is fenntartotta a rendelet egészének, illetve általánosságban, több „passzusának” alkotmányosértő voltára irányuló álláspontját. A

Korm. R. néhány rendelkezését ugyan külön kiemelte, de az érdemi indokolásban az alkotmányellenességet főként ezeknek a büntetőeljáráshoz való viszonyára alapozta.

2. Az indítvány érdemi elbírálásra alkalmatlan.

2.1. Az Abtv. 1. §-a pontosan meghatározza az Alkotmánybíróság hatáskörét. Az Alkotmány tekintetében az 1. § g) pontja annak értelmezésére ad felhatalmazást a testület számára, arra azonban nem, hogy az alaptörvény rendelkezéseit bármilyen módon minősítse, illetve módosítsa bármilyen formában kezdeményezze [részletesen: pl. 23/1994. (IV. 29.) AB végzés, ABH 1994, 375, 376.; 1260/B/1997. AB határozat, ABH 1998, 816, 818–819.]. Ennek következtében az Alkotmánybíróság – az Ügyrend 29. § b) pontja alapján – az indítványnak az erre vonatkozó részét visszautasította.

2.2. Az Alkotmánybíróság több határozatában kimondta, hogy az indítványnak meg kell felelnie az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 22. § (2) bekezdésében meghatározott általános követelményeknek. Meg kell jelölnie a támadott rendelkezést, az Alkotmány megfelelő rendelkezését, a kérelem alapjául szolgáló okot, továbbá határozott kérelmet kell tartalmaznia a vitatott rendelkezés alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére [összefoglalóan: pl. 31/2007. (V. 30.) AB határozat, ABH 2007, 368, 381–382.].

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja azokat az indítványokat, amelyek nem felelnek meg az Abtv. által támasztott követelményeknek (pl. 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 630/B/2003. AB végzés, ABH 2004, 2113, 2114.). Az 1405/B/1997. AB határozatban összefoglalóan rámutatott arra is, hogy a jogszabályokat teljes egészükben, vagy általánosságban, jogintézmények lebontására átfogóan irányulóan támadó indítványok érdemi elbírálásra alkalmatlanok (ABH 2006, 1081, 1088.). A testület töretlenül követi azt az elvet is, hogy „a vizsgálat tárgyát képező egyes rendelkezések alkotmányossága általában értékelhetetlen a jogszabály környezetéből, a szövegösszefüggésekből kiragadva. Az elszigetelt vizsgálat eredménye más összefüggésekbe helyezve érvényét vesztheti. [Így foglalt állást az Alkotmánybíróság a 16/1991. (IV. 20.) AB határozatban, ABH 1991, 58, 60.]” (914/B) 2006 AB határozat, ABH 2007, 2067, 2068.)

2.3. Az indítványozó alkotmányos érvelést nem tartalmazó kritikai észrevételek formájában kezdeményezte a Korm. R. egészének vizsgálatát. Az egyes rendelkezések kapcsán esetenként felhívott alkotmányi rendelkezések és a „különösen” támadott rendelkezések között összefüggést úgyszintén nem teremtett; a Korm. R. szövegezését, illetve több szakaszának különböző bekezdéseit, vagy azon belül a jogalkotó által használt egyes kifejezéseket, elszigetelten támadta. Az alkotmányellenességet végső soron arra alapozta, hogy a doppingvizsgálat itt rögzített

technikai szabályai nem állnak összhangban a büntetőeljárásban követett rendelkezésekkel és elvekkel.

A kifejtettekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 29. § *d)* pontja alapján az indítványt ebben a részében visszautasította.

Budapest, 2009. január 20.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

1054/B/2008. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára, nemzetközi szerződésbe ütközésére és mulasztás megállapítására irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

Az Alkotmánybíróság a Magyar Köztársaság ügyészségéről szóló 1972. évi V. törvény 22. § (1)–(2) bekezdése, 25. § (1)–(2) bekezdése, valamint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 78. § (3) bekezdése, 169. § (2) bekezdés *b)* pontja, (3) bekezdése, 170. § (1) és (3) bekezdése, illetve a 174. § (1) bekezdés *a)–b)* pontja alkotmányellenességének vizsgálatára, nemzetközi szerződésbe ütközésére, illetve e rendelkezésekkel összefüggésben alkotmányellenes mulasztás megállapítására irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

1. Az Alkotmánybírósághoz érkezett indítványában az indítványozó a Magyar Köztársaság ügyészségéről szóló 1972. évi V. törvény (a továbbiakban: Ütv.) 22. § (1)–(2) bekezdése, 25. § (1)–(2) bekezdése, valamint a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) 78. § (3) bekezdése, 169. § (2) bekezdés *b)* pontja, (3) bekezdése 170. § (1) és (3) bekezdése, illetve

174. § (1) bekezdés *a)–b)* pontja alkotmányellenességének vizsgálatát, valamint – tartalmilag – mulasztás megállapítását kezdeményezte. Az indítványból kikövetkeztethetően a támadott rendelkezéseket az Alkotmánynak a jogállamiságra vonatkozó 2. § (1) bekezdése, a hatalomgyakorlás módját tartalmazó 2. § (2) bekezdése, a hatalom erőszakos megszerzésére vagy kizárólagos birtoklására vonatkozó 2. § (3) bekezdésébe, az alapvető jogok védelmét biztosító 8. § (1) bekezdésébe, az ügyészség alkotmányos jogállását és feladatait meghatározó 51. § (1)–(3) bekezdésébe, a tisztességes eljárás követelményét, a jogorvoslatihoz való jogot garantáló 57. § (1) és (5) bekezdésébe, a petícióhoz való jogról rendelkező 64. §-ába, valamint a diszkrimináció tilalmára vonatkozó 70/A. §-a, továbbá az Alkotmány és az Alkotmányos jogszabályok kötelező erejét rögzítő 77. § (2) bekezdésébe ütközőnek véli. Az Alkotmány 7. § (1) bekezdésének felhívása mellett hivatkozott továbbá arra, hogy az Ütv. és a Be. megjelölt szabályai sértik az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény 1. cikkét, 6. cikkének 1. bekezdését, illetve 17. cikkét. Mindemellett indítványozta azt is, hogy a jogalkotó „megfelelő szakasz[okat]” iktasson a „hatályon kívül helyez[ett]” rendelkezések helyébe.

Az indítványozó – egyedi ügyéből kiindulva – lényegében a büntetőeljárás nyomozási és ügyészségi szakaszára irányadó jogorvoslati rendet támadja.

2. Az indítvány érdemi elbírálásra alkalmatlan.

2.1. Az Alkotmánybíróság már számos határozatában foglalkozott az érdemi elbírálásra alkalmas indítványok minimális tartalmi és formai kellékeivel. Több ízben kimondta, hogy az indítványnak meg kell felelnie az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 22. § (2) bekezdésében meghatározott általános követelményeknek. Pontosán meg kell jelölnie a támadott rendelkezést, az Alkotmány megfelelő rendelkezését, a kérelem alapjául szolgáló okot (azt, hogy az Alkotmány egyes rendelkezéseit a vitatott jogszabály miatt és mennyiben sérti). Mindemellett határozott kérelmet kell tartalmaznia a vitatott rendelkezés alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére. [összefoglalóan: pl. 31/2007. (V. 30.) AB határozat, ABH 2007, 368, 381–82.]

Az 1405/B/1997. AB határozatban összefoglalóan rámutatott továbbá arra, hogy a jogszabályokat teljes egészükben, vagy általánosságban, jogintézmények lebontására átfogóan irányulóan támadó indítványok érdemi elbírálásra alkalmatlanok (ABH 2006, 1081, 1088.). Az indítványok elbírálásakor töretlenül irányadó az az elv is, hogy „a vizsgálat tárgyát képező egyes rendelkezések alkotmányossága általában értékelhetetlen a jogszabály környezetéből, a szövegösszefüggésekből kiragadva. Az elszigetelt vizsgálat eredménye más összefüggésekbe helyezve érvényét vesztheti. [Így foglalt állást az Alkotmánybíróság a

16/1991. (IV. 20.) AB határozatban, ABH 1991, 58, 60.]” (914/B/2006. AB határozat, ABH 2007, 2067, 2068.)

2.2. Az indítványozó jelen esetben általánosságban kifogásolta azt, hogy nincs kellő jogorvoslat arra az esetre, ha az ügyészség a munkáját nem elég hatékonyan, vagy nem a „legjobb szaktudásának” megfelelően végzi. Az indítvány a támadott rendelkezések és az Alkotmány felhívott szakaszai közötti kapcsolatra nem mutatott rá, az alkotmányjogi összefüggésekre vonatkozóan semmilyen okfejtést nem tartalmaz.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja azokat az indítványokat, amelyek nem felelnek meg az Abtv. által támasztott követelményeknek (pl. 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 630/B/2003. AB végzés, ABH 2004, 2113, 2114.).

Az Abtv. 21. § (3) bekezdése megállapítja azon lehetséges indítványozók körét, akik az Abtv. 44. §-a szerint valamely jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezhetik. Az indítványozó nem tartozik az itt felsoroltak közé, ilyen indítvány előterjesztésére tehát nem jogosult.

A kifejtettre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közléséről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (ABH 2003, 2065.) 29. § c) pontja alapján az indítványt visszautasította.

Budapest, 2009. január 20.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

1127/B/2008. AB végzés

Az Alkotmánybíróság jogszabály alkotmányellenességének utólagos vizsgálatára, nemzetközi szerződésbe ütközésére és mulasztás megállapítására irányuló indítvány tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t :

1. Az Alkotmánybíróság a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény 3. §-a. 9. §-a,

10. §-a és 13. § (1)–(2) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatára, nemzetközi szerződésbe ütközésére, illetve e rendelkezésekkel összefüggésben alkotmányellenes mulasztás megállapítására irányuló indítványt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 13. § (1) bekezdés e) pontja alkotmányellenességének vizsgálatára, nemzetközi szerződésbe ütközésére, illetve e rendelkezésekkel összefüggésben alkotmányellenes mulasztás megállapítására irányuló indítványt visszautasítja.

Indokolás

1. Az Alkotmánybírósághoz érkezett indítványában az indítványozó a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Bsz.) 3. §-a, 9. §-a, 10. §-a és 13. § (1)–(2) bekezdése alkotmányellenességének vizsgálatát, valamint – tartalmilag – mulasztás megállapítását kezdeményezte. Az indítványból megállapíthatóan a támadott rendelkezéseket az Alkotmánynak a jogállamiság klauzuláját tartalmazó 2. § (1) bekezdésébe, a hatalom gyakorlásának módját körülíró 2. § (2) bekezdésébe, a hatalom erőszakos megszerzésére vagy kizárólagos birtoklására vonatkozó 2. § (3) bekezdésébe, az alapvető jogok védelmét biztosító 8. § (1) bekezdésébe, a bíróság alkotmányos jogállását és feladatait meghatározó 50. § (1) és (3) bekezdésébe, a tisztességes eljárás követelményét, a jogorvoslathoz való jogot garantáló 57. § (1) és (5) bekezdésébe, a petícihoz való jogról rendelkező 64. §-ába, a diszkrimináció tilalmára vonatkozó 70/A. §-a, valamint az Alkotmány és az alkotmányos jogszabályok kötelező erejét rögzítő 77. § (2) bekezdésébe ütközőnek véli. Az Alkotmány 7. § (1) bekezdésének felhívása mellett hivatkozott továbbá arra, hogy a Bsz. megjelölt szabályai sértik az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 6. cikkének 1. bekezdését, illetve a 13. és 14. cikkét, valamint a 17. cikkét. Mindemellett indítványozta azt is, hogy a jogalkotó „megfelelő szakasz[okat]” iktasson a „hatályon kívül helyez[ett]” rendelkezések helyébe.

Ugyanezen alkotmányi és egyezményi rendelkezésekre hivatkozással támadta a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 13. § (1) bekezdés e) pontját is.

Az indítványozó – egyedi ügyéből kiindulva – azt kifogásolta, hogy a Bsz. és a Pp. vitatott normái fellazítják a bírói függetlenséget. Álláspontja szerint a döntés meghozatalakor a bíró csak az Alkotmánynak és a jogszabályoknak lehet alárendelve, a bírói meggyőződést a döntési folyamatból ki kell rekeszteni. Általánosságban kifogásolta továbbá a rendes és rendkívüli perorvoslatokra irányadó jogrendet.

2. Az indítvány érdemi elbírálásra alkalmatlan.

2.1. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben pontosan meghatározta az érdemi elbírálásra alkalmas indítványok minimális tartalmi és formai kellékeit. Számos alkalommal kimondta, hogy az indítványnak meg kell felelnie az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 22. § (2) bekezdésében meghatározott általános követelményeknek. Abban pontosan meg kell jelölni a támadott rendelkezést, az Alkotmány megfelelő rendelkezését, a kérelem alapjául szolgáló okot (azt, hogy az Alkotmány egyes rendelkezéseit a vitatott jogszabály miért és mennyiben sérti). Határozott kérelmet kell tartalmaznia a vitatott rendelkezés alkotmányellenességének megállapítására és megsemmisítésére. [összefoglalóan: pl. 31/2007. (V. 30.) AB határozat, ABH 2007, 368, 381–382.].

Az 1405/B/1997. AB határozatban összefoglalóan rámutatott arra is, hogy a jogszabályokat teljes egészükben, vagy általánosságban, jogintézmények lebontására átfogóan irányulóan támadó indítványok érdemi elbírálásra alkalmatlanok (ABH 2006, 1081, 1088.). Az indítványok elbírálásakor töretlenül irányadó az az elv is, hogy „a vizsgálat tárgyát képező egyes rendelkezések alkotmányossága általában értékelhetetlen a jogszabály környezetéből, a szövegösszefüggésekből kiragadva. Az elszigetelt vizsgálat eredménye más összefüggésekbe helyezve érvényét vesztheti. [Így foglalt állást az Alkotmánybíróság a 16/1991. (IV. 20.) AB határozatban, ABH 1991, 58, 60.]” (914/B) 2006 AB határozat, ABH 2007, 2067–2068.)

2.2. Az indítványozó a bírák jogállást meghatározó Bsz. rendelkezéseiből kiindulva azt kifogásolta, hogy a döntési folyamatnak eleme lehet a – jogszabályok alapján kialakult – bírói meggyőződés. Arra is csupán általánosságban utalt, hogy a jogorvoslatra vonatkozó szabályozás nem biztosít az állampolgárok számára megfelelő jogvédelmet. A támadott rendelkezések és az Alkotmány megjelölt szakaszai közötti kapcsolatra vonatkozó okfejtést,

alkotmányossági szempontú érvelést az indítvány nem tartalmaz.

A Pp. rendelkezéseivel összefüggésben azt vetette fel, hogy a bírói meggyőződésnek, mint az ítélkezési folyamat elemének elismerése gátolja az elfogultsági kifogás érvényesítését.

Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint érdemi vizsgálat nélkül visszautasítja azokat az indítványokat, amelyek nem felelnek meg az Abtv. által támasztott követelményeknek (pl. 472/B/2000. AB végzés, ABH 2001, 1655.; 630/B/2003. AB végzés, ABH 2004, 2113, 2114.).

Az Abtv. 21. § (3) bekezdése megállapítja azon lehetséges indítványozók körét, akik az Abtv. 44. §-a szerint valamely jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének alkotmányossági vizsgálatát kezdeményezhetik. Az indítványozó nem tartozik az itt felsoroltak közé, ilyen indítvány előterjesztésére tehát nem jogosult.

A kifejtettekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alkotmánybíróság ideiglenes ügyrendjéről és annak közétételéről szóló, módosított és egységes szerkezetbe foglalt 3/2001. (XII. 3.) Tü. határozat (ABH 2003, 2065.) 29. § c) pontja alapján az indítványt visszautasította.

Budapest, 2009. január 20.

Dr. Paczolay Péter s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Balogh Elemér s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Bragyova András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Holló András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Kovács Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lenkovics Barnabás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lévay Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

KÖZLÖNY

§

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

A Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó gondozásában megjelenő

EGÉSZSÉGÜGYI KÖZLÖNY

– az Egészségügyi Minisztérium hivatalos lapjaként – az egészségügyben dolgozók, illetve az egészségügy piacán tevékenykedő szereplők, valamint az egészségügyi szolgáltatásokat igénybevevők (biztosítottak, ill. a társadalombiztosításban részt nem vevők) számára nyújt folyamatosan frissülő, összefoglaló képet az egészségügyet érintő valamennyi kérdésről, információról, változásról, újdonságról. Folyamatosan, teljes terjedelmükben közzéteszi az egészségügyre vonatkozó új jogszabályok szövegét, valamint kivonatossan közli azokat a nem egészségügyi tárgyú jogszabályokat is, amelyek az egészségügy bármely szegmensét érintik. A jogszabályszövegeken túl a lap tartalmazza az állami irányítás egyéb jogi eszközeit, közleményeket, pályázatokat, továbbképzéseket, álláshirdetéseket.

Az Egészségügyi Közlöny hagyományos tartalma 2009. január 1-jétől az Egészségbiztosítási Közlönnyel is kiegészült. Ennek következtében a lapban közvetlenül hozzáférhetők az aktuális támogatott gyógyszer-, illetve gyógyszerészegészeszköz-törzs, valamint az Országos Egészségbiztosítási Pénztár közleményei, amelyek mind a fekvőbeteg-, mind pedig a járóbeteg-ellátás finanszírozására vonatkozó valamennyi információt tartalmazzák.

2009. évi éves előfizetési díj: 39 564 Ft áfával, féléves előfizetés: 19 782 Ft áfával.

Példányonként megvásárolható a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411). Előfizetésben megrendelhető a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: kozlonybolt@mhk.hu) vagy a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük az **Egészségügyi Közlöny** című lapot ..... példányban.

A megrendelő (cég) neve: .....

Címe (város, irányítószám): .....

Utca, házszám: .....

Az ügyintéző neve, telefonszáma: .....

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma: .....

2009. évi előfizetési díj egy évre: 39 564 Ft áfával.

fél évre: 19 782 Ft áfával.

Kérjük, a négyzetbe történő X bejelöléssel jelezze az előfizetés időtartamát!

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutaljuk.

Keltezés: .....

.....
cégszerű aláírás

A Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó
kiadásában megjelenik az

EU-JOGSZABÁLYTÁR (DVD)

Az EU-Jogszabálytár az Európai Unió magyarra lefordított elsődleges (alapszerződések, csatlakozási okmányok) és másodlagos (az Európai Unió szervei által alkotott jogi aktusok) joganyagát tartalmazza.

Az EU-Jogszabálytár DVD-n a dokumentumok többféle szempont (évszám, Celex-szám, kibocsátó stb.) szerint kereshetők. Az adatbázisból megismerhetők a joganyagok jellemzői (megjelenés adatai, kibocsátó, hatályosság, egyéb lényeges megjegyzések stb.), valamint közvetlenül elérhetők azok kapcsolatai más EU-s, illetve magyar jogszabályokkal.

Az Európai Unió jogában kevésbé jártas felhasználók számára lényeges információkkal szolgálnak az EU Asszisztens menüpontban található ismertetőik.

Az EU Extra menüpont tartalmazza a magyar csatlakozási okmányt, valamint egyéb kiemelkedően fontos európai vonatkozású dokumentumokat.

Az EU-Jogszabálytár felhasználóbarát kialakítása és könnyen kezelhető funkciói hasznos és gyors segítséget nyújtanak mind az EU-jogban már jártas, mind az azzal most ismerkedő felhasználók számára.

Az EU-Jogszabálytár és a HIVATALOS JOGSZABÁLYTÁR között is működik az átjárhatóság, vagyis ha az EU-Jogszabálytárban magyar jogszabályra van hivatkozás, akkor azt az EU-Jogszabálytárból azonnal meg lehet nyitni.

Az EU-Jogszabálytár előfizetési díjából a Hivatalos Jogszabálytár előfizetői 50% kedvezményt kapnak.

Éves előfizetési díjak

Önálló változat	86 400 Ft	☐
5 munkahelyes hálózati változat	156 000 Ft	☐
10 munkahelyes hálózati változat	192 000 Ft	☐
25 munkahelyes hálózati változat	312 000 Ft	☐
50 munkahelyes hálózati változat	408 000 Ft	☐
100 munkahelyes hálózati változat	708 000 Ft	☐

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük az **EU-JOGSZABÁLYTÁR** változatát ..... példányban, 2009. .... hónaptól.

A megrendelő neve: .....

A megrendelő címe: .....

Ügyintéző neve: .....

Telefonszáma: .....

Küldési név, cím: .....

Keltezés: .....

.....
cégszerű aláírás

Megrendeléssel kapcsolatban érdeklődni lehet a 06-80-200-723-as zöldszámunkon és a 266-5095-ös telefonszámon.

A megrendeléseket a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó címére (1085 Budapest, Somogyi B. u. 6., faxszámon a 266-8906, illetve e-mail-en az ugyfel@mhk.hu-ra) kérjük eljuttatni.

A Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó

megjelentette a Közlöny Könyvek sorozatában

**A GAZDASÁGI TÁRSASÁGOKRÓL SZÓLÓ
TÖRVÉNY MAGYARÁZATA**

című kiadványt

A 2006. július 1-jétől hatályos, a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (az új Gt.) megalkotása során az Európai Unió társasági jogával való harmonizáció és az egyes tagállamok társasági joga fejlődésének közös sajátosságai mellett a magyar jogalkalmazók több mint másfél évtizedes tapasztalatait is felhasználták.

A magyar jogalkalmazók számára ma már nem számít újdonságnak a társasági jog. Az ellenérzések rég megszűntek, az első társasági törvény, az 1988. évi VI. törvény hatálybalépése óta a gazdasági élet szereplői a társasági jog intézményeit megismerték és elfogadták. Kialakult az a cégbírói gyakorlat és jelentős szakirodalom, megerősödött az a társasági jogi kultúra, amelyre a jogalkotó támaszkodhatott.

Az új Gt. egyes kérdéseket a korábbival azonosan szabályoz, így az 1997. évi CXLIV. törvényen alapuló, a Legfelsőbb Bíróság és az ítéletábrák közzétett döntéseiből megismerhető bírói gyakorlat részben továbbra is irányadó.

Ára: **3024 Ft** áfával.

Példányonként megvásárolható a Budapest VII., Rákóczi út 30. (bejárat a Dohány u. és Nyár u. sarkán) szám alatti Közlöny Könyvesházban (tel.: 321-2136, fax: 321-5275), illetve megrendelhető a kiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: megrendeles@mhk.hu).

MEGRENDELŐLAP

Megrendeljük **A gazdasági társaságokról szóló törvény magyarázata** című kiadványt
(ára: **3024 Ft** + postaköltség) ..... példányban, és kérjük, juttassák el az alábbi címre:

A megrendelő (cég) neve: .....

Címe (város, irányítószám): .....

Utca, házszám: .....

Ügyintéző neve, telefonszáma: .....

A megrendelő (cég) bankszámlaszáma: .....

A megrendelt példányok ellenértékét a postaköltséggel együtt, a szállítást követő számla kézhezvétele után, 8 napon belül a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadónak a számlán feltüntetett pénzforgalmi jelzőszámára átutalom.

Keltezés: .....

.....
cégszerű aláírás

TARIFAJEGYZÉK

Érvényes 2009. január 1-jétől

A Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó által gondozott hivatalos lapokban (közlönyökben) elhelyezett hirdetés egy-egy szakma, ágazat képviselőinek pontosan célzott elérését teszi lehetővé. A nyomtatott példányszám túlnyomó része előfizetéses rendszerben kerül az olvasóhoz, remittenda így gyakorlatilag nem létezik, s ez a hirdetés költséghatékonyságát nagyban megnöveli. A Magyar Közlöny a Magyar Köztársaság hivatalos lapjaként hirdetéseket nem közöl. Rendszeresen megjelenik viszont a Magyar Közlöny melléklete, a Hivatalos Értesítő, amelyben a hivatalos közleményeken, hirdetményeken kívül üzleti célú hirdetések is elhelyezhetők.

A Hivatalos Értesítőben megjelentetni kívánt egyéb közlemények és hirdetmények díja megkezdett kéziratoldalanként 52 000 Ft + áfa.

A közlönyökben elhelyezett üzleti hirdetések tarifái a következők:

1/1 belív (174 x 240 mm)	206 000
hátsó borító	257 000
1/2 fekvő (174 x 120 mm)	109 000
álló (87 x 240 mm)	109 000
1/4 álló (87 x 120 mm)	59 000

Hirdetmények, közlemények díja (az ún. kötelező közzétételek díja ettől eltérő lehet):

Bélyegzők, okiratok, igazolványok stb. érvénytelenítése egységesen	14 300
Egyéb közlemények, hirdetmények megkezdett kéziratoldalanként	12 100

Behúzott anyagok oldalszámtól, súlytól és mérettől függően egyedi megállapodás szerint helyezhetők el. Nyomdakész film hiányában 10% technikai költséget számítunk fel. A fenti árak az általános forgalmi adót nem tartalmazzák. A kiadó fenntartja a hirdetések év közbeni árváltoztatásának jogát.

A hirdetés elhelyezője elfogadja a kiadó mindenkorai hirdetési üzletszabályzatát, amelyet kérésre megküldünk. A kiadó fenntartja a jogot, hogy jogszabályba vagy a hirdetési üzletszabályzatába ütköző hirdetéseket visszautasítja.

	Megjelenés/év
Belügyi Közlöny	24
Egészségügyi Közlöny	25
Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítő	28
Hivatalos Értesítő (a Magyar Közlöny melléklete)	52
Oktatási és Kulturális Közlöny	36
Pénzügyi Közlöny	18
Szociális és Munkaügyi Közlöny	12
Az Alkotmánybíróság Határozatai	12
Ellenőrzési Figyelő	4

Tisztelt Előfizetők!

Tájékoztatjuk Önöket, hogy a kiadónk terjesztésében levő lapokra és elektronikus kiadványokra szóló előfizetésüket folyamatosnak tekintjük. Csak akkor kell változást bejelenteniük a 2009. évre vonatkozó előfizetésre, ha a példányszámot, esetleg a címlistát módosítják, vagy új lapra szeretnének előfizetni (pontos szállítási, név- és utcacím-megjelöléssel). Kérjük, hogy az esetleges módosítást (cím- és példányszámváltozás) szíveskedjenek levélben vagy faxon megküldeni. Felhívjuk szíves figyelmüket, hogy a lapszállításról kizárólag az előfizetési díj beérkezését követően intézkedünk. Fontos, hogy az előfizetési díjakat a megadott 10300002-20377199-70213285 sz. számlára utalják, illetve a kiadó által kiküldött készpénz-átutalási megbízáson fizessék be. Készpénzes befizetés kizárólag a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó ügyfélszolgálatán (1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6.) lehetséges (levélcím: Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, 1394 Budapest, 62. Pf. 357, fax: 318-6668).

A 2009. évi előfizetési díjak

(Az árak az áfát tartalmazzák.)

Magyar Közlöny	151 452 Ft/év	Szociális és Munkaügyi Közlöny	39 564 Ft/év
Az Alkotmánybíróság Határozatai	27 972 Ft/év	Oktatási és Kulturális Közlöny	31 500 Ft/év
Belügyi Közlöny	39 564 Ft/év	Pénzügyi Közlöny	45 108 Ft/év
Egészségügyi Közlöny	39 564 Ft/év	Ügyészségi Közlöny	9 324 Ft/év
Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítő	27 468 Ft/év	Bűnügyi Szemle	12 600 Ft/év
Közbeszerzési Értesítő	96 516 Ft/fél év	L'udové noviny	7 308 Ft/év
		Neue Zeitung	7 056 Ft/év
		Pénzügyi Szemle	23 100 Ft/év

CD-Cégek Közlöny

A Cégek Közlöny közleményeinek hetente megjelenő, oldalhú gyűjteménye CD-n, melyen a közlemények gyors megtalálását keresőfunkció segíti.

A CD 2009. évi éves előfizetési díjai
(Áraink a 20%-os áfát tartalmazzák.)

Önálló változat	141 696 Ft		
5 munkahelyes hálózati változat	207 936 Ft	25 munkahelyes hálózati változat	472 890 Ft
10 munkahelyes hálózati változat	274 176 Ft	50 munkahelyes hálózati változat	804 096 Ft

A MAGYAR HIVATALOS JOGSZABÁLYTÁR (DVD)

hatályos jogszabályok hivatalos számítógépes gyűjteményének 2009. évi éves előfizetési díjai

(Áraink a 20%-os áfát tartalmazzák.)

Önálló változat	97 200 Ft	25 munkahelyes hálózati változat	351 000 Ft
5 munkahelyes hálózati változat	171 600 Ft	50 munkahelyes hálózati változat	459 000 Ft
10 munkahelyes hálózati változat	216 000 Ft	100 munkahelyes hálózati változat	780 000 Ft

AZ EU-JOGSZABÁLYTÁR (DVD)

Az Európai Unió Jogszabályai gyűjteményének 2009. évi éves előfizetési díja

(Áraink a 20%-os áfát tartalmazzák.)

Önálló változat	86 400 Ft	25 munkahelyes hálózati változat	312 000 Ft
5 munkahelyes hálózati változat	156 000 Ft	50 munkahelyes hálózati változat	408 000 Ft
10 munkahelyes hálózati változat	192 000 Ft	100 munkahelyes hálózati változat	708 000 Ft

Facsimile Magyar Közlöny. A hivatalos lap 2008-as évfolyama jelenik meg CD-n az eredeti külalak megőrzésével, de könnyen kezelhetően.

Ára: 18 480 Ft + áfa.

Szerkesztésért felel: dr. Pálffy Ilona

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu

Felelős kiadó: dr. Kodala László elnök-vezérigazgató.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó a Magyar Posta Zrt. közreműködésével.

Telefon: 235-4554, 266-9290/240, 241 mellék.

Előfizetésben megrendelhető a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó ügyfélszolgálatán (fax: 318-6668, 338-4746, e-mail: kozlonybolt@mhk.hu) vagy a www.mhk.hu/kozlonybolt internetcímen.

1085 Budapest, Somogyi Béla u. 6., 1394 Budapest 62. Pf. 357.

Terjesztés: tel.: 317-9999, 266-9290/245 mellék.

Példányonként megvásárolható a Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6. szám alatti Közlönyboltban (tel.: 318-8411).

2009. évi éves előfizetési díj: 27 972 Ft áfával, féléves előfizetési díj: 13 986 Ft áfával. Egy példány ára: 2625 Ft áfával.

HU ISSN 1215-9530

09.0366 Nyomja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Lajosmizsei Nyomdája.

Felelős vezető: Burján Norbert igazgató.

